

ILLIR NYELVTAN

TÖBB NEVEZETESB SZERZŐ UTÁN IRTA

POPOVICH DÖME.

—1897—

Ára 1 forint 60 krajczár o. ért.

Generál Karoly
7000 társulat
1870

ILLIR

NYELVTAN.

TÖBB NEVEZETESB SZERZŐ UTÁN

IRTA

POPOVICH DÖME.

BAJA.

SCHÖN JAKAB TULAJDONA.

PLER

NYELV TUD.

NYELV TUD.

NYELV

POPOLICH BONE

NYELV TUD.

NYELV

ELŐSZÓ.

Sok nehézséggel kelle megküzdenem, míg eme nyelvtant elkészíthetém, mely, ha nem csalódom, a különben oly gazdag magyar irodalom téren, eddigelé ez első.

Midőn pedig eme nyelvtan elvégzésének terhét magamra vállalám, azon czéllebegett szemeim előtt, hogy a kezdők mentől könnyebben ismerkedhessenek meg azon nyelv sajátásaival, mely a fekete tengertől az adriaig, s Magyarország több részeiben, különböző nevű népek ajkain él.

Ha elértem-e célomat? nem tudom! De álljon a dolog bármikép, azon tudat, hogy mindent megtevék, mit gyenge cröm engedett — kibékít önmagammal.

Pest, 1863. májusában.

P. D.

Előleges tudnivalók.

Az illir nyelv mai nap számos nép ajkain, s nem megvetendő földterületen él. Ezek közül leginkább említendőek a szerbek és horvátok, kik ugyanazon nyelvet beszélvén lényegesen csak az írásban térnek el egymástól. A horvátok ugyanis a latin betűket fogadták el, melyek, legalább Európában, némely nemzet kivételével, általános használatban vannak; a szerbek azonban megmaradtak a sz. Cyrill és Methód apostolok által feltalált s használt írás mellett, mely, természetesen, eredeti alakjából nagy mérvben kivetköztetvén úgy látszik, hogy jelenleg már csak az oroszok és szerbek által használt templomi könyvekben tartotta fen magát.

Mivel pedig a nevezett testvér — nemzet irodalma fényesen ragyog az ihletett költöktől irt dalok- és a népajkairól leszármazó gyönyörű románczok s hőskölteményektől, mi sajnos lenne az illetőre, ki birván már a nyelvet a szerb egyszerű, ámde magasztos dalok olvasásától eltiltatnék.

Ennek elejét veendő jónak láttam a szerbek által használt betűrendet is feljegyezni e helyen és pedig úgy, mint a szerbek vele „Karadzsch Vuk“ ujitásai nyomán, jelenleg leginkább élnek. E betűrend a következő:

А а, А а.	З з, Z z.	Њ њ, Nyny.	У у, U u.
Б б, В в.	И и, I i.	О, о О о.	Ф ф, F f.
В в, V v.	Ј ј, J j.	П п, P p.	Х х, H h.
Г г, G g.	К к, K k.	Р р, R r.	Ц ц, C c.
Д д, D d.	Л л, L l.	С с, Sz sz.	Ч ч, Cs cs.
Ђ ђ, Gy gy.	Љ љ, Ly ly.	Т т, T t.	Ѣ ѣ, Dzs dzs.
Е е, E e.	М м, M m.	Ђ ђ, Ty ty.	Ш ш, S s.
Ж ж, Zs zs.	Н н, N n.		

Ezen betűrenden kívül van még néhány, csak a régiebb irodalmárok által használt betű; ezek közül említendő: Ъ ѡ, mely annyi, mint a magyar ije; Я я, mint a magyar ja; Ѓ ғ, mint a magyar je; Ю ю mint a magyar ju; Ы ы mint a magyar i. Végre még ezen mint egészen hang nélküli Ъ ѡ, mely csak a mással hangzóval végződő igék s nevek után iratott, most, mint úgy is haszonvehetlen, végképen elvetetett.

A betűkről és ezek kimondásairól.

Az illir nyelvben harminczhárom hang van; az írásban minden egyes hangot egy betű jelel. Ezek a következők:

a, b, c, č, ě, d, dj, e, ě, f, g, gj, h, i, j, k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, tj, u, v, z, ž, dž.

A magánhangzók (a, o, u, i, e) épen úgy ejtettek ki mint a magyarban; ezen betű (ě) a szerbeknél rendesen úgy hangoztatik mint a magyar *je*; másoknál azonban háromféle kiejtése van, ugyanis:

1) hol nem nyujtatik meg úgy hangzik mint *je*, pl. bělilo (olv. bjelilo); 2) ha megnyujtatik mint *ije*, pl. vrěme (olv. vijeme); 3) j betű előtt úgy mondatik ki mint *i*, pl. grějati, (olv. grijati.) *) b mint a magyar b, c mint a magyar cz; pl. cura, leány, car, király.

č épen olyan kiejtéssel bír mint tj, vagyis mint a magyar ty. E kettő között csupán az a különbség, hogy č mindenütt írható tj pedig csak a származott szavak közepén, mint: bratja, barátok (ebből brat, brát), platja, fizetés, jutalom (ebből platiti, fizetni); ellenben čorav, vak, čutenje, hallgatás.

*) Ezen ě betű leginkább a szavak közepében foglal helyet, ha reá mássalhangzó következik (kivéven a torokhangokat): gyéribben áll az a szavak végén, de kezdetükben sohasem. — Igy: cvět, virág, svět, világ, gdě, hol.

Ha ě után d, l, n vagy t áll, akkor ezen betűk lágyulást szenvedvén, dj, lj, nj, tj-re változnak át.

dj, gj, lj, nj, tj, dž, č, č, š, ž, dž

č annyi mint a magyar cs, pl. čas, pillanat, često, gyakran.

dj és gj úgy ejtendő ki mint a magyar gy, így djubre, szemét, djorda, kard, lj, annyi mint ly, pl. ljubiti, csókolni, ljuba, szerető, ljubičica, ibolya.

nj mint ny, pl. njihanje, hajlongás, bókolás, njušiti, szaglálni.

s, mint a latin s; pl. sad, most, sablja, kard, saditi, ültetni.

š, mint s, pl. šuma, erdő, šajka, naszád, csónak, šaka, marok.

v, mint v, pl. varanje, csalás, valjati, hengergetni.

z, mint a magyar z, pl. zavada, egyenetlenség, viszálykodás, zapad, nyugat.

ž, mint zs, így: žaba, béka, žestok, heves, žetva, aratás.

dž, mint a kemény dzs, így: džakanje, zajongás, lárma, dželat, hóhér.

Ezen betű (r) majd mással- majd magánhangzó; magánhangzó a) midőn két mássalhangzó között áll, pl. krv, vér, b) midőn a szó elején foglal helyet és utána mássalhangzó következik, így: rka, hurut, rnjaga, rakás.

A betűk felosztásáról.

A betűk az illir nyelvben következő hat osztályra oszthatatnak:

I. magánhangzók (samoglasnici) a, o, u, e, i, ě (r),

II. ajakhangok (ustni) v, f, b, p, m,

III. nyelvhangok (jezični) n, l, r, és a lágy nj, lj,

IV. foghangok (zubni) d, t, és a lágy dj, tj, č,

V. sziszegők (žumboreći) z, s, c és a lágy ž, š, =č,

VI. torokhangok (gérteni) g, j, h, k.

Az ékezetéről.

A rövid ékezet akkor használtatik ha a szótag éles, s úgy mondandó ki mintha utána két hason mássalhangzó

közetkeznek, így: rána, seb (olv. ranna) ellenben rána eledel, mint raana.

A hosszú ékezet kétféle: éles és hajtott. A hosszú ékezet erős — hanggal ejtendő ki, mint: glás, hang, hír, vrát, nyak, klás, kalász, sùd, edény.

A hajtott pedig hosszas hanggal olvasandó; pl. sùd, itélet, gláva, fő, fej, dùsa, lélek, rùka, kéz.

Ezen ékezetek mind azon által csak akkor használatnak, ha nélkülök a szavak jelentése kétértelmű maradna; így pítati, hizlalni, tömni, pítati, kérdezni, kúpiti, gyűjteni, szedni, kúpiti, venni, (pénzen) téžak, nehéz, súlyos, težák, földműves, pór, pás, öv, pás, eb, kutya, grád, város, erődítvény, grád, jégeső, dűg, adósság, úg, hosszú, dīvan, csodálatos, dívan, tanács, gyülekezet.

e és *a* (r) betű előtt mindig rövid ékezettel láttatik el, így: sèrce, sziv; épen ezen ékezet tenndő *r* fölé is, ha ezzel mint magánhangzóval élünk.

A beszédrészekről.

Az illir nyelvben nyolcz beszédrész van:

- a) névszó (ime)
- b) névmás (zaime)
- c) ige (glagol)
- d) részesülő (pričastje)
- e) elüljáró (predlog)
- f) igehatározó (préslov)
- g) kötszó (veznik)
- h) közbevető (interjectio)

I. A névszóról.

A névszó háromféle, vagy

- A) főnév (samostavno ime, samostavnik), vagy
- B) melléknév (pridavno ime); vagy
- C) számnév (brojno ime, brojnik.)

A) A főnévről.

A főnév háromféle:

a) tulajdonnév (vlastito ime) mint:

Pešta, Pest, Novisad, Ujvidék, Dunav, Duna, Ivan, János.

β) fajnév (obće ime) muž, férfi, žena, nő, asszony, knjiga, könyv.

γ) gyűnév (skupno ime) narod, nép, nemzet, skupština, gyülekezet, gyűlde.

A nem, mint a latin vagy görögben, itt is háromféle: hím-, nő-, és semleges; (mužki, ženski i srednji rod).

Hímneműek: (mužkog roda) általában a férfiak nevei, birjanak ezek bárminő végzettel is; hímneműek továbbá az első ragozás mind azon főnevei, melyek más-salhangzóval végződnek.

Nőneműek (ženskog roda) a nők — és a második ragozás minden főnevei; ezek az egyes szám sajátítójában (i)-vel végződnek, mint: kost, csont, saj. kosti, csonté, kérv (krv) saj. kervi, vér, vére.

Semlegesek azon nevek, melyek állatokat jelelnek, különösen az első ragozás mind azon főnevei, melyek az egyes szám alanyesetében *a* vagy *e*-re mennek ki, mint tělo, test, meso, hús, sërce, sziv.

Némely nevek közösek (roda obćega). Ezek egy- s ugyanazon esetben majd himet majd nőt jelelhetnek, mint: gérlica, gerlicze, lastavica, fecske, prepelica, fürj.

Szám- és esetek.

Valamint a görögben úgy az ó- szláv nyelvben is három szám van: egyes (jednina, jedinstveni broj.), többes (množina) és kettős (dvobroj.). Ez az oka annak, hogy az újabb beszédben is találunk ezen kettős szám nyomaira, melyről később a ragozásnál szó leend.

Az esetek száma hét, ugymint :

1. alanyeset (nominativus) imenitelni.
2. sajátító (genitivus) roditelni.
3. tulajdonító (dativus) datelni.
4. tárgyeset (accusativus) vinitelni.
5. hívó (vocativus) zvatelni.
6. helyjelentő (locativ) skazatelni.
7. társaság- vagy eszközjelentő (instrumentalis) tvoritelni.

Ezen utóbbi majd elüljáró majd e nélkül használatik ; elüljáró nélkül akkor midőn eszközt jelent (mint a latinban is) pl. ubio sam ga mačem, törrel öltem meg őt ; más esetekben elüljáróval ; így : na bojišću s bratom mojim branio sam se mačem ; a csatapiaczon fivérem jelenlétében vassal védelmeztem magamat. X

Ragozások.

A hím- és semleges nevek hajtogatására *egy*, ellenben a nőnemükére *két* ragozás van. Melyik ragozáshoz tartozik valamely név azt az egyes szám sajátítója mutatja meg.

Az első ragozásnál a sajátító a,
 a második „ „ „ e,
 a harmadik „ „ „ i.

A hím- és semleges nemű főnevek gyenge és kemény végzetüekre osztatnak. A kemény végzetű himnemű főnevek az egyes szám 5. esetében *e*-re, a gyenge végzetűek *u*-ra mennek ki ; a kemény végzetűek az egyes szám 7. esetében *om*-, míg a gyenge végzetűek *em*-mel birnak ; továbbá, az első a többes szám sajátítójában *ov*- az utóbbiak *ev* végzetűek ; és végre a többes számú sajátítóban a kemény végzetűek, *om*-, azok pedig *em*-re mennek ki.

Az egyes szám tulajdonítója mindig, és minden ragozásban egyenlő ugyanezen szám 6 esetével.

A semleges főneveknél az egyes számú alany, tárgy, és hívó egyenlő; — többesben pedig ezen esetek (a)-ra mennek ki.

A nőnemű főneveknek többesben három egyenlő esetök van, névszerént: alany, tárgy és hívó.

Jegyzet. A himnemű főnevek élő (životna) és élettelenekre (bezživotna) osztatnak. Amazok az egyes szám 2. és 4. emezek (az élettelenek) a mondott szám 1. és 4. esetében ugyanazon végzetűek.

Első névragozás.

I Ezen ragozás első osztályához azon himnemű nevek tartoznak, melyek kemény mássalhangzóval végződnek, és a semlegesek közül azok, melyek (o)-ra mennek ki. pl. jelen, szarvas, razum, ész, értelem, golub, galamb, orah, dió, junak, vitéz, hős, selo, falu, vino, bor, mlêko, tej.

II Szintén ide tartoznak az (e) végzetű nevek is, melyek azonban az egyes sajátítóban növekvési szótagot vesznek fel, így: ime (saj. ime-na) név; tele, borjú (saj. tele-ta).

III Sok, ezen ragozáshoz tartozó himnemű főnév, az egyes alanyban (o) betűvel végződik, mely azonban l betűből származott.

Az előbbi azonban már az egyes sajátító esetében elvesz, melynek helyébe l lép, mely is azután az egész ragozáson keresztül föntartja magát.

IV Ezen l betűből származott o előtt rendszeren magánhangzó áll; így: kotao, üst, (kotal).

Ide tartoznak az (o) végzetű férfi nevek is, mint: Branko, Ranko, Janko, Živko.

Vann-e értelme az erény példájának? Ugyen
van mert az erény (Remény) mindig
keret om sealt u (05-e) 7

Minta a kemény végzetre.

Egyes szám.

Hímnem.

Élők (növekvési szótaggal.)

1. Jelen,	szarvas.	soko,	sólyom.
2. jelen-a,	szarvas-é.	sokol-a,	sólyomé.
3. jelen-u,	szarvasnak.	sokol-u,	sólyomnak.
4. jelen-a,	szarvast,	sokola,	sólymot.
5. jelen-e,	ó szarvas!	sokole,	ó sólyom!
6. (o) jelen-u,	— hoz, ról.	(o) sokolu,	sólyomhoz, ról.
7. jelen-om,	szarvassal.	sokol-om,	sólyommal.

Élettelenek.

1. Pèrst,	ujj.	kotao (koto)	üst.
2. pèrst-a,	ujjé.	kotl-a,	üsté.
3. pèrst-u,	ujjnak.	kotl-u,	üstnek.
4. pèrst,	ujjat.	kot-ao,	üstöt.
5. pèrst-e,	ó ujj!	kotl-e,	ó üst!
6. (o) pèrst-u,	ujjhoz; ról.	(o) kotlu,	üsthöz, ról.
7. pèrstom,	ujjal.	kotlom,	üsttel.

Semleges.

1. selo,	falu,
2. sel-a,	falué,
3. sel-u,	falunak,
4. sel-o,	falvat,
5. sel-o!	ó falu!
6. o selu,	faluhoz ról, ról,
7. selom	faluval, falun át.

Többses szám.

Himnem.

Élők. (növekvési szótaggal.)

1. jeleni, szarvasok.	sokoli	} sólymok.
	sokol-ov-i	
2. jelen-ah } jelen-ov }	sokol-ov	} sólymoké.
	sokol-ah	
3. jelen-om } jelen-ima }	sokol-ov-om	}
	sokol-ov-ima	
4. jelen-e,	sokol-ove,	
5. jelen-i,	sokol-oví,	
6. (o) jelen-ih, „	(o) sokol-ov-ih,	
7. jeleni.	sokolovi.	

Élettelenek.

1. pèrst-i, ujjak.	kotl-i	} üstök.
	kotl-ov-i	
2. pèrst-ah } pèrst-ov }	kotl-ov	}
	kotl-ah	
3. pèrst-om, pèrst-ima,	kotlovom	}
	kotl-ov-ima	
4. pèrst-e,	kotl-ove,	
5. pèrst-i,	kotl-ov-i,	
6. (o) pèrst-ih,	(o) kotl-ov-ih,	
7. pèrst-i.	kotl-ov-i.	

Semleges.

1. sela, falvak.
2. selah
3. sel-om }
sel-ima }
4. sela
5. sela
6. (o) selih
7. seli.

Kettős szám.

Himnem.

Élők.

- 1 és 4. dva jelena, két szarvas ; sokola, két sólyom.
 2 és 6. mint a többes.
 3 és 7. dvima jelenima, sokolima.

Élettelenek.

- 1 és 4. pèrsta, (dva) kotla.
 2 és 6. mint a többes.
 3 és 7. pèrstima, kotlima.

Semleges.

- 1 és 4. dva sela, két falu.
 2 és 6. mint a többes.
 3 és 7. dvima selima.

Ezen ragozás második fölosztásához a hímnemű nevek közül azok tartoznak, melyek lágy mássalhangzóval végződnek ; a semlegesek közül azok, melyek *e*-re mennek ki, mint : kralj, király, konj, ló, miš, egér, nož, kés, kolač, kalács, polje, mező ; végre az *e*-vel végződő férfi nevek, mint : Stanoje.

Minta a gyenge végzetre.

Egyes szám.

Himnem.

Élők.

Élettelenek.

Semleges.

1. kralj, király.	nož, kés.	polje, mező.
2. kralj-a,	nož-a,	polj-a,
3. kralj-u,	nož-u,	polj-u,
4. kralj-a,	nož,	polj-e,
5. kralj-u,	nož-u,	polj-e,
6. (o) kralj-u,	(o) nož-u,	(o) polj-u,
7. kralj-em.	nož-em.	polj-em.

Régül időben a szótári egyszemű volt az alanyesetben

Többes szám.

Himnem.

Élők. Élettelenek. Semleges.

1. kralji	} kirá- lyok.	noži	} kések.	polja,	mezők.
kralj-ev-i		noževi			
2. kralj-ah,	}	nožah	}	poljah,	
kralj-ev,		nožev			
3. kraljem,	}	nožem	}	poljem }	poljima }
kraljima,		nožima			
4. kralje,		nože,		polja,	
5. kralji,		noži,		polja,	
6. (o) kraljih,		(o) nožih,		(o) poljih,	
7. kralji.		noži.		polji.	

Kettős.

1 és 4. (dva) kralja. dva noža. dva polja.
3 és 7. (dvima) kraljima. dvima nožima. dvima poljima.

Növekedési ragot kap általában minden egy-, és több kéttagu főnév. A himneműek ezt a többesben veszik fel először, a semlegesek már az egyes számú második esete előtt.

Az egyes szám második végzetében (en) növekvési ragot vesznek föl a *me*-re végződő semleges nevek, mint : vrěme, idő, vrěmena. Ezek azután épen úgy ragoztatnak mint selo.

Az (et) növekvési ragot a be, če, će, ne, le, re, se, te, végzetű semleges nevek veszik föl, így : ždrebe, csikó, ždrebeta, jagnje, bárány, jagnjeta ; june, borju, juneta stb. Ezen főnevek, ha élő dolgot jelentenek, nem bírnak többes számmal, hanem ez a himnemű kicsinyítő főnevektől képzendő, mint : telić, többese telići. — Ezen főnévnek děte, gyermek, többese dětca vagy děca.

Pseto, eb, egy. saj. pseta, többese psi, ebek. Élettelen tárgyakat jelentő és (et) növekvési ragot felvevő

főnevek a többest szabályszerűleg képezik pl. tane, golyó többes, taneta.

Dervo, ha élő fát jelent, több. derveta, ha tüzre valót csak derva. Gyűjtők: dervljad, forgács, dervetje, fák. Az (es) növekvési ragot, ezt is azonban csak a többesben, felveszik a következő semleges főnevek: tělo, test, čudo, csoda, nebo, ég, kolo, kör, nemzeti táncz, drevo, fa, uho, fül és oko, szem-; többes: telesa, čudesa, nebesa, sat.

Car, király, többese carevi, zec, nyúl, zecevi és zecovi, pacov, patkány, pacovi és parcevi; rat, harcz, mindig ratovi.

Következő egytagu főnevek a többest minden növekvési rag nélkül képezik, mint: gost, vendég, gosti, post, bőjt, posti, brak, házasság, esketés, braci, pèrst, ujj, pèrsti, djak, diák, djaci, rak, rák, raci, cèrv, féreg, cèrvi, pas, eb, psi.*)

Mindazon főnevek, melyek rövid ac, ač, ak, al, ao. alj, am, an, anj, ap, ar, as, és at-tal végződnek, ezen rövid a-t, a többes sajátító kivételével, minden más esetben elvesztik, pl. lonac, fazék, lonca, bėgunac, szőkevény, bėgunca, pétak, péntek, pètka, vėtar, szél, vėtra, nokat, köröm, nokta.

Ezen szabály alól kivéttnek azon főnevek, hol azon (a) nem rövid hanem hosszú, így: težák, földműves, težâka. Mudrac, bölcs, mudraca, talas, talasa, hab, hullám, sat, óra, sata, dan, nap, dna és dana; mozak, agy, mozga, gospodar, ur, gospodara.

*) Ov és ev növekvési ragot a himnemű nevek veszik fel a többesben; ov növekvési ragot nyer, mind azon főnév, melynek végszótaga kemény, így: duh, lélek, duhovi, dud, eper (fa) dudovi, pop, pap, popovi stb.

Legtöbb o-val végződő és sok kéttagu kemény kimenetelű főnév, soko (sokol) sólyom, sokolovi; posao (posal) mindig poslovi, golub, galamb, golubovi.

ev ragot ellenben felvesz minden egy- s néhány többtagu lágy betűvel végződő főnév, mint: kralj, király, kraljevi; puž siga, puževi, otac, atya, otceví, stb.

Az élő lényt jelentő himnemű főnevek a tárgyesetet úgy képezik mint a sajátítót, t. i. (a)-val; pl. kralj, király, saj. kralja, tárgy. kralja; ellenben az élettelen-, de azért himnemű főneveknél a tárgyeset egyenlő az alanyval, mint: pèrst, tárgyesete is pèrst.

A himnemű és c, k, h, g és z végzetű főnevek átváltoztatják a hívóban

c és k-(át)	č-re,
	h-át š-re,
z és g-ét	ž-re.

Igy otac, atya, hiv. otče, junak, vitéz, junače, duh, lélek, duše, vrag, ördög, vraže, vitéz, hős, viteže.

Az ar, er, ir, ur végzetű nevek hívója u; pl. pastir, pastiru! (pásztor.) *mint a nagy végzetűeké s uttla-u-*

Kivételnek rog, szarv, rože és rogu! mozak, agyvelő, mozgu, mačak, kandúr, mačku és mind azok hol két č jó össze, patak, kacsá, patku, ellenben tetak, nagybátya, tetče!

(Némely egytagú főnevek, habár kemény végzetűek, hívójok mégis u; mint: sin, fiú, sinu és sine, lad, árnyék, hús, ladu, rod, atyafi, rokon, rode, rob, rab, robe.)

Francuz, franczia, és hason gyéren előforduló főnevek nem változtatják át z- betűt ž-re, innét oj Francuzu!

A határozó esetet rendületlenül képezi jež, sül-disznó, mert hat. ježom e. h. ježem.)

A (c) végzetű nevek a határozóban om helyett többnyire em-re mennek ki; mint: otac, atya, otcem, stric, stricem; de zec, nyúl, zecom, és mesec, hónap, mesecom. Így szintén némely č végzetűek is; tuč, jégeső, ércz, tučom.

Az (ar) végzetűek a hívóban e- és u-t kapnak, míg az eszközjelentő határozót (em) és (om)-mal képezik; pl. gospodarem és gospodarom, pisarem és pisarom, put, putom és putem.

Némely in-re menő fő- vagy népnevek a többesben a helyett, hogy növekvési ragot vennének fel, megrövidülnek, mint: Sérbljin, szerb, Bugarin, bolgár, Tatarin, tatár, Karlovčanin, karloviczi. Ezek ezen (in) ragot, a

helyett, hogy még egy *i* betűt függesztenének hozzá, elvetik, így: Serblji (e. h. Serbljini), szerbek, Tataři, tatárok.

Turčín, Turak, török, többese: Turci.

A *k*, *g*, *h*, végzetű főneveknél a többes alany és eszközü. határozóban átváltozik a (*k*) *c*-, (*h*) *s*-, és (*g*) *z*-re, így: junak, hős, töb. junaci, vrag, ördög, vrazi, duh, lélek, dusi és nem junaki, vragi, duhi.

Gospodin, úr, több. gospoda.

Čověk, ember, többese, ljudi, saj. ljudih, tul. ljudem, ljudima, tárgy. ljude, hiv. ljudi, helyj. o ljudah, hat. ljudmi.*)

Dan, nap, saj. dana, dne, dna és dneva; több, dni, dani, és dnevi. Ha dan eme szóval pol (fél) van összekötve, akkor saj. esete csak dne, tehát poldne, dél.

Mi a formák használatát illeti, megjegyzendő, hogy *dan* magánosan használva rendesen hajtogattatik. Dva, tri, (kettő, három) számnevekkel összekötve mindig dni használendő, tehát dva dni, két nap, tri dni, három nap; azonban már četiri-nél (négy) *danah* teendő — és ez minden további számnévnél megmarad, pl. četiri danah, négy nap, pet danah, šest danah s. t. b.

A következő neveknek: kamen, kő, kremen, tüzkö, grozd, gerezd, list, levél, cvět, virág, trn, tövis, prut, vessző, a rendes többesen kívül gyümintájok is van; kamenje, kremenje, grozdje, stb.

Az *o* végzetű semleges nevek, ha a mondott betű előtt két mássalhangzó áll, a többes *számu* sajátitóban ezek közé (*o*) *t* vesznek föl, így: dobró, jószág, dobarah, jószágoké, jutro, reggel, hold, jutarah, sedlo, nyereg, sedalah, veslo, evedző, vesalah, rebro, oldalborda, rebarah.

Következő főnevek csupán csak a többesben használatnak: Duhovi, pünkösöd, (Trojaki), Cvěti, virágvasárnap, perišani, fejké, fejdisz, bliznoci, blizanci, ikrek,

*) Brat, fivér, (barát) több. bratja, 2. bratje, o bratjah, 3. bratji o bratjama, 4. bratju, 5. o bratjo! 6. bratji vagy bratjama, 7. bratjom vagy bratjama.

predci, predkovi, elődök. Szintén csak a többesben van használatban több városnév, így: Karlovci, Karlovicz, Mletki, Velence. Ugyan ezt követi némely semleges főnév is, mint: vrata, ajtó, kola, szekér, ledja, hát, pleća, váll, usta, száj.

Második névragozás.

A második ragozáshoz tartozik minden (a) végzetű him- és nőnemű főnév, mint: žena, asszony, glava, fő, fej, ruha, kéz, krava, tehén, sluga, szolga, vojvoda, vezér, vajda, sudija, bíró. Az (a) vagy (o) végzetű férfiak nevei, Ivo, Joso, Luka, brico, barbély.

M i n t a.

Egyes.

1. žena, asszony	Joso, József,
2. žene.	Jose,
3. ženi, <i>mett- of</i>	Josi,
4. ženu,	Josu,
5. ženo,	Joso,
6. o ženi, <i>" of</i>	o Josi,
7. ženom (um, u).	Josom.

Többes.

1. žene, asszonyok,
2. ženah,
3. ženam (ama)
4. žene,
5. žene,
6. o ženah (ama)
7. ženami (ama).

Kettős.

- 1 és 4 noge, lábak,
- 2 „ 6 noguh,
- 3 „ 7 nogama.

1. *Jegyzet.* A ga, ha, ka, végzetű főnevek az egyes szám 3 és 6. esetében át változtatják

konkrét változásokról
az eredetben nyelvi
konkrét

g-ét z-,
h-át s-,
k-át c-re;

pl. knjiga, könyv, tul. knjizi: muha, légy, tul. musí, ruha, kéz, tul. ruci. Némely tájakon használtatik azonban knjigi, muhi, ruki is. Idegen neveknél, mint: Afrika, Amerika mindig Afriki, Ameriki a tulajdonító. Ezen általános szabály alól kivételt szenvednek a čka végzetű nevek; mint: patka, nöstény- kacska, patki, kučka, nöstény-kutya, kučki, ročka, veder, ročki.

2. *Jégyszet.* A *ca* végzetű nevek hívója (e); bár vannak, melyeknél (o) is találtatik; így prijateljica, barátnő, prijateljice, žabica, békácska, žabice, babica, bába, babice, kukavica, kakuk, kukavico.

Minden him- és sok nőnemű keresztnév hívója egyenlő az alanynyal, pl. Nikola, Miklós, o Nikola, Matija, Mátyás, o Matija! Ružica, o Ružica! Milica, Emilia, o Milica!

Azon főnevek, melyek (a)-val végződnek, de melyeknél ezen végbetűt két mássalhangzó előzi meg, ezen két mássalhangzó közé (a) szuratik a többes számú saj. esetében, így kruška, körte, krušakah, višnja, meggy, višanjah; némelyek azonban változatlanok, de *ah* helyébe *ih*-et vesznek föl; *mlada*, *mennyasszony*, *ara*, *jegyese*, *mladih*, *kaplja*, *csepp*, *kapljih*.

Zvězda, csillag, többes sajátítóját így képezi: *zvězdah* és *zvězd*.

A főnebbi minta szerént hajtogattatnak az (e)-vel végződő, de csupán a többesben használt főnevek, mint: čaksire, nadrág, boginje, oltás, szemzés, brojanice, olvasó, gacé, gatya, gajde, duda, grablje, gereblye, gusle, hegedű egy neme, jasle, jászol, klěste, harapó fogó, makaze, olló, novine, ujdonság, poklade, farsang előtti nap, taljige, lap-tika, trojice, pünkösd, vile, vilice, vella, viljuske, evő vella.

A nemet illetőleg megjegyzendő, hogy a himnemű főnevek a többesben nőneműek, így mondjuk naše vladike, mi püspökeink (nem naši vladike), Sèrbske vojvode, szerb hadvezérek és nem sèrbski vojvode, moje sluga, szolgálaim,

nem moji sluge. Vannak olyan főnevek is, melyek majd him-, majd nőneműek, pl. ludandža, balga, esztelen, izješa, nagy evő.

Harmadik névragozás.

Ide tartoznak a nőnemű főnevek, melyek az alanyban mássalhangzóval, vagy az (l)-ből származott o betűvel végződnek és a sajátitóban (i)-vel birnak, így stvar, dolog, stvari, (Sache, Ding;) zapověd (zapovědi) parancs, misao, gondolat (ettől misal) misli. Az ide tartozó nevek többnyire ost, ad, an, av, en végzetűek.

Első minta.

Egyes szám.

1. stvar, dolog,
2. stvari,
3. stvari,
4. stvar,
5. stvari,
6. o stvari,
7. stvari, stvarju.

Többes szám.

1. stvari,
2. stvarih,
3. stvarim (ima, stvarma),
4. stvari,
5. stvari,
6. o stvarih (rima, rma),
7. stvarmi, (rima, rma).

Második minta.

Egyes szám.

1. misao (misal) gondolat, képzelet,
2. misli,
3. misli,
4. misao,
5. misli,
6. o misli,
7. misli (mišlju).

Többes szám.

1. misli,
2. mislih,
3. mislim (ima),
4. misli,
5. misli,
6. o mislih (ima),
7. mislimi (ima).

Harmadik minta.**Egyes szám.****Többes szám.**

1. zapověd, parancs,	1. zapovědi, parancsok,
2. zapovědi,	2. zapovědih,
3. zapovědi,	3. zapovědim (djam),
4. zapověd,	4. zapovědi,
5. zapovědi,	5. zapovědi,
6. o zapovědi,	6. o zapovědih (djah),
7. zapovědjom (jum, ju).	7. zapovědmi (djami).

Negyedik minta.**Gyűnevek.**

1. telad, borjak,
2. teladi,
3. teladi (teladma),
4. telad,
5. teladi,
6. o teladih (ma),
7. teladmi (ma).

Mati, anya, és kći, leány, ragozása.

Ezen nevek az egyes sajátító, ugy szintén minden más esetben (er) növekvési ragot vesznek fel.

Mati mairidit? ragozás Kéi

Egyes szám.

Többes szám.

1. mati, anya,	1. matere,
2. matere,	2. materah,
3. materi,	3. materam (rama)
4. mater,	4. matere,
5. mati,	5. matere,
6. o materi,	6. o materah (rama),
7. materom (um, ju).	7. materami (rama).

Kéi, leány.

Egyes szám.

Többes szám.

1. kéi, leány.	1. kéri, leányok,
2. kéri,	2. kérih,
3. kéri,	3. kérim (rjam, rima, rma),
4. kéer,	4. kéri,
5. kéi,	5. kéri,
6. o kéri,	6. o kérih (rjah),
7. kéerjom (ju, jum).	7. kéermi (rjami, rima) és —
(rma).

otac atya simfir

Ezen ragozásnál, az egyes szám 7. esetében, három kimenetel van i, ju, és jom; ezek közül az első leginkább van használatban, bár némely tájakon ju és jom előnyben áll.

Azon főnevek, melyek az egyes szám alany esetében al, (ao) n, d, t-re mennek ki, ezeket az egyes szám 7. esetében a reájok következő *j* betűvel *lj*; *nj*, *dj*, *tj*-re változtatják. Olyan nevek, melyeknek végzetei *v*, *b*, *m*, *p*, az egyes szám 7. esetében *l* betűt vesznek fel, mely azután a reá következő *j*-vel *lj*-jé változik, mint: *kèrv*, *vér*, *kèrvljom*; *zob*, *zab*, *zoblju*.

Kost, *csont*, *kokoš*, *tyúk*, *uš*, *vaš*, *tetü*, és ezen, *eme* ragozásnál csak a többesben használt, főnevek: *oči*, *szem*, *pèrsi*, *mell*, *uši*, *fül*; a többes szám rendes sajátitóján kívül birnak még más *iju* (*iuh*, *ijuh*) végzetü sajátitóval

Idat taptan Poko, uho, igyaman

is, tehát: kostiju, kokošiju, ušiju, vašiju, očiju, pèrsiju, ušiju (kettős.)

Kettősszámra szolgáló minta.

1 és 4 öci, szemek, uši, fülek,
2 és 6 öciuh, ušiuh,
3 és 7 öcima, ušima.

B. A melléknévről.

A melléknevek származásuk szerint lehetnek:

a) egyszerű — vagy gyökmelléknevek mint: pust, pusti, kopár, sivár, puszta; čist, tiszta.

b) faj- és tulajdonnevekről származottak, mint: Petrov, Péteré; rajski, paradicsomi.

De származhatnak ezek ige-, részecskék-, és számnevektől is.

1.) igeiktől: stajaća kosulja, ünnepi üng; pletica igla, himző tű; oraća zemlja, szántó föld; muzovna krava, fejhető tehén; tekuća voda, folyó víz, venčani, kršteni kum, eskető-, és kereszt-koma.

2.) részecskétől: današnji, mai, lanjski, tavalyi, tamošnji, ottani.

3. számnevektől: pèrvi, első, drugi, második, tretji, harmadik; dvoličan, kétszínű.

c) összetettek, és pedig α) főnevekkel, mint: rukotvorni, kézimunka; β) más melléknevekkel: blagorodni, nemes, nemzetes; γ) névmásokkal: samovlastni, önkéntes; δ) előljáró és részesülöktől: bezčestni, becstelen.

Jelentésük szerint a melléknevek felosztathatnak:

A) melléknevekre, melyek valamely személy, vagy dolog tulajdonságát; és

B) olyanokra, melyek bizonyos személy, vagy dolog tulajdonát jelentik.

Az elsőket ismét két osztályra szakadnak —

a) olyanokra, melyek megmutatják miként van a dolog alkotva, így: dobar, jó, zelen, zöld, mutni, zavaros, bérz, gyors, šaren, tarka.

β) olyanokra, melyek az anyagot mutatják, melyből valami elkészítettett, mint: derven, fábóli, zlatan, aranybóli, gvozden, vasbóli, srebèrn, aranybóli, kožni, bőrbóli.

B) alatti melléknevek, melyek a dolog, személy tulajdonát vagy birtokát jelölik, szintén két osztályra osztatnak.

a) olyanok, melyek egy személy tulajdonát mutatják; ezek végzete kétféle, mint:

1) ov, ova, ovo, ev, eva, evo, pl. Ivanov, ova, ovo, Jánosé, popov, ova, ovo, papé; kovačev, eva, evo, kovácsé.

2) in, ina, ino: vojvodin, ina, ino, hadvezéré; ženin, ina, ino, asszonyé, materin, ina, ino, majkin, ina, ino, anyáé.

b) olyanok, melyek egész faj tulajdonságát jelelik, mint: ženski, női, ptičji, madárnemü, popovski, papi stb.

Jegyzet. Az illir nyelvben a melléknevek kétféle jelentésben használtathatnak, mi okból ezek *határozott* és *határozatlanokra* osztatnak.

A határozott melléknév épen úgy használtatik, mint a német nyelvben a der, die, das névelővel összekötött melléknév. Ezen melléknevek i, a, o, i, a, e-re mennek ki.

A határozatlan melléknevek a himnemü alanyban mássalhangzóval vagy o betűvel végződnek; a nőnemben a; és a semlegesben o, vagy e végzetűek. A határozatlan melléknevekből határozottak úgy képeztetnek, ha a vég mássalhangzóhoz kemény i ragasztatik, tehát zdrav, egészséges, lesz: zdravi. Az o végzetűeknél ezen (e) l-lé változik, pl. mio, kedves (mil, mila, milo) lesz: mili, mila, milo.

Melléknevek, melyek a vég mássalhangzók, különösen k, n, r, előtt a-val birnak, elvesztik ezt a határozott kimenetel képzésénél úgy mint a határozatlan végzet nemi képzésénél; slobodan, szabad, slobodna, slobodno —

határozott kimenetellel slobodni, slobodna, slobodno; sladak, édes, sladka, sladko; sladki, sladka, sladko.

Kivétetnek: slan, sós, jak, erős.

A határozott melléknevek határozatlanok- és viszont a határozatlanok határozottakká változhatnak; kivétetnek mégis

a) a tulajdonságot jelentő melléknevek ov, ev, in végzettel, melyek sohasem határozottak;

b) i, a, u, vagy e végzetűek, melyek egész nem, és több személyek tulajdonságát fejezik ki; ezek sohasem használatnak határozatlan végzettel.

Melléknevek ragozása.

A melléknevek ragozása mint a főneveké, két osztályra szakad; a) kemény-, és b) gyenge végzettel. A főnevek ragozásánál mondott szabályok itt is állanak.

A határozott melléknevek a határozatlanok ragozásától az egyes számban némileg eltérnek —; a határozatlan melléknevek az egyesben épen úgy hajtogattatnak mint a főnevek.

Határozatlan, kemény végzetű melléknév ragozása.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. zdrav, egészséges	1. zdrava,	1. zdravo,
2. zdrava,	2. zdrave,	2. zdrava,
3. zdravu,	3. zdravoj,	3. zdravu,
4. zdrav (zdrava),	4. zdravu,	4. zdravo,
5. „	5. „	5. „
6. zdravu,	6. zdravoj,	6. zdravu,
7. zdravim(ëm,iem)	7. zdravom (um).	7. zdravim (iem).

Határozott melléknév ragozása.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. zdvavi, ez az egészséges	1. zdrava,	1. zdravo,
2. zdravoga (og)	2. zdrave,	2. zdravoga (og),
3. zdravomu (om)	3. zdravoj,	3. zdravomu (om),
4. zdravi(zdravoga)	4. zdravu,	4. zdravo.
5. zdravi,	5. zdrava,	5. zdravo,
6. o zdravom	6. zdravoj,	6. zdravom,
7. zdravim (iem).	7. zdravom, (um.)	7. zdravim (iem).

A határozott és határozatlan végzetű melléknevek többesének ragozása egy, és ugyanaz, mint:

Többes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. zdravi,	1. zdrave,	1. zdrava,
2. zdravih(ěh, ijeh),	2. zdravih (ěh. ijeh) mint a him.	
3. zdravim (ěm)	3. mint a himnemben.	
4. zdrave,	4. zdrave,	4. zdrava,
5. zdravi,	5. zdrave,	5. zdrava,
6. o zdravih (vima) mint a három nemben.		
7. zdravi (zdravim, zdraviemi : határozott melléknevekre) mint a három nemben.		

Határozatlan, gyenge végzetű melléknév ragozása.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. vruć, meleg,	1. vruća,	1. vruće,
2. vruća,	2. vruće,	2. vruća,
3. vruću,	3. vrućoj,	3. vruću,

4. vruća, vruč,	4. vručú,	4. vručé,
5. „ „	5. „	5. „
6. o vručú,	6. vručój,	6. vručú.
7. vručím (iem).	7. vručóm.	7. vručim (iem).

Határozott gyenge végzetű melléknév ragozása.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. vručí, ez a meleg.	1. vručá,	1. vručé,
2. vručéga (eg)	2. vručé,	2. vručéga (eg),
3. vručému (em).	3. vručój,	3. vručému (em),
4. vručí, vručéga (eg)	4. vručú,	4. vručé,
5. vručí,	5. vručá,	5. vručé,
6. o vručému (em)	6. vručój,	6. vručému (em),
7. vručím (iem).	7. vručóm.	7. vručím (iem).

Többszám

(mind a kettőre).

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. vručí,	1. vručé,	1. vručá,
2. vručíh,	} mind a három nemben.	}
3. vručím,		
4. vručé,		
5. vručí,	5. vručé,	5. vručá,
6. o vručíh mind a három nemben.		
7. vručí (vručíma, ěmi, határozott mintára) mind a három nemben.		

Észrevételek.

(Ha a melléknév egyes számú tárgyesete élő lényt jelentő főnévvel köttetik össze, úgy ezen eset egyenlő az egyes szám sajátítójával, pl. vidio sam velikoga čoveka, nagy embert láttam; ha pedig élettelenl van egybe-

fűzve akkor az alany és tárgyeset egyenlő egymással; pl. donesi mi veliki nož, nagy kést hozdd el nekem.

A kettős szám sajátító és helyjelelő esete iuh; a tulajdonító és eszközjelentő pedig ima; mint slěpiuh očiuh; šantavima nogama

A melléknevek fokoztatásáról.

1 A második fok úgy képződik ha a mássalhangzóval végződő melléknevekhez az egyes himnemű alanyban ii, ji, iji, ši, ejši függesztetik; ekkor *g* (ž)-vé; *h* (š)-sé; és *k* (č)-vé változik, mint: mil, kedves, milii, kedvesebb, (milejši, a, e); drag, drága, kedves, dražji, a, e, drágább, kedvesebb; dug, hosszú, dužji, hosszabb; gorak, keserű, gorčji, keserűbb.

2 A határozott (bi, mi, ni, ri) végzetű melléknevek a közép fokot ji-vel képezik, mint: slabi, gyenge, slabiji, lahgani, lassú, lahglji, mehkani, lágy, puha, mehklji; dobri, jó, bolji.

3 A (di)-vel végződő melléknevek a fokoztatásnál lágyítják a *d* betűt, pl. tverdi, kemény, tverdji. Rad, szives, készséges, radiji.

4 A (ki) végzetűek rendetlenül fokoztatnak, ha (ki) előtt *a*, vagy *r* áll, úgy ezen *k* (č)-vé változik és ehhez járul a *ji* szótag, így: jaki, erős, hatalmas, jačji, erősebb, mlaki, langyos, mlačji, langyosabb, (mlačiji.)

Ha (ki) előtt *d*, *t*, *n*, *z* mássalhangzó áll, úgy ezen (ki) elvettetik és az előtte való mássalhangzóhoz ragasztatik a *ji* szótag; pl. rědki, ritka, rědji, ritkább; tanki, vékony, tanji, vékonyabb; britki, éles, közép f. britkiji, élesebb; gladki, sima, köz. f. gladkiji, simább, krotki, szelid, k. f. krotkiji és vitki, nyulánk, k. f. vitkiji, nyulánkabb.

5 Az *ak*, *ek*, *ok*, végzetek általában elvettetnek, így: uzak, keskeny, užji, keskenyebb; dalek, messze, távol levő, dalji, visok, magas, višjī, magasabb, širok, széles, širji, szélesebb, nizak, alacsony, nižji, alacsonyabb.

Zli, rosz, k. f. gorj, roszabb.

6 A középfok ezen *po* szócska hozzá függesztése által korlátoltatik, pl. *tvoj je konj dobar, al je moj pobolji*; a te lovad jó, de az enyém kissé jobb.

7 A felső fok úgy képződik ha a második fok elé ezen (naj) szócska tétetik, mint: *dobar, jó, bolji, jobb, najbolji, legjobb; lěpi, szép, lěpsi, szebb, najlěpsi, legszebb*. Nem fokoztatnak:

8 1) birtokjelentő melléknevek; *Petrov, Péteré*.

2) időjelentők, *godišnji, esztendő, današnji, mai, lajnski, tavalyi*.

3) anyag jelentők: *derven, fáboli, zlatan, aranyos, aranybóli*.

4) számnevektől származott melléknevek: *peti, ötödik*.

A közép- és felső fok épen úgy ragoztatik mint a határozott kimenetelű melléknév; s mert minden közép- és felső fok *i, a, e* végzetű, azért egészen *vrući, a, e* formája szerint ejtegetendő.

C) Számnevekről.

1. tőszámok.

jedan-, dna, dno,	1	petnaest,	15
dva, dvě, dva	2	šestnaest,	16
tri,	3	sedamnaest,	17
četiri,	4	osamnaest,	18
pet,	5	devetnaest,	19
šest,	6	dvadeset, dvaest,	20
sedam,	7	dvadeset i jedan,	21
osam,	8	dvadeset i dva,	22
devet,	9	dvadeset i tri,	23
deset,	10	dvadeset i četiri,	24
jedanaest,	11	dvadeset i pet (dvaest,	
dvanaest,	12	i pet),	25
trinaest,	13	trideset, vagy triest,	30
četernaest,	14	trideset i pet, -	35

četerdeset, četrést,	40	devetdeset,	90
četerdeset i pet,	45	devetdeset i pet,	95
petdeset,	50	devetdeset i šest,	96
petdeset i dva,	52	devetdeset i osam,	98
šestdeset, šeset,	60	devetdeset i devet,	99
šestdeset i sedam,	67	stotina, sto,	100
sedamdeset,	70	sto i jedan,	101
sedamdeset i tri,	73	sto dva,	102
osamdeset,	80	sto i tri,	103
osamdeset i devet,	89	sto i četiri,	104

jedna stotina i pet (sto pet),	105
sto devetdeset i devet,	199
dvě stotine, dvěsta,	200
dvesta i petdeset,	250
tri stotine, trista,	300
četiri stotine,	400
petstotinah, petsto,	500
šest stotinah, šeststo,	600
sedam stotinah, sedamsto,	700
osamstotinah, osamsto,	800
devet stotinah, devetstó,	900
hiljada, tisuća, jezero,	1000
jedna hiljada,	1000
dvě hiljade,	2000
tri hiljade,	3000
četiri hiljade,	4000
pet hiljadah,	5000
šest hiljadah,	6000
sedam hiljadah,	7000
osam hiljadah,	8000
devet hiljadah,	9000
deset hiljadah,	10,000
petdeset hiljadah,	50,000
sto hiljadah,	100,000
hiljada hiljadah, milion (miliun),	1,000,000

A tőszámoknál ez a megjegyzendő: ha a kimondandó szám nagyobb mint 20, 30, 40, 50, úgy a kisebb szám

i (és) kötszóval utána tétetik; ezen kötszó azonban a gyors számításban elhagyatik.

Pet, šest, sedam, stb. ragozhatlan gyűszámnevek, melyek ezen szám-, stotina, száz, hiljada, ezer, miliun, millió, és minden más főnevet többes sajátítóba vonzának, pl. pet hiljadah (nem hiljade) šest stotinah, pet konjah.

A tőszámok közül az első négy hajtogatható. Jedan jedna, jedno, és az ebből származott jedini, jedina, jedino, egyetlen, egészen úgy ejtegettetik mint a határozott végzetű melléknév, tehát saj. jednoga, jedne, jednoga, tul. jednomu, jednoj, jednomu stb.

Dva, dve, dva, kettő, ragozása:

Hi m n e m.	S e m l e g e s.	N ő n e m.
1. 4. dva,	dva	dvě
2. 6. <u>dvih, dvěh, dvijeh</u>		dviuh
3. 7. dvima,	dvěma,	mind a három nemre.

Tri, három, és četiri, négy, mind a három nemben következőleg hajtogattatnak:

1. 4. tri, három,	1. 4. četiri, négy,
2. 6. trih (trěh),	2. 6. četirih (četirjuh),
3. trim (trém,) vagy trima,	3. četirim (četirma),
7. trimi, (trěmi),	7. četirimi.

Ide tartoznak még oba, obe, oba, és obadva, obedve, és obadva, mind a kettő, melyek épen úgy hajtogattatnak mint dva, jelesen: 1. oba, 2. obiuh, 3. obiem, (ma,) 4. obe, 6. obima, obiem, 7. obiema, obadve, 2. obedoviuh, 3. obedvima, obedvěm, obedve, 6. obedviema, 7. obedvima.

Az emberek számlálására külön-, ragozható számnevek használtatnak, mint: dvojica, ketten, trojica, hárman, četvorica, négyen, petorica, öten, šestorica, hatan, sedmorica, heten, osmorica, nyolczan, devetorica, kilenczen, desetorica, tizen. Innen túl azonban már nincsenek használatban.

Stotina, száz, és hiljada vagy tisuća épen úgy hajto-

gattatnak mint žena ; milion, millió, bilion, billió, jezero, ezer, jelen és selo ragozását követik.

2 Sor-, vagy rendszámok.

A sor-, vagy rendszámok pet, (öt)-től fölfelé a határozott melléknévi végzet hozzáadása által képeztetnek ; az i végzet adja a him-, az a a nő és végre o, vagy e a semleges nemet.

- pèrvi, a, o, első.
 drugi, a, o, második.
 tretji, a, e, harmadik.
 četverti, a, o, negyedik.
 peti, a, o.
 šesti, a, o.
 sedmi, a, o.
 osmi, a, o,
 deveti, a, o.
 deseti, a, o, tizedik.
 jedanaesti, a, o, tizenegyedik.
 dvanaesti, a, o.
 trinaesti, a, o.
 četèrnaesti, a, o.
 petnaesti, a, o.
 šestnaesti, a, o.
 sedamnaesti, a, o.
 osamnaesti, a, o.
 devatnaesti, a, o.
 dvadeseti, a, o, huszadik.
 trideseti, a, o, harminczadik.
 četèrdeseti, a, o, negyvenedik.
 petdeseti, a, o, ötvenedik.
 šestdeseti, a, o, hatvanadik.
 sedamdeseti, hetvenedik.
 osamdeseti, a, o, nyolczvanadik.
 devetdeseti, a, o, kilenczvenedik.
 stoti, a, o, századik.
 dvèstoti, a, o, két századik.

tristoti, a, o.

četirstoti, a, o.

petstoti, a, o.

šeststoti, a, o.

sedamstoti, a, o.

osamstoti, a, o.

devetstoti, a, o.

hiljadni, a, o, tisući, a, e, ezredik.

hiljadu osam sto šestdeset druge godine,

1862-ik évben.

Ezen számok ragozása tökéletesen megegyez a melléknevek hajtogatásával.

3. Arányszámok.

Az arányszámok a tőszámok semleges kimenetelétől képeztetnek oly módon, hogy ahhoz *struk*, néha *gub* még gyérebbe *jak* képző függesztetik; ez utóbbi használata csak 2-, 3-, és 100-nál fordul elő.

jednostruk, a, o, v. jednogub, a, e, v. dvojak, a, o, vagy
ki, a, o, egyszerű; bi, a, o. ki, a, o,
egyrétű.

dvostruk,	dvogub,	trojak, a, o- vagy
trostruk,	trogub,	ki, a, o.
četverostruk,	peterogub,	
osmorostruk,	šesterogub,	
desetorostruk, stb.	sedmerogub.	

Eme számoknak határozott és határozatlan ragozások van és épen ugy hajtogattatnak mint a melléknevek.

4. Nemiszámok.

A nemiszámok képzésének két módja létezik, és ugyan:

1) midőn a tőszámok semleges végzetéhez *vèrst* vagy *vèrstan* szótag ragasztatik, így:

jednoverst, a, o, vagy sti, a, o- jednovèrstan, stna, o, vagy stni, a, o, egyféle.

dvovèrst, a, o- sti, a, o; dvovèrstan, stna, o, vagy stni, a, o, kétféle.

trovèrst, a, o- sti, a, o; vagy trovèrstan, stna, o, vagy stni, a, o, háromféle.

čtverovèrst, a, o- sti, a, o, vagy čtvorovèrstan, stna, o, stni, a, o, négyféle.

peterovèrst, a, o- sti, a, o; vagy peterovèrstan, stna, o, vagy stni, a, o, ötféle, stb.

Ezen számok száznál nem terjednek tovább; ha a nevezettnél nagyobbat kellene kifejezni ez körülírás által történik olyképen, hogy az illető alapszámhoz *vèrst* szótag függesztetik, pl. šestdeset i pet vèrstih.

2.) A főnévi alapszámok többes számát is használhatjuk a faj számok helyett, csak hogy külön módon, mint: jedni, e, a, dvoji, e, a, troji, e, a, četvori, e, a, desetori, e, a; túl innen nincs használatban.

5. Osztószámok.

Emezek is körülírás által képeztetnek midőn t. i. a tőszámokhoz *po* előljáró függesztetik, pl. po jedan, egyenként, po dva, kettenként; vagy tűzhetni a tőszámok közé *a* kapcsolót is, mint: jedan *a* jedan; tri *a* tri.

6. Sorzó számhatározók.

Ezek ugy képeztetnek ha az illető tőszámhoz *put* vagy *krat* (szor) szócska függesztetik, így: jedanput, egyszer, dva puta, kétszer, tri puta, háromszor, četiri puta, négyszer; de így is mondhatjuk: dvaput, tripud, četiripud; azonban 5-től kezdve már putah, mint pet putah, ötször, šest putah, hatszor.

Ha a szám *krat* változatlan szócskával van összekötve a tőszámok egymástól nem választatnak el, mint: jedankrat, dvakrat, trikrat. Ezen kérdésre *hányadszor?* tőszámokkal és ezen ragozhatlan szócskával *put* felelünk, mint: pèrvi put, először, drugi put, másodsor.

Határozatlan számnevek.

A számnevekhez soroztatnak a különböző számokon alapuló megnevezések is, mint:

- a) gyűnevek: dvanaestka, hat— hat (tuczat),
- b) súlyok: tovar, száz okából álló terh,
- c) a száraz és folyó testek mértékei: měrov, mérő, akov, akó, olba, itcze.

A hordókra nézve következő elnevezések állanak: akovče, akós hordó, dvojka, két- trojka, három-, četvorka, négy-, petorka, öt-, šestorka, šestorakinja, hat-, sedmorka, sedmorakinja, hét-, osmorka, nyolcz, devetorka, kilencz és desetorka tiz akós hordó. Innen túl azonban ezen segédszócskával *sud* kell élnünk, mint: sud od dvanaest akovah, tizenkét akós edény (hordó.)

Ezen főnévvel *ljeto* (év) is egybeköttenek e számnevek, mint: jednoljetan, dvoljetan, egy-, két éves.

Gyű számnevek: sjaset, tömeg, čopor, disznó csorda, jato, madársereg, čorda, tehén csorda, gomila, rakás, čudo, számtalan, sila, rettentő sok. stb.

A névmásról.

A névmások általában kétneműek, nevezetesen: főnévi és igehatározói névmások: ezek pedig felosztatnak személyes, visszahozó, birtokos, mutató, kérdő és határozatlan névmásokra.

A személyes és visszahozó névmásokról.

A személyes és visszahozó névmás ragozása.

Egyes szám.

Sz e m é l y e s.

V i s s z a h o z ó.

1. Ja, én,	ti, te,	
2. mene(me)enyém,	tebe (te) tied,	sebe (se) magáé,
3. meni(mi)nekem,	tebi (ti) neked,	sebi (si) magának,

- 4 mene(me)engem, tebe (te) téged, sebe (se) magát.
 5. *ja* — *ti* — *sebe* —
 6. o meni, rólam, o tebi, rólad, o sebi, magáról,
 7. menom (mnom) tebom (tobom) ve- sebom (sobom) ma-
 velem, általam. led, általad. gával.

Többes szám.

1. Mi, mi, vi, ti,
 2. naš, miénk, vaš, tietek,
 3. nam, (nama) ne- vama (vam) nektek,
 künk,
 4. nas, minket, vas, titeket, mint az egyes
 5. *mi* — *vi* — számban.
 6. o nas, rólunk, o vas, rólatok,
 7. nami velünk, ál- vami, általatok, ve-
 talunk. letetek.

On, ona, ono, ő, ragozása.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. on, ő,	ona,	ono,
2. njega (ga) övé,	nje, (je),	
3. njemu, neki.	njoj, (joj),	
4. njega (ga) őt,	nju, (ju),	mint a himnem.
5. <i>on</i> —	<i>ona</i> —	
6. o njem, róla,	o njoj (joj),	
7. njim, vele, általa.	njom (njum).	

Többes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. oni, ök,	one,	ona,
2. njih (jih, ih),	} mint a himnembem.	
3. njim (jim),		
4. nje (je, jih, ih),		
5. <i>oni</i> —		
6. o njih, jih, ih,		
7. njimi.		

A teljes forma (mene, tebe, njega, nje, meni, tebe, njemu, njoj, mene, tebe, njega, nju,) áll a) kezdetben, b) ha a nyomatosság a névmáson fekszik, c) névmás után, kivéven a *ja* és *ti* tárgyesetét, hol mind a két forma (mene és me, tebe és te) különbség nélkül használtatik; innét van, hogy: tebi smo dali, neked adtuk, és nem ti smo dali, kazao sam i tebi i njoj, megmondtam neked is neki is.

Mi és ti gyakran enyém és tied helyett áll, pl. jesi li mi vidio konja? láttad-e lovamat? (nekem a lovat.)

Az egyes szám 2, 3, 4 és 6-, úgy a többes 3 és 6-ik esetéhez gyakran ka, kar, karena függesztetik ezen névmásokhoz a nélkül, hogy ezzel a jelentés változnék, így: meneka, menikar, menekarena, njegakar, tebikar; kivéttetik a harmadik személyű névmás nőneme (ona,) meny nyiben ez csak az egyes szám tulajdonítójában veszi fel ezen ragot *zi*; így: njoj i njojzi.

Birtokos névmások.

Ezek a személyes névmások sajátítójától képeztettek, mint:

mene-ből	moj,	moja,	moje,	enyém.	
tebe-	—	tvoj,	tvoja,	tied.	
njega-	—	njegov, njegova,	njegovo,	övé.	
nje-	—	njezin, njezina,	njezino,	njen, njena, njeno, övé.	
nas-	—	naš,	naša,	naše,	mienk.
vas-	—	vaš,	vaša,	vaše,	tietek.
njih-	—	njihov, njihova,	njihovo,	övék.	
sebe-	—	svoj,	svoja,	svoje,	övé (reciprocum.)

Moj, enyém, ragozása.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. moj,	moja.	moje.
2. mojega, moga,	moje,	mojega, moga.

3. mojemu, momu, mome v. mom,	mojoj,	<i>mojemu</i> mint a him.
4. mojega, moga,	moju,	moje.
5. o moj,	o moja,	o moje.
6. u mojemu, mo- mu, mome v. mom,	u mojoj	} <i>u mojemu</i> mint a him. <i>s mojime</i>
7. s mojime v. s mojim.	s mojom,	

Többes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. moji,	moje,	moja.
2. mojih (ieh) mo- jiu.	mojih (mojiu)	<i>mojih</i>
3. mojima, mojim,	mojima, mojim,	mint a himnemb.
4. moje,	moje,	moja.
5. o moji,	o moje,	o moja.
6. u mojima, (jim)	u mojima, (jim.)	mint a himnem.
7. s mojima, (jim.)	s mojima, (jim.)	

Svoj, svoja, svoje nem egyéb mint birtokos és visszahozó névmás, mely ha az ige személyéhez tartozik épen annyit jelent mint sebe; pl. ja svoju ženu ljubim, ti svoga konja jašiš, a on o svom trošku živi, én szeretem feleségemet, te saját lovadon lovagolsz, és ő saját költségén él; különben helyesen mondhatni így is: ja moju, ti tvoga, stb.

Ha pedig az ige és birtokos külön személyek, akkor ezen birtokos moj, tvoj, njegov épen úgy használatik mint a németben; pl. doneo mi je pozdrav od tvoga brata, üdvözetet hozott bátyádtól, on voli moga otca, ő szereti atyámat.

A mit a latin ezen szóval ejus, vagy a német sein-
nal fejez ki épen annyi mint az illir njegov a, o, pl.
József megverte Pált kertjében, kié a kert? ha Pálé,

akkor így fordítjuk helyesen, Josip je iztuko Javla u njegovom vértlu; ha pedig Józsefé a kert, akkor így: Josip je iztuko Pavla u svom vértlu.

Njegov akkor használtatik ha a birtokos rész him vagy semleges; njezin akkor ha nőnemű-, njihov ha többről van szó; — mind ezen névmások ragozása épen olyan mint a mellékneveké.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. njegov, övé	njegova, övé,	njegovo, övé.
2. njegovoga (og') njegova,	njegove,	njegovoga (og) njegova.
3. njegovomu (om') njegovu,	njegovoj,	njegovomu (om) njegovu.
4. njegovoga (og') njegova,	njegovu,	njegovo.
5. o njegov!	o njegova!	o njegovo!
6. u njegovomu (om) njegovu,	u njegovoj,	u njegovomu(om) njegovu.
7. s njegovime(im) njogoviem.	s njegovom,	snjegovime(iem.)

Többes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. njegovi, övéi,	njegove, övéi,	njegova, övéi.
2. njegovih, nje- goviuh,	njegove,	} mind a három nemben.
3. njegovima, nje- govim, njegoviem		
4. njegove,		
5. o njegovi!	o „	o „
6. u njegovima (im.) u njegoviem	} mind a három nemben.	
7. u s njegovima (im.) s njegoviem,		

Naš, miénk, vaš, tietek, svačji, mindenkié, nječji, valakié és ničji senkié mind megannyian az elsőnek következő ragozása szerint hajtogattatnak.

Egyes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. naš,	naša,	naša,
2. našega (eg)	naše,	{ mint a
3. našemu (em')	našoj,	{ himben.
4. našega (eg')	našu,	naše.
5. o naš,	o naša!	o naše.
6. u našemu (em),	u našoj.	{ mint a himnemb.
7. s našime (im iem)	s našom,	

Többes szám.

Himnem.	Nőnem.	Semleges.
1. naši,	naše,	naša.
2. naših, našiuh,	{ mind a három nemben.	
3. našima (im, iem),		
4. naše,	naše,	naša.
5. o naši!	o naše!	o naša!
6. u našima, našim, vagy našiem,	{ mint a himnemb.	
7. s našima, s našim vagy našiem,		

Mutató névmásokról.

Mutató névmások a következők:

ja-ból: *ovaj*, v. *ovi*, *ova*, *ovo*; ez, emez, *ovakov*, *ovakova*, *ovakovo*, ilyen, *ovakvi*, *ovakva*, *ovakvo* emilyen.

ti-ből *taj*, vagy *ti*, *ta*, *to*, ez, *takov*, *takova*, *takovo*, vagy *takvi*, *takva*, *takvo*, ilyen

on-ból *onaj*, vagy *oni*, *ona*, *ono*, amaz, *onakov*, *onakova*, *onakovo*, vagy *onakvi*, *onakva*, *onakvo*, amolyan. Ide tartozik még: *isti*, *ista*, *isto*, ugyanaz, ép oly.

Visszahozó névmásokról.

Visszahozó névmások: koji, koja, koje, ki, mely, mi, és a visszahozó semleges što, šta, što, ki, mely mi; az első épen úgy ragoztatik mint moj, moja, moje; az utóbbi pedig következőleg:

Egyes és többes.

1. što, vagy šta,	ki, mely, mi.
2. čega, šta,	kié, melynek, minek.
3. čemu, čem,	kinek, melynek, minek.
4. što, šta,	kit, melyet, mit.
5. <i>što</i>	—
6. u čemu, učem,	kiben, melyben, miben.
7. s čime, s čim,	kivel, melyel, mivel.

Što vagy šta mint visszahozó az alanyban mind a három nemre használtatik, pl. čovek, što je pobégo, az ember, ki megfutott; žena, što je služila, az asszony, ki szolgált; dète, sto je plakalo; a gyermek, ki sirt.

Kérdő névmásokról.

Kérdők: tko? ki? što? mi? koji, koja koje, ki mely, mi? kakov, kakova, kakovo, kakvi, kakva, kakov, milyen? čiji, čija, čije, kié? koliki, kolika, koliko, mily?

Ezen kérdő névmás tko, ki? him — és nőnemű; ragozása imez:

1. tko (ko) ki.
2. koga (tkoga) vagy kog (tkog) kié.
3. komu v. kom (tkomu, tkom) kinek.
4. koga v. kog (tkoga, tkog) kit.
6. u komu v. u kom (u tkomu, u tkom) kiben.
7. kime, s kim v. s kiem (sa tkime, im, iem) kivel.

Što vagy šta semleges neműek. Megjegyzendő azonban, hogy ha što, šta elüljáróval köttetik egybe, ezen utóbbihoz, ha mássalhangzóval végződik, szebb hangzás kedvéért (a) betű függesztetik, pl. oda šta govorite? (e. h. od' šta...) miről beszéltek?

Tko, ki? névmással általában kérdeünk; koji, koja, koje pedig csak akkor használtatik ha meghatározott lényről van szó.

Koji, koja, koje úgy ragoztatik mit moj; kakov, kakova, kakovo és kakvi, kakva, kakovo, mint njihov; čiji, čija mint naš és koliki, kolika, koliko mint zdravi.

Határozatlan névmásokról.

Határozatlan névmások: nitko, senki, ništo v. ništa semmi, njetko, valaki, nješto, nješta, valami, nikoji, a, e senki, djekoji, a, e, egy valaki, ni kakov, a, o, épen senki, njekokov, a, o, és njekakvi, a, o, egy bizonyos; ničji, a, e, senkié, nječji, a, e, egy valakié, svaki, a, o, mindegyik; drugi, a, o, ini, a, o, más valaki; štoto, valami, nijedan nijedna, nijedno, senki, semmi; sav vagy vas, sva, sve, egész, minden, 2. svega, sve, svega, 3. svemu, svoj, svemu, 4. svega, (sav, vas) svu, sve, 6. u svemu, u svoj, u svemu; 7. svim (iem) svom, svim. Többes: svi sve sva, 2. sviuh, svih vagy svieh, mind a három nemben; 3, 6, 7. svima, sviem mind a három nemben; 4 sve, sve, sva; gděsto, valahol valami; gdětko, valahol valaki; tkogod, tkogoder, egy valaki, kojigod, bár melyik, bárki, čijigod bár kié stb.

Nitko úgy ragoztatik mint tko, ništo vagy ništa, mint što, nikoji mint moj, ničji mint naš, svaki, drugi, ini hajtogatása mindenben megegyez a melléknevek ragozásával.

Ha tkogod, tkogoder, štogod, kojigod, čijigod ragoztatik akkor csak tko što, koji, čiji ragoztatik, god pedig változatlanul marad pl. kogagod, komugod, u komugod, s kimegod.

Az ige ről.

Az ige k a tagok különfélesége szerént, melyek a határtalan módban a gyökszóhoz függesztetnek, hat osztályra osztályoztatnak, és ugyan:

I. ti (cí) pi-ti, inni; le-ci, lefekünni:

II. nuti: met-nuti, tenni, betenni, fölállítani.

III. ėti: vid-ėti, látni; živ-ėti, élni.

IV. iti: ljubiti, csókolni, szeretni, govoroti, beszélni.

V. ati: pítati, kérdezni.

VI. ovati: kupovati venni (pénzen).

Ezen ige k közül azok, melyek a jelenben am-, határtalan módban ati-, vagy a jelenben im- és a határtalan módban iti-vel birnak, rendesek; ellenben azok, melyeknek határtalan módjuk ati, de a jelentőjüket ém- vagy im-mel képezik olyanok melyekről bizonyost mondani nem lehet.

1. Jelen idő.

Jelen időtől képeztetik:

1) a parancsoló mód, midőn az első ragozásnál a gyökszóhoz aj függesztetik, mint: pit-am, par. pit-aj; a második és harmadik ragozásnál csupán i betű; pletem, fonok, plet-i, ljub-im, ljubi.

Azon ige knél, melyeknél a gyökszótag hangzóval végződik ezen i betű j-re változik, mint: pijem, iszom par. pi-j, igyál; putujem, utazom, par. putuj, utazzál.

Némely, a gyökszótagban k (ć) és g (ž) betűkkel végződő ige knél k c- és g z-re változik, mint:

sěčem, vágok, metszek, sěci, metsz, vágj; rečem mondok, reci, mondd.

2) A jelenidő részesülője úgy képeztetik, midőn az első ragozásnál a gyöktaghoz ajuć ragasztatik, mint: pitam, kérdezek, pitajuć; a második ragozásnál, ha a gyökszótag mássalhangzóval végződik uć ragasztatik, pl. pletuć; ha hangzóval akkor juć, mint: pijuć, pitajuć.

Azok igék, melyek a jelenben *ujem*-re mennek ki a része-sülöben *ujuć*-al birnak, mint: kupujem, kupujuć. A harmadik ragozásnál éc tétetik hozzá, mint: déržeć, vérteć, ljubeć.

2. Határtalan mód.

A határtalan módtól képeztetik: *minden múlt*

a) a rövidebb tartamú *múlt idő*, midőn az első ragozás egyes számában a gyöktaghoz az első személyhez *ah* függesztetik; második és harmadiknál pedig *a*; többesben *asmo*, *asta*, *aše*, mint; *pročitati*, átolvasni, *pročitah*, *pročita*, *pročita*, *pročitasmó*, *pročitaste*, *pročitāše*.

A második ragozásnál, ha a gyökszótag hangzóval végződik az egyes szám első személyéhez *h* betű függesztetik; második és harmadik személynél a gyökszótag magánosan áll; többesben az első személynél *smo*, *2 ste*, és *3. še*, mint: *čuti*, hallani, *čuh*, *ču*, *čusmo*, *česte*, *čūše*.

Ha pedig a gyökszótag mássalhangzóval végződik úgy annál az egyes szám első személyében *oh*, második és harmadik személyben *e* áll; többesben *osmo*, *oste*, *oše*, *pl. grebsti*, karmolni, *greboh*, *grebe*.

Azon igék, melyek a határtalan módban *nuti*-val végződnek az egyes szám első személyében *nuh*, *2 és 3 nu*, — többesben *nusmo*, *nuste*, *nuše* ragot vesznek fel, mint: *minuti*, elmúlni, megszűnni, *minuh*, *minù*, *minusmo*, *minuste*, *minuše*.

b) A hosszabb tartamú *múlt idő*, mind a három ragozásnál, akkép származik, ha az egyes szám 1 személyéhez *ah* 2 és 3 *aše*-, a többes 1 személy- *asmo* 2 *aste*, s 3 személyéhez *ahu* függesztetik; mint: *čitati*, olvasni, *čitah*, olvasék (olvasással el voltam foglalva,) *čitāše*, *čitasmó*, *čitaste*, *čitahu*.

Az *ėti* és *iti* végzetű igék, melyeknek gyökszótagjuk *d*, *t*, vagy *l*-re megy ki *jah*, *jaše*, *jasmo*, *jaste*, *jahu* ragokkal fűzetnek egybe, mint: *vidėti*, látni, *vidjah*, *vidjaše*, *vidjasmo* stb.

c) Azon igéknél, melyek *ati*-val végződnek, *av*, szótag hozzá függesztése által képeztetik a múltidejű részesítő *pitati*, kérdezni, *pitav*: — azokhoz pedig, melyek *ovatira* mennek ki *ovav* ragasztandó, pl. *kupovati*, vásárolni, *kupovav*, stb.

Azon igék, melyek *ti* végszótag előtt mássalhangzóval birnak nem vesznek fel növekvési ragot; pl. *pasti*, leesni (jel. *padam*) *pad*; *moći* birni, *mog*.

d) a cselekvő forma múlt idejű részesülője úgy képeztetik, ha az *ati*-val végződő igék gyökszótagjához *al*, *ala*, *alo* függesztetik, mint: *kupovati*, venni, vásárolni, *kupoval*, *ala*, *alo*; — ha a *ti*-re végződő igéknek gyökszótagjuk hangzóval megy ki, akkor csak *l*, *la*, *lo* füzendő hozzá, mint *piti*, inni, *pil*, *pila*, *pilo*; ha pedig mássalhangzóval akkor ez rendesen elvetetik, mint *ples-ti*, *fonni*, *plel*, *la*, *lo*.

Ezen *al*, *el*, *il*, *ao*, *eo*, *io*-ra változik mint: *rekal*, *rekaol* ísal, *išao* vagy *išo*, azonban a nő- és semleges nemben megmarad az *l*, *pila*, *plela*, *rekla*, *išla*, *išlo*, *pilo*.

Ezen részesülő nem ragoztatik, hanem az egyes és többes alanyában mégis használatban van, pl. *pital*, *pitalo*; több. *pitali*, *pitale*, *pitala*.

A szenvedő forma múlt idejű részesülője úgy képeztetik, midőn az igékhez, melyek *ati*-ra mennek ki *an*-, az *ovati* végzetűekhez *ovan*; az *eti* és *iti* végzetűekhez pedig, ha a gyökszótag *d*, *t*, *n*, *l*-re megy ki, vagy *v*, *b*, *p*, *m* után *l*-et vesznek fel ekkor *jen*; ha pedig azok az *iti* végzet előtt még más mássalhangzóval is birnak *en*, *ena*, *eno*, függesztetik, mint: *pitati*, kérdezni, *pitan*, *ana*, *ano*, *kérdezett*, *kupovati*, venni, *kupovan*, *ovana*, *ovano*, *vett*, *viděti*, látni, *vidjen*, *látott*.

Azon igék, melyek a határtalan módban *d*, *t*, *z* betűt *s*-re változtatják a részesülőben az *en*, *ena*, *eno*, előtt ismét felveszik ezen mássalhangzót, pl. *presti*, *fonni*, (rokkán) *preden*, *ena*, *eno*, *fonott*; — *en* előtt a *ć* *č*-, *z* és *g* *ž*-, *s* *š*-re változik, mint: *reći*, mondani, *rečen*, *mondott*, *voziti*, *evedzni*, szállítani *kocsin* v. *hajón*, *vožen*; *nositi*, hordozni, *viselni*, *nošen*, *hordott*.

Azon igék, melyek *ti*-re mennek ki, de melyeknek

gyökszótagjuk mássalhangzóval végződik *t* betűt vesznek fel, mint: piti, inni, pit, a, o, uzėti, venni, elvenni, elfogadni, uzet, a, o, pognuti, előre görnyedni, pognut, a, o, stb.

Ezen részesülöből a *je* szótag hozzáfűzése által főnév származik, így: misliti, gondolni, mišljen, gondolt, mišlenje, gondolás, činjen, tett, činjenje, tevés, govoren, beszélt, govorenje, beszélgetés.

Az igék ragozásairól.

Az illirnek három igeragozása van; az első ragozás szerint hajtogattnak azon igék, melyek a jelentő mód jelenidejének első személyében *am-*, második szerint azok, melyek *em-* s végre a harmadik szerint azok, melyek a mondott módban és időben *im-*re mennek ki.

Az illir nyelvnek két segédigéje van, ide nem számítva az ugyanannyi tagadót, *biti*, lenni, *hotjeti*, akarni; *nebiti*, nem lenni, *nehotjeti*, nem akarni.

A *nebiti*, nem lenni, segédige ragozása magában véve igen könnyű s annyiból áll, hogy a jelentő mód kivételével az állító *biti* segédige elé *ne* tiltó szócska függesztetik, tehát: *nebudem*, *nebudeš*, *nebude* stb. *nebudući*, *neбивši*, *nebiah*, *nebil* (*nebio*) stb. a jelenidő így hangozik: *nisam*, nem vagyok, *nisi*, nem vagy, *nije*, nincs, *nismo*, nem vagyunk, *niste*, nem vagytok, *nisu*, nincsenek.

A következő ragozásoknál megjegyzendő még, hogy a cselekvő forma mult idejű részesülője a himnemben mindig *l*-el végződik, bár nem ritka azon eset is, hogy a mondott *l* betű helyébe gyakran *o* lép, mint: *ići*, menni, *išal* és *isao*, govoriti, beszélni, *govoril*, és *govorio*.

Biti, lenni, segédige ragozása.

Jelentő mód.

Jelen idő.

Egyes szám.

1. *jesam* (*sam*) én vagyok.
2. *jesi* (*si*) te vagy.
3. *jest* (*je*) ő van.

Többes szám.

1. *jesmo* (*smo*) vagyunk.
2. *jeste* (*ste*) vagytok.
3. *jesu* (*su*) vannak.

Jövő.

Egyes.

Többes.

1. budem (biti éu) lenni fogok.	1. budemo (bit émo).
2. budeš (bit éš).	2. budete (bit éete).
3. bude (bit ée).	3. budu (bit ée).

Parancsoló.

Egyes.

Többes.

1. —	1. budimo, legyünk.
2. budi, légy.	2. budite legyetek.
3. budi, nek bude, legyen.	3. nek budu legyenek.
- Jelen idejü igenév: buduć, miközben, mivel, mert.
 budući, a, e, többes budući, ée, éa,
 leendők.

Határtalan mód biti: lenni.

I. Egyszerű mult.

Egyes szám.

Többes szám.

1. bih (běh) voltam.	1. bismo (běsme) voltunk.
2. bi (bě) voltál.	2. biste (běste) voltatok.
3. bi (bě) volt.	3. biše (běše, běhu) voltak.

II. Be nem végzett mult.

1. biah, valék. (levék),	biasmo, valánk. (levénk),
2. biaše, valál. (levél),	biasmo, valátok. (levétek),
3. biaše, vala. (leve).	biahu, valának. (levének).

Félmult idejü részesülő: biv,

A tulajdonképi félm. rész.: bivši, a, o,

Mult idejü részesülő (cselekvő) bil, a, o } a ki volt.
 bili, e, a }

Ezzel, kapcsolatban a jelentőmóddal (sam, si, je) képeztetik az összetett mult, mint; bil (a, o) sam, én voltam, bil si, bil je-; bili (e, a) smo, ste, su.

Hanyatszó: bit.

I. Az *am, ati* végzetű igék ragozása.

Jelentő mód.

Jelen idő.

Egyes szám.

1. čitam, olvasok.
2. čitaš.
3. čita.

- Többszám.
- čítamo, gledam - némi*
čítaťe, linať - linni
čítahu. znám - tudni

Parancsoló.

Egyes.

1. —
2. citaj.
3. čitah, nek čita.

- čítam - óvni*
pitam - kérni
čítam - olvasni
védam - hátkar
igrat - táncolni
varam - csákn
- čítajmo.
 čítajte.
 nek čitahu.

Jelen idejű részesülő: čitajuć.

Félmult idejű rész.: Egyes. čitajuć; a, e, többes.

čitajućí, a, e.

Határtalan mód: čitati, olvasni.

Hanyatszó: čitat.

I. Bevégezett mult.

Egyes.

Többszám.

1. (pro) čitah, átolvastam.	(pro) čitasmo.
2. (pro) čita.	(pro) čitaste.
3. (pro) čita.	(pro) čitaše.

II. Bevégetlen mult.

Egyes.

Többszám.

1. čitah olvasék.	čitasmo.
2. čitaše.	čitaste.
3. čitaše.	čitahu.

Félmult idejű részesülő: čitav.

Mult idejű részesülő: čital, a, o, többes čitali, e, a.

Szenvedő, egyes: čitan, a, o, többes čitani, e, a.

Főnév: čitanje, olvasás.

čítam - olvasni
čítahu - olvasni
čítaste - olvasd
čitajuć - olvasd
čitajućí - olvasni
čitati - olvasni
čitat - olvasni

II. Az *em, ti* (eti, nuti) végzetű igék ragozása.

Jelentő mód.

Jelen idő.

Egyes szám.

1. pijem, iszom,	tresem, rázok,	jövőjelentésű jelen. metnem felállítok, teszek,
2. piješ,	tresesš,	metneš,
3. pije.	trese.	metne.

Többes.

1. pijemo,	tresemo,	metnemo,
2. pijete,	tresete,	metnete,
3. pijú.	tresu.	metnu.

Parancsoló.

2. pij.	tresi,	metni,
3. nek pije.	nek trese,	nek metne.

Többes.

1. pijmo, igyunk,	tresimo,	metnimo,
2. pijte,	tresite,	metnite,
3. nek pijú.	nek tresu,	nek metnu.

Jelen idejű részesülő: pijuc, tresuc.

Participium adjectivum: pijuci, a, e, többes pijuci, pijuce, pijuca; — tresuci, a, e.

Határtalan mód.

piti, inni,	tresti, rázni,	metnuti, felállítani.
-------------	----------------	-----------------------

Hanyatszó.

pit,	trest,	metnut.
------	--------	---------

I. Bevégzett múlt.

Egyes szám.

1. (iz) pih,	(s) tresoh,	metnuh,
2. (iz) pi,	(s) trese,	metnu,
3. (iz) pi.	(s) trese.	metnu.

Többes.

1. (iz) pismo,	(s) tresosmo,	metnusmo,
2. (iz) piste,	(s) tresoste,	metnuste,
3. (iz) piše.	(s) tresošē.	metnuše.

II. Be nem végzett mult.**Egyes.**

1. pijah, ivám	tresah,	—
2. pijaše,	tresaše,	—
3. pijaše.	tresaše.	—

Többes.

1. pijasmo,	tresasmo,	—
2. pijaste,	tresaste,	—
3. pijahu,	tresahu.	—

Félmult idejü részesülő:

piv,	tresav,	metnuv.
------	---------	---------

Participium adjectivum.

pivši, a, e,	tresavši, a, e,	metnuvši, a, e.
--------------	-----------------	-----------------

Mult idejü részesülő, (cselekvő).

pil, (o) a, o,	tresal, a, o,	metnul, a, o.
----------------	---------------	---------------

Mult idejü részesülő (szenvedő).

pit, a, o,	tresen, a, o,	metnut, a, o.
------------	---------------	---------------

Főnév: pitje, ital, ivás, trešenje, rázás, metnutje, felállítás.

III. Az im, eti, iti végzetü igék ragozása.**Jelentő mód.****Jelen idő.**

1. minta.

2. minta.

Egyes.

1. vidim, látok.	govorim, beszélek.
2. vidiš,	govoriš,
3. vidi.	govori.

Többes.

1. vidjasmo,	govorasmo,
2. vidjaste,	govoraste,
3. vidjahu.	govorahu.

Félmult idejü részesülő:
viděv, govoriv.

Participium adjectivum:
viděvši, a, e, govorivši, a, e.

Mult idejü részesülő: (cselekvő)
viděl, a, o, govoril, a, o.

Mult idejü részesülő: (szenvető)
vidjen, a, o, govoren, a, o.

Igéből származott főnevek:
vidjenje, látás, govorenje, beszélgetés.

Az összetett mult időről.

(Az összetett mult képeztetik a) a jelen megrövidített — b) az összetett mult időből ezen segédigével *jesam*, vagyok, és c) a cselekvő mult idejü részesülőből, mint:

I.

Egyes szám.

	Himnem.	Nőnem.	Semleges.
on, (ona, ono,) je. ti, si. ja sam,	čital (čitao),	la,	lo, olvastam, ál, ott,
	pil (pio),	la,	lo, ittam, ál, ott,
	išal (išao),	la (išla),	lo, mentem,él,ment,
	tresal (tresao),	la (tresla),	lo, ráztam, ál, ott,
	viděl (viděo), govoril (govorio).	la, la.	lo, láttam, ál, ott, lo, beszéltem,él,élt.

Többes szám.

mi smo, vi ste, oni (e, a) su.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{čitali,} \\ \text{pili,} \\ \text{išli,} \\ \text{tresli,} \\ \text{viděli,} \\ \text{govorili,} \end{array} \right.$	le,	la,
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la.

II.

Egyes szám.

	Himnem.	Nőnem.	Semleges.
ja sam, ti, si, on (ona, ono) je bil(o) (bila, bilo).	$\left\{ \begin{array}{l} \text{čital,} \\ \text{pil,} \\ \text{išal,} \\ \text{tresal,} \\ \text{viděl,} \\ \text{govoril,} \end{array} \right.$	la,	lo, olvastam vala
		la,	lo,
		la,	lo,
		la,	lo,
		la,	lo,
		la,	lo.

Többes szám.

	Himnem.	Nőnem.	Semleges.
mi smo, vi ste, oni (one, ona) su bili, (bile, bila).	$\left\{ \begin{array}{l} \text{čitali,} \\ \text{pili,} \\ \text{išli,} \\ \text{tresli,} \\ \text{viděli,} \\ \text{govorili,} \end{array} \right.$	le,	la, olvastunk vala.
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la,
		le,	la.

Ezen összetett mult tehát így mondandó ki: ja sam čitao, én (férfi) olvastam, ja sam čitala, én olvastam (nő), dete je čitalo, a gyermek olvasott, ti si pila, te (nő) ittál. A II. a biti összetett multját kell először egészen kimondani s csak ezután fűzni hozzá az illető részesülőt, mint: ja sam bio pio, én (férfi) ittam vala, ja sam bila čitala, én (nő) olvastam vala, dete je bilo vidělo, a gyermek látta vala stb.

Jegyzetek.

Igen nehéz a második ragozáshoz tartozó igéknél a határtalan módból a jelentő mód jelen idejét feltalálni; ennek könnyebbsége végett a következő táblák szolgáljanak némi utmutatásul:

Hat.	Jelen.	Hat.	Jelen.
bati,	bem, bljem,	léti,	unem,
cati,	čem,	mati,	mljem,
dati,	djem,	njati,	njem,
gati,	gem és žem,	pati,	pljem,
hâti,	šem,	rati,	rem,
jati,	jem,	sati,	šem,
kati,	čem, kem,	šati,	šem,
lati,	ljem,	tati,	tarjem, tjem,
ljati,	ljem,	vati,	vem,
ovati, ivati,	ujem,	péti,	pnem,
avati, uvati,	žem,	iti,	iem,
zati,	ščem,	liti,	ljem, iem,
skati,	mem,	miti,	mem,
eti,	rem.	nuti,	nem,
erti.		uti,	ujem,
		suti,	spem,
		zti.	zem.

P. o. grebati, vakarni, grebem, glodati, rágni, glodjem, brijati, borotválni, brijem, žgati, pörzsölni, žgem, kovati, kovácsolni, kujem, kupovati, vásárolni, kupujem, dosadjivati, v. kinek unalmára lenni, dosadjujem, uzeti, elvenni, uzmem, oteti, elragadni, otnem, zovnuti, hivo-gatni, zovnem, zveknuti, csengeni, zveknem, padnuti (pasti) leesni, padnem, stb.

Stati, megállni, jelene stanem, állva maradok; egyszerű m. stah és stadoh, stade, stade; — stadosmo, stadoszte, stadoše. Kletti, átkozni, jel. kunem, félm. kuniah, egy. m. kleh, e (kledoh, de, de, stb.)

Žeti, aratni, jel. žanjem, aratok, fm. žanjah, egy. m. žnah, žeh és žnjadoh; par. ženji v. žnji.

Brati, szedni, gyűjteni. jel. berem; prati, mosni, perem. zivati, ásítani, zišem, ásítok.

Azon igék, melyek a jelenben *rem* szótaggal birnak, a határtalan módban, ha *rti*-vel végződik, a nevezett szótag és r betű közé e betűt vesznek fel, mint: razdrem, széttépek, razdèrti, széttépnì.

Látszólag rendellenek: moći, birni, hatni, hetni; jel. mogu, možeš v. moreš, može v. ~~more~~; több. možemo, v. ~~moremo~~, možete v. ~~morete~~, mogu. fm. mogah, še, še, stb. egy. m. mogoh, može, mogosmo stb.

A *mogu*-val összetett igék, mint: pomoći, segíteni, odmoći, ártani a jelentő módban *mognem*-et vesznek fel, így: pomognem, segíték.

Ići (iti) menni, járni; jel. idem, ideš, ide; több. idemo, idete, idu, par. idi, több. hajdemo, (idimo) hajdete, idite. *Ido* (o)

Ezen igék: imati, imam, birók vmivel és znati, znam, tudni, a rendes jelentő mód jelen idején kívül még egy más jelennel is birnak, így: imadem, deš, de; demo, dete, du; znadem, znadeš, znade; znademo, znadete, znadu.

Dati, adni, az első ragozás szeréuti jelene dam, adok; de mondhatni így is: dadem, deš, dade; dademo, dete, du; — dadoh, dade, dade, dasmo, v. dadosmo, daste, v. dadoste, daše v. dadoše.

A harmadik ragozás szeréut hajítandó igék, melyek a jelenben bim, mim, pim és vim-re mennek ki, határtalanjuk iti. Ezen jelentő módjának félmultja az iti szótag jah- v. ljah-rai átváltoztatása által, épen így a szenvedő idejű részesülő az iti szótag ljen- v. jen-rei átváltoztatása által, a határtalan módtól képeztetik, így: ljubim, szeretek, csókólok, ljubiti, ljubljah, ljubljen.

Žim-mel végződő igék parancsoló módja többnyire puszta ž; pl. bežim, futok, szalagok, par. bež; (beži) dèrž, e. h. dèrži. e

Észrevételek az igeragozás minden módjai s idői felett.

Az ige által azt is jelentjük, hogy a munkásság mikép történik s az ige eme sajátságát igemódnak nevezük. Az illir nyelvben öt ilyen módot különböztetünk meg, ilyenek:

a) jelentő mód, melylyel azt fejezzük ki, hogy a munkásság valóban létesül, létesült vagy létesülni fog, mint: ja stojim, én állok, ti si pisao, te irtál, on će štiti, ő olvasni fog.

b) foglaló, melylyel jelentjük, hogy a munkásság bizonyos föltét alatt létesülhet, azért csak lehetőséget jelent; pl. da znam, da bi ga doma zateko, išo bi ga pohoditi, ha tudnám, hogy otthon találok, meglátogatnám őt.

c) óhajtó mód, mely vágyást, vagy kívánást jelent; pl. veli mi, da igram, a noge me bole; azt mondja, hogy tánczoljak, holott lábaim fájnak.

d) parancsoló, mely akaratumk közvetlen nyilvánítását jelenti; boj se Boga, čini pravo, nestidi se nikoga; féljedd az Istent, cselekedjél jót, senkitől se tarts.

e) határtalan mód, mely a munkásságot határozatlan általánosságban jelenti, pl. obećati, a nedèržati, nije pošteno; ígérni, s az ígéretet meg nem tartani, nem becsületes dolog. Ide számítandó még:

f) a hanyatszó, mely bizonyos hely megjeleléseire mozgást jelent; idem pit (nem piti).

g) az igenév, mely olyan mint a melléknév, de azon sajátsággal bír, hogy a munkásságnak különböző létét jelenti; učen čovek, művelt ember, šuteća žena, hallgató asszony.

h) állapotjegyző, mely bizonyos munkásságot jelent, mely oka, eszköze más cselekvénynek; došav kući iztuče ženu, govorèc; učì se govoriti; haza jövén megveri feleségét, szólván: tanulj beszélni.

i) igétől származott főnév, mint: činenje, cselekedet, tett, igranje, tánczolás, skakanje, ugrálás.

2.) Olyan idő, mely jelenti, hogy a munkásság most, imént v. régen történt, vagy még csak történni fog; szorosán véve az illir nyelvben három van:

- a) Jelen.
- b) Mult.
- c) Jövő.

A félmult idejű igének nincs mult ideje miként azt már neve is mutatja, de van:

1) jelene, mint ja kopam, én ások, ti oreš, te szántasz ;
 2) be nem végzett félmultja, mely a munkásságot, mint épen most elmultat, jellemzi ; pl. ja pisah, irék.

3) Egyszerű be nem végzett multja, mely elmult ugyan, de miközben más is történt, vagy történhetett ; pl. ja pisah, ti kopa ; én irék, te ásál.

4) Összetett nem végzett multja ; pl. on je šio, ő varrt.

5) Be nem végzett régmultja ; ti si bio pisao, te irál vala.

6) jövője, mely jelenti, hogy a munkásság ezután fog történni, de nem úgy miszerént egyszermind be is végződjék, pl. ja ću pisati, én irni fogok.

A mult idejű igék csak is bevégzett időekkel birnak, következőleg nincs nekik semmi határozott tulajdonképi jelenök vagy félmultjok, de igen is

- 1) bevégzett jelen-,
- 2) egyszerű bevégzett mult-,
- 3) összetett bevégzett mult-,
- 4) bevégzett régmult- és

5) jövő-idejök ; mint: mi svèrsismo našu dužnost, mi elvégzők kötelességünket ; ja biah napisao, kad si ti bio zaspao, én megirtam azt a midőn te elalvál ; ja ću ovo prepisati, a ti ćeš mi dotle vinograd okopati ; míg én ezt leirandom addig te szőlőmet fogod körülásni.

A módokról fenebb vala már szó ; megjegyzendő azonban, hogy nem minden mód bir a nevezett időekkel —

hanem minden egyes mód milyen időkkal bír az a következőkből látható:

I. A jelentőmódnak következő idői vannak:

a) félmult idejű igéknél: 1) jelen, 2) félmult, 3) be nem végzett egyszerű-, 4) be nem végzett összetett mult, 5) be nem végzett első-, 6) be nem végzett második régmult és 7) jövő.

b) a mult idejű igéknél: 1) bevégzett jelen, 2) bevégzett egyszerű-, 3) bevégzett összetett mult, 4) bevégzett első-, 5) bevégzett második régmult, 6) jövő.

II. A foglaló módnak következő idői vannak:

a) félmult idejű igéknél: 1) jelen, 2) félmult, 3) be nem végzett mult; 4) be nem végzett első-, 5) be nem végzett második régmult, 6) egyszerű és 7) összetett jövő.

b) bevégzett munkásságot jelentő igéknél: 1) bevégzett jelen, 2) bevégzett félmult, 3) bevégzett mult, 4) bevégzett első, 5) bevégzett második régmult, 6) a multtal elegyített egyszerű és 7) a multtal elegyített összetett jövő.

III. Az óhajtó mód idő:

a) be nem végzett munkásságot jelentő igéknél: 1) jelen, 2) be nem végzett félmult, 3) be nem végzett mult-, 4) régmult és 5) jövő.

b) bevégzett munkásságot jelentőknél: 1) bevégzett jelen, 2) bevégzett félmult, 3) bevégzett mult, 4) régmult, 5) jövő.

IV. A parancsoló mód idői:

a) be nem végzett munkásságot jelentő igéknél: 1) jelen, 2) határozatlan óhajtómód.

b) bevégzett munkásságot jelentőknél: 1) jövő, 2) határozott óhajtó.

V. Határtalan mód idői:

a) be nem végzett munkásságot jelentőknél: a hosszabb tartamú hátártalan-,

b) bevégzett mun. jel. bevégzett hátártalan idő.

VI. Hanyatszó, mint hátártalan mód.

VII. Igenevek;

a) be nem végzett munkásságot jelentő igéknek

következő részesülői vannak: 1) jelen idő, 2) cselekvő be nem végzett-, és 3) szenvedő be nem végzett múlt idő.

b) bevégzett munkásságot jelentőknél 1) bevégzett-, 2) cselekvő bevégzett-, 3) szenvedő bevégzett múlt idő.

Ezek után itt adjuk most az ezen tekintetben szerkesztett ragozását a biti, lenni, és hotjeti, akarni, segédigének.

Jelentő mód.

Jelen idő.

Egyes szám.

jesam, én vagyok.

hoću, én akarok.

Bevégzett jelen.

Egyes szám.

budem.

hiányzik.

Be nem végzett félmúlt.

Egyes szám.

biah,

hotiah.

Egyszerű bevégzett múlt.

bih,

hotih.

Bevégzett összetett múlt.

Egyes szám.

jesam, v. ja sam,
je si, v. ti si,
jest v. on je,

{ bio, la, lo.

jesam, v. ja sam,
jesi v. ti si,
jest v. on je,

{ hotio, htio,
hotjeo, v. hot-
jeo la lo.

Többes.

jesmo, v. mi smo,
jeste, v. vi ste,
jesu, v. oni su,

{ bili, e, a.

jesmo, mi smo,
jeste, vi ste,
jesu, oni su,

{ hotili, htíli,
hotjeli, vagy
htjeli, e, a,

Első bevégzett régmult.

Egyes szám.

ja biah,
ti biaše,
on biaše,

{ bio, la, lo.
biah,
biaše,
biaše,

{ hotio, htio,
hotjeo, vagy
htjeo, la, lo.

Többes szám.

biasmo, v. biahmo,
biaste, v. biahte,
biahu,

{ bili, le, la.
biasmo v. biahmo,
biaste v. biahte,
biahu,

{ hotili, htíli hot-
jeli, v. htjeli.
e, a.

Második bevégzett régmult.

Egyes szám.

jesam v ja sam,
jesi v. ti si,
jest v. on je,

{ bio, la, lo,
bio, la, lo.
ja sam,
ti si,
on je,

{ bio, la, lo,
hotio, htio, hot-
jeo, htjeo, la, lo.

Többes.

jesmo, v. mi smo,
jeste, v. vi ste,
jesu, v. oni su,

{ bili, e, a,
bili, e, a.
mi smo,
vi ste,
oni su,

{ bili, e, a, hotíli,
htíli, hotjeli, v.
htjeli, e, a.

Jövő.

Egyes szám.

bîti éu v. ja éu bîti,
bîti éeš v. ti éeš bîti,
bîti ée v. on ée bîti.

ja éu,
ti éeš,
on ée,

{ hotíti, htíti,
hotjéi v.
htjéti.

Többes.

biti émo v. mi émo biti, mi émo,
 biti éte v. vi éte biti, vi éte,
 biti ée v. oni ée biti. oni ée,

hotiti, htiti,
 hotjeti, v. htjeti.

Foglalómód.*Jelen idő.***Egyes szám.**

da sam,
 da si,
 da je,

da hoću,
 da hoćeš,
 da hoće.

Többes.

da smo,
 da ste,
 da su,

da hoćemo,
 da hoćete,
 da hoće v. hoćeu.

Be nem végzett félmult.**Egyes szám.**

ja bih, v. bih sam,
 ti bi, v. bi si,
 on bi,

{ lo.
 la, lo.
 bio,

ja bih, v. bih sam,
 ti bi, v. bi si,
 on bi,

{ htio,
 htjeo, v. ht-
 jeo, la, lo.

Többes.

mi bi, v. bi smo,
 vi bi, v. bi ste,
 oni bi, v. bi su,

{ bil, o, a.
 bi,

mi bi, v. bi smo,
 vi bi, v. bi ste,
 oni bi, v. bi su,

{ hotili,
 htjeli,
 v. htjeli,
 e, a.

Be nem végzett mult.**Egyes szám.**

ja bih, v. bih sam
 ti bi, v. bi si,
 on bi,

{ lo.
 la, la, lo.
 bio,
 bio

ja bih, v. hih sam,
 ti bi, v. bi si,
 on bi.

{ htio,
 htjeo, v. ht-
 jeo, la, lo, bio,
 la, lo.

Többes.

mi bi, v. bi smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, e, a,} \\ \text{bili, e, a,} \end{array} \right.$	mi bi, v. bi smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htili, htili} \\ \text{hotjeli, v.} \\ \text{htjeli, e, a,} \\ \text{htjeli, e, a,} \end{array} \right.$
vi bi, v. bi ste,		vi bi, v. bi ste,	
oni bi, v. bi su,		oni bi v. bi su,	

Első bevégzett régmúlt idő.

Egyes.

da sam	$\left\{ \begin{array}{l} \text{lo.} \\ \text{la, la, lo.} \\ \text{lo.} \end{array} \right.$	da sam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htio, htio,} \\ \text{hotjeo, hotjeo,} \\ \text{htio, v.} \\ \text{htjeo, la, lo.} \end{array} \right.$
da si,		da si,	
da je,		da je,	

Többes.

da smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{a, a.} \\ \text{e, e, a.} \\ \text{a, a.} \end{array} \right.$	da smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htili, htili,} \\ \text{hotjeli, hotjeli v.} \\ \text{htjeli, a, e.} \end{array} \right.$
da ste,		da ste,	
da su,		da su,	

Második bevégzett régmúlt.

Egyes.

da sam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{lo.} \\ \text{la, la, lo.} \\ \text{lo, lo.} \end{array} \right.$	da sam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htio, htio,} \\ \text{hotjeo, hotjeo,} \\ \text{htio, v. hot-} \\ \text{jeo, la, lo.} \\ \text{bio, bila, lo.} \end{array} \right.$
da si,		da si,	
da je,		da je,	

Többes.

da smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{a, a.} \\ \text{e, e, a.} \\ \text{bili, e, a.} \end{array} \right.$	da smo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{a, e,} \\ \text{htili, htili,} \\ \text{hotjeli, hotjeli,} \\ \text{v. htjeli, e, a.} \end{array} \right.$
da ste,		da ste,	
da su,		da su,	

Jövő.

Egyes szám.

kada v. ako budem,	ako v. kada uzhtiem,
kada v. ako budeš,	ako v. kada uzhtieš,
kada v. ako bude,	ako v. kada uzhtie.

Többes.

kada v. ako budemo,	ako v. kada uzhtiemo,
kada v. ako budete,	ako v. kada uzhtiete,
kada v. ako budu,	ako v. kada uzhtiu.

*Jövő mult.***Egyes.**

kada v. ako budem bio, la, lo,	ako v. kada budem	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htio} \\ \text{hotjeo, htio} \\ \text{hotio, v.} \end{array} \right.$
kada v. ako budeš bio, la, lo,	ako v. kada budeš,	
kada v. ako bude bio, la, lo.	ako v. kada bude	

Többes.

kada v. ako budemo bili, e, a,	ako v. kada budemo	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htjeli, ht-} \\ \text{li, hotili,} \\ \text{htjeli, e, a. htjeo, la, lo.} \end{array} \right.$
kada v. ako budete bili, e, a,	—	
— budu	—	

*Ohajtó mód.**Jelen idő.***Egyes.**

neka v. da sam	
— da si,	hiányzik.
— da je,	

Többes.

neka v. da smo,	
neka v. da ste,	hiányzik.
neka v. da su,	

*Bevégzett félmult.***Egyes.**

da biah,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, la, lo.} \end{array} \right.$	da biah,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{htio,} \\ \text{hotjeo, htio,} \\ \text{hotio, v.} \\ \text{htjeo, la, lo.} \end{array} \right.$
da biaše,		da biaše,	
da biaše,		da biaše,	

Többes.

da biasmo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, e, a.} \end{array} \right.$	da biasmo v. bi-	$\left\{ \begin{array}{l} \text{hotjeli, htili,} \\ \text{hotio, v.} \\ \text{htjeli, e, a.} \end{array} \right.$
da biaste,		ahmo,	
da biahu,		da biaste v. biahte,	
		da biahu,	

Bevégzett mult.

Egyes.

da budem,	} bio, la, lo.	da budem,	} hotjeo, htio, hotio, v. htjeo, la, lo.
da budeš,		de budeš,	
da bude,		da bude,	

Többes.

da budemo,	} billi, e, a.	da budemo,	} hotjeli htli, hotili, v. htjeli, e, a.
da budete,		da budete,	
da budu,		da budu,	

Bevégzett régmult.

Egyes.

da budem,	} bio, la, lo. bio, la, lo.	da budem,	} hotjeo, htio, hotio, v. htjeo, la, lo, bio, la, lo.
da budeš,		da budeš,	
da bude,		da bude,	

Többes.

da budemo,	} billi, e, a. billi, e, e.	da budemo	} hotjeli, htli, hotili, v. htjeli, e, a, billi, le, la.
da budete,		da budete,	
da budu,		da budu,	

Jövő.

Egyes.

da budem,
da budeš,
da bude.

Többes.

da budemo,
da budete,
da budu,

h i á n y z i k.

Parancsoló.

Egyes.

budi, htij, de, dede, deder, dela,

Óhajzó mód.

Egyes.

ja, $\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, bila, lo.} \end{array} \right.$
 ti,
 on,

ja,
 ti,
 on,

$\left\{ \begin{array}{l} \text{hotjeo, htio,} \\ \text{hotio, v.} \\ \text{htjeo, la, lo.} \end{array} \right.$

Többes.

mi, $\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, e, a.} \end{array} \right.$
 vi,
 oni,

mi,
 vi,
 oni, e, a,

$\left\{ \begin{array}{l} \text{hotjeli, htíli,} \\ \text{hotíli, v.} \\ \text{htjeli, e, a.} \end{array} \right.$

Határtalan:

biti, lenni, hotiti, hotjeti, htiti, htjeti,
 akarni.

Hanyatszó:

bit, hogy legyenek, hotit, htit v. htjet, hogy
 akarjak,

Igenek:

Jelenidő: budući, a, e.

Mult: bivši, a, e.

Szenvedő multidejű igenév:
 bil, (bio) bila, bilo; töb-
 bes: bili, bile, bila.

Félmultidejű igenév: buduć
 biv v. bivši.

hotiući, hoteći,

htivši, hotjevši, a, e.

hotil, (hotio) hotjel, la, lo;
 többes hotili v. hotjeli,
 le, la.

hotiv, hotiuć, hoteć, hotivši,
 htivši, a, e.

Az egyszerű és összetett idők könnyebb áttekinthetése végett következik egy be- s egy be nem végzett munkásságot jelentő ige ragozása; az első izkopam a másik izkapam.

Jelentő mód.

Jelen idő.

Egyes szám.

izkapam,
izkapaš, stb.

izkopam,
izkopaš, stb.

Be nem végzett fél mult.

Egyes.

izkapam,

hiányzik.

Egyszerű bevégzett mult.

izkapa,

izkopa.

Összetett mult.

Egyes.

jesam, ja sam izkapao, la, lo,	jesam v. ja sam	} izkopao, la lo.
jesi, ti si	— jesi v. ti si	
jest, on je	— jest v. on je	

Többes.

jesmo, mi smo	} izkapali, e, a.	jesmo, mi smo	} izkopali, e, a.
jeste, vi ste		jeste, vi ste	
jesu, oni su		jesu, oni su	

Első régmult.

Egyes.

ja biah,	} izkapao, la, lo.	biah,	} izkopao, la, lo.
ti biaše,		biaše,	
on biaše,		biaše,	

Többes.

biasmo v. biahmo,	} izkapali, le, la.	biasmo v. biahmo,	} izkopali, le, la.
biaste v. biahte,		biaše v. biahte,	
biahu,		bihu	

Második régmult.

Egyes.

jesam, v. ja sam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, la, lo,} \\ \text{izkapao, la, lo.} \end{array} \right.$	ja sam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, la, lo.} \end{array} \right.$	izkopao, la, lo.
jesi, v. ti si,		ti si,		
jest, v. on je,		on je,		

Többes.

jesmo v. mi smó,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, le, la.} \\ \text{izkapali, le, a.} \end{array} \right.$	mi smó,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{a.} \end{array} \right.$	izkopali, e, a.
jesté v. vi sté,		vi sté,		
jesu v. oni su,		oni su,		

Jövő.

Egyes.

ja ću,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapati.} \end{array} \right.$	ja ću,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopati.} \end{array} \right.$
ti ćeš,		ti ćeš,	
on će,		on će,	

Többes.

mi ćemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapati.} \end{array} \right.$	mi ćemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopati.} \end{array} \right.$
vi ćete,		vi ćete,	
oni će,		oni će,	

Foglalómód.

Jelen.

Egyes szám.

da izkapam,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopam,} \\ \text{izkopaš,} \\ \text{izkopa,} \end{array} \right.$
da izkapaš,	
da izkapa,	

Többes.

da izkapamo,
da izkapate,
da izkapaju,

da izkopamo,
da izkopate,
da izkopaju.

Félmult.**Egyes.**

ja bi v. bi sam, ti bi v. bi si, on bi,	}	izkapao, la, lo.	ja bi v. bi sam,	}	izkopao, la, lo.
			ti bi v. bi si, on bi,		

Többes.

mi bi v. bi smo, vi bi v. bi ste, oni bi v. bi su,	}	izkapali, e, a.	mi bi v. bi smo	}	izkopali, e, a.
			vi bi v. bi ste, oni bi v. bi su.		

Mult idő.**Egyes.**

ja bi v. bi sam, ti bi v. bi si, on bi,	}	bio, la, lo, izkapao, la, lo.	ja bi v. bi sam,	}	bio, la, lo. izkopao, la, lo.
			ti bi v. bi si, on bi.		

Többes.

mi bi v. bi smo vi bi v. bi ste, oni bi v. bi su,	}	bili, e, a, izkapali, e, a.	mi bi v. bi smo,	}	bili, e, a, izkopali, e, a.
			vi bi v. bi ste, oni bi v. bi su,		

Első régmult idő.**Egyes.**

da sam, da si, da je,	}	izkapao, la, lo.	da sam,	}	izkopao, la, lo.
			da si, da je,		

Többes.

da smo,	{	izkapali, e, a.	da smo,	{	izkopali, e, a.
da sté,			da ste,		
da su			da su,		

Második régmult.**Egyes.**

da sam,	{	bio la, lo, izkapao, la, lo.	da sam,	{	izkopao, la, lo.
da si,			da si,		
da je,			da je,		

Többes.

da smo,	{	izkapali, e, a.	da smo,	{	izkopali, e, a.
da ste,			da ste,		
da su,			da su,		

Egyszerű jövő mult.**Egyes.**

ako v. kada uzizkapam,	ako v. kada izkopam,
„ „ „ uzizkapaš,	„ „ „ izkopaš,
„ „ „ uzizkapa,	„ „ „ izkopa.

Többes.

ako v. kada uzizkapamo,	ako v. kada izkopamo,
„ „ „ uzizkapate,	„ „ „ izkopate,
„ „ „ uzizkapaju,	„ „ „ izkopaju.

Összetett jövő mult.**Egyes.**

kada v. ako budem,	{	izkapao, la, lo.	ako v. kada budem,	{	izkopao, la, lo.
„ „ „ budeš,			„ „ „ budeš,		
„ „ „ bude,			„ „ „ bude,		

Többes.

kada v. ako budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapali,} \\ \text{le, la.} \end{array} \right.$	ako v. kada budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopali,} \\ \text{le, a.} \end{array} \right.$
„ „ „ budete,		„ „ „ budete,	
„ „ „ budu,		„ „ „ budu,	

Ó h a j t ó.*Jelen idő.***Egyes.**

neka v. da izkapam,	neka v. da izkopam,
„ „ „ izkapaš,	„ „ „ izkopaš,
„ „ „ izkapa,	„ „ „ izkopa.

Többes.

neka v. da izkapamo,	neka v. da izkopamo,
„ „ „ izkapate,	„ „ „ izkopate,
„ „ „ izkapaju,	„ „ „ izkopaju.

*Félmult.***Egyes.**

da biah,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapao, la, lo.} \end{array} \right.$	da biah,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopao, la, lo.} \end{array} \right.$
da biaše,		da biaše,	
da biaše,		da biaše,	

Többes.

da biasmo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapali, le, la.} \end{array} \right.$	da biasmo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopali, le, la.} \end{array} \right.$
da biaste,		da biaste,	
da biahu,		da biahu,	

*Mult.***Egyes.**

da budem,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapao, la, lo.} \end{array} \right.$	da budem,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopao, la, lo.} \end{array} \right.$
da budeš,		da budeš,	
da bude,		da bude,	

Többes.

da budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkapali, e, a.} \end{array} \right.$	da budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{izkopali, e, a.} \end{array} \right.$
da budete,		da budete,	
da budu,		da budu,	

Régmult.**Egyes.**

da budem,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, la, lo.} \end{array} \right.$	izkapao, la, lo.	da budem,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bio, la, lo.} \end{array} \right.$	izkopao, la, lo.
da budeš,		da budeš,			
da bude,		da bude,			

Többes.

da budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, e, a.} \end{array} \right.$	izkapali, e, a.	da budemo,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{bili, le, la.} \end{array} \right.$	izkopali, e, a.
da budete,		da budete,			
da budu,		da budu,			

Jövő.**Egyes.**

da izkapam,	da izkopam, stb.
da izkapaš,	
da izkapa.	

Többes.

da izkapamo, stb.	da izkopamo, stb.
-------------------	-------------------

Parancsoló.**Egyes.**

izkapaj ti, stb.	izkopaj ti stb.
------------------	-----------------

Határozatlan idő v. óhajtó mód.

Egyes.

ja,	{ izkapao, la, lo.	ja,	{ izkopao, la, lo.
ti,		ti,	
on,		on,	

Többes.

mi,	{ izkapali, le, la.	mi,	{ izkopali, le, la.
vi,		vi,	
oni, e, a,		oni, e, a,	

Határtalan mód.

izkapati,

izkopati.

Hanyatszó.

izkapat,

izkopat.

Részesülő k.

Jelen idő: izkapajući, a, e, Bevégzett mult: izkopavši,
 Mult idő cselekvő: izkapal izkopal (pao,) la, lo,
 (pao) la, lo.
 Szenvedő mult idejű: izka- izkopan, a, o.
 pan, a, o.

Igéből származott főnév.

izkapanje, kiásás,

hiányzik.

Észrevételek.

Mely időkkal birnak külön, s melyekkel közösen a be- s be nem végzett munkásságot jelentő igék, az izkapati és izkopati fenebb szerkesztett ragozásából kitűnik.

A be nem végzető munkásságot jelentő igék idői általánosak, lehetnek pedig jelen, mult vagy jövő jelentésűek s a munkásság folytonosságát kifejezők; pl. kada sam okapao vinograd došo je k meni, midőn a szőlő körülásával voltam elfoglalva eljőve hozzám.

Épen ellenkező tulajdonsággal bírnak a bevégzett munkásságot jelentő igék, mert ezek azt jelentik, hogy a munkásság, dolog, vagy cselekvény már be van végezve, mint: kada sam okopao vinograd dobi od brata pismo; midőn már körülástam a szőlőt, barátomtól levelet kaptam.

A bevégzett s be nem végzett munkásságot jelentő igék sajátága a felhozott esetekből tökéletesen kiviláglik; az elsők mindig határozottak az utóbbiak pedig általánosak, így: ja ću ga na to nagovarati, megkísértem, hogy rábeszéljem őt; vagy ja ću ga na to nagovoriti, rá fogom őt erre beszélni; kada sam ga nagovarao, midőn már rábeszélni akartam őt.

Az idők és módok használatáról.

I. Mind a be-, mind a be nem végzett munkásságot jelentő igéknél a jelentő mód egyformán használtatik, de az ezen mód alá rendelt időkkel a következő esetekben élünk:

a) A be nem végzett munkásságot jelentő igék jelene épen úgy használtatik mint más nyelvekben, jelesen, ha a munkásság azon pillanatban történik, midőn mondjuk, hogy történik, pl. ja sedim, én ülök, ti pišeš, te irsz.

A bevégzett munkásságot jelentőknél ez több féle módon használtatik, és pedig:

1) mint valóságos jelen, midőn a munkásság alig hogy támadott ismét megszűnik; ezen igére többnyire pak kapcsolóval következik a mondat.

2) Mint valóságos jelennel élhetünk azzal ezen sad v. sada kapcsolóval; így: sad legnem, sad ustanem,

a sad opet sednem, majd lefekszem, majd felkelek, majd ismét leülök.

3) Mint multidő történeti irány- vagy elbeszélésben, mire azután rendszeren pak v. da szócska következik; pl. obišavši pol kruga svēta, dojdem u Peštu k mome stricu, i poletim da ga u ruku poljubim, a on me upita: „od kud tako sinovče?“ miután átutaztam a félvilágot Pestre jövék bátyámhoz és nekiindulok, hogy megcsókoljam kezét, mire ő így kérdez vala: „honnan, öcsém?“

4) mint jövő midőn valakit fenyegetünk vagy biztatunk, pl. ja ga stignem makar na kraj svēta; elérem őt bár a világ végén legyen is.

A fél-, egyszerű-, összetett-, az első és második régmúlt épen úgy használtatik mint a latinban a félmúlt.

A bevégzett m. jel. igéknél az egyszerű-, összetett- s mind a két régm. idő oly módon használtatik mint a latin régm.

Ezen igéknél igen csinosan használtathatik az egyszerű múlt a jövő helyett, ha t. i. a cselekvény, melynek jövőben kell megtörténni abban marad, mivel v. nem akartuk v. nem birtuk hogy megtörténjék, így: ja to ne dočeka, én ezt nem érem meg, to ti neizprosi, te ezt nem kérendheted ki.

Épen így élhetünk ezen idővel a jövő helyett, és pedig igen helyesen akkor is, midőn oly cselekvény vagy dologról van szó, mely még nem ment végbe, pl. prijatelju, ja odo, ostaj mi s Bogom! Barátom, én megyek (el fogok menni), élj boldogul!

5) A be nem végzett munk. jelentő igék jövője akkor használtatik, ha oly cselekvényt kell kifejeznünk melylyel foglalkodunk ugyan a nélkül, hogy tudnók bevégezzük-e? Épen ez idő áll akkor is, midőn oly munkáság forog kérdésben, mely jövőben történik, de már ekkor végbe is megy.

II. Foglalo móddal akkor élünk ha magunk-, személy-, vagy dologról feltételelesen szolunk;

Ennek jelene akkor használtatik, ha a latinban az óhajtó félmúltja áll;

2) A félmult megfelel a latin óhajtó félmultjának és három féle módon élhetünk vele

a) midőn valamit kívánunk; ja bi sam kruha, kenyeret szeretnék.

b) Ha a latinban foglalo félmult áll s erre óhajtó félmult következik akkor az illirben a feltételes idővel kell élnünk és pedig jelennel a lat. fog. s a félmulttal a latin óhajtómódjának kifejezése végett, da sam zdrav hodio bi, ane bi ležao, ha egészséges vagyok, nem fekszem, hanem járkálok.

c) Ha a latinban három fogl. s óhajtó félmult következik egymásra, az illirben ekkor foglalo használtatik és pedig az elsőnek kellő visszaadása végett jelen, másodikért félmult ezen kötszóval *da*, a harmadikért ugyanezen idő kötszó nélkül; da bi ga kod kuće našo, išo bi tamo; ha tudnám, hogy otthon találom őt, oda mennék.

3) A multnak használata épen olyan mint a jelené, megjegyzendő azonban, hogy ez sohasem áll a jelen előtt.

5) a be nem végzett munk. jelentő igék egyszerű és összetett jövői hasonlóak egymással s tiszta jövő idejű jelentésük van.

Épen ilyenek a bevégzett mu. jel. igék jövői is.

III. Az óhajtó mód használatáról ezek a megjegyzendők:

1) Ennek jelene hason a latin fogl. jelenéhez ha t. i. kötszó nélkül áll.

2) A fél, mult és rmult idők összetéve ezen segédigével biti, lenni, jelentésökre nézve megfelelnek a latin foglalo multjának, s akkor használtatik ha magunknak v. másoknak szemre lobbantásokat teszünk.

3) A jövő egy a latin óhajtó jövőjével; iša sam da najdem poslenikah, pak da budem veće miran, elmentem munkásokat keresni, hogy megnyughassam már.

IV. Parancsolómód

1) a be nem vég. mu. jelentő igék jelenével akkor élünk midőn valamit parancsolunk a nélkül azonban, hogy a munkásság rögtön vitessék végbe; a b. v. m. j. igék-nél pedig úgy, hogy a cselekény azonnal végeztessék be.

2) Ohajtó akkor áll ha valakit üdvözlünk, v. esküszünk, mint: Bog te živio! Isten tartson meg! Tako sunca vidio, ako to uradim! — úgy lássak napvilágot, ha ezt megteszem!

V. Határtalan használata olyan mint más nyelvekben is.

VI. Hanyatszóról volt már szó.

VII. Az igevek természete itt is olyan mint más nyelvekben.

Közép-, visszahozó- s személytelen igékről.

Ezen névvel azon ige ruháztatik fel, mely sem cselekvést sem szenvedést, hanem pusztá állapotot vagy mineműséget jelent, mint: sěděti, ůlni, venuti, hervadni, cvati, virágzani, terčati, szaladni, plivati, ůszni.

Ezen igék olyan állapotot jelentenek, melyek az alanyon kívül semmi más tárgyra nem hatnak át.

A visszahozó igéknek az illirben két fajtát különböztetjük meg,

1) olyanok, melyek már eredetileg visszahozók és

2) melyek a személyes névmás tárgyesetének (s;) felvétele után válnak visszahozókká. Ezen névmást majd nem minden ige felveheti, mint

a) biti se, önmagát verni, trudim se, fáradozom, on se neplasi, ő nem fél.

b) Megjegyzendő azonban, hogy az igék ezen névmás felvétele által egészen más jelentésüekké is válhatnak; mint učiti se, tanulni, innét učiti.

Ezek tökéletesen az adott formák szerint ragoztatnak.

A személytelen igék háromfélék:

1. olyan, melyek csak az egyes számban bírnak harmadik személylyel, hoće mi se; úgy tetszik; ima; van; bilo je, volt; što se tiče, mi ezt illeti.

2) Olyanok, melyek mind az eg s mind a többesben birnak a mondott személylyel; boli, bole, fáj; germi, gyerme, mennydörög.

Ezek ragozása olyan mint más igék hajtogatása; ha valamely személytelen ige *a*-ra megy ki úgy az első-, ha *e*-re, akkor második s végre ha *i*-re akkor a harmadik ragozásra tartozik.

A szenvedő igékről.

Az illir nyelvben nincsen egy különálló szenvedő, melynek saját ragozása volna, mint már ez a ragozások felhozott példáiból is kitünt; e szerént tehát más nyelvek szenvedője az illirben a következőképen adatik vissza.

1) Személyesen a szenvedő körülírás által fejeztetik ki midőn t. i. a bevégzett munkásságot jelentők igék elébe *biti* szenvedő részesülője tétetik és a be nem végzeteknél ugyanazon ige gyakorítója bivati; mint: bivam tražen, na, no, kerestetem; bio sam tražen, na, no, kerestettem; biti ću tražen, na, no, fogok kerestettni.

2) A szenvedő személytelenül a többes szám harmadik személye által fejezendő ki, mint kažu, mondják, traže me, te, ga, ju, keresnek engem, téged őt.

3) Az illirben a szenvedőt még a visszahozó ige által is ki lehet fejezni, még pedig

a) személyesen: (personaliter) ti se ne zovéš Petar v. Petrom; téged nem Péternek hívnak; on će se prevariti, csalatkozni fog, dēta se tako ne biju, nem így verettnek a gyermekek.

b) személytelenül: kaže se, beszélnek, čuje se, úgy hallatszik, vide se iz daleka ladje, messziről látszanak a hajók.

4) A szenvedőnek cselekvőrei átváltoztatása által, pl. A világot az Isten teremté, Gospodin (Bog) je vət stvorio, jobb, mint: svēt je od Gospodina stvoren.

Úgy látszik, hogy a kezdőre nézve legtanácsosabb, de leg is könnyebb a szenvedő mondatot mindig cselekvőre változtatni át.

A rendhagyó és hiányos igékről.

Az illir nyelvben tulajdonképen csak négy rendhagyó ige van: 1) biti, lenni, 2) hotiti v. hotjeti, akarni, melynek ragozását egészen adtuk; 3) moći, mugu, melyről volt már szó, és 4) ići, iti, menni.

Hiányos igéknek azok mondatnak, melyek csak némely idők-, személy- és számokkal birnak.

Ezek közé soroztatnak

1) Velim, mondok, veliš, veli, velimo, velite, vele, fmultja veljah, veljaše, veljahmo v. asmo, veljahte vagy veljaste, veljahu; hat. veljati, mi azonban igen gyéren fordul elő.

2) Hotjeti, akarni segédige parancsolómódja: de, deder, dela ti, neka on! akarj, tégy —, akarjon, tegyen többes: demo, dedemo, dedérmo mi, tegyük meg! dete, detete, dedérte vi, tegyétek ti; neka oni, v. neka jih, tegyék! úgy szinte az ezzel rokon tagadó: nemoj, neka ti, ne tedd! többes nemojmo v. nekamo mi, ne tegyük, nekate v. nemojte vi, ne tegyétek!

Az igenévről.

Az illir igenevek, mint igétől származott ragozható beszédrészek két csoportra oszthatnak:

1) Vannak olyanok, melyek nem-, szám- és az esetekben is hajtogathatók, és

2) olyanok, melyek csak nem — és számmal birnak.

A ragozható igenevek a következők:

1) jelenidejű részesülő végzete ći, ća, će, és épen úgy hajtogattatik mint vrući.

2) mult idejű szenvedő igenév, mely minden be-

s be nem végzett munkásságot jelentő cselekvő igéből származtathatik és an, ana, ano, en, ena, eno, eta, eto, et, ut, uta, uto, vagy határozott ani, eni, eti és uti végzetű; — ragozásuk a határozott és határozatlan kimenetelű melléknevek hajtogatásával azonos.

3) Bevégzett mult idejű ragozható igenév, mely ši, ša, še végzetű, mint: bivši, a, e, bivšega, še, šega, bivšemu, šoj, šemu.

Csak egy olyan igenév van mely pusztán nem- és számmal bir t. i. a cselekvő mult idejű, mely minden igétől származhatik; mint pisati, irni, pisal, (pisao) pisala, pisalo. Az állapotjegyző nem más mint igétől származott határozó mely minden szám és esetben ragozhatlanul áll.

A hanyatszó bizonyos helyre irányozott mozgás megjelelésére használtatik; nem más mint i-től fosztott határtalan és épen ez az oka, hogy oly sokszor, bár hibásan, felcseréltetnek egymással. Az igétől származott főnevek mind meg annyian semleges neműek s úgy ragoztatnak mint polje.

A ragozhatatlan beszédrészekről.

Az igehatározóról.

A melléknevektől származott igehatározók. A melléknevek egyes szám semleges nemű alanya, a határozatlan kimenetelnél, egyszersmind igehatározó is, mint dobro, jó és jól, daleko, messze, távol, drago, drága, kedves, vruće, meleg, hladno, hideg; ugyanez áll a melléknevek közép és felső fokáról is, mint: bolje, jobb, jobban, najlěpše, legszebb és legszebben.

Olyan mellékneveknél, melyek egész nemzetiség-, ország-, vagy bizonyos faj tulajdonságát jelentik, az igehatározó az egyes szám semleges alanyától képezetik, pl. svinjarski, disznópásztor módjára, bratinski, barátilag, gospodski, urasan. Az ilyenén faju határozók elé gyakran *po* tétetik; *po gèrcki*, görögösen, *po němački*, németek módjára.

Azon tulajdonságát jelentő melléknevektől, melyek *ji*-vel végződnek nem képezhetünk határozót.

A számnevektől származott határozók. A sorszámok az egyes szám semleges nemű alanyában igehatározóként használatnak, pl. *pèrvo*, *drugo*, *peto* stb.

Epen ez áll az arányszámokról is.

Az osztó- és sokszorozók már magukban véve is igehatározók; *jedanput*, *egyszer*, *sedamputah*, *hétszer*, stb.

Határozatlan számú igehatározók: *malo*, *kevés*, *manje*, *kevesebb* *mlogo*, *sok*, *više*, *több*, *toliko* *putah*, *oly annyiszor*, *sjaset božji* v. *strah božji*, *mondhatlan sok*, *nekoliko*, *nehány* stb.

Helyhatározók.

a) E kérdésre *gdě*, hol? következő határozókkal felelünk: *blizu*, *blizo*, *közel*, *čak*, *messze*, *daleko*, *távol*, *gděgod*, *valahol*, *nablizu*, *nablizo*, *közel*, *napolju*, *künn*, *odtrag*, *odtraga*, *odotraga*, *hátsul*, *pored*, *mellett*, *svagdě*, *mindenütt*, *tu*, *itt*, *van*, *vani*, *vanka*, *felül*. stb.

b) E kérdésre *kamo*, hová? *amo*, *ide*, *doma*, *haza*, *gori*, *gore*, *fel*, *kamogod*, *valahová*, *kamo mu drago*, *hova neki tetszik*, *na desno*, *jobbra*, *na levo*, *balra*, *napred*, *előre*, *natrag*, *hátra*, *vissza*, *onamo*, *oda*, *ovamo*, *ide*, *preko*, *túl*, *át*, *u nutra*, *be*, *tamo*, *oda*, stb.

c) E kérdésre *kuda*? *merre*? *hová*? *nikuda*, *se merre*, *sehova*, *skroze*, *át és át*, *onuda*, *erre*, *upravo*, *egyenes irányban* stb.

d) E kérdésre *odkuda*, *odakle*, *odkale*, *honnan*? *iz bliza*, *közletről*, *iz dvora*, *kivülről*, *iz daleka*, *mesziről*, *iz nutra*, *belülről*, *iz okola*, *környékről*, *odavde*, *innen*, *odoz-*

gor, felülről, slěva, balról, s one strane, más részről, tulan, s ove strane, innen, s přěda, elülről.

e) E kérdésre dokle? meddig? dodoli, dodole, egészen le, dogori, dogore, egészen fel, donde, donle, addig, dotle, eddig, dovde, idáig.

Időhatározók.

a) E kérdésre kada? mikor? baš sada, épen most, danas, ma, kasno, későn, odmah, rögtön, ovaj čas, e pilanatanban, rano, korán, za sad, mostanra, davno, régen, jesenas, őszkor, lani, lane, tavaly, lětos, nyáron, onda, akkor, sinoć, este, zimus télen, dockan, későn, kagkod, egykor, hajdan, koji dan, egy bizonyos napon, na skoro, nemsokára, od sele, od sada, innen túl, često, gyakran, kadkad, néha, na dan, naponta, zorom, hajnalba.

b) E kérdésre meddig? dokle? do danas, maig, do sutra, holnapig, donde, addig, do podne, délig, do sad, eddig, do lane, tavalyig, do zore, reggelig, za života, élethossziglan.

c) E kérdésre od kada? mióta? od danas, mátol, od sutra holnaptól fogva, oz zkora, nem régóta, od sele, e naptól, od zore, hajnaltól stb.

Mennyiség jelentők:

E kérdésre koliko? mily nagy? barem, legalább, baš malo, épen kevés, dosta, elég, dovoljno, izobila, bőven, odviše, vërlo mlogo, igen sok, több, puno, tele, teke, alig hogy, malo, kevés, ovoliko, ennyi stb.

Hasonlítók:

bolje, jobb, gorje, rosszabb, gotovo, majd nem, jako, erősen, jedva, alig, kako, kao, mint, na isti način, hasonlóképen, ni više ni manje, se több se kevesebb; različito, különbféleképen, tako, igy, tako, tako, igy — igy, takodjer, hasonkép.

Igenlők :

bez-sumno, kétség kívül bezdvojmbeno, bizonyára, da, igen, da da, ugy-ugy, da kako, persze így, dobro, jól van, istinito, igazán, jamačno, bizonyosan, jest, igen, moguće, lehetséges, sigurno, bizonyosan, biztosan, stanovito állandóan, tako je, ugy van, zašto ne? mért ne? zbilja, az ám, ugy van, zaista, bizonynyal.

Tagadók :

ne, nem, nedaj Bože! Isten mentsen! nikada, soha, nerad, nem örömet, nije, nincs ugy, nikako, semmi módon, nikda, sohasem, ni tako, ugy sem, ta nije, de nincs, za nikada, épen soha, po nijeden način, semmi esetre.

Kétkedők :

ako, ha, ako je istina, ha igaz, ako je tako, ha ugy van, ako može biti, ha megtörténhetik, ali, hanem, eh da, nem lehetséges, jeda, eda, talán, jedva, jedvice, alig, može biti, meglehet, na primer, például, u dogudjaju, ez esetben.

Jelentők :

čuj, halld, gakle, tehát, daj! rajta, ide! eno te! ott vagy! eto, ime! evo! im itt! gle, nézzd! ovdě, itt, počuj, halld! vidi, nézzd! ondě, ott.

Kérdők :

A kérdő igehatározókhöz a következők számíttatnak: ako Bog da, hová, mily messzire? (ha Isten enged?) čemu? a melyre, mire? dokle? mily messze? mily soká? gdje? hol? jere, jer, miért? jeli, nemde? kada, mikor? kamo? hová? koliko, mennyi? pošto, mily drága, radi čega, mi végett? u koje doba? mely időtájban, zar, nemde? tán nem? zašto, miért? zašto ne, miért nem?

Gyüigehatározók :

cėlokupno, cėlovito, egész, összes, jedino, egyetlen, jóš, jošt-te, ter, tere, még, na jedan put, egyszerre, oči na oči, szembesítéskor (szemet szemre) ravno, épen, egyenes, skladno, diszes, ékes, skupa, skupno, összesen, složno, összetartólag, svejedno, mind egy, ujedno, egyben, u svěmu, mindenben, zajedno, együtt.

Különítők :

ali pak, ellenben, bunovito, zararodva, rendetlenül, inače, inačije, különben, napose, egyenként, nevredno, osobito, különösen, otajno, potajno, titokban, protivnim načinom, ellen esetben, različito, különbéleképen, smeteno, zavarodva, bonyolódva, suprotivno, ellenben, tajno, titkon.

Elegyes igehatározók :

amanha, jogosan, badavad, badavade, hiába, dosta, elég, dostojno, méltó, dovoljno, elegendő, bőven, dragovoljno, szívesen, örömet, hitno, gyorsan, sietve, ipak, mégis, iznenada ; váratlanul, jer, jere, jerbo, mert, lahganó, lassan, korakom, lépve, lahko, könnyen, ležečke, fekve malo po malo, lassan-lassan, na dušak, egyszerre (ki itta a poharat) naglo, hevesen, naopak, naopako, jogtalanul, visszásan, na juriš, rohanva, na sreću, szerencsére, negleduš, látatlanul, sědečke, ülve, stoječke, állva, vrěmenom, idővel, zgodno, jó alkalommal, illőleg, tek, tekem, alig, silom, erővel, peške, pešice, gyalog, slobodno, biztosan, nyakasan.

Az előljáróról.

Az előljárók, vagy

a) el-, vagy b) el nem választhatók. Az el nem választható előljárók magukban véve sohasem képeznek

*Ben dolgajndi a magyarázat nem magától és nem ebből
kezdhető, mert mag feletől is lehet összeállítás.*

egy külön szavat, hanem vagy ige- vagy névszóval vannak összekötve; ilyenek: O-, ob-, oba-, körül, ige-, vagy főnévvel; o-bajati, körülbájni, o-béleti, befehériteri, ob-hadjai, körüljárni, ob-rubiti, körülszegni. Pre-, át, keresztül, ige és főnévvel; mint: predati, átadni, pregle-deti átnézni, pregaziti, átgázolni, predobitje, nyereség, győzelem. Pro-, el, át, ige és főnévvel, mint: protěratí, elűzni, prodati, eladni, probiti, áttörni, prokop, átásás; promena, átváltozás, proklět, átkozott, prostran, bő.

Raz-, többnyire ezen jelentéssel össze; ige-, és fő-névvel; mint: razderati összeszaggatni, razbiti, összetörni, racepetati, összehasogatni, razlog, ok, alap.

Az elválasztható előljárok felosztatnak olyanokra, melyek 2, 3, 4, 6 és 7-dik, majd több esetet is kívánnak.

Sajátító esetet kívánnak:

bez, brez, nélkül; bez konja, ló nélkül, bez duše, élet-telenül, brez brige, gond nélkül, brez truda, munka, fáradság nélkül, bez šale, tréfa nélkül.

blizu, közel; blizu grada, közel a városhoz (várhoz)
dalje, messzebb, távolabb, dalje od glave, messzebb a főtől.

do, ig, mellett, do vrata, nyakig; do vratah, az ajtó mellett,

iz, ból, böl, tól, től, iz bare, a mocsárból.

iza, ból, böl, innen; túl; iza gore, hegységen túl.

izmed, között, izmed nas, közöttünk.

iznad, felül, iznad dimnjaka, kéményen felül.

izpod, alól, alulról, izpod kreveta, ágy alól.

izvan, l. van.

kod, nál, nél, kod mene, nálam, kod kuće, háznál.

kraj, mellett, kraj štale, az istálló mellett.

krom, kívül, kivéve, krom mene svi su bili tamo, rajtam kívül mindnyáján ott voltak.

město, helyett; město konja magarca, hó helyett szamarat.
mimo, előtt, mimo kuće, ház előtt.

- nakon, nakon, után ; nakon uskërsa spasovo pada, husvét
 után esik az áldozócsütörtök.
 nakraj, végén, alól, na kraj varoša, a város végén.
 nasrèd, középen, közepett, közben, nasrèd piaca, piac
 közepén.
 navèrh, fenn, na vèrh bërda, a hegyen fenn.
 nižje, alatt, alább, alól, nižje pendžera, az ablakon alúl.
 od, oda, tól, tól, ból, ból, od kože, bőrbóli, od gvoždja,
 vasbóli.
 od vode, vitzől.
 oko, körül, oko bašče, a kert körül.
 okolo, okol, körül, okolo sela, a falu körül.
 okrom, kívül, okrom šale, tréfán kívül.
 osim, kívül, osim jedne haljine neima ništa, egy ruhán
 kívül semmije sincs.
 pokraj, mellett, hosszában, pokraj stola (terpeze) az asztal
 mellett.
 polag, poleg, mellett ; polag vinograda, a szőlő mellett,
 poleg križa, a kereszt mellett.
 porad, poradi, végett, miatt, poradi njega, ő végette, miatta.
 pored, mellett.
 potlim, poslè, potlem, potle, után.
 posrèd, középen át.
 povèrh, fenn, túl.
 prèko, túl, túl a parton, prèko Drave, túl a Dráván.
 prie, előtt, prie podne, dél előtt.
 priko, át, priko puta, át ellenben.
 put, felé, hoz, hez, put plavine, a hegység felé.
 rad, radi, végett, miatt, rad samoga sebe, magam miatt.
 radi grèha, bűn miatt.
 s, sa, tól, tól, át, s mene, tölem, s tebe sam strado, töled
 szenvedtem.
 s onu stranu, túl, s onu stranu Dunava, Dunán túl.
 s ovu stranu, innen, s ovu sranu Save, Száván innen.
 srèd, középen, közepett, srèd vinograda, szőlő középen.
 ukraj, mellett, nál, nél, ukraj luga, a lugas mellett.
 više, višje, tól, fenebb, više oblakah, túl a fellegeken.
 zarad, zaradi, miatt, zaradi mene, miattam.

zbog, végett, miatt, ért, zbog ljubavi, szerelemért.
 upo, upol, közében, között, upo blata, sár közében.
 sverhu, (verhu) felülről alá, túl, felett, sverhu svega
 toga, mind e mellett.

Tulajdonító esetet kívánnak :

k, ka, ko, hoz, hez, dodji k menni, jöjj el hozzám.
 pram, prama, iránt, prama Bogu, Isten iránt.
 prema, ellen, izašav je premu njemu, ellene ment.
 protiv, ellen, protiv neprijatelju, az ellenség ellen; gyakran
 sajátítóval is, protiv moje volje, akaratom ellen.
 suprot, suprotiv, suproč, ellen, ellenére, suprot vetru, szél
 ellen, gyakran saj. is, suprot mene, ellenem.

Tárgyesetet kívánnak :

črez, čez, kroz, át, miatt, végett; kroz avliju, az udvaron
 át, črez mene, miattam, végettem.
 niz, alá, niz bërdo, hegy alá.
 nuz, felfelé, nuz breg, hegynek fel.
 ob, ig, ban-ben, ob noć, éjnek idejében.
 uz, dlen, ra, re, uz vodu, víz ellen, uz kuću prisloniti,
 házra támasztani.

Elöljárók, melyek 6 esetet kívánnak,

(föltételesen tárgyesetet is.)

na, ra — re, on, ön, en, na glavi, fejen; tárgyesetet a
 kérdésre hová? na Turke udariti, törökökre támad-
 ni, na vodu íci, vízre menni.
 o, ob, tol, tól, ról, ről, hoz, hez, govori o vojsci, a sereg-
 ről beszél.
 po, által, után, ért, po njemu sam poslao, általa küldtem el.
 pri, nál, nél, on nije pri sebi, nincs éssen.
 u, vu, ban, ben, u cerkvi, templomban.

Elöljárók, melyek 7. esetet kívánnak,

(feltételesen tárgy esetet is.)

med, medj, medju, között; medju bratjom biti, barátok között lenni (tárgy. med bratju podéleti, barátok között felosztani).

nad, nada, túl, fönn, nad nebom je Bog; túl az egén van az Isten.

pod, poda, alatt, pod mojima rukama, kezeim alatt (tárgye. pod ruku dojtí, kéz alá kerülni).

pred, preda, előtt, pred parokom, pap előtt, pred kućom stati, megállni a ház előtt (tárgy. seno pred konja iznėti, ló elévinni a szénát.)

s, sa, so, val-vel, tól-tól, át; sa sestrom, nővérrel.

za, megett után, nál-nél, megé, za šlivikom, a szilvás megett.

Elöljárók, melyek sajátító, tárgy- határozó s melyek saj. tárgy és 7. esetet kívánnak.

U, ban, ben, ha birtokot jelel, sajátítót kíván, p. o. ima u mene, nekem van, est mihi, est in me.

u, ba-be, e kérdésre hová? tárgy esetet vesz fel, mint: idem u grad, megyek a várba, idem u kuću, megyek a házba.

u, ban-ben, e kérdésre hol? tulajdonítót kíván, gdje si bio? hol voltál? u gradu, a várban, u kući, a házban.

za, ha időt jelel sajátítóval köttetik össze; za života, élttem elmúltáig, za mladosti, fiatalságom folyásaig.

za, e kérdésre, kinek a számára? kiért? tárgy esetet; za koga kupuješ mendjusě, (ki után) kinek számára veszed a fülön függőket, za sestru, nővéremnek számára; za koga pitaš? kiről kérdezősködöl? za brata, barátomról.

za, 7-ik esettel köttetik össze e kérdésre hol? mi után? miért? pogibe, cérce za vinom; meghal a bor után.

Jegyzetek.

Sa, s, e kérdésre miért? sajátítót kíván s annyit jelent mint: át, miatt, végett; e kérdésre kivel? társasítót vesz fel s jelentése annyi mint: val-vel.

Med, medj, medju, között, pod, alatt, pred, előtt, e kérdésre hova? ra-re, s e kérdésre mire tárgyesetet kívánnak:

medju nas je podelio, közénk osztá el; bacio ji pod klup, pad alá veté; nad vatru kotao oběsiti, tűz fölé tenni az üstöt. E kérdésre hol? med, pod, pred-el köttetnek össze, med katanama je bio, katonák között volt.

Na, ra, re, e kérdésre *hol?* tulajdonítót, ezen kérdésre *hová?* tárgyesetet kíván; pl. gďě si bio? na ladji; kuda ideš na ladju?

A kötszóról.

A kötszók jelentésöknél fogva a következő csoportokra oszthatnak:

- 1) kapcsoló,
- 2) elválasztó,
- 3) feltételes,
- 4) ellenkező,
- 5) ráhagyó, megengedő,
- 6) akadó,
- 7) következtető,
- 8) megrendelő,
- 9) hasonlító,
- 10) kivételes kötszók.

Az indulatszók.

Az indulatszavakat rendszeren két csoportra szokás felosztani; az elsőhöz azok tartoznak, melyekkel akkor élünk, midőn érzeteinket bizonyos hang által akarjuk

kifejezni; a másodikhoz pedig azok, melyek akkor vannak leginkább használatban, midőn valamely állatot magunkhoz csalni, vagy elrezzenteni akarunk.)

Az indulatszók nemei igen különbözök; vannak, melyek örömet, szomorúságot, csodálkozást, meglepetést, bátoritást, fenyegetődzést, távolitást, kívánást, köszönést s végre, melyek bucsuzást jelentenek; mint:

haja, hajsasa! ujjú!

veselo! vigan!

ah! oh!

ah jao! jao! jaoj v. jao meni, težko meni! jaj nekem!

jao do Boga! jaj, az Istenért!

tugo moja! ó én bánatom!

Bože dragi! én édes Istenem!

čuda Bože! mily csoda!

gle, nunu, nuto! no nézzd! no lásd!

aka, ato! im itt! nézz ide!

čuj, slušaj! halld, hallod-e?

dur! megállj!

hola! hollá!

dèrž se! ne hagyd magad!

nud! nuve! nut! menj! rajta!

pazi! vigyázz!

živo! gyorsan!

bre! no várj!

mir! csend!

dobro, dobro! jól van jól!

davori! de hiszen!

bež, beži! fuss! szaladj!

napolje! ki vele!

odtud, otale! menj innen!

sputa! el, az utból!

tornjaj se! takarodjál!

ukraj! félre!

a da! a da bi! ó ha!...

Bože daj! adja Isten!

zdrav bio! légy boldog!

Bog te ubio! verjen meg az Isten!

nebilo té (ga, nas, vas, ji) bár ne élnél! stb.

oslěpio! vakulj meg!

proklet bio! légy átkozott!

vrag ga odneo! vigye ördög!

zemlja te prožděrla; nyeljen el a föld!

ahaha! ahihi!... hahaha! hihhi!

zdravo! légy üdvöz!

zdrav bio! légy boldog!

dobro došao! Isten hozott!

pomoz Bog! segíts Isten!

faljen Isus! dicsértessék a Jézus!

uvěk faljen! mindörökké!

s Bogom! Isten veled!

strětno! jó szerencsével!

A népdalokban gyakran olyan indulatszók fordulnak elő, melyeknek épen semmi jelentőségük sincs, mint: lado! leljo! leljade! kolalam! p.

ovdě nama kažu,

ovdě nama kažu, leljo!

momu ne udatu,

momu ne udatu,

momu ne udatu, leljo!

Csupán csak a szerelmes dalokban igen sokszor találkozunk ilyetén kifejezésekkel: dikice! (diko) én gyönyörűségem! dušice! én lelkem! ljubice! én violaszálam!

Az elhunytakról leginkább így szokás szólani:

Bog mu dao duši raj! Isten nyugasztalja!

latka mu zemljica! könnyű legyen a hant neki!

M o n d a t t a n.

A főnévről.

Alanyeset. A népdalokban az alanyeset helyett gyakran hívó áll, mint: razboli se care Sulemane! e. h. car Suleman; Szulejman császár megbetegedvén.

Az alanyeset, kapcsolatban ezen igével *jesam*, s a személy tulajdonítójával, megfelel a latin est mihi, nobis, vobis féle kifejezésnek, mint: ime mu je Jozip, József az ő neve.

A *sajátító* eset az illir nyelvben igen gyakran melléknév által fejeztetik ki, így: Isten fia, sin božji; király palotája, kraljevska palača.

Álljon bár a birtokos főnév mellett melléknév az mégis sajátító esetben tétetik, pl. sin živoga Boga, élő Isten fia.

A magyar összetett főnevei az illir nyelvre fő- és melléknév által fordíthatnak le helyesen; így: Isten ostora, bič božji, lófark, konjski rep.

Az alany tulajdonságát jelező főnév majd sajátító esetben tétetik, majd pedig, ha a főnév többesben áll, s vagy sa (val, vel) előljáróval a határozóba, mint: barna hajú asszony, žena čerņe kose; jeles erényü hölgy, dëvojka s krasnima krëpostima.

Az esküvésnél azon nevek, melyekre esküszünk sajátítóba s a névmás tulajdonítóba teendő: tako ti Boga! Istenedre kérlek! života mi moga! életemre mondom!

Ha felrészeltethető dologról van szó, akkor az ezen *névelke sajátító*

dolgot jelelő főnév sajátító esetben áll: dajte mi vina, dajte mi vode; nem pedig dajte mi vino, vodu, mert ez határozott s a fordításban így állana: adjátok ide a bort, a vizet, holott az előbbi eképen hangzik: adjátok bort, vizet.

Eme főnevek: sram és stid szégyen, strah, félelem, ha biti (lenni) segédigével állanak a mondatban két sajátítót kívánnak, az egyik a személy, másik a dolog sajátítója. Stid je Kate matere; Katalin szégyenli magát anyjától; strah me je vatre, félek a tűztől.

Épen ezen szabály alá esik eme két, ugyan egy jelentésű, főnév is: škoda, šteta, kár. Škoda ja Pavla; kár Pálért.

A tulajdonító a cselekvény kárát vagy hasznát jelenti. Több főnév tulajdonítót vesz fel ezen előljárával k (hoz, hez), mint: ljubav, szerelem, požuda, vágy, običaj, szokás. Ljubav k naucima, tudományok iránti hajlam.

Ezen főnév: krivac, vétkes, bűnös ember, tulajdonító esetet vonz maga után minden előljáró nélkül: krivac smerti, vagy paklu, halálra, vagy pokolra érdemes (halálra vétkes.)

A költői nyelvben sajátító helyett leginkább akkor áll a tulajdonító, midőn bizonyos helyet akarunk megjelteni: uzrasla je moru na izvoru, felnőtt vala a tenger-pataknál; neprijatelj svojoj duši, saját lelkének ellensége.

Tárgyeset áll ezen kérdések után: mennyi? mily hosszú? mily széles? mily vastag? mily magas? stb.

Hivóba akkor tétetik a főnév, ha a tárgy, vagy személy, melyet az jelel, megszólittatik: oj ženo! ó asszony!

Határozó eset áll ezen kérdések után mivel? mi által? mačem ga posekao, karddal vágta szét, kamenom zidati, kővel építeni.

A mondott esetbe teendő a társaságot jelentő főnév is, hanem s vagy sa előljárával, ja sam došao s mojom gospojom, urnőmmel jöttem el; idi s mojim bratom, menj el barátommal. Ezen eset áll továbbá, és pedig előljáró nélkül.

a) ezen kérdésre: mint mi? on je pisarom, kočiašem,

čuvarom kod mene bio; mint irnok, mint kocsis, mint házör vala ő nálam.

b) Ezen kérdés után: mily vallásu? nevü s állásu? az illető főnevek: (rod, születés, pleme, származás, ime, név, zanat, mesterség, zakon, vallás, služba, szolgálat stb.) az imént említett szabályt követik.

Ja sam rodom vinkovčanin, imenom Ivan, zaimenom Veselinović, zakonom katolik, zanatom krojač. Én vinkovczai születésű vagyok, névre Veselinović János, vallásra katolikus, mesterségre szabó.

c) E kérdésre mely országon? mely tájon át? az ország- és tájak nevei határozóba tételnek; sokszor tárgyesetbe is ezen előjáróval *kroz* (át, által). Putovao sam Magjarskom, Vlaškom, Serbiom, Slavoniom u Zagreb; Magyar- s Oláhországon, Szerbia- s Slavonián keresztül utaztam Zágrábba.

A magyar eme kifejezése: mire nézve? Az illirben határozó eset által adatik helyesen vissza. A páva szép madár, de rút lábaira nézve; paun je lëpa ptica perjem, ali je ružna nogama. ●

Jegyzetek.

Ezen kérdésre, mi közben? mikor? mily idő alatt? a főnevek előjáró nélkül teendők a határozó esetbe: srëdom i subotom pošta odlazi; szerdán és szombaton megy el a posta. Közönségesen az ezen főnevektől képzett igehatározókkal szokás élni, pl. lëti, nyáron, zimi, télen, danju, világos nappal, noću, éjjel.

Az ünnepek *na* előjáróval tárgyesetben állanak: na uskërs, husvétkor, — ra, na Bozić, karácsonra.

E kérdésre: mikor? az időhatározó főnév sajátító esetbe tételik: ove zime, ezen a télen, prošaste godine, mult évben.

Tárgyeset használandó és pedig ezen előjáróval *na* e kérdésre: mily hosszú időre? meddig? na godinu, egy évre, na nedelju, egy hétre.

Valamely iratnak költe az illir nyelvben sajátító által fejeztetik ki: 1848 Januárius huszadikán; 1848 godine dvaestoga sěčnja.

A népdalokban némely főnév mellett olyan melléknévi jelző áll, mely nélkül az vagy igen gyéren, vagy sohasem használtatik. Ilyenek: běli svět, fehér világ, běli dvor, fehér palota, běli grad, fehér vár, běla zora, fehér hajnal, britka sablja, éles kard, cěrna zemlja, fekete föld, jarko vagy žarko sunce, világos vagy forró nap, ljuta zmija, mérges kigyó, luda pamet, ostoba ész, perni buzdovan, tollas buzogány, rujno vino, veres bor, rusa glava, szegfűrtű fő, sinje more, kékes tenger, studena voda, hideg víz, vito koplje, nyulánk kopjaszál; — vannak ismét olyan nevek, melyek igenévi jelzőkkel birnak: oraća zemlja, szántóföld, stajaća košulja, álló üng, pletica igla, varrótű, tekuća voda, folyó víz, stb.

Melléknemek.

A határozott s határozatlan melléknemekről s ezek használatáról annak helyén vala már említés. Ezen felül megjegyzendő:

a) Ha több élő s ugyan azon végzetű, de különböző nemű főnévhez tartozik a melléknév, akkor ez a himnemű többes számba tétetik; otac, mati i kći su jednaki u obrazu, az atya, az anya s a leány arczaikra nézve hasonlók egymáshoz.

A bőséget, fogyatkozást, tehetséget épen így a félelmet jelentő melléknemek előljáró nélkül vonzzák maguk után a sajátító esetet: pun veselja, örömmel telt, poplašen od nesreće; elrémitetve a balsorstól.

A fokozott melléknemek a hasonlító tárgyat sajátítóba helyezik, ja sam veći od mog brata, ti si veći od moje sestre; én barátomnál vagyok nagyobb te pedig nővéremnél.

Tulajdonító esetet kívánnak még a következő melléknemek:

bližji, közelebbi, dosadan, alkalmatlan, terhes, drag, mio, kedves, dužan, adós, gadan, rúť, csunya, jednak, egyforma, koristan, hasznos, kriv, adós, görbe, lagan, könnyű, mučan, nehéz, kemény, mierzak, utálatos, gyűlöletes, milostiv, kegyes, nalik, hasonló, naučan, običan, hozzászokott, nekoristan, haszontalan, neobičan, szokatlan, nevěšt, ügyetlen, oduran, elhagyott, utálatos, podlozan, alávetett, alávaló, pokoran, engedelmes, protivan, ellenkező, ellenes, podoban, hason, sličan, hasonló, škodan, ártalmas, nahudan, káros, štetan, dögleletes, romlékony, takmen, páros, težak, nehéz, súlyos, umětan, művészi, věran, hű, věšt, ügyes. — Tárgyesetet vesznek fel maguk mellé: dug, dugaćak, hosszú, dubok, mély, kratak, rövid, nizak, alacsony, prostran, bő, star, ősz, öreg, širok, széles, tanak: vékony, težak, súlyos, uzak, keskeny, visok, magas.

Több melléknév, mely bőséget, hiányt vagy terményszéget jelent *s* vagy *sa* elöljáró nélkül veszi fel a határozót, mint:

dojen, nevelt, ápolt, moguć, možan, hatalmas, obilan, obilat, gazdag, plodan, termékeny, ponosit, kevély, poznat, ismert, rodiv, rodan, termékeny, siromašan, szegény, slavan, hirneves, ubog, földhözragadt szegény, velik, nagy, zadovoljan, megelégedett, pl. plodna polja žitom; buzatermékeny szántóföldek.

Emberi tulajdonságot jelező melléknevek *u* elöljáróval határozó esetet vesznek fel: mlad *u* godinama, fiatal éveire nézve; sreťan *u* svemu, boldog (szerencsés) mindenben; krasan *u* licu, arczára gyönyörű.

Számnevek.

Az alap- vagy tőszámok pet-től (öt) kezdve mindig többes számú sajátítót kívánnak, miként ez már annak idejében és helyén mondva volt.

A határozatlan számnevek mindig sajátítót kívánnak, mint:

a) főnévi számhatározók: sjaset ljudih, ember tömeg, mnoštvo ženah, asszonysokaság, jato pticah, madársereg.

b) melléknevi: ima jih svaki pomalo, mindegyik bir közülök valamit.

Ezek azonban esetre nézve meg is egyeztethetők főneveikkel, mint: njekoji ljudi imaju, némely embereknek van.

c) névmásokéi: koji vas je tu učinio? ki tevé ezt közületek? što je katanah, tud jih je; valamennyi katonának itt van.

d) igehatározói számhatározók: malo vina, mlogo žita, kevés bor, sok búza.

Névmások.

A kérdő s határozatlan névmások: tko, ntko, gdtko, tkogod, tko mu drago, koji, nikoji, někoji, kojigod, gdtkoji, koji mu drago, svaki, nijedan egyiksem, *od*, izmedju előljárókkal vagy ezek nélkül is sajátitót kívánnak; vagy határozót ezen előljárókkal medju, vagy med, pl. tko vas je? kto je izmed vas? vagy tko je medju vami najbolji? kicsoda legjobb közületek?

A kérdő s határozatlan névmások: što, šta, něšto, něšta, ništo, ništa, štoto, gděšto, štogod, što mu drago, sajátitó esetet vonzanak maguk után, így: šta mi dobra nosiš? mi jót hozasz? kazat ću ti něšta novoga, valami ujságot mondok.

Ezen beszéd mód nem cserélendő fel azonban ezzel: a mi jó az drága is, što je dobro to je skupo.

Ezen visszahozó *sebe* nem csak a harmadik — hanem az egyes úgy a többes szám minden személyére alkalmaztatható. Ja se preporučam, ajánlom magamat, nem pedig ja me preporučam.

A magyarnak ezen tagadója *nincs*, az illirben *ne* által adatik vissza, pl. nincs pénzem, neimam novacah.

Igék.

Ha két, vagy több alany akár az egyesben, akár a többesben i, és ili, -(vagy) kötszavak által van egybefűzve (vagy ezen kötszók nélkül is,) akkor az ige többes számba jön. Stražmeštar i kaplar došli su, az őrmester és a káplár megjöve.

Ha a személyek különbözők, akkor az első méltóbb mint a második, ez pedig mint a harmadik; ja i ti pevamo, én és te énekelünk, ja i moj brat razumemo madjarski, én s barátom értünk magyarul.

A körülírt ragozásnál a himnem méltóbb a nőnemnél, ez pedig a semlegesnél, otac i kći pohodili su me, az atya és a leány meglátogatott.

Ha két vagy több (élettelen) alany áll a mondatban, akkor az ige rendesen a hozzá legközelebb álló főnévvel egyezik meg nemben, számban és esetben, ljubav, vëra i ufanje spasilo me, szeretet, hit és remény boldoggá tön.

A gyűnevek (gospoda, urak, bratja, barátok, testvérek, dëtca, gyermekek stb.) megegyeznek az igével nemben, számban és esetben: to su vërla tri bratja, ez derék három testvér, to su gospoda zapovëdila, ezt az urak parancsolták.

I. Alanyeset.

A szenvedő igéknél a tárgy alanyesetbe tétetik, a személy pedig sajátítóba ezen elöljáróval *od*; pl. od Boga ja svët stvoren; a világ az Istentől van alkotva.

Ezen igék: lenni, biti, bivati, imenovati se, zvati se, nazivati se, két nevezőt vesznek fel, az egyik az alanyé, másik az állitmányé; igy: ja sam čovek, én ember vagyok; moja se sestra zove Ljubica, nővérem neve Amália.

Ezen állitmány azonban a nevezett igével határozó esetbe is tétethetik; moja se sestra zove Ljubicom.

II. Sajátító.

Minden cselekvő, szenvedő és gyakorító ige, ha ezen szócskával *ne* (nem) vagyon egybefűzve a tárgyat sajátítóba vonzzák, pl. neimam ni hlěba, ni vina, sem kenyerem, sem borom; nepoznajem ovoga čoveka, nem ismerem ezt az embert.

Ha pedig a tagadás nem a tárgyra vonatkozik hanem a személyre, ekkor nem a sajátítóba teendő a tárgy hanem a szenvedőbe; pl. nisam li ja ovaj list pisao? nem én irtam-e ezen levelet?

Olyan igék, melyek a tárgy határozatlan részére hatnak, azt sajátító esetbe vonzzák; daj mi hlěba, adj kenyeret; uzajmi mi novacah, kölcsönöz pénzt nekem.

Épen eme szabályt követik a gyakorító igék is, ha tagadást, félelmet, reményt vagy más valami szenvedést fejeznek ki; pl. bojati se grěha, félni a bűntől, zla se stiditi, szégyenleni magát a rosztól; izbaviti se zla, megszabadulni a bajtól. Ilyenek: čuvati se, őrizni magát valamitől; děržati se, fentartani magát, dotaknuti se, odaérni valamihez, uplašiti se, megijedni, bojati se, strašiti se, félni, stiditi se, szégyenleni magát, nađati se, reményleni, odreći se, lemondani valamiről, odučiti se, elszokni. stb. Bojim se Boga, félek az Istentől; odrekao sam se pića, lemondtam az ivásról, odućio sam se pušenja, elszoktam a dohányzástól.

Ezen szabályhoz alkalmazzák magukat a *na* kötőszóval egybefűzött igék is, ha t. i. valamely határozatlan tárgyra vonakoznak; ellenkező esetben tárgyesetet kívánnak; naložiti dérvah na vatru, fát rakni a tűzre.

Ide tartoznak: naručiti, csináltatni, nasititi, jól tartani valakit, napuniti, megtölteni.

Sajátító esetet vonz *biti* segédige is, ha birtokot, hozzávetést vagy akarást fejez ki s ha a főnév mellett

melléknév áll ; biti dobre čudi i poštena sèrdca, jó viseletü s becsületes szivünek lenni.

Azon főnevek, melyek nemzetséget, népet, hivatalt, állást s tulajdonságot jeleznek *biti* ige után sajátító esetben állanak. Lavoslav je slavjanskoga roda, illirskoga kolëna, krojačkoga zanata ; Lipót szláv nemzetségü, illir eredetü, szabó mesterségü.

Eme igék : biti, lenni, nebiti, nem lenni, neimati, nem birni, trëbati, szükségelni vmit, netrebati nem kelteni, ha személytelenül használatnak a tárgyat sajátító esetben vonzzák : nije bilo Jozipa u cèrkvi, József nem volt a templomban ; trëba vode i vina, bor és víz kell ; netreba toga troška ; szükségtelen e költség.

Sajátító esetet kívánnak továbbá : čekati, várni, iskati, kérni, izbaviti, megmenteni, tražiti, keresni **sb.**

Sajátító esetet vesznek fel *od* előljárával :

a) azon igék, melyek válást, elválást, elszakadást jelentenek ; razstaviti se od svoje žene ; elválni a nőtől.

b) Az *od* előljárával egybekapcsolt igék pl. odbiti zlo od sebe ; eltávolítani a bajt magától ; odstupiti od věre, áthágni a hitet.

c) Az érzést jelentő igéknél az ok *od* előljárával sajátítóba tétel.

Hyenek : štediti se, megkímélni magát ; strepiti, reszketni, félni, odahnuti, kipihenni, megpihenni, bēžati, szaladni, futni, jaukati, jajongni, uzdëržati se, magát visszatartani, dobiti, nyerni, kapni, zastiditi se, elszégyenleni magát, sčuvati, megőrizni, braniti se, védelmezni magát, obraniti, megvédeni, sakriti, elrejtteni, tajiti, titkolni, umrëti, meghalni, sahraniti, eltemetni, plakati, sirni, puknuti od smëha, megpukkadni a nevetéstől, ukloniti se, kitérne vmi elől.

III. A személytelen igék a személyt *tulajdonítóba* vonzzák, mint : čini mi se, nekem úgy tetszik, úgy látszik, to se ne pristoji tebi ; ez nem illik hozzád.

Igy a *proti*-vel összetettek is : protivstati neprijatelju ; ellen állni az ellenségnek.

Mindazon igék, melyek hasznot, kárt vagy hálátlan-

ságot jelentenek, a személyt vagy dolgot, mely a kár- vagy haszonnal van egybekapcsolva, tulajdonító esetbe vonzzák: dovedi mi konja, vezessd elő lovamat; poděli te novce sirotinji, oszdd ki e pénzt a szegények között.

Olyan igék, melyek kívülrőli befelé való mozgást jelentenek, tárgyesetet kívánnak ezen előljárával *u*; uníci u sobu, bemenni a szobába; uliti vodu u čašu, vizet önteni a pohárba.

Ude tartoznak: gledati, nézni, obratiti, elcsábitni, bekövetkezni, skupiti se, összegyűlni, svirati, fűtyülni, strěljati, nyilazni, lőni, ufati se, reményleni, udarati, hangszeren játszani, udariti, beverni, věrovati, hinni, zagledati se, rábámulni valamire, zamotati, bétékerni.

IV. Tárgyesetet kívánnak *na* előljárával ezen igék: čekati, várni, gěrstatí se, undorodni, kockati se, koczkázni, kùpiti, gyűjteni, szedni, lagati, hazudni, měríti, mérni, měrzi, gyűlölni, opomenuti, emlékeztetni, misliti, gondolni, obazrěti se, körülnézni, obsuditi, elítélni, paziti, figyelmezni, pozivati, meghívni, razděliti, szétosztani, sgěrnuti, halomra seperni, sigrati se, játszani, upotrěbiti, használni, vikati (na koga) rákiáltani valakire, zvati, hívni, nevezni (na ručak, ebédre).

Za előljárával pedig ezek:

brinuti se (za koga) gondoskodni valakiről, dermati (za bradu) valakit szakállánál fogva húzni, děržati, tartani, izabratí (za kralja) királyul választani, izdati se (za grófa), grófnak adni ki magát, kajati se, megbánni, lakomiti se, fukarkodni, fősvénykedni, moliti, kérni, mariti (za goka) gondolni valakivel, érdeklél viseltetni irányában, obrati, leszedni, odrediti, rendelni, elhatározni, pomazati, békenni, posvetiti, felszentelni, privezati hozzáköttni, potvėrditi, megerősíteni, potezati, halasztani, meghúzni, megvonni, popasti, ráesni, raspitivati, kérdezősködni, saznati, megtudni, udati se, férjhez menni (ženiti se, nősülni) zapeti, megakasztani, zlobiti, irigyelni.

A visszahozó és személytelen igék, úgy szintén a részesülők mellett a személy tárgyesete áll: noga, ruka me boli, lábam kezem fáj.

V. Határozót kíván mindazon ige, mely ~~ekot~~ vagy valamely cselekvény módját jelenti: sabljom poseći, karddal vágni szét; srebrom izplatiti, ezüsttel fizetni ki.

A cselekvő igék közül ezen esetet azok veszik fel, melyek kinevezést, vagy megválasztást jelentenek: Hervati su naimenovali Jelačića Banom; a horvátok Jelačićot választák meg bánnak

Helyjelelő határozó esetet vesznek fel leginkább azon részesülők, melyek fekvést vagy mozgást jelentenek és pedig mindig ezen előjárók egyikével na, u, o, po, így: jahati (na konju) lovagolni, sediti (na travi), (fűvön) ülni, ležati, feküdni, štetovati, károsodni, gubiti, veszteti, zahvaliti, megköszönni, izgubiti se, elveszni, zavideći, irigyelni, briniti se, gondoskodni, govoriti, beszélni, šetati se, sétálni, skakati, ugrálni, vladati se (po zapověsti) a parancsnak engedelmeskedni.

I	II	III
-	a	e-
a	e	i
u	i	i
a	u	i
e	o	i
u	i	i
om	om	i
7	7	i
v	e	T
ah	ah	ih
om	am	em
e	e	i
ih	ah	ih
i	am	om

Fordítások.

(Az ismeretlen szavak a szótárból keresendők ki).

Alfa alfonicum = nej, hangrati (a)

1.

Otac i sin, mati i kći. — Sin je visok, otac je još višji. — Mati je stara, al kći je mlada. — Mlěko je bělo i sněg je běo, al šuma je zelena. — Ova cura radije nosi plavo ruvo nego zeleno, a ona opet radije nosi bělo nego plavo. — Ona cura danas još nije bila u cěrkvi. Tako sam čuo, ga čes danas otputovati. More je duboko, al nije svagdě jednako duboko. Slavuj je tica, i seva je tica. Ko Boga sluša onom Boga daje. — Bled mēsec kišu, červen vetrinu a beo vědrinu znači. Věra se ne kupuje za novce. Voda je na izvoru najčistija. Volim věrovati svojim očima nego tudjim ušima. Volim u mojoj kući dim, neg u tudjoj vatrū.

devoje višji kava kava kava zelena volje

A fa magasabb mint a fű. A fű zöld, de a patak fehér. Az Isten mindent lát, hall és tud. — Háromszor irtam neki, de ő nem irt vissza. — Nem tudok haragudni senkire. Este, ha nem felleges az ég, csillagot látok. — Éj után mindig hajnal, hajnal után mindig éj következik. — A köd sűrű, de a tinta is sűrű. A feketé ruhá gyásznak a jele. — Tegnap voltam nálad, de te nem voltál otthon. —

Forditi na magyar

2. forditi na magyar

Inkább higyj az észnek mint a szivnek. — Ha a tavasz eljő virágzanak a fák. — Halod a fülemilét? — Halom. — Az ember meghal, de nem a lélek.

3.

Trava je rosna, cvěće je lěpo. — Tica je mala, more je široko. — Ja prolětje uvěk rado dočekujem. — Vruška-gora nije a Bačkoj nego je u Srěmu. — Noć je cěrna, al ni mastilo nije zeleno. — Gdě ga jutrom ovtaviš, tu ga večerom nadješ. — Dvije kuće nijesu selo. — Zato kovač kljěšte ima, da ruke nežeže. — Ja nijesam bio nikag na Dunavu. — Ako me lěpo pitaš lěpo ću ti i otgovoriti. — Gdě su novci tu je i srěca. — Zrělu pamet niko nesteće u jednom danu. — I Bog se sedmi dan odmarao, pa zato treba da se odmara i čovek. — Ko nikag nije bio nesrěčan, taj nezna za nevolju. — U odaji bleđa svěća goruca. — Ja zimi kapu, a ljeti šešir nosim. — Kag sam juće kod tebe bio vērlo sam lěpu knjigu video na stolu tvom. — Meni je milije pěsme čitati nego li ti pripovětke. — Selo je manje nego varoš.

4.

Ha nem dolgozunk — nem élhetünk. — Télen városban, nyáron falun lakom. — Szeretem a madarakat: mert szépen énekelnek. — A tűz meleg is, piros is. — Szép vala nézni tegnap a napot, midőn leáldozott. — Nem félek a haláltól. — A katonák bátran harczoltak az ellenség ellen. — Ha az anyám nem fog ma elutazni, — meglátogatlak. — Ezen költő művei sok gyönyört nyujtának már nekem. — Lassú viz partot mos. — Jobb sohasem beszélni mint mindig hazudni. — Azon vadász megsebezte a szarvast. — Harangoznak? Igen! Csendes idő után szokott leginkább a zivatar dölni. — Szeretnék Pestre utazni, de nem utazhatom: mert anyám beteges. — Add ezt a kenyeret annak a szegény koldusnak, ki az ajtó előtt áll.

5.

Je l' daleko kuća tvojih roditeljah? Ja bi se okladio, da ti neće danas majka doći. — To nije moguće. — Kako Bog hoće, prie ili potlim, mi svi moramo onamo, a prošasto vrème je toliko koliko ništa. — Da bi samo Bog dao da sam moje vrème bolje upotrebio. Prošasto se ne može popraviti, bolje dakle da gledamo, da sadašnje bolje upotrebljavamo. — Danas beše vrlo maglovito vrème. — Kaže se, da je tègovac odavde pobègao i da je sa sobom mlogo novacah poneo. — Jeste li čuli, koji je bio uzrok one buke, koja se je jučer na večer na sokaku čula? Mislite li, da ćemo još prèd noć tamo moći dojtì. — Neima više od tri sata odavdè. — U ovoj okolici su sigurni putovi. U mom dvoru neima mira ni pokoja, mlogi poslovi u vinogradu kroz cèlu godinu zahtèvaju živu marljivost. — Ko istinu gudi, guda lom ga po pèrstima biju. — Ja volim gajde al volim i hegede.

6.

Szülöidtől tudom, hogy ma el fogsz utazni. Fogadni mernék, hogy ma eső lesz. Némely ember multja virágos liget, másé lombtalan fa. — A ködös idő kellemetlensége mellett egyszersmind az ember egészségének is ártalmas. — Micsoda zaj volt tegnap az utcán? én nem tudom: mert akkor fürdőben valék. — Azon erdőig alig van több mint ezer láb. — Ezen környékben igen sok búza van. — A rablók, mint a hírlapokból olvasám, tegnap három vándort fosztottak ki. — Vonó nélkül a hegedün, legalább szépen, játszani nem lehet. — Némely ember a dudát szereti, más inkább a hegedüt

7.

Sèrblji se obièno mole Boga tri put na dan: u jutru kag ustanu, u veče kad hoće da večeraju i posli večere

kag hoće da spavaju. — Jošte mislim da kog mene stojiš, da te čujem, da te vidim, u toj sladkoj misli okružava me slika tvoja. — Put og Pive de Sarajeva može se za četiri dana na konju prevaliti. — Kad su mogli naši dēdovi i otcevi takim putem jahati, za što ne bi mogli i mi? Ovaj je manastir u jednoj ravnoj nizini, zagradjen niskom ogradom. Veliko je dobro za mene, što sam učio. Děca su děca, koja dan dva svaku sigračku vole.

8.

Tavaszi után nyár, nyár után ősz, ősz után tél következik. — A hadvezér tegnap ama heves csatában elesett, de azért a katonák nem csüggedtek el. — Az ember nem csak kenyérral él, de kenyér nélkül azért még sem élhet. — Az állatok mindent ösztönük után tesznek. — Tegnap rémitő vihar dühöngött, mely a templom keresztjét fél órányi távolságra vitte dühös szárnyain. — Ma egész nap esett a hó. — Holnap, ha szép idő lesz, falura rándulok. — Fogsz-e ma színházba menni? Nehezen; hanem ajánlom, hogy a mai darabot ne mulaszt el megnézni, mert mint mondják, igen mulattató. — Mért nem vigyáztál jobban a képre, fiam? lám most eltörted üvegét. — Kérem, metszen nekem egy darab kenyeret látom igen szépen van megsülve. — Valóban pékünk sok gondot fordít arra, hogy a sütemény mentől szebb legyen.

9.

Kuca nětko. Gledaj, tko je — tko kuca? — Vi ste se varali, neima nikoga. — Vidi mi se vėk, od kad nisam imao srėću vas vidėti. — Danas neću kod kuće ručati. — Žurimo se, da ne pokisnemo. — Prošastu je noć neprestano kiša livala. — U vašoj družbini vřeme bėrzo prolazi. — Ja ovu robu od te iste kakvoće kog drugoga tėrgovca za jeftiniju cėnu mogu dobiti. — Gledajte, da mi do sutra gotova bude oprava, jerbo idem sutra na

igranku. — Ostanite u krevetu, uzmite svaki sat lëka, nekate se briniti, bi će skoro bolje, a sutra u to isto doba ću vas pohoditi. — Trebamo li još dugo dokle u šumu dojdemo? Još jedan sat. — Koliko imamo lovačkih psetah? Dva-deset. — Ubili smo deset zecevah, jednog jelena, šest divjih patakah i jednog čvorka. — Ima li u ovoj okolini kurjakah i lisicah? Dojdite u berbu i povedite vašu porodicu, ja nisam vašu gospoju već odavno vidëo; ali dojdite sigurno, hoćemo do četérnaest danah početi. — Hrani konja kako brata, a jaši ga kako dušmanina. — Bez rada neima ni dobitka. — Volim svoga i lošega nego tudjeg najboljega. — Gdë se mlogo muze, natera se kėrv. — Gdë su šljive i orasi, tu su ljudi siromasi, poslovica sėrbska govori. — Dvë mačke oko jednog miša, dva psa oko jedne kosti i dvë žene u jednoj kući nikad se ne složiše. — Dok je Boga i dobrih prijateljah ne treba se ničeg plašiti. — Dėrvo se oslanja na dėrvo, a čovek na čoveka. — Život prekratiti ume svaki, a produžiti sam Bog. — Zar se svaki moli Bogu, ko u cėrkvu hodi. — I lagano idući, dojde se do cėli. —

10.

Egész öröklét mióta nem láttalak. — Ha nem fogtok otthon ebédelni én is veletek megyek. — Siess, mert különben megázol. — Ezen árucikket igen drágán vásároltam meg. — Azon vadásznak, kit tegnap a templomban láttam, hat ebe van, ennek pedig, kit nem ismerek, csak három. — Mikor tartandjátok meg a szüretet? szeretném, ha én is ott lehetnék. Azon lány már megfejte a tehenet, ez pedig csak most akarja. — Kinek csak egy jó barátja van, nem mondhatja, hogy boldogtalan. A mint reggel kimentem a kertbe észrevettem, hogy a fák már bimbóznak. — Méltán neheztelhetek reád; — vagy már nem emlékezel mit fogadtál egykor? — Csendes az est; — a hold épen most bukott le azon halom mögé. — Ugy vágyom, hogy ismét lássalak; mert hiszen már három éve annak, hogy elbucsúztam tőled. —

Ezen ember mondá el nekem azon szerencsétlenséget, mely a szegény utasokat a tengeren érte; hét hajó közül kettő örökre elveszett, hat megmenekült ugyan, de ezek is nagyon megrongálvák. — A szivárvány szinei igen szépek. — Ha elértem célomat, boldognak fogom mondhatni magamat, bár boldogtalan most sem vagyok, mert atyám, anyám is van. — Búban sírni jó, gyakran beszélőbb a köny mint a szó — mondja egy magyar költő. — Nem látsz innen a kőműves kertjébe? Miért üzi azon gyermek a pásztor nyáját? A gazdag hölgy gyöngyei drágábbak a szegény asszony ruháinál. — Azon ember igen dús, lakása nagy s gyönyörű. Midőn tegnap tanítóm hozzám jöve, nekem aranyos tollat hozott. — Ezen a fán tavaly sok alma termett. — Hány háza van atyádnak? Három. — Hány óra van? tizenegy. —

11.

Fala Bogu, da se tako okrenu stvar, te se kod nas jedanput uvidja, da se za velike celi istu i velika sredstva, da se za osnivanje budućnosti narodne iste i požertvovanje. — Što god danas vidimo čestito i lepo, što god ima napretka kakva ili dobra u svetu, ništa nije moglo biti bez žertve. — Kopriva pali i prijatelja i neprijatelja. — Laže, ko baš da iz knjige čita, a krade ka da je dopušteno. — Sirova prirodna snaga i junačko sèrce nije dovoljno za osnivanje narodne srèće. — Gdè samo dèlo govori, izlišno je dolaziti sa rečima — Oće tudje pacove da potamani, a ne ume svoje miševе. — Radi, ko da ćeš sto godina živèti, a moli se Bogu ko da ćeš sutra umrèti. — To je tako davno bilo, da već više ni istina nije. — Sunce naše na istoku, veliki care nad svim kraljevima i carevima, gospodaru od cèloga svèta! — Svi narodi, koji su očima razuma progledali, koji s vedrim čelom i sa ponosom pred druge narode izaći mogu, imaju svoju povèstnicu. — Bosna je u robstvo tursko naskoro poslè boja na kosovu, poslè propasti sèrbske, pala. — Danas sam dobio tvoje žalosno pismo u kojem mi pišèš da ti

je brat preminuo. — Kerčmaru, mi ćemo tude doručkovati, sčim ćete nas poslužiti. — Imateli friška jajeta i friška mléka. — Baš sad mi je žena pomuzla kravu. — Pogledaj malo, je li sanduk još dobro privezan? Jesu li ove čarapice, ove rukavice vaše djélo? Jest, ja sam ih plela. — Ja radije putujem na parobrodu nego na željeznici. — Još nésam bio u Pešti al mislim da ću ove godine, ako Bog da, otići na dva na tri dana. — Niko nesme reći koji je danas u svaćemu srěćan, da će još i justra srěćan biti. — U svakoj odaji ima, ako ništa drugo ne, a ono barem postelje. — Kako danas iz novina čitah, jučer je u vašem selu velika vatra bila. —

12.

Ki vette el almáimat? itt voltak ezen az asztalon; hivd be a szolgálot, hadd kérdezzem meg tőle. — Nem veszik meg ezen képet? — Mi baja a kertésznek, látom, igen szédeleg, — bizonyosan többet ivott mint kellett volna. Ezen a vidéken valóban erős borok teremnek. — Ne feküdjél le a före, úgy tetszik, hogy még most is harmatos. — Az a legboldogabb ember, ki sorsával meg van elégedve. — Lassanként mindenhez hozzá szokik az ember. — Kertünkben ma igen szép csigát találtam, hallom, hogy ma meg te is épen ilyent találtál. — Szokásom még nyáron is köpenyt vinni magammal, ha ne tán zivatar támadna, hogy az eső és hideg ellen védve legyek. — Kiért hoztad ezen gyönyörű virágsokrot? Kérlek, add nekem, ha még nem ígérted oda valakinek. — Mi újságot hallottál a városban? nincs időm, hogy elmondjam, hanem legelső alkalommal mindent elmondandok. — Az ifjaktól méltán várhatjuk, hogy az öregek irányában tiszteletet tanusítsanak. — Látod ezt a fiút? — ő szomszédunk gyermeke. — Valóban csinos, csak egy kissé csintalan. — Azt ígérted, hogy husvétkor el fogsz jönni azon virágsokorért, melyet kertészünk által készítettem számodra, — hanem szavadat nem tartottad meg. — Hiába van az embernek pénze ha nincsenek barátai, mert

ezek nélkül olyan az ember mint a fa, melynek nincsen levele. — Pénzen venni mindent lehet — csak sziveket nem. — Ird, vagy izend meg ott laktok-e most is hol egykor laktatok? mert ha haza megyek szeretnék meglátogatni. — Ez a kis lány igen szépen varrta meg üngömet, ezután mindent általa varratok.

13.

Više se junaka rodilo u kolebama nego u palatama, (palota.) Da mladost zna, šta starosti treba, mnogo bi reda kesu pritegla. Želiš li prijatelja, popuštaj; želiš neprijatelja, nedaj. — I pesak kišu popije, al roda nikad ne donese. — Kad bi lagati tako teško bilo kao ladju vući, mnogi bi istinu govorili. — Kad bi mi svi pametni bili, onda bi lude skupe novce koštovale (érni). — Koje mačke miše razteraju isto su onako dobre, kao i one, što ih pohvataju. — Ko kupuje štogod hoće, na skoro (nem sokára) će prodavati i ono što neće. — Lagano biva od malog veliko, a veliko u časku maleno. — Nitko nije još nikoga nikad od sèrca ljubio, da mu ljudi nebi bili na put stajali. — Dali te ljubim srce iz nēdarah? oh, ljubim te kao ptica lug i gaj, kao sokol zlatnu slobodu; bez tebe mi je smèrt zivěti, bez tebe mi ne miriše cvěće, bez tebe mi je gorak život moj! Nije svaki onaj čověk pametan, koji veliko čelo ima. — Madjarski narodni barjak je ot tri boje, kao: cèrven, bēo i zelen. — Kad mi već nisi teo juče da dojdeš, barem da si mi pisao, to te onda nebi sam morao tako dugo čekati. — Doista je lěpo ovdě u tvojemu vèrtlu, slavuji poje, cvěće miriše a laor laganō veje, kao da ga nekakva neizkazana želja mori. — Šta misliš koliko ima ovdě jaganacah? ja ih nisam izbrojio, ali opet sudim da ih može biti okolo petdeset. — Slušaj, frulu pastirovu, kakve tužne glase daje! — Ove će godine više biti kukuruza nego žita — Danas jutros kad sam na jezero došao, viděo sam deset labudovah. — Juče su u našem vinogradu osamnaest nadničara radila, da bi se posao sto prije svèršiti mogao. — Nesmem se više ni

nadati da ću te opet viděti, tako te je daleko sudba od mene odnela. — Ima ljudih na svakim mestima, koima je sěrece i duša sve starog se děrzati a napred se nimalo ne pomicati (indulni).

14.

Egy ember sem oly szerencsés, hogy mindent tudjon. — Hol kóboroltál tegnap egész nap? három óráig vártalak, de te nem jövé. — Ama rét épen a falu végén terül el (pružati se), innét kezdve két felé válik (razděljavati se) az út, az egyik tovább halad föl a templom mellett, másik pedig lassanként a völgy felé kanyarodik. — Eme hajó már egészen meg van rakodva, amaz pedig még egészen üres. — Koszorút kapni s koszorút adni nemes gyönyöre a nemes léleknek. — Mi kín irni, mi kéj olvasni a más munkáját; a magunké mindig valami kellemetlen érzést ébreszt fel lelkünkben, legtöbbször pedig azt a kellemetlenséget, hogy keveset ér. — Ki tudná a művésznak kiszabni a határokat, melyeken túl eszméi világával terjeszkednie nem szabad? Rosz behatást gyakorol az ember lelkére azon idő, midőn szülőföldjét odahagyva valami nagyobb városba üzi végzete, látja mint jönnek s mennek az utczákon az emberek, de egy ismerős arcot sem találhat köztök. — Eme faluban a pálmák igen sűrűen vannak ültetve, árnyukban igen dűsan tenyész a gabona. — Az ember bár miként akarja is — mindent nem tudhat s mégis vannak némelyek, kik, mert azt hiszik, hogy már mindent tudnak, nem — tanulnak. — Szeretném ezt a levelet haza küldeni, de nincs pecsétem. — Ki nem imádkozott életében még sohasem, tekintse meg késő éjjel a csillagos eget, vagy tavaszi reggelen a napfelkeltét s porba fog hullani, hogy imádja azt, ki mindezeket teremté. — A tegnapi gőzhajón mintegy kétszáz utas érkezett meg Pestre. — A mesékben gyakran a legnagyobb szerepet a sárkányok, boszorkányok s tündérek játszá. — Nagy befolyással van az ember műveltségére az, hogy hol született. —

Nem lehet minden egyes dolgot oly könnyen felfüni mint a dudát. — Amaz utas tegnap hat mérföldet tett meg gyalog. — A jövendölésre mai időben vagy igen keveset, vagy épen semmit sem adnak az emberek.

15.

U Sèrbiji za karadjordjeva vrèmena zvali su se bečari (nötlen emberek) vojnici koji su onamo bili došli iz drugih zemalja, i tako nisu vojevali za svoje kuće, nego za platu. — Černogorci pripovédaju, da se za vrèmena Mahmut paše izmedju stotskoga huma (völgy) i jezera skadarskoga pojavio tako veliki blur (óriás kígyó), da je drumom, koji je onuda išao, karvan (karaván) dotle uvek prekinut bio dok se nije nekakav Turčin zarekao i otišao te ga ubio. Na lévoj strani Graca ima u pol litice (meredek szikla) velika pećina, za koju se pripovèda, da su uz različne ratove ljudi sa ženama i s děcom u nju bježali, jerje u takoj vèleteti, da je malo ljudi može braniti od čitave vojske. — Kažu, da verige ne valja ostaviti, da se ljuljaju kad se kotao skine s njih, jer, vele, da su ladje na moru za ono vrème u mucu i nevolji, dok se verige ljuljaju. — Vile žive po velikim planinama i po kamenjacima oko voda. — Vila je svaka mlada, lèpa, u bělu tanku haljinu obućena i dugaćke niz ledja i prsi raspuštene kose. — U sèrbskom se narodu govori, da je visoki Stefan po smèrti oca svojega pobègao u Moskovsku (Oroszország) pa posle nekoliko godina odonuda s vojskom preko Madjarske došao u Sèrbiju i s Turcima se bio i nadvladavši ih i pretèravši preko mora bacio za njima svoj buzdovan (buzogány) u more govoreći: „Kad ovaj buzdovan izišao na suho, onda se i Turci vratili amo!“ a buzdovan odma sam izidje na brèg; u tom mu se andjeo javi govoreći: „i ti možeš i konj ti može, ali ti Bog ne da.“ — Vèštica se zove žena, koja ima u sebi neki djavolski duh, koji u snu iz nje izidje i stvori se u lepira u kokoš, pa leti po kućama i jede ljude, a osobito malu děcu. — U Sèrbiji do hiljadu osam sto četvete godine

samo su Turke zvali gospodarima, a od onda su zvali gospodarom Črnoga Gjorgja i ostale vojvode, koji su vlast u rukama imali. — Kad najviše gèrmi, najmanje kiše pada. Šèrbi govore, da svèti Ilija (Illés) gèrmi, pa zato se i zove on u njihovim narodnim pèsmama gromovnik (mennydörgő.) Kad grom udara onda kažu, da sveti Ilija, po zapovèsti božijoj, gadja djavole; za to govore, da se ne valja kèrstiti kad grom puca, da ne bi djavo u nevolji pobègao pod kèrst, u koji grom neèe udariti.

16.

Az atya megígèrte a fiúnak, hogy neki egy egészen új öltözetet készített ha szorgalma várakozásának megfelel; a fiú erre azt felelé atyának hogy ő mindent megtett a mennyit tehetett s bizton hiszi, hogy panaszra nem adand okot. — Három fia volt egy parasztnak, így kezdődik a magyar mondák egyike, a legidősebbet egy reggel kiküldé a szőlőt őrizni; kiment a fiú s vígan falatozott a kivitt pogácsából, a mint egy béka mászott hozzá, s kéré, adna neki is a pogácsából. — Vannak az életben az embernek olyan perczenetei, melyekben, bár miként akarna is, szívből örülni nem tud. — Kisétáltam az erdőbe, lefekvém a lágy füre s mig fölöttem a bátor fülemile énekelt — addig a gyenge szellő álmod hozott szemeimre. — Házatok körül sűrűn vannak ültetve az ákáczfák — ben az udvaron át tiszta vizű patak folydogál, mellette egy, valóban gyönyörű kertecske, mely a tavasz legszebb virágaival dicsekszik. — Elmentél, ismét itt hagytál, kedves gyermekem, imádkozva, hogy az ég örködjék utaid felett — örömmel várom azon boldog időt, melyben ismét jó anyád mellett leszesz. — Ki tudná megszámlálni az ég csillagait? ki a tenger porszemeit? vagy ki azon számtalan férgeket, melyek a világon élnek? — Sírni kellene azon embereknek, kik jól tudják, mily nemes célra vannak alkotva, kik jól tudják, hogy emberek, de nem akarnak emberek lenni. — A mai Szerbiában egész 1804-ik eszendőig minden századik faluban

alig lehetett egy iskolára akadni, hanem ez időben a papok vagy barátok tanították az ifjakat vagy a zárda falai között, vagy a falvakban a papok lakásain. — Mind ezen időkig igen tétlen valék, de már ezentúl munkára adom magamat, ha lehetséges, hogy jóvá tegyem azt, mit eddig könnyelműen elmulasztottam. — Tavaszkor mindenki örül a természetnek újjászületése felett. — Honnan jön ez a fiú? a templomból-e, vagy az iskolából? Örömet megtenném önnek azt a mire felkért, de már nem áll hatalmamban, mert reggel az első gözvonattal el kell utaznom.

17.

Sérbi po selima grade (készíteni) buzu (kukoricza kenyér- s vízből készült ital) osobito uz častne poste (nagy böjt) — od kukuruzna hleba i od vode, a Turci je grade od brašna pa je nose te prodaju po varošima. — O uskèrsu se tuku šarenim i crvenim jajima, t. j. udaraju vèrhovima jaje o jaje, pa koje se razbije ono uzme onaj, koji je razbio. — Vile neće nikom zla učiniti dokle ih ko ne uvrèdi (nagazivši na njihovo kolo, ili na večeru, ili drukčije kako) a kad ih ko uvrèdi onda ga različno (különféleképen) nakaze (büntetni) ustrèle ga u nogu ili u ruku, u obě noge ili u obe ruke, ili u sèrce te odma umre. — Kod više ljudi je u običaju kad vide u večé kakoga lepira dè leti po kući, ponajviše misle da je vèštica, pa ako se može uhvate ga, te ga malo napale na sveći ili na vatri pa onda ga puste govoreći: „dodji sutra, da ti dam soli!“ — Sudije (biró) i upravitalji (hivatalnok) u Turskome carstvu živèli su do jako najviše od globa; (pénzbírság, sarcz) kad je ko ubio čovèka slabo se je tražio kèrvnik (gyilkos) nego se iskalo globa, od prijè samo od onoga mèsta, dè je kèrv učinjena a posle, da bi više iznelo, i od drugih okolnijeh mèsta. — Mlogi, osobito dèca, kad čuju pèrvi put od godine da zagèrmi, valjaju se po zemlji, da ih te godine ledja ne bole. — Koja se zmija vidi u doc noj jeseni za onu kažu, da je ujela kakvo čeljade, pa je zemlja sada

ne prima u sebe. — U Pocerini u šabačkoj nahiji (kerület) ima selo Dvorište i kod njega blizu zidine, (rom) koje se zovu miloševa konjušnica (istálló) u ovoj nahiji živeći ljudi govore; da su ondë bili dvori velikog sërbskoga junaka — Miloša Obilića. — Sërbi pripovëdaju, da je kralj dečanski, pošto mu je otac izvadio oči i obesio na konac više gradskih vrata izišao slëp iza grada, tu ga opazio svëti Arandjel (arkangyal) i ražalilo mu se, pa se stvorio u orla i doletio te ukrao njegove oči iznad vrata i darovao mu ih — tako je kralj opet progledao, i na onom meštu načinio Dečane (zárda név).

18.

A szerbeknél némely helyeken szokás, hogy a husvét utáni hétfőn (družičalo, ružičalo) délután összejövén a legények s a leányok tánczolnak, majd meg fűzfa lombokból koszorúkat fonván csókolódnak; majd azután piros tojásokat cserélvén egymással s felváltván a fűzfa lombokból készült koszorúkat is megesküsznek, hogy a jövendő év ugyanezen napjáig a legények a legényeknek barátai, a leányok a leányoknak barátnői, maradnak. — Egyik szent hegyi szerzetes (svätogorac) meglátván a falusi asszonyok egyikének kedves csecsemőjét, kéré az anyát adná őt neki felnevelés s kitanítás végett; az anyára állott; — a szerzetes pedig magával vivén a kisdédet felnevelé (odhraniti) s olvasni is megtanítá őt. Midőn a gyermek elérte már a tizennyolczadik évet, ekkor a szerzetes vevén a diákot utnak indul vele, hogy a városokban irogatván — szerezhessen magának valamit, midőn pedig az első faluba értek, a falusi leányok dudaszó mellett épen kólót tánczoltak; látván pedig a diák őket, kísérijéhez fordul megkérdezendő őt: „mily teremtései ezek az Istennek?“ A szerzetes erre ránczokba szedvén homlokát, haragosan így felel: „Ne nézz oda fiam, ne is kérdezősködjél többet, mert az, mit magad előtt látsz nem más mint maga az — ördög!“ A diák ekkor kérdőleg így: „nem jó volna megvenni egy ilyen ördögöcskét (djavolak)

s magunkkal a zárdába vinni?“ — Szent György nap reggelén, napfölkelte előtt, kezdenek először fürdeni a szerb legények s virágos kalapokkal ünnepies öltözetben mennek, a falu dudásának kíséretében, az első patakig, hol megfürödvén, egyszersmind a gyeven reggeliznek is. — Szerbiában minden falunak van egy olyan napja, melyet mint valami ünnepet ül meg (světkovati), ekkor tudniillik valamennyi ugyanazon falubeli valamely az ehhez közel fekvő dombra jó össze; s miután a papok és a szerzetesek elvégezték imáikat, valamennyien felkerekednek (dignuti se) és kereszt- s képekkel bucsújárók (kao litija) gyanánt énekelve mennek keresztül a mezőn, míg végre, visszatérvén az odahagyott dombra — elkezdik a mulatást, mely azután rendesen más napig is eltart.

19.

Pripověda se kako se nekakav čověk u društvu dogovarao s tudjom ženom zěvanjem (ásitozás). Muž ženin to opazi, pa ženu poslije povede u šumu da je objesi, ali joj ne kaže da će je objesiti, nego je povede kao da se šetaju, kad on u šumi tražeći zgodno (alkalmas) dèrvo stane zagledati (nézni ide stota) od dèrveta do dèrveta žena se seti (észrevenni) šta je i kako je, pa mu reče: „Šta si ti, Boga ti, čověče, zašao (járni, kelni) tuda kao zěv po čeljadima? kad to čověk čuje on je zajita: „kako zalazi zěv po čeljadima?“ O ona mu odgovori: „Zar i to neznaš?“ kad jedno zěvne onda i drugima dodje te zěvaju!“ kad muž to ču utiša se, jer pomisli: da je i ona ževnula samo za to, šte je onaj čověk zěvnuo, i ne učini joj ništa.— Sèrbi govore, da je Ivan-dan tako veliki světac, da na njega sunce na nebu triput od straha stane. Još na nèkim městima beru dèvojke ivansko cvěće te viju vënce i meću ispred kuće po streji ili po plotu. — Kako je sad lepo vrëme, mogli bismo što raditi da baš sad nemamo drugih-preponah. — U Bosni su kapetani (kapitány) starëshine (öreg) i upravitelji od gradova i od njihovijeh okolina, i ovo je kapetanstvo do sad ostalo u njih od otca sinu. —

U nas se ljudi kunu onim, što im je najmilije ili najsvetije, kao: sestra se kune bratom, mati sinom roditelji dčcom, dčca roditeljima, a junaci ponajviše konjem i oružjem. — Pod vladom turskom u Šerbiji svaka je knežina (körnnyék, megye) imala svoga kneza (biró), koji se radi razlika od seoskijeh knezova zvao i veliki knez. — Što je god vezir (vezér) htio od naroda da ište ili narodu što da javi ili je narod imao što od vezira da ište, to je sve bivalo preko ovijeh knezova. — Osim kneza od knežine svako je selo u šerbiji imalo svoga seoskoga kneza, za kojega može se reći da je bio od danas do sutra, i osim gola imena, da nije više ništa imao; u mnogijem selima samo su onda postavljali kneza, kad je valjalo porezu (adó) kupiti, a posle ga niko nije knezom ni zvao. — Više Katora (Kattaró) u kamenitoj gori vidi se nekaka velika jama, kao pećina; govori se, da je onu pećinu bio počeo kopati silni car Stepan, da ondě gradi grad Kotor, pa mu kazala vila, da to ne čini, već neka ga gradi dalje kraj zaliva (öböl); car posluša vilu i s pomoću njezinom načini grad Kotor — Deset, do petnaest lěpo obučenih i nakićenih dčvojaka, koje idu o Duhovi od kuće do kuće te igraju i pjevaju — zovedu se kraljicama; jedna se tada dčvojka, koja valja da je ubava i srednjega rasta, medju njima zove kraljica, druga kralj, treća barjaktar, a četvërta dvorkinja (udvari hölgy).

20.

A szerbeknél a köznép azon véleményben van, hogy a dögvész (kuga) élő lény s leginkább asszonyhoz hasonlít, sőt vannak, kik beszélnek, hogy láttak is őt fehér vászonba (platin) burkoltan. — A mesék a kakuk keletkezését többféleképen adják elő; az egyik szerént a kakuk asszony volt, miután fivére meghalt volna, annyit sirt és jajgatott utána, hogy utoljára kakukmadárrá változott. — Nincs a szerbek között senki is, ki ne hallotta volna Királyfi Markó nevét, kinek vitéz tette s mesés erejéről oly szépen szólnak a népdalok, eme legszebb

gyémántszemek a szerb népdalok fényes koronájában. — Hajdan a keresztények oly buzgók oly vallásszeretők valának, hogy az egyháznak nem vala semmi szüksége irott törvényekre (zakon). — Ezen forró szél, mely napok óta szüntelenül fú, sok kárt okozott a szegény gazdáknak, kiknek minden vetéseik (usev) s ültetményeik (sad) elszáradának. — Midőn valami zivatar van kitörendő félben ekkor azon czélból szoknak harangozni, hogy a jámbor keresztények imádkozzanak a teremtőhöz, miszerént áldásteli jobbja másfelé vezesse el azon setét arczú fellegetek, melyeknek vad haragja tán egész évi munkájukat egyszerre pusztitaná el. — Sokat hisz el az ember, mit hinnie nem kellene, de többet nem hisz, mit különben hinnie kellene. — Valamint, hogy nem jó fa az, mely sohasem terem úgy nem jó azon fiú sem, ki sohasem tanul. — Ha van a világon nemzet, mely lelkesülni tud az iránt, mi nemes, mi szép, mi jó, ha van nép, mely szereti a szabadságot úgy valóban a magyar is ezeknek első sorába tartozik; — és ha van nemzet, mely azért büszke, hogy sok szenvedései után most is él — úgy a magyar minden nemzetnél büszkébb lehetne — mert legtöbbet szenvedett.

Pripovëtke.

1.

Kurjak se zarekao, da nekolje više ništa i da ne jeda mesa, i pošao u pustinju, da se posveti. Udarivši u tom putu negdë pored gusaka, gusak po običaju svom digne glavu i stane šikati, on ga onda uhvati i pojede. Kad ga dovedu na sud i stanu ga pitati zašto je to učinio on odgovori: „A zašto šiče na svetca?“

2.

Lisica častila danju ježa, pa ga u večë ustavljala na konak, no on nikako nije htëo ostati govoreći, da je rad ići svojoj kući. Kad se oprostio s lisicom i podje svojoj kući onda lisica pristine za njim po izdaleka, da vidi kakva je ta njegova kuća, za kojom on toliko čezne i neće da ostane kod nje u lëpoj pećini na konaku. Došavši jež do jedne klade uvuče se poda nju u bukovo lištje pa se protagne koliko je dug, i odrezavši rekne: „moja kuća, moja sloboda!“

3.

Mladoga nomka nudili jedni devojkom, drugi udovicom, a treći puštenicom, koja se sudom rastavila bila od muža. On ne znajući, koju da uzme, otide k nekome starcu, da ga pita, šta će da radi? A starac mu odgovori: ako uzmeš devojkju, ti znaš, ako uzmeš udovicu ona zna,

ako li uzmeš puštenicu, čuvaj se! Momak ne znajući šta govori starac, upita ovoga, šta to znači? a starac mu reče: „ako uzmeš devojkicu ti znaš, to jest ona će držati, da ti sve bolje znaš od nje, pa će te slušati, kako ti budeš zapovėdao; ako uzmeš udovicu, ona zna, to jest ona je već jedared bila udata, i misli da je pametnija od tebe, koji još nisi bio oženjen, pa ona neće tebe slušati, nego će hteti, da ona tebi zapovėda; ako li uzmeš puštenicu, čuvaj se! to jest čuvaj se, da te ne opali, kao što je opalila i pėrvogo muža.

4.

Ko Boga sluša onom Bog i daje.

Jedan put objavi Bog ljudima da onoga lėta neće biti kiše, nego da će biti velika suša. Onda rekne jedan čovek u sebi: „Pa zašto ću se ja mučiti orati i sejati kad kiše neće biti, i kad mi neće roditi ono, što u zemlju bacim? Bolje da ne orem i da ne mučim sebe i volova!“ Pa tako i učini. A drugi ljudi koliko je koji mogao uzore i poseje, pa onda bome kad dodje žetva, svako prema svome trudu i prema sušnoj godine koliko toliko nadje, a onaj koji nije hteo orati ni sejati ne nadje baš ništa. On se onda digne Bogu pa reče: „Ti Bože, veli, prevari; kaza, de će biti godina sušna, te ja ne hteh ništa posejati, a drugi ljudi preko tvoje zapovėsti posejaše, pa i nadjoše koliko toliko. I ja sad, koji sam te poslušao, da umrem od gladi? a oni da ostanu, koji te nisu poslušali?“ Onda Bog odgovori tome čovėku: „Ja se staram o tebi kao i o onima, koji su radili pa sad imaju, njima sam dao za to, što su radili, a tebi ću dati što si me poslušao. — Eto idi pa požanji njihovu stėrnjiku, pa ćeš i ti imati!“ I on poslušao Boga ode te svu njihovu stėrnjiku požanje i take rane ni u srećne godine!

Čověk s bělom bradom.

Jedan čověk čuvao ovce kraj vode, jedno, dēte se — dilo na kladi i brčkalo se u vodi, a jedan kurjak polako se primicao, da dēte ujede. Kad to čověk vidi, povičē na dēte: „Bež dijete, eto kurjaka!“ A dēte s klade, te u vodu. — Onda se čověk zabrine, što poplaši dēte te se udavi i stane jednako štokati. Al eto ti jednog čověka, běla mu brada do pojasa, drži zlatnu štaku u ruci, pa ga zapita zašto štoče? a on mu odgovori kako je hteo kurjak dēte da ujede, i kako je on na njega povikao, te se tako od straha u vodu svalilo. — „E nijē se ono udavilo, rekne čověk s bělom bradom, ono je dēte moje, nego šta ćeš da ti dam što si ga izbavio?“ A čověk mu odgovori: Svega mi je Bog dao, ja neznam sta ću za iskati? A onaj s belom bradom odgovori: Ima samo jedno što ti fali; na herdjavom ti je mēstu kuća nego ajde da ti pokažem gdē je dobro pa češ srećan biti do vėka i ti i tvoji mladji. Onda on napred a onaj čověk za njim, te tako dojdū u onoga čoveka avliju. — Onaj čovek s bělom bradom udari zlatnom štakom u zemlju i rekne: „Sahibija, koliko išteš kirije za godinu da ovdē kuću naćinim?“ A nešto mu iz zemlje odgovori: „Sve živo u kući!“ „E nedam ti toliko, rekne onaj s bělom bradom, pa ode na drugo mēsto te udari štakom u zemlju i zapita: „Sahibija, koliko išteš kirije za godinu, da ovdē kuću naćinim?“ A iz zemlje mu nešto odgovori: „Gazdu i gazdaricu!“ „E, veli, nedam ti toliko!“ Ode i na treće mēsto, te štakom, u zemlju i zapita: „Sahibija, koliko išteš kirije na godinu, da ovdē, kuću naćinim?“ A nešto iz zemlje odgovori: „kokoš i pile.“ „E, veli, nedam ti toliko!“ Ode i na četveto mesto te štakom udari i zapita: „Sahibija, koliko išteš kirije na godinu, da ovdē kuću naćinim?“ A nešto mu iz zemlje odgovori: „Jednu glavicu běla luka?“ „E veli, nedam ti toliko!“ Odu na peto mesto te i tamo udari štakom i

zapita: „Sahibija koliko išteš kirije na godinu da ovde kuću načinim?“ A nešto mu iz zemlje odgovori: „Ne ištem ti ništa, nego ti još dajem svake godine po jedno od svake marve priplodka da načiniš kuću ovdě! Onda se okrene onom čoveku, koji mu je děte od kurjaka izbavio: „Ovdě načini kuću!“ To rekne pa ga nestane; čověk ga posluša, onde kuću načini, te niko srećniji od njěga i njegova roda.

6.

B ě d a z a b ě d o m.

Kad sam bio mali čuvao sam ovce. Jednom izgubim dvoje jagnjadi pa kad ih dugo uzalad tražih, namislim, da bėžim teci, jep ocu i majci nisam nikako smeo izaći na oči. Sa sobom sam imao jednu sěkiricu. Dodjem kod tete, a ona mi kaza, da će me primiti dok jagnjag moj otac ne nadje, ili dok već na njih ne zaboravi; te se posle i ja mogu vratiti. Baš teta muzijaše kravu kad joj ja dodjoh, pa mi na posljetku reče, da se čuvam kad ulazim u avliju; jerbo na vratima ima jedna velika kučka; no u tome kako je teta muzla, puste jedno černo tele te isterči, a ja pošav nešto napolje iz avlijě, pomislim od teleta da je ona kučka, pa pljus sěkirom tele u glavu. Ono ni da je zenulo padne na město měrtvo. E sad šta da radim? Tek dodjoh, pa učinih štetu! Ni kako se vraćati, ni kako ostati! Šta ću? kud ću? Počnem da bėžim; ali mi teta rekne da ne bėžim već da ostanem, pa će ona kako umědne od tetka sakriti. „A sustra ćemo, rekne mi, u Čačak, pa ti, kad mi dodjemo, kaži da je tele lipsalo, i tako se neće ništa ti stati!“ — I tako ja ostanem! sutra dan podje tetak s tetom u Čačak, meni pak ostavi za jelo šta mi treba, i ostavi mi još i jednu kvočku s piladima da je čuvam. Još mi uz to zaprěti, da ne ulazim u zgradu za živu glavu, jer su u njoj reče mi, tri ćupa otrova. Poslě teta ode, a ja ostanem sam. — Kad bude oko neko doba, meni se zadrěma, htednem da spavam i poboim se da orao ne poodnosi pilad, pa ti onda povežem pilad sve jedno za drugo pa za kvočkui legnem spavati

kad, a to orao došao i uhvatio kvočku, ona povukla pilad za nju povezanu, i tako orao odneo sve te kad se ja probudim, kvočke ni od čuda, a orao se vija i nosi nekakvu nisku. Šta li ću ja sad? Tolike štete počinio! Ne znadoh kako bi drugačije svu brigu prekinuo nego se jedan-put za navěk nakanih, da se otrujem. — Sětih se tetkinijeh reči, da ima u zgradi otrova, te ja tamo. Pojedem jedan ćup sav i legnem da umrem, al mi nehte ništa da bude; ja navalim i na drugi i na treći; opet legnem al opet meni ništa, negc mi još slatko po ustima. Sětih se odma, da sam teci pojeo med, pa nagnem bėžati u planinu. U planini spazim gnězdo na jednoj rakljastoj bukvi. Pomislim odma, da cè tu biti orao, što mi je odneo kvočku s pilićima; počnem se peti ali kad se gore za na vèrh već ispenjem, bukva se podamnom provali — a bila šuplja — te čak do na dno. Sěkira mi ostane na bukvi kako sam je bio iz najprije oběsio. — Tako u njoj do veče, sutra vazdan, sutra na veče i prekosútra osvanem. Kad oko podne začujem da dva čověka idu od derveta do derveta pa jedan kuca u dervo a drugi pita? Ima li ga?“ — A, to mene traže, reknem ja, pa se dobro uplašim, i ako sam čekao da se ma kako mog apsa kurtališem. Oni već idu od gërma do gërma, pa onaj kuca, a drugi pita: Ima l ga?“ Onaj što kuca odgovora: Aja, nema ga!“ Kad dodje do one bukve, što sam ja u njoj bio, kucne, pa povika: „Ha ovamo, evo ga ja nadjoh! Onda i onaj udri pa udri sěkirom, te ti presěku bukvu baš meni prema pojasu; ja tek sagnem glavu kad bukva htede pasti, pa poviknem onako u strahu: A šta vi tražite ovuda?“ A ljudi bėži bez obzira, te ja uzme njihove sěkire, odnesam ih kući, i otac me ne htede biti za jagnjag, kad vidje šta sam doneo.

7.

Carev sin i posinak.

Jedanput živeo jedan čověk sa svojom ženom pa imali jednog sina. Oni su slavili světog Nikolu pa kako

su bili siromasi, a svēti se Nikola približio, nisu imali novaca da ga proslave, te siroma čověk naumi da proda sina ako žena htjedne. Žena pristane na to, i tako odu caru, prodadu sina i uzmu za njega po džaka blaga. Otidu kući, proslave svētog Nikolu po redu a sin njegov ostane kod cara te mu bude posinak. Car je imao još i jednog rođjenog sina, i ovaj rekne onom posinku carevom da zamole cara da im da konje i blago, pa da idu u drugo carstvo da tērguju. Car im to i učini, i oni otidu carskoj ergeli, izberu dva najbolja konja, osedlaju ih i ostave, pa onda odu u riznicu da nakupe blaga. Carev sin nakupi gdje je god mogao novaca, a posinak uzme samo dva dukata. I tako podju. — Ceo su dan putovali i pred noć stignu k jednoj kolebi. Carev posinak rekne tada carevom sinu: „Hajd da noćimo!“ Ali carev sin nenavičan kojegde noćivati, odvraćaše ga, da ne noće tude, no dalje da idu; al ga ovaj ne htjede poslušati i tako se radzvoje. Carev sin otide dalje, a posinak ostane ondē. Udje u kolebu i nadje jednog starca, nazove mu Boga a on mu prihvati, i kad ga zapita može li noćiti, odgovori mu starac da može; te tako on ostane da noći. Onda mu onaj starac počne govoriti: „Ja sam svēti Nikola, i tvoji su roditelji tebe prodali caru, da samo dobiju blaga, da proslave moj praznik kako se pristoi i valja, pa sam ja rad, da te zato odarim i nagradim!“ I tako mu kaže, da ode u něku varoš, i „tu ćeš, veli „naći, jednog čověka gdje vodi žutu kuju i čeni je dva dukata. Ti taki kupi kuju i zaišti da ti vrati samo dvajest para, pa za to dvajest para otidi te kupi kakav lonac i istopi mast od kuje u taj lonac i ostavi. Poslē pošlē ga u něko carstvo „gdē su“, reče, svi ljudi krastavi po obrazu, a ti ih pomaži tom mašću i taki će se izlěčiti, ali ne moj ni po što naplaćivati. Najpre počni lěčiti sirotinju i tako redom. — Car, kako čuje za tebe, zvaće te, ali ti nemoj ići, već kaži preča je sirotinja; a najposlē otidi k njemu i zaišti od njega ladju što sama ide. On će ti obećati, ali ako poslē ne dadne, ti ga samo prekřsti, pa će se on opet odma okrastati.“ On podje i učini sve kao što mu je kazao svēti Nikola. Kad počne lěčiti od krasta, car ga

zovne, al on nije hteo otići. A kad sve svrši ode caru. Car ga zapita pošto lēči? On mu odgovori, da nije ništa naplaćivao, već da će on za sve platiti, te zaište zato, što će da ga izlēči ladju što sama ide, a car mu je obeća dati. Kad cara izlēči, zaište da mu da što je obećao, ali car nije hteo da to učini. Onda on cara prekrsiti, a car se opet okrasta. Zatim mu da ladju, i on ode izlēčivši cara i njegovu porodicu. A carev sin štetuje sve i jedanput sretne posinka i zamoli ga, da noći kod njega. Posinak mu to učini. Istu noć natera posinka pretnjama, da rekne caru, otcu njegovom, kad dodju, da je to on stekao, i tako legnu spavati. Posinak ustane oko po noći i napiše sinu carevu na ledjima: „Ovo ja~~e~~ carev sin, štetovao je sve na kartama!“ Tu istu noć dodje on s ladjom pred carev konak. Kad ih u jutru car vidi, obraduje se i zapita sina što je izderan? a on rekne: „Ta ta lola jednako igrao karte, pa sve čist, a ja radeći, gle, kakav sam ti došao!“ Car zapovēdi da obese posinka, ali on zamoli cara, da vidi u koga piše na ledjima, da je proigrao na kartama? Car poglega, pa kad vidi to na svojem sinu, i kad se tvrdo uveri o tome, zapovēdi, te njegova sina obēse, a posinak ostane srećan.

8.

Ne brani Bog, samo da hoće čověk da radi.

Jedan čověk se zaglibi s kolima, a slavio je svētoga Nikolu, pa mŭ se stane moliti, da mu pomogne, da se iz blata izčupa. Molio se, i molio, pa se već i naljuti. Onda mu pristupi Marat, pa mu rekne: „Uzalud se moliš svētom Nikoli, on ti nema kad jako pomoći, jer pomaže nekim morskim tērgovcima na moru. Nego ti nemoj više slaviti svētog Nikolu, nego slavi mene, pa ću ti ja pomoći i još ću te učiniti srećnim.“ — Onda se siroma čověk u nevolji obeća da će ga od jako slaviti, a tome još kad će ga Marat i srećnim učiniti. Ele njemu Marat pomogne te kola izvuče iz gliba, i nauči ga da nakupuje što više može slame i sena

s jeseni dok je jeftino, a ja ću, veli, stegnuti na posljetku, pa ti onda daj slamu i seno za goveda, kako ga je Marat naučio, onako čovjek i učini. S rana još nakupuje slame i sena, a kad bi na posljetku, a Marat dunu i sunu te smrzne tele u kravi. Onda ljudi podaj goveda onome čovjeku za slamu i seno, te on postane gospodar od mlogo goveda. Kad to Bog vidi, dozvaće Usuda (sors) i zapitaće ga: Odkud tome čovjeku toliko goveda?“ A Usud mu odgovori „Gospode, ne znam!“ — Dozove Bog i sreću te je zapita: „Od kud tome čovjeku toliko goveda?“ A sreća odgovori: „Gospode, neznam!“ To je njega morao neko da nauči šta će da radi i da se tako obogati, rekne Bog, ništa, veli, mi ćemo pustiti pomor u goveda!“ A to čuje Marat pa brže bolje javi čovjeku. „Podaj sad goveda za vinograde!“ A čovjek odma dade goveda za vinograde. Onda Bog opet zapita Usuda? Ko nauči ovoga čovjeka, da daje goveda za vinograde?“ A Usud odgovori: „Ne znam, Gospode!“ Zapita i sreću i ona odgovori: Ne znam, Gospode!“ — „Ništa, ništa, rekne Bog, ti, srećo, pretvori se u zeca pa kad on stane okopavati vinograd, a ti gledaj, da izmedju njegovih nogu protřčiš; onda će on morati umreti, a ti, Usude, stvori se u mnogo ajkača, pa vijajte zeca, njegovu sreću, i tako mu sav vinograd zgazite.“ I to čuje Marat, pa ode te brže bolje kaže čovjeku: „Kad staneš okopavati vinograd, i kad čuješ da ajkači ajkaju, a ti odma raširi vreću medj nogama, jer će ajkači zeca pravo izmedj tvojih nogu naterati, te uhvati zeca u vreću i udri njome u ledinu a išti od zeca sreću. On će ti dati dva oraha, a ti ga posle ubi, jer ako živ izmedj tvojih nogu prodje, umrećeš!“ Tako se i zbude. Čovjek ode okopavati vinograd, sreća se njegova stvori zec, a Usud mnogi ajkači te povitlaju zeca po vinogradu, a kad to čovjek čuje, brže bolje raširi vreću izmedju nogu te zeca uhvati pa sve njime udri o ledinu, a išti sreću, i tako ga je tukao, dok mu zec nije dao dva oraha, pa ga posle ubije. To kad vidiše ajkači, vrata se. Onda izadje pred toga čovjeka Marat, pa mu kaže: „Čobani su baš sad našli dragi kamen, koji mlogo vredi, nego gledaj da promeneš

za ta dva oraha. Čovjek onda ostavi i motiku i vinograd pa malo podje, a čobani se igraju s tim dragim kamenom. A on im onda rekne: „Dajte mi taj kamen, a daću vam za njega dva veća oraha. I деца dadu njemu dragi kamen a on njima dva oraha. On taj kamen nosi, nosi, te jednom trgovcu za skupe novce proda. I tako od siromaha postane bogat čovjek, da ga nije bilo bogatijeg u onom kraju. Ne brani Bog, samo da hoće čovjek da radi.

Narodne pèsme.

Udaja sestree Ljubovića.

Od kako je svijet postanuo
 Nije lèpši cvijet procvatio
 Nego što je ovijeh godina
 Nasred ravna polja Nevesinja
 U dvorima bega Ljubovića
 Procvatila Hajkuna dèvojka
 Mila seja bega Ljubovića.
 Lijepa je, lèpša bit' ne može:
 U struku je tanka i visoka,
 U obrazu běla i rumena
 Kao da je do podne uzrasla
 Prema tihom suncu proljetnome ;
 Oči su joj dva draga kamena
 A obèrve morske pijavice ¹⁾
 Trepavice krila lastavice,
 Rusa kosa kita ibrišima, ²⁾
 Usta su joj kutija šećera
 Béli zubi dva niza bisera ;
 Ruke su joj krila labudova,
 Bële dojke dva siva goluba
 Kad govori kanda golub guče
 Kad se smije kanda sunce grije.
 Ljepota se njena razglasila

¹⁾ nadály ²⁾ selyemczérna.

Po svoj Bosni i Hercegovini.
 Nju mi prose¹⁾ mnogi prosioci²⁾
 Osim sviju dvoji dosadiše :
 Jedno ti je starac Mustaf — aga
 Iz krajine od Novoga grada,
 A drugo je Zuko od Udbinje. —
 U jedno se veče sastanuli
 Na prosidbi lijepe dēvojke :
 Starac daje hiljadu dukata
 I suviše³⁾ od zlata tepsiju
 Na tepsiji izpletena guja
 Na glavi joj alem kamen dragi
 Prema kog se može večerati
 U po noći kao u po dana.
 Zuko daje dvanaest dukata
 Jer u Zuka nigdē ništa nema
 Osim sablje i debela djoga⁴⁾
 S kojima se rani po krajini
 Kao sokol s krilma po oblaku.
 Tad brat seji stade besēditi :
 „O Hajkuna, mila moja sejo,
 Tebe majka kako je rodila
 Odmah te je drugom namēnila⁵⁾
 Sad te prose mnogi prosioci
 Osim sviju ovi su najbolji,
 Koji su se u dvoru sastali
 Po imenu starac Mustaf — aga
 Iz krajine od Novoga grada,
 U njeg' ima blago nebrojeno,
 Raniće te medom i šećerom,
 A odēvat svilom i kadifom⁶⁾
 A drugo je Zuko od Udbinje
 No u Zuka nigdē ništa nema
 Osim sablje i debela djoga ;
 Sad ti biraj, mila moja sejo,

¹⁾ kérni, megkérni ; ²⁾ kérő ; ³⁾ ráadásul ; ⁴⁾ mén ; ⁵⁾ oda szánni ; ⁶⁾ bársony.

Kaži bratu za kog voliš poći?“
 Seja bratu tiho odgovara :
 „Voljan¹⁾ budi, moj rodjeni brate!
 Ja ću poći za kog mene dadeš ;
 Ja b' volela za mlada junaka
 Makar nigdē ništa ne imao
 Neg' za stara makar bogatoga ;
 Nije blago ni srebro ni zlato,
 Već je blago. što je sèrcu drago !“
 Bratac seju ne šće poslušati
 Već je dade preko volje njene
 Za Mustafu starca od Novoga.
 Kad Mustafa ode svome dvoru
 Kupi svate²⁾, da vodi devojkju,
 I pozivlje od Udbinje Zuka,
 Da mu nosi barjak pred svatov'ma.³⁾
 Skupiše se kićeni svatovi
 I odoše po lèpu devojkju.
 Kad dodjoše dvoru devojačkom
 Tu sèdiše tri bijela dana
 A četvèrti danak ustadoše
 Povedoše lijevu devojkju.
 Kad su bili preko polja ravna
 Tad govori lijepa devojka
 A na uho svom ručnom dèveru :⁴⁾
 „Oj dèvere, moj zlaćen pèrstene !
 Koji mi je sudjen djuvegija ?“⁵⁾
 Dèver snaši tiho odgovara !
 „Snaho moja, Hajkuna dèvojko !
 Obazri⁶⁾ se s desna na lijevo
 Pa pogledaj onog ihtijara⁷⁾
 Štono sèdi kano efendija⁸⁾
 U cèrvenom snickom tetrivanu⁹⁾
 Bèla brada pèrsi mu pokrila :

¹⁾ légy vigan ; ²⁾ lakadalmas ; ³⁾ lakadalom ; ⁴⁾ vőfél ;
⁵⁾ vőlegény ; ⁶⁾ tekinteni ; ⁷⁾ ősz , öreg ; ⁸⁾ török tudós ; ⁹⁾ kere-
 kekkal ellátott szék.

To je glavom starac Mustaf-aga
 Ono ti je sudjen djuvegija!“
 Tad dĕvojka natrag se obrnu,
 Kad ga vide od sĕrca uzdanu
 Pak dĕvera opet zapitkuje:
 „Koji ono junak na djogatu,
 Štono barjak u rukama nosi
 Černe bĕrke uz obraz privio?“¹⁾
 Dĕver snaši pravo kazivaše:
 „Ono jeste od udbinje Zuko,
 Koji te je u braće prosio
 Prosio te, al' te nisu dali.“
 Tad dĕvojka na zemljicu pade,
 Svi svatovi dizat je dodiše
 Naj poslije starac Mustaf-aga
 Ni jedan je podići ne može;
 A kad dodje Zuko od Udbinje
 Ud'ri barjak u zemljicu čarnu
 Pak dĕvojci pruži desnu ruku,
 Dĕvojka se i sama podiže
 I usjede²⁾ zanjga na djogata
 Onda Zuko okrenu konjica
 I poleće³⁾ preko polja ravna
 Kano zvĕzda preko vedra neba.
 Kad to vidĕ starac Mustaf-aga
 On povika glasom zadavljenim⁴⁾
 „Šta gledate, kićeni svatovi,
 Dĕ mi hajduk odnese dĕvojkju?“
 Šta giedate te ne otimate?
 A svatovi svi u glas viknuše:
 „Neka nosi kobac⁵⁾ prepelicu
 Neka nosi i jeste za njega;
 A ti idi dvoru bijelome —
 Za te nije onaka dĕvojka!

1) kipederni; 2) felülni; 3) átszállni; 4) fojtott; 5) karvaly.

Mali Radoica.

Mili Bože, čuda golemôga!
 Ili gèrmi, il' se zemlja trese?
 Il' se bije more o mramorje?¹⁾
 Il' se biju na Popina²⁾ vile?
 Niti gèrmi, nit se zemlja trese,
 Ni se bije more o mramorje,
 Ni se biju na Popina vile;
 Već pucaju na Zadru topovi
 Šenluk³⁾ čini aga Bećir-aga
 Ufatio Malog Radoicu
 Pa ga meće na dno u tavnicu;
 U tavnici dvadeset sužanja⁴⁾
 A svi plaču, jedan popijeva
 Te ostalo društvo razgovara:
 „Ne bojte se, braćo moja draga!
 Eda Bog da kakvagod junaka,
 Koji će nas junak izbaviti.“
 A kad k njima Radoica dodje
 Svi u jedno gèrlo zaplakaše
 Radoicu ljuto proklinjahu:
 „Radoica, dopadnuo muka!
 I mi smo se i uzdali u te,
 Da ćeš ti nas kadkod izbaviti
 Eto i ti sade k nama dodje,
 Tko li će nas junak izbaviti?“
 Veli njima mali Radoica:
 „Ne bojte se, braćo moja draga!
 Već u jutru kad danak osvane
 Vi dozov'te agu Bećir-agu
 Pa mu kaž'te, da je umro Rade
 Ne bi li me aga zakopao.“

1) márvány; 2) hegység; 3) ünnep, vigalom; 4) rab.

Kad svanulo i sunce granulo
 A povika dvadeset sužanja :
 „Bog t' ubio, aga Bećir-aga !
 Što dovede k nama Radoicu ?
 Jer ga sinoć oběsio nisi
 Već se kod nas noćas prestavio¹⁾
 Hoće li nas pomoriti smradom ?“²⁾
 Otvoriše na tavnici vrata
 Iznesoše pred tavnicu Rada
 Onda veli aga Bećir-aga :
 „Nos'te, sužnji, te ga zakopajte !“
 Al govori Bećir-aginica :³⁾
 Ev Baga mi ! nije umro Rade
 Nije umro, već je ućutio,
 Nalož'te mu vatru na pèrsima,
 Hoće li se pomaknuti, kurva⁴⁾
 Lože njemu vatru na pèrsima
 Al je Rade sèrca junačkoga
 Ni se miče ni pomiče Rade.
 Opet veli Bećir-aginica :
 „A Boga mi ! nije umro Rade
 Nije umro, već je ućutio
 Već uvat'te zmiju prisojkinju⁵⁾
 Te turajte Radu u nēdarca
 Hoće li se od nje uplašiti
 Ne će li se, kurva, pomaknuti !“
 Uvatiše zmiju prisojkinju
 Pa turaju Radu u nēdarca
 Al je Rade sèrca junačkoga
 Ni se miče, ni se od nje plaši.
 Opet veli Bećir-aginica :
 „A Boga mi nije, umro Rade,
 Nije umro, već je ućutio,
 Već uzmite dvadeset klinaca
 Udrite ih pod noktove¹⁾ Radu,

1) kiszenvedni; 2) búz; 3) aga felesége; 4) gazember;
 5) sütkérező.

Hoće li se pomaknuti, kurva !“
 I uzeše dvadeset klinaca
 Udaraju pod noktove Radu
 I tu Rade tvrda sërca bio
 Ni se miče, ni dušicom diše.
 Opet veli Bećir-aganica :
 „A Boga mi nije umro Rade
 Nije umro već je ućutio
 Sakupite kolo dëvojaka
 I pred njima lijepu Hajkunu
 Hoće li se nas mijati na nju.“
 Sakupiše kolo dëvojaka
 I pred njima lijepu Hajkunu
 Na Rada je kolo navodila
 Preko Rada nogama igrala
 A kakva je, da je Bog ubije :
 Od sviju je i veća i lëpša
 Lëpotom je kolo začinila²⁾
 A visinom kolo nadvisila
 Stoji zveka na vratu djerdana³⁾
 Stoji škripa⁴⁾ gaća od sandala⁵⁾
 Kad je zgleda Mali Radoica
 Lijevijem okom progleduje
 Desnijem se bërkom nasmejava ;
 A kad vid'la Hajkuna dëvojka
 Ona snimi⁶⁾ svilena jagluka⁷⁾
 Njime pokri Rada po očima
 A da druge ne vide dëvojke ;
 Pa je svome babi govorila :
 „Jadan, babo ne griješi duše,
 Već nosite sužnja, zakopajte !“
 Onda veli Bećir-aganica :
 „Bre nemojte zakopati kurvu
 Već ga bacte u debelo more

¹⁾ e. h. nokte, köröm ; ²⁾ megigézni ; ³⁾ nyakék ; arany és ezüstből álló füzér ; ⁴⁾ susogás ; ⁵⁾ vászon neme ; ⁶⁾ levenni ; ⁷⁾ kendő.

Te naran'te ribe primorkinje¹⁾
 Lijepijem hajdučkijem mesom.“
 Uze njega aga Bećir-aga
 Pa ga baci u debelo more.
 Al je Rade čudan plivač²⁾ bio
 Daleko je Rade otplivao
 Pak izidje na brijegu mora
 Pa povika iz gérla bijela :
 „Jao moji, běli sitni zubi,
 Povad'te mi klince iz nokata!“
 I on sěde i noge prekèrsti
 I povadi dvadeset klinaca
 Pa ih metnu sebi u nědarca.
 Opet neće da miruje Rade :
 Kad je tavana noćca nastanula
 Ide đvoru age Bećir age,
 Tu postaja malo ked pendžera
 Istom aga za večeru sijo
 Pa s kadunom svojom besědio :
 „Moja kado, moja věrna ljubo !
 Evo ima devet godin' dana
 Kad j' otiš'o Rade u hajduke
 Da ne mogoh serbes³⁾ večerati
 Sve od straha Malog Radoice ;
 Bogu fala, kad ga danas nema,
 I kad njemu haka⁴⁾ glave dodjoh !
 I ono ću dvadest oběsiti
 Dok u jutru bijel dan osvane.“
 A to Rade i sluša i gleda,
 Pa u sobu k njemu uletio
 Za večerom agu ufatio
 Uvati ga za vrat do ramena
 Iztèrže⁵⁾ mu glavu iz ramena ;
 Još ufati Bećir-aginicu
 Pa poteže⁶⁾ klince iz nědara

¹⁾ tengeri ; ²⁾ úszó ; ³⁾ gond nélkül ; ⁴⁾ korán ; ⁵⁾ kitépni ;
⁶⁾ kihúzni.

Udara ih pod noktove kadi,
 Dok je pola klina udario
 I dušu je, kučka, ispustila ;
 Njoj govori Mali Radoica :
 „Neka znadeš Bećir-aginice,
 Da kakva je muka od klinaca!“
 Pa ufati Hajkunu dēvojku :
 „O Hajkuno sēre iz nēdara
 Daj mi nadji od tavnice ključe
 Da ispustim dvadeset sužanja.“
 Nadje Hajka od tavnice ključe,
 On ispusti dvadeset sužanja.
 Opet joj je Rade govorio :
 „O Hajkuna, dušo moja draga !
 Daj mi nadji od riznice ključe,
 Da što malo za ašluka¹⁾ tražim
 Daleko mi j' domu putovati
 Treba mi se putem ponapiti !“
 Otvori mu sanduk od talēra²⁾
 Onda joj je Rade besēdio :
 „O Hajkuna, sēre moje drago,
 Što će meni take pločetine³⁾
 Konja nemam, da šnjima potkivam.“
 Ostvori mu sanduk od dukata,
 On na društvo dukate dijeli ;
 Pa uvati Hajkunu dēvojku
 Odvede je u zemlju Sērbiju
 Dovede je u bijelu cērkvu,
 Od Hajhune gradi⁴⁾ Andjeliju
 Pa je uze za vērnu ljubovcu.

Od Horvata Mato.

Podiže se Čuprilijć vezire,
 On otide u lov u planinu

1) költség ; 2) tallér ; 3) patkó, lap ; 4) megkeresztelni.

I sa šnjime lale¹⁾ i veziri ;
 Lov lovili po gori hodili
 Sve planine obredili²⁾ redom,
 Ništa nije vezir ulovio,
 Ni jelena niti kaurina³⁾
 Ni košute⁴⁾ niti kaurkinje⁴⁾
 Pa se natrag bio povratio
 Dok mu reče aga Hasan-aga :
 „Oj veziru, čestito kolěno,
 Sve planine obredismo redom
 A nijesmo ništa ulovili :
 Ni jelena niti kaurina,
 Ni košute niti kaurkinje.
 Još da hoćeš mene poslušati
 Da lovimo i plandište⁵⁾ divlje
 Ne bismo li šta god ulovili
 Ja⁶⁾ jelena jali kaurina
 Ja košutu jali kaurkinju.“
 Poslušaj ga Čuprilijć vezire
 Zahajkaše⁷⁾ i plandište divlje
 A odoše lale na zasědu⁸⁾
 Kad dodjose do vode čatěrnje
 A kod vode dobar junak spava
 Na njemu je kršno⁹⁾ odijelo
 Sjaju mu se toke¹⁰⁾ kroz bėrkove
 Kao mesec kroz jelove grane ;
 Preko krila duga paftalija¹¹⁾
 Sva u sěrmi¹²⁾ i u suvu zlatu,
 Za pojasom dvije danickinje¹³⁾
 Medju njima noži i sindžiri¹⁴⁾
 A na glavi kalpak i čelenke¹⁵⁾
 To je junak od, Horvata Mato.
 Kad ga vide Čuprilijć vezire

1) csak a népdalokban : hadfi ; 2) sorbavenni ; 3) gyaúr, keresztény ; 4) gyaúrnő ; 5) állatok nyughelye ; 6) vagy ; 7) hajtóvadászatot intézni ; 8) leshely ; 9) töredékeny ; 10) ezüst pánczél ékei ; 11) gyűrűs fegyver ; 12) ezüst ; 13) pisztoly neme ; 14) láncz ; 15) ezüst toll ;

On priziva svoje tevabije¹⁾
 Opkoliše, te ga pritiskoše
 Bijele mu savezaše ruke
 Od lakata tenef²⁾ do nokata
 Iz nokata černa kèrvca ide.
 Očera ga dvoru bijelome
 Pa ga turi na dno u tamnicu ;
 Tamnica je kuća neobična
 U njojzi je voda do kolèna
 A u vodi guje i akrepi³⁾
 Guje piju, a akrepi iju⁴⁾
 Jadan Mato nije obiknuo⁵⁾
 I veziru beše besèdio :
 „Oj veziru čestito kolèno
 Pušti mene iz tamnice klete
 Evo tebe jedna kula blaga.“
 Ne će vezir njemu ni gledati
 Dava Mato dvije kule blaga
 A vezir mu ni gledati neće
 Već mu veli Čuprilijć vezire :
 „Da mi daš i tri kule blaga
 Ne bi tebe junak ispustio ;
 Već me čuli, od Horvata Mato !
 Možeš dati meni dugovanje ?⁶⁾
 Možeš dati orahovu⁷⁾ ladju
 A na njozni dumen⁸⁾ od kalaja⁹⁾
 Od kalaja i suvoga zlata ;
 Na vérh njega alem kamen dragi
 Sa kojim se vidi putovati
 U ponoći kao u po dana ?
 Možeš dati iz potaje¹⁰⁾ djoga
 Kog djogina u krajini nema
 U Turčina ni u kaurina,
 O djoginu sablju okovanu

1) kisérő ; kalan dortárs ; 2) kötél ; 3) denevér ; 4) sikoltani
 5) megszokni, szokni ; 6) adósság ; 7) diófábóli ; 8) kormány ; 9) ón,
 czin ; 10) titok.

Sva u srebru i u suvu zlatu
 Na balčaku¹⁾ alem kamen dragi
 Prema koga konja kovat mogu
 U ponoći kao u sred podne?
 Možeš dati od zlata siniju
 I na njozni tri čiraka zlatna
 I na njima tri kamena draga
 Da valjaju²⁾ tri careva grada?
 Ako ne moš³⁾ dati dugovanje
 Kosti ćedu tvoje ostanuti
 Kosti tvoje u tamnici mojoj.“
 Onda reče od Horvata Mato:
 „Oj veziru čestito kolěno!
 Hoću dati, a da zašto neću?
 Ali evo muke i nevolje:
 Nema nitko za me u tamnicu
 Dok ja odem do bijela dvora,
 Dok ja odem i opet se vratim!“
 Istače⁴⁾ se Lakić Huseine:
 „Pobratime, od Horvata Mato!
 Ja ću pasti za te u tamnicu
 Dok otideš i opet se vratiš“.
 I tu oni roka⁵⁾ ufatiše
 Za tri dana i tri noći tavně;
 Pa mi Ture pade u tamnicu
 A puštiše od Horvata Mata
 Ode Mato dvoru bijelome.
 Al prodjoše tri bijela dana
 Do tri dana i tri noći tavně
 Nema Mati ni od njega glasa!
 Kad to vide Čuprilijć vezire
 On doziva lale i vezire:
 „Čujete li lale i veziri,
 Vid'te kurve Lakić Huseina,
 Dě ispusti cěrna kaurina!

¹⁾ kardmarkolat; ²⁾ érní vmít; ³⁾ e. h. možeš; ⁴⁾ kitet-
 szeni, ajánlkozni; ⁵⁾ határidő.

No čujete lale i veziri
 Dobar tumbas¹⁾ vatre načinite
 Izvedite Lakić Huseina
 Na vatri ga kurvu izgorite.“
 Poslušашe lale i veziri
 Dobar tumbas vatre načinise
 Izvedoše Lakić Huseina ;
 Kada oni njega izvedoše
 Na vatri ga jedna sagoreše.
 Tako danak bio ostavio
 A tavana je nojca prifatila
 Večeraše i akšam²⁾ klanjaše
 Pak i zeman³⁾ od ložnice⁴⁾ dodje
 Dok pogleda Čuprilić vezire
 Al' se sija more od zapada !
 Onda viknu lale i veziri :
 „Izidite lale i veziri !
 Nešto sjaji more od zapada :
 Jeli kadgod koji zapamtio
 Da se sjaji more od zapada ?
 Il je sunce, il je mesččina ?“
 Izidoše lale i veziri
 Te gledaju more od zapada
 Pa svi šute ništa ne besede,
 Progovara aga Hasan-aga :
 „Oj Veziru čestito koleno
 Nit je sunce, nit je mesečina
 No ono je od Horvata Mato
 I on čera mlogo dugovanje :
 Bijeli se orahova ladja
 I sjasi sa dumen od kalaja
 Od kalaja i suvoga zlata
 I na njemu alem kamen dragi
 I běli se iz potaje djogo
 O djoginu sablja okovana

¹⁾ mágyla, hajóhid egyik hajója ; ²⁾ a törökök negyedik imája naplemente után ; ³⁾ fordíthatlan ; ⁴⁾ alvókamra, ágy.

I na njojzi alem kamen dragi
 I sija je od zlata sinîja
 I na njojzi tri čiraka zlatna
 I na njima tri kamena draga,
 Što valjaju tri careva grada!“
 U riječi, koju besedjahu
 Ali stasa¹⁾ od Horvata Mato
 I on stasa morem debelijem
 Pa s' ustavi pod bijela grada
 Pa on viknu Čuprilijć vezira :
 „Hod' veziru, uzmi dugovanje!“
 Škoči vezir od zemlje na noge
 Pa poviknu lale i vezire
 Za njim podje trideset Turaka,
 Otidoše vodi na obalu ;
 Kad dodjoše od Horvata Matu
 Pèrvi ide Čuprilijć vezire
 A za njime sva turska gospoda
 Oni idu na tananu ladju
 Seir²⁾ čine mlogo dugodanje ;
 Onda reče od Horvata Mato :
 „Oj veziru, čestito kolëno
 Doved'te mi pobratima moga
 I njemu sam dara donosio :
 Dobra sam mu konja dovodio
 Dobra konja i sokola mlada.“
 Izlanu³⁾ se monče iz Turaka :
 „Davno ti je pobro⁴⁾ poginuo!“
 Kad to začu od Horvata Mato
 Ğerčki zbori Ğrčiću Manojlu :
 „Dumendžija⁵⁾ Ğrčiću Manojle
 Ti otisni na dubljine⁶⁾ ladju.“
 Kad to čuo Ğrčiću Manojlo
 On otište na dubljine ladju
 Povezaše trideset Turaka

¹⁾ elérni, czélhoz jutni ; ²⁾ csoda ; ³⁾ kimondani vétlenül ;
⁴⁾ jóbarát ; ⁵⁾ kormányos ; ⁶⁾ mélység, nyílt tenger.

Pa baciše u vodu studenu
 Pa su ladju dvoru povratili
 I u ladji Čuprilijć vezira.
 Kad su došli dvoru bijelome
 Skupila se sva gospoda sèrbska
 Sve im kaza od Horvata Mato
 Sve im kaza kakva je nevèra.
 Onda reče sva gospoda sèrbska :
 „Što s' činio Čuprilijć — veziru,
 Što s' činio, to si dečekao.“
 Dobar tumbas vatre načiniše,
 I na vatri njega sagoreše.

S z ó t á r.

(illir-magyar).

A szótárban előforduló rövidítések:

f. h.	annyi mint:	hímnemű főnév,
f. n.	„	nőnemű főnév,
f. s.	„	semleges főnév,
ig.	„	ige.
igh.	„	igehatározó,
szn.	„	számnév,
ind.	„	indulatszó,
mel.	„	melléknév,
köt.	„	kötés,
töb.	„	többes,
elj.	„	elüljáró,
l.	„	lásd,
tln.	„	tulajdonnév,
k. sz.	„	kérdő szócska,
t. sz.	„	tiltó szócska.

A.

a, köt. és.

abadžija, f. h. szűrszabó.

aber, haber, f. h. tudósítás, tudomás.

ada, f. n. sziget.

adet, hadet, f. h. szokás.

aga, f. h. aga.

akamoli, köt. annálkevésbbé.

ako, köt. ha.

akov, f. h. akó.

ali, köt. hanem.

alov, f. h. halászháló.

alvatan, tna, o, mel. bő.

angjeo, f. h. angyal.

arenda, f. n. adó. haszonbér.

arnjevi, f. h. csak töb. kocsi-fedél.

astal, f. h. asztal.

asura, f. n. gyékény.

at, hat, f. h. ló, arabs ló.

avet, f. n. kisértet.

avlija, f. n. udvar.

aždaja, f. n. sárkány.

B.

baba, f. n. vénasszony, öreg-
anya.

babo, f. h. atya.

bacati, ig. dobálni.

baciti, ig. dobni.

badava, köt. ingyen, hiába.

badem, f. h. mandula.

balav, a, o, mel. taknyos.

balvan, f. h. gerenda.

bangav, a, o, mel. sánta.

bara, f. n. mocsár.

barem, köt. bár, legalább.

barjak, f. h. zászló.

barut, f. h. lőpor.

baš, köt. épen.

bašta, bašča, f. n. kert.

batina, f. n. bot.

běda, f. n. nyomor, bánat.

běl, a, o, mel. fehér.

bělěti, ig. fehéríteni.

běo, běla, o, mel. fehér.

berba, f. n. szüret.

besěditi, ig. beszélni, felelni.

běsniti, ig. dühöngeni.

bezazlen, a, o, mel. ártatlan,
jámbor.

bezbožan, žna, no, mel. isten-
telen.

bezobrazan, na, no, mel.
szemtelen.

bezobražtina, f. n. szemte-
lenség.

besposlen, a, o, mel. henyélő,
munka nélküli.

běrblijati, ig. összevissza be-
szélni, hadarni.

bič, f. h. ostor, istennyila.

bilěga, f. n. jegy.

bilěžiti, ig. jegyezni.

bistar, ra, ro, mel. világos,
tisztá.

biti, ig. lenni.

biti, (bijem), ig. verni.

bitje, f. s. lét.

blago, f. s. kincs.

blagodariti, ig. megköszönni.

blagoslov, f. h. áldás.

blagosloviti, ig. áldani.

blato, f. s. sár.

blažen, a, o, mel. boldog.

blaženstvo, f. s. boldogság.

blěd, a, o, mel. sáppadt, hal-
vány.

blistati se, ig. fényleni.

bob, f. h. bab.

boča, f. n. üveg.

Bog, f. h. isten.

bogatstvo, f. s. gazdagság.

bogmati se, ig. erősíteni,
esküdözni.

boj, f. h. ütközet, csata.

bojazljiv, a, o, mel. félénk.

bojįšte, f. s. csatahely.

bojiti, ig. festeni.

bol, f. h. fájdalom.

bolestan, tna, no, mel. beteg,

bolest, f. n. betegség.

bosiljak, f. h. bazsalikom.

božji a, e, mel. isteni.

brašnav, a, o, mel. lisztes.

brašno, f. s. liszt.

brat, f. h. jó barát, fivér.

brava, f. n. zár, kilincs.

brěg, f. h. hegy.

brežuljak, f. h. hegyecske.
 brijač, f. h. borotva.
 brinuti se, ig. gondoskodni.
 brodar, f. h. hajós.
 broditi, ig. hajózni.
 bubanj, f. h. dob.
 bujan, na, o, mel. heves.
 buna, f. n. lázadás.
 bušiti, ig. fúrni.

C. Č. Ć.

caklo, f. s. üveg.
 car, f. h. császár.
 carica, f. n. császárné.
 carstvo, f. s. császárság.
 cěditi, ig. szűrni.
 cěna, f. n. ár.
 cěo, cěla, lo, mel. egész, ép.
 cěpati, ig. hasítani.
 cěrknuti, megdöglenni.
 cěrkva, f. n. egyház, templom.
 cěrn, a, o, mel. fekete.
 cěrnina, f. n. gyász.
 cěrv, f. h. féreg.
 cura, f. n. leány.
 curiti, ig. folyani.
 cvět, f. h. virág.
 cvěteti, ig. virágozni.
 evilěti, ig. panaszkodni, sirni.
 čak, igh. messze, szint.
 čamac, f. h. ladik.
 čarni, a, o, mel. fekete.
 čas, f. h. pillanat.
 čast, f. n. tisztelet, vendégség.
 becsület.
 častiti, ig. megvendégetni.
 čaša, f. n. pohár.
 čatati, ig. olvasni.

čatiti, ig. ugyanaz.
 čedo, f. s. gyermek.
 čekati, várni.
 čelik, aczél.
 čelo, homlok.
 četerdeset, negyven.
 četerdeseti, a, o, mel. negyvenedik.
 četerest, szn. negyven.
 četernaesti, a, o, mel. tizennegyedik.
 četka, f. n. kefe.
 četvertak, f. h. csütörtök.
 četverti, a, o, mel. negyedik.
 čiji, a, e? k. név. kié?
 čist, a, o, mel. tiszta.
 čistoća, f. n. tisztaság.
 čoek, čovek, f. h. ember.
 čoha, čoja, f. n. posztó.
 čuditi se, ig. csudálkozni.
 čudnovit, a, o, mel. csudálatos.
 čupati, ig. tépni.
 čuvati, ig. őrzeni.
 čud, f. n. szeszély.
 čutenje, f. s. hallgatás.
 čutiti, (čutěti) ig. hallgatni.
 čutljiv, a, o, mel. hallgatólag.

D.

da, köt. hogy.
 dah, f. h. lélekzés.
 dahnuti, ig. lélekzeni.
 dakle, daklem, köt. mert, tehát.
 dalek, a, o, mel. messze.
 dan, f. h. nap,
 danas, danaske, igh. ma.
 danica, f. n. hajnalcsillag.
 danjom, danju, igh. nappal.

- dar, f. h. ajándék.
 darivati, ig. ajándékozni.
 darovanje f. s. ajándékozás.
 dati, ig. adni.
 davatí, ig. adogatni.
 daviti, ig. fojtani.
 davni, a, o, mel. régi.
 daž, dažd, f. n. eső.
 de! ind. nosza!
 děd, ind. rajta!
 dělo, f. s. munka, mű.
 derati, ig. szakítani.
 derati se, ig. kiabálni.
 deset, szn. tíz.
 deseti, a, o, mel. tizedik.
 desni, a, o, mel. jobb.
 děte, f. s. gyermek.
děva, f. n. szűz leány.
 devet, szn. kilencz.
 deveti, a, o, mel. kilenczedik.
 děvojka, f. n. leány.
 dërhtati, ig. reszketni.
 dërvo, f. s. fa.
 dëržatí, ig. tartani.
 dëržava, f. n. állam.
 dim, f. h. füst.
 dirati, ig. bántani.
 disati, ig. lélekzeni.
 diviti se, ig. csodálkozni.
 divit, f. h. tentatartó.
 djavo, f. h. ördög.
 djavolski, a, o, mel. ördögös.
 djubre, f. s. szemét.
 do, elj. ig. addig.
 dobar, ra, ro, mel. jó.
 dobro, f. s. jószág.
 dobro, igh. jól.
 dobrota, f. n. jóság.
- dočekati, ig. megvárni.
 doći, ig. jönni.
 dodati, ig. hozzáadni.
 dogoditi se, ig. megtörténni.
 dogadjaj, f. h. eset, vélet-
 lenség.
 dohititi, ig. sietni.
 doista, igh. valóban.
 dojiti, ig. szoptatni.
 dojka, f. n. dajka.
 dokle, igh. meddig.
 dom, f. h. ház.
 domaći, a, e, mel. házias.
 domaćin, f. h. háziúr.
 domisliti se, ig. meggondolni.
 doskora, igh. mindeddig.
 dosta, igh. elég.
 dostojan, a, o, mel. érdemes.
 dotaknuti se, ig. megérinteni.
 dotèrčati, ig. odaszaladni.
 dovesti, ig. odavezetni.
 dovući, ig. odahuzni.
 dozivati, ig. hivogatni.
 dozivěti, ig. idehivni.
 drag, a, o, mel. kedves.
 dražiti, ig. ingerelni.
 droban, bna, bno, mel. apró.
 drugi, a, o, mel. más.
 drum, f. h. töltés.
 dud, f. h. eper.
 dug, f. h. adósság.
 dug, a, o, mel. hosszú.
 duga, f. n. szivárvány.
 dugovati, ig. tartozni.
 duh, f. h. lélek.
 dunja, birsalma, f. n. takaró.
 duša, f. n. lélek.
 duvan, f. h. dohány.

dužnost, f. n. kötelesség.
 dvor, f. h. udvar, ház.
 dvostruk, a, o, mel. kétrétü.

E.

e, he! e da? köt. ugyan ugy-e?
 egede, f. n. hegedű, csak töb-
 bes.
 egeduš, f. h. hegedűs.
 endek, f. h. árok.
 eno, ind. a hol ni!
 eto, ind. im, ime!
 evangelje, f. s. evangeliom.

F.

fala, f. n. köszönet.
 faliti, ig. hiányzani.
 fat, f. h. öl.
 fenjer, f. h. lámpás.
 fin, a, o, mel. finom.
 finoća, f. n. finomság.
 frula, f. n. furulya.
 funta, f. n. font.

G.

gaće, f. n. csak többes. gatyá.
 gaj, f. h. liget, berek.
 gajde, f. n. duda, csak többes.
 gar, f. n. korom.
 garav, a, o, mel. kormos.
 gasiti, ig. el-kioltani,
 gavran, f. h. holló.
 gdě? köt. hol?
 gdëgod, igh. akárhol.
 gdëkoji, a, e, nvm akármely.

gèrdan, dna, o, mel. iszonyu
 nagy.

gèrditi, ig. szidni, káromlani.
 gèrkljan, f. h. gége.
 gèrlica, f. n. gerlicze.
 gèrlo, f. s. torok.

gèrmèti, ig. mennydörögni.
 gèrmljavina, f. n. menny-
 dörgés.

gladiti, ig. czirogatni, simo-
 gatni.

glas, f. h. hang, hir.
 glasonoša, f. h. hirmondó.

glava, f. n. fő, fej.
 glavat, a, o, mel. fejes.

gle! ind. im hol!

gledati, ig. nézni, szemlélni.

glista, f. n. giliszta.

gluh, a, o, mel. süket.

glup, a, o, mel. buta.

glupast, a, o, mel. ugyanaz.

gnoj, f. h. genyedség.

gnojiti, ig. genyedni.

gnojiti se, ig. meggenyedni.

godina, f. n. év, esztendő.

golem, a, o, mel. nagy, óriási.

golub, f. h. galamb.

gora, f. n. hegység.

gore, igh. fenn.

gornji, a, e, mel. felső.

gorostas, f. h. óriás.

gorostasana, na, no, mel. óri-
 ási, óriás termetü.

gospodar, f. h. úr.

gospodariti, ig. uralkodni,
 uraskodni.

gospodja, f. n. asszonyság.

gospodjica, f. n. kisasszony.

gost, f. h. vendég.
 gostiti, ig. megvendégetni.
 gotov, a, o, mel. kész.
 govor, f. h. beszéd.
 govoriti, ig. beszélni.
 grabiti, ig. ragadni, elkapkodni.
 grablje, f. n. csak többes ; gereblye.
 graditi, ig. keríteni, építeni.
 grana, f. n. lomb, ág.
 granat, a, o, mel. lombos, ágasbogas.
 grebsti, ig. karmolni, karczolni.
 grěh, f. h. véték, bűn.
 grěšan, na, o, mel. vétkes, bűnös.
 grěšiti, ig. vétkezni.
 griva, f. n. sörény.
 grob, f. h. sir.
 groblje f. s. temetőhely.
 grohot, f. h. kaczagás.
 grom, f. h. mennykő.
 grozd, f. h. gerezd.
 groždje, f. s. szőlőfürt, szőlő.
 grub, a, o, mel. goromba.
 grudi, f. n. mell, kebel ; csak többes.
 gudalo, f. s. vonó, nyirettyű.
 guděti, ig. hegedülni.
 guliti, ig. fejteni, nyúzni.
 gunja, l. dunja f. n. birsalma, takaró, párna.
 gurati, ig. lökdösni, taszigálni.
 gurav, a, o, mel. púpos.
 gusak, f. h. gúnár.
 gusěnica, f. n. hernyó.

gusle, (gusalah) f. n. hegedű egy neme, csak több.
 gatati, ig. nyelni, lenyelni.
 gvoždje, f. s. vas.

H.

ha! ha! ind. ha, ha!
 haber, f. h. tudás, tudósítás.
 hajduk, f. h. rabló.
 hajka, f. n. hajtóvadászat.
 haljine, f. n. ruha, csak több.
 handžar, f. h. nagy kés.
 harati, ig. rabolni.
 harčiti, ig. eltékozolni.
 hartia, f. n. papiros.
 hatar, f. h. határ.
 hěrdja, f. n. rozsda.
 hěrdjati, ig. rozsdásodni.
 hěrt, f. h. agár.
 hěrvati se, ig. birkozni.
 hiljada, szn. ezer.
 hitar, ra, o, mel. gyors.
 hitati, ig. sietni.
 hititi, ig. ugyanaz.
 hitrina, f. n. gyorsaság.
 hitro, igh. gyorsan.
 hlad, f. h. hűs.
 hladan, dna, dno, mel. hűvös.
 hladiti, ig. hűteni.
 hladnoća, f. n. hidegség.
 hlěb, f. h. kenyér.
 hodati, ig. járni kelni.
 hotěti, ig. akarni.
 hrabrost, f. n. bátorság.
 hram, f. h. templom.
 hrana, f. n. eledel, étel.
 hraniti, ig. táplálni.

hrast, f. h. tölgy.
 htëti, ig. akarni.
 hvala, f. n. köszönet.
 hvat, f. h. öl.
 hvatati, ig. fogni.
 hvatati se, ig. fogódzni.

I.

i, köt. és.
 íci, ig. menni.
 igdë, igh. akárhol.
 igla, f. n. tű.
 igračka, f. n. játék.
 igrati, ig. tánczolni.
 ikad, } igh. egykor.
 ikada, }
 ikako, igh. bárhogy.
 ikakov, a, o, mel. bármilyen.
 iko, ikoga, nvm. bárki.
 ikoj, a, e. nvm. bár az egyik.
 ikoliko, igh. valami.
 ikona, f. n. kép.
 il, } köt. vagy.
 ili, }
 imanje, f. s. birtok, vagyon.
 imati, ig. birni.
 ime, f. s. név.
 imućan, a, o, mel. gazdag.
 inaće, igh, különben.
 inat, f. h. vita.
 inatiti se, ig. vitatkozni.
 iskati, ig. kérni.
 iskra, f. n. szikra.
 iskren, a, o, mel. őszinte.
 iskrenost, f. n. őszinteség.
 isti, a, o, nvm. ugyanez, épen
 ilyen.

istina, f. n. igazság, való.
 istinit, a, o, mel. valóságos.
 istinitost, f. n. igazságosság.
 istok, f. h. kelet, napkelet.
 istom, köt. alig.
 iti, ig. l. íci.
 iver, iverje, f. s. forgács.
 iz, elj. tól, tól, ból, ból.
 izabrati, ig. kiválasztani.
 izaci, ig. kimenni.
 izagnati, ig. kiüzni.
 izasuti, ig. kiüríteni, önteni.
 izazvati, ig. kicsalni, kihívni,
 izba, f. n. szoba.
 izběci, ig. kikerülni.
 izbegavati, ig. kikerülgetni.
 izbirati, ig. válogatni.
 izbiti, ig. megverni.
 izbor, f. h. választmány.
 izbosti, ig. összeszúrni.
 izbrojiti, ig. megolvasni, ösz-
 szeszámlálni.
 izčediti, ig. kiszúrni,
 izčepati, ig. felhasogatni, ösz-
 szevágni.
 izčekivati, ig. várni, vára-
 kozni.
 izčistiti, ig. kitisztítani.
 izčupati, ig. kitépni.
 izdahnuti, ig. kiadni a lelket,
 meghalni.
 izdati, ig. kiadni.
 izzidati, ig. kiépiteni.
 izgèrditi, ig. megszidni, le-
 gyalázni.
 izgèrliti, ig. össze ölelni.
 izginuti, ig. kiveszni, kihalni.
 izgled, f. h. kilátás.

- izgledati, ig. várni valakire.
 izgoniti, ig. kikérgetni.
 izgovoriti, ig. kibeszélni.
 izgovoriti se, kibeszélni magát, mentegetődni.
 izgovor, f. h. kibeszélés.
 izgubiti, ig. elveszteni.
 izgravati, ig. kisorsolni, ki-
 játszani.
 izjahati, ig. kinyargalni.
 izjurit, ig. kiűzni.
 izkapati, ig. kicsepegni.
 izkidati, ig. összetépní.
 izkopati, ig. kiásni.
 izkup, f. h. kiváltás.
 izkupiti, ig. kiváltani.
 izkupiti, ig. kiszedni.
 izkusiti, ig. tapasztalni.
 izkustvo, f. s. tapasztalás.
 izlěčiti, ig. kigyógyítani.
 izliti, ig. kiönteni.
 izmamiti, ig. kicsalni.
 izmedju, elj. között.
 izměniti, ig. felváltani.
 izmiti, ig. kimosni.
 izmoliti, ig. kikérni.
 izmoriti, ig. kifárasztani.
 izmučiti, ig. megkínózni.
 izmudrovati, ig. kiokoskodni.
 iznad elj. felett.
 iznemoći, ig. elfáradni, nem
 birni.
 izněti, ig. kivinni.
 iznevěriti, ig. elárulni.
 iznova, igh. újra.
 iznutra, igh. belül.
 izobilan, ina, no, mel. bő.
 izobilje, f. s. bőség.
- izostati, ig. kimaradni.
 izpečí, ig. megsütni.
 izpěvati, ig. kiénekelni.
 izpěvati se, ig. sokaténekelni.
 izpěrljati, ig. bemocskolni.
 izpisati, ig. kiírni.
 izpit, f. h. vizsga, szigorlat.
 izpitati, ig. kikérdezni.
 izpiti, ig. kiinni.
 izplakati, ig. kisírni.
 izplivati, ig. kiuszni.
 izpod, elj. alól.
 izpověd, f. h. gyónás.
 izpovědati, ig. gyónni.
 izprati, l. izmiti.
 izpratiti, ig. kikisélni.
 izpred, elj. elől.
 izprošiti, ig. kikérni.
 izpucati, ig. kilődőzni.
 izrasti, ig. kinőni.
 izseliti se, ig. kivándorolni,
 hurezolkodni.
 izpraviti, ig. kiegyenliteni.
 izpraviti se, ig. kiegyenesedni.
 izšetati, ig. kisétálni.
 iztěčati, ig. kiszaladni.
 iztěrti, ig. kidörgölni.
 iztražiti, ig. kikeresni.
 iztrěbiti, ig. kiírtani.
 iztrunuti, ig. elrothadni.
 izvan, elj. kívül.
 izvesti, ig. kivezetni.
 izvesti (zem) ig. kihímezni.
 izvěšati, ig. felfüggeszteni.
 izvěšiti, ig. elvégezni, köte-
 lességnek eleget tenni.
 izvolěti, }
 izvoliti, } ig. méltóztatni.

izvoziti, ig. kifelé vinni (kocsin).

izvrebati, ig. kilesni.

izžviždeti, ig. kifütyülni.

J.

ja, nvm. én.

jablan f. h. pálma,

jabuka, f. n. alma.

jačati, ig. erősödni.

jad, f. h. bánat, fájdalom, keserv.

jadan, dna, dno, mel. bánatos.

jadikovati, ig. búsulni.

jagnje, f. s. bárány.

jagoda, f. n. szeder.

jahati, ig. nyargalni.

jaje, f. s. tojás.

jak, a, o, mel. erős.

jako, igh. erősen.

jakost, f. n. erősség.

jama, f. n. lyuk.

jamstvo, f. s. kezesesség.

jarac, f. h. bak.

jarko sunce, fényes nap, — csak a népdalokban.

jarost, f. h. düh.

jasan, sna, sno, mel. fényes.

jastuk, f. h. vánkos.

jašiti, l. jahati.

jatak, f. h. orgazda.

jato, f. s. sereg.

jauk, f. h. kiabálás, fájdalom nyögés.

jaukati, ig. jajgatni.

java, f. n. felébredés.

javiti, ig. tudtul adni.

javor, f. h. jávorfa.

je? köt. igen?

jěd, f. h. harag, méreg.

jedan, na, o, mel. egy.

jedanaest, szn. tizenegy.

jedanaesti, a, o, mel. tizenegyedik.

jedanput, igh. egyszer.

jediti se, ig. haragudni, bosszankodni.

jednak, a, o, mel. egyforma.

jednom, igh. egyszer, hajdan.

jědro, f. s. vitorla.

jelen, f. h. szarvas.

jělo, f. s. étel, eledel.

jemac, f. h. kezes.

jemčiti, ig. kezeskedni.

jer, } köt. mert.

jere, }

jesti, ig. enni.

jestivo, f. s. eledel.

jezero, f. s. tó.

jezičan, na, o, mel. nyelvés.

jezik; f. h. nyelv.

jež, f. h. süldisznó.

ježiti se, ig. felborzadni.

još, } köt. még.

jošte, }

jošter, }

juče, } igh. tegnap.

jučer, }

jučera, }

jug, f. h. dél.

jutro, f. s. reggel, hajnal.

jutros, igh. reggel.

jutrošnji, a, e, mel. reggeli.

južni, a, o, mel. déli.

K.

- k, }
 ka, } elj. hoz, hez.
 kad, }
 kada, } köt. mikor.
 kadifa, f. n. bársony.
 kad i kad, köt. néha-néha.
 kafa, f. n. kávé.
 kajati se, ig. megbánni, meg-
 térni.
 kakav, kva, o, mel. milyen.
 kako? köt. hogy? hogyan?
 kaljati, ig. szennyesíteni.
 kaljav, a, o, mel. szennyes.
 kaludjer, f. h. barát, szerzetes.
 kaludjerica, f. n. apáca.
 kamen, f. h. kő.
 kamenit, a, o, mel. köves.
 kameniti se, ig. megkövülni.
 kamo? igh. hová?
 kapa, f. n. sapka.
 kapara, f. n. foglaló.
 kapija, f. n. kapu.
 kaplja, f. n. harmat, csepp.
 kapljati, igh. csepegni.
 karika, f. n. karika.
 karta, f. n. kártya.
 kartati se, ip. kártyázni.
 kasapin, f. h. mészáros.
 katarka, f. n. árbocz.
 katran, f. h. szurok.
 kazivati, ig. mondogatni.
 kažiput, f. h. utmutató.
 ker, f. h. kutya.
 kesa, f. n. zacskó.
 kèrëma, f. n. korcsma.
 kèrëmar, f. h. korcsmáros.
- kèrpa, f. n. rongy.
 kèrpiti, ig. fótózni.
 kèrst, f. h. kereszt.
 kèrstiti, ig. keresztelni.
 kèrv, f. s. vér.
 kèrvav, a, o, mel. véres.
 kèrvaviti, ig. bevérezní, vé-
 resíténí.
 kidati, ig. tépní, szaggatní.
 kidljiv, a, o, mel. szakadós.
 kipëti, ig. forrní.
 kisel, a, o, mel. savanyú.
 kiseliti, ig. savanyítání.
 kiša, f. n. eső.
 kišobran, f. h. esernyő.
 kititi, ig. felczifrázní.
 klanjati se, ig. hajlonganí.
 klas, f. h. kalász.
 klati, ig. ölní, gyilkolní.
 klatno, f. s. harangszív.
 kleknuti, ig. letérdelní.
 kleti, ig. átkozní.
 klin, f. h. szeg.
 kluč, f. h. kulcs.
 klučati, ig. bezární.
 klubče, f. s. gombolyag.
 klupa, f. n. pad.
 knjiga, f. n. könyv.
 koi, koja, koje, } nvm. melyik.
 koj, a, e, }
 kojegdë, igh. mindenhol, itt
 — ott.
 kojekakav, va, o, mel. min-
 dennemü.
 kola, f. s. csak töb. kocsi, sze-
 kér.
 kolac, f. h. czölöp, karó.
 kolik, a, o, mel. mily nagy.

- kolo, f. s. kör, táncz neme.
 komad, f. h. darab.
 komadati, ig. darabolni.
 komar, { f. h. szúnyog.
 komarac, {
 komšija, f. h. szomszéd.
 konak, f. h. lakás, kovártély.
 konj, f. h. ló.
 konjanik, f. h. lovas.
 konjušnica, f. n. lóistálló.
 kopati, ig. ásni.
 kopča, f. n. kapocs.
 koplje, f. s. kóplya.
 koprena, f. kendő, fátyol.
 kopriva, f. n. csalán.
 kopun, f. k. kappan.
 koračati, ig. lépdelni.
 koračiti, ig. lépni.
 korak, f. h. lépés.
 korěn, f. k. gyökér.
 korica, f. n. héj, hüvely,
 korist, f. h. haszon.
 koristan, na, o, mel. hasznos.
 koristiti, ig. használni.
 korito, f. s. teknő.
 kosa, f. n. haj.
 kositi, ig. kaszálni.
 kost, f. n. csont.
 košulja, f. n. üng.
 kotao, f. h. üst.
 kotarica, f. n. kézi kosár.
 kovač, f. h. kovács.
 kovati, ig. kovácsolni.
 koza, f. n. kecske.
 koža, f. n. bőr.
 kraj, f. h. vég.
 krajni, a, o, mel. végső, utolsó.
 kralj, f. h. király.
- kraljevsto, f. s. királyság.
 kraljev, a, o, mel. királyi.
 kraljevati, ig. országolni.
 kraljica, f. n. királynő.
 krasan, na, o, mel. igéző, bájos.
 krasota, f. n. gyönyörűség.
 krasti, ig. lopni.
 kratiti, ig. rövidíteni.
 krava, f. n. tehén.
 kreč, f. h. mész.
 kremen, f. h. tűzkő.
 krenuti, ig. megmozdítani.
 krenuti se, ig. elindulni.
 kresati, ig. tüzet ütni.
 krevet, f. h. ágy.
 krilat, a, o, mel. szárnyas.
 krilo, f. s. szárny.
 kriv, a, o, mel. görbe.
 križ, f. h. kereszt.
 krojač, f. h. szabó.
 krojiti, ig. szabni.
 krov, f. h. tető, fedél.
 kroz, {
 kroza, { elj. át és át.
 krozanj, }
 kruh, f. h. kenyér.
 kruna, f. n. korona.
 krunisati, ig. koronázni.
 kruška, f. n. körte.
 kucati, ig. zörgetni, kocogni.
 kuća, f. n. ház.
 kućevni, vna, no, mel. házi.
 kud, {
 kuda, { igh. hová?
 kudělja, f. n. kender.
 kudgod, igh. valahova.
 kuditi, ig. gyalázni, rágal-
 mazni.

kuhati, ig. főzni.
 kukavica, f. n. kakukmadár.
 kuku! jaj! ind. jaj nekem!
 kukurékati, ig. kukorékolni.
 kukuruz, f. h. kukuricza,
 tengeri.
 kula, f. n. torony, vár.
 kum, f. h. koma.
 kuma, f. n. komaasszony.
 kupac, f. h. vevő.
 kupati, ig. fürösztetni.
 kupati se, ig. fürödni.
 kûpiti, ig. venni pénzen, és
 kûpiti, gyűjteni.
 kut, f. h. sarok.
 kvočka, f. n. kotlóstyúk.

L.

labud, f. h. hattyú.
 ladan, dna, no, mel. hüs,
 hideg.
 ladja, f. n. hajó.
 lajdjar, f. k. hajós.
 lagan, a o, mel. könnyű.
 lagano, igh. könnyen.
 lagati, ig. hazudni.
 lajati, ig. ugatni.
 lajav, a, o, mel. nyelves.
 lak, a, o, l. lagan, a, o.
 lakat, f. h. könnyök.
 lakom, a, o, mel. falánk.
 lala, f. n. tulipán.
 lani, lane, igh. tavaly.
 larma, f. n. zaj, lárma.
 laskatelj, f. h. hízeltgő.
 laskati, ig. hizelegni.
 lasno, igh. könnyen.

lastavica, f. n. fecske.
 latiti, ig. fogni.
 lav, f. h. oroslán.
 laž, f. h. hazugság.
 lëb, f. h. kenyér.
 lëčiti, ig. gyógyítani.
 leći, ig. lefeküdni.
 lêci, ig. költeni, (tojást.)
 led, f. h. jég.
 leden, a, o, mel. jeges.
 ledina, f. n. síkság, mező.
 lediti, ig. fagyasztani.
 lediti se, ig. megfagyni.
 ledja, f. s. csak töb. hát.
 lëk, f. h. orvosság, ír, gyógy-
 szer.
 lëkar, f. h. orvos.
 lëkarnica, f. n. gyógyszerár.
 lelek, f. h. jajgatás.
 lelekati, ig. jajgatni, sirni,
 lën, a, o, mel. rest, lusta.
 lenger, f. h. horgony.
 lëniti se, ig. lustálkodni.
 lënost, f. n. lustaság, lomha-
 ság.
 lëp, a, o, mel. szép.
 lepír, f. h. pille, pillangó.
 lëpota, f. n. szépség
 lëpšati, ig. szépíteni.
 leptir, l. lepir.
 lëstve, f. n. csak töb. lajtorja.
 letëti, ig. szállni, repülni.
 lëti, igh. nyáron.
 lëto, f. s. nyár.
 lëtovati, ig. nyaralni.
 ležaj, f. h. fekvés.
 ležati, ig. feküdni.
 lice, f. s. arc, orcza.

lik, f. h. l. lice.	
lisica, f. n. róka.	
list, f. h. levél (fán.)	M.
listati, ig. levelet hajtani.	ma, igh. bár, habár.
lištje, f. s. levél.	mačak, f. h. kandúr.
litija, f. n. körmenet, bucsú- járás.	mačka, f. n. macska.
ljljan, f. h. liliom.	madež, f. h. lencse (az arczon).
ljuba, f. n. szerető, hitves- társ.	magjar, tln. magyar.
ljubav, f. n. szerelem.	magla, f. n. köd.
ljubavan, vna, o, mel. sze- relemelt.	mahati, ig. legyezni.
ljubeznik, f. h. szerető.	mahnit, a, o, mel. örült, kába.
ljubica, f. n. ibolya.	mahnuti se, ig. abbanhagyni vmit.
ljubiti, ig. csókolni.	mahrama f. n. kendő.
ljubopitan, tna, no, mel. ki- váncsi.	majka, f. n. anya, öreganya.
ljut, a, o, mel. mérges.	majkin, a, o, mel. anyai.
ljutiti, ig. ingerelni.	majmun, f. h. majom,
logor, f. h. tábor.	majstor, f. h. mester,
loj, f. h. fagygyu.	majstoria, f. n. mesterség.
lonac, f. h. fazék.	mak, f. h. mák.
lopata, f. n. lapát.	mal, a, o, } mel. kis.
lov, f. h. vadászat.	malen, a, o, }
lovac, f. h. vadász.	malodušan, na, no, mel. kis- lelkű.
lovački, a, o, mel. vadász.	mana, f. n. hiba, gáncs.
loviti, ig. vadászni.	manastir, f. h. kolostor, zárda.
ložiti, ig. tüzet rakni.	maniti se, l. mahnuti se.
luckast, a, o, mel. hóbortos.	mariti, ig. bänni.
lud, a, o, mel. bolond.	marljiv, a, o, mel. gondos, szorgalmas.
ludorija, f. h. ostobaság.	maslo, f. s. vaj.
ludost, f. n. balgaság.	mast, f. n. zsir.
lukav, a, o, mel. ravasz.	mastan, tna, no, mel. zsiros.
lukavstvo, f. s. ravaszság.	mastiti, ig. zsirozni.
luljati, ig. ringatni.	mašati se, ig. fogódzni vmibe, kapaszkodni vmi után.
lupati, ig. zörgetni.	mati, l. majka.
lutka, f. n. báb, baba.	med, f. h. méz.

- med, }
 meda, } elj. között, közé.
 medju, }
 mek, a, o, mel. lágy, puha.
 mekan, a, o. l. mek, a, o.
 meljati, ig. örölni, darálni.
 mēnjati, ig. váltani.
 mēriti, ig. mérni.
 mēsec, f. h. hold.
 mēsečina, f. n. holdvilág.
 meso, f. s. hús.
 mēsto, f. s. hely.
 metla, f. n. seprű.
 metnuti, ig. eltenni, letenni.
 mēršav, a, o, mel. sovány.
 mēršaviti, ig. soványodni.
 mērziti, ig. utálni, gyűlölni.
 mil, a, o, }
 milen, a, o, } mel. kedves.
 milost, f. h. kegy, kegyelem.
 mīr, f. h. csend, béke.
 mīran, na, o, mel. nyugodt,
 csendes.
 miris, f. h. szag, illat.
 mirisati, ig. illatozni.
 misliti, ig. gondolni.
 miš, f. h. egér.
 mišljenje, f. s. gondolkodás.
 mlad, a, o, mel. fiatal, ifjú.
 mlēti, ig. őrleni.
 mlinar, f. h. molnár.
 moć, f. n. erő, hatalom.
 moći, ig. hatni, hetni.
 moliti, ig. kérni, könyörögni.
 momak, f. h. legény.
 morati, ig. kelleni.
 moriti, (koga) ig. fárasztani,
 őlni, gyilkolni vkit.
- most, f. h. híd.
 motati, ig. gombolyítani, te-
 kerni.
 motika, f. n. kapa.
 motriti, ig. körülpillantani.
 mozak, f. h. agy, agyvelő.
 mrak, f. h. setétség.
 mrav, f. h. hangya.
 mraz, f. h. dér.
 mrēti, ig. halni, meghalni.
 mučiti, ig. kíznani.
 mudar, ra, ro, mel. okos.
 mudrovati, ig. okoskodni.
 muha, f. n. légy.
 muka, f. n. kín, keserv.
 mutan, na, no, mel. zavaros.
 mutiti; ig. zavarni.
 muzti, ig. fejni.
 muž, f. h. ember, férj.

N.

- na, elj. on, ön, ra, re.
 nabacati, ig. ráhányni, össze-
 hányni.
 nabaviti, ig. megszerezni.
 nabijati, ig. tömni.
 nabrojiti, ig. ráolvasni.
 načelo, f. s. elv.
 načeti, ig. elkezdni, meg-
 szegni (kenyeret).
 način, f. h. mód.
 načiniti, ig. tenni, cselekedni.
 naći, ig. találni.
 nad, nada, elj. felett.
 nad, nâda, f. h. n. remény.
 nadati se, ig. reményleni.
 nadgovoriti, ig. túlbeszélni.

- nadimiti se, ig. össze-, be-
 füstölni.
 nadnica, f. h. napszám.
 nadničar, f. h. napszámos.
 nadoknaditi, ig. kiegyen-
 líteni.
 nadoplatiti, ig. ráfizetni.
 nadpis, f. h. hátírat.
 nadrobiti, ig. bemorzsolni.
 naduvati, ig. felfúni.
 nadvikati, ig. túl kiabálni.
 nag, a, o, mel. meztelen.
 nagerđiti, ig. összeszidni.
 nagao, la, lo, mel. heves.
 nagliti, ig. sietni, heveskedni.
 naglo, igh. hevesen.
 nagon, f. h. ösztön.
 nagoniti, ig. rá kényszeríteni.
 nagovarati, ig. rábeszélni.
 nagrada, f. n. érdembér,
 jutalom.
 nagradingi, ig. megjutalmazni.
 najeđiti se, ig. felborzadni.
 najmiti, ig. megfogadni.
 nakit, f. h. ék.
 nakititi, ig. felékíteni.
 nakupiti, ig. összeszedni,
 gyűjteni.
 nakupovati, ig. összevásárolni.
 namamiti, ig. rácsalni.
 namistir, f. h. klastrom, zárda.
 naměra, f. n. szándok.
 nanovo, igh. újra.
 naokolo, igh. körös körül.
 napadati, ig. rátörni, ráesni.
 napojiti, ig. megitatni.
 napolje! ind. ki! kifelé.
 napolju, igh. künn.

- naprěd! ind. előre!
 naprotiv, elj. ellenben, ellen.
 narav, f. n. (emberi) ter-
 mészet.
 naravno, igh. természetesen.
 naručbina f. n. rendelés.
 naručiti, ig. rendelni, paran-
 csolni.
 nasěsti, ig. ülve maradni,
 fölakadni.
 naslěditi, ig. örökölni.
 naslědnik, f. h. örökös.
 nasuprot, elj. ellen.
 nasuti, nasipati, ig. tölteni,
 betölteni.
 natrag, igh. hátra, vissza.
 naučiti, ig. megtanulni.
 nazad, nazada l. natrag.
 nabezsti, ig. meg-, átfázni.
 naznačiti, ig. megjelelni.
 nebesni, na, o, mel. mennyei.
 nebo, f. s. ég, menny.
 nečist, a, o, mel. szennyes,
 piszkos.
 nedělja, f. n. vasárnap.
 nědra, f. s. kebel, csak töb.
 něga f. s. ápolás.
 něgda, igh. egykor.
 nego, köt. hanem, mint.
 nek, neka, ind. csak rajta.
 nekada, l. něgda.
 něki, a, o, nvm. valamely,
 valaki.
 něko, valaki.
 něm, a, o, mel. néma.
 nemariti, ig. nem bánni.
 nemilo, igh. kegyetlenül.
 nemilost, f. n. kegyetlenség.

- nemoći, ig. nem birni, nem hatni, hetni.
 neobičan, čna, o, mel. szokatlan.
 neprav,a,o,mel.igazságtalan.
 nepravda, f. n. igaztalanság.
 nepravedan,na,o,l.neprav,a,o.
 nesit, a, o, mel. telhetetlen.
 nesrěca, f. n. szerencsétlenség, nyomor.
 nesrěčan, čna, o, mel. szerencsétlen.
 nestati (koga, čega) ig. eltünni.
 neurednost, f. n. rendetlenség.
 nevaljal, a, o, } mel. rosz
 nevaljan, a, o, } haszontalan.
 nevaljao, ala, o, }
 nevěra, f. n. hűtlenség.
 nevěran, na, o, mel. hűtlen.
 nevěnost, f. n. l. nevěra.
 nevěsta, f. n. menyasszony.
 nevěšt, a, o, mel. ügyetlen.
 nevin, a, o, mel. ártatlan, szende.
 nevolja, f. n. baj, nyomor, kedvetlen,
 nezgoda, f. n. véletlen, szerencsétlenség.
 nežnost, f. n. gyöngédség.
 nije, köt. nem, nincs.
 nijedan, na, o, mel. egyik sem.
 nikad, nikada, igh. soha.
 nikakav, va, o, ml. semminemű.
 ništa, igh. semmi.
 niti, niti, köt. sem, sem.
 no, köt. hanem, mégis.
 noć, f. n. éj, éjjel. nočas, igh. éjjel.
 nočiti, ig. meghálni.
 noćivati, ig. éjelezni.
 noćni, a, o, mel. éjjeli.
 noga, f. n. láb.
 nokat, f. h. köröm,
 nos, f. h. orr.
 nositi, ig. vinni, hurczolni.
 nov, a, o, mel. uj.
 novine, f. n. csak töb. ujdonság, ujság.
 nužda, f. n. szűkség.
- O.
- o, elj. tól, től, ról, ról.
 obala, f. n. part.
 obdan, igh. nappal.
 obećanje, f. n. ígélet.
 obećati, ig. ígérni.
 oběditi, ig. hamisan vádolni.
 obělití, ig. fehériteni.
 oběsiti, ig. felakasztani.
 oběsiti se, ig. felakasztani magát.
 običaj, f. h. szokás.
 običan, na, o, mel. szokásos.
 obični, na, o, ugyanaz.
 obići, ig. körüljárni, menni.
 obilaziti, ig. körül kerülni.
 objava, f. n. kihirdetés.
 objaviti, ig. közzéteenni.
 obklada, f. n. fogadás.
 obkladiti se, ig. fogadni.
 obkoliti, ig. körülvenni, állni.
 obkop, sáncz, f. h. körülásás.
 obkopati, ig. körül sánczolni, ásni.

- oblačan, na, no, mel. felhős.
 oblačiti, ig. felölteni, beborulni.
 oblak, f. h. felhő.
 oblakšati, ig. megkönnyebíteni.
 oblik, f. h. arcz, kép.
 obmotati, ig. körültekerni.
 obněti, ig. körülvinni.
 obnoć, igh. éjnek idejében.
 obolěti, oboliti, ig. megbetegedni.
 oboriti, ig. leteríteni, földhözteríteni.
 obradovati, ig. megörvendeztetni.
 obraz, l. oblik.
 obrisati, ig. letörülni.
 obrok, f. h. abrak.
 obsada, f. n. estrom.
 obstati, ig. kiállani, megmaradni.
 obtužiti, ig. bevádolni.
 obući, ig. felölteni.
 obuzdati, ig. fékkel ellátni.
 obvezati, ig. leköttni.
 obzirati se, körül nézni.
 očekivati, ig. várakozni, várni vkit.
 očajati, ig. kétségeskedni, kétségbe esni.
 oči, f. n. szem, csak töb.
 očupati, ig. letépni.
 očutiti, ig. elhallgatni.
 odahnuti, ig. lélekzetet venni.
 odaja, f. n. szoba.
 odakle? k. sz. honnan?
 odandě, köt. onnan.
- odbor, f. h. választmány.
 odduniti, ig. elfűni.
 odužiti se, ig. leróni az adóságot.
 odělo, f. s. ruha, öltözet.
 oděvati, ig. ruházni vkit.
 oděržati, ig. eltartani vkit.
 odgovarati, ig. lebeszélni akarni, felelni.
 odgovor, f. h. felelet.
 odista, igh. valóban.
 odjahati, }
 odjašiti, } ig. ellovagolni.
 odkad-a? k. sz. mióta?
 odkazati, ig. felmondani.
 odkriti, ig. leleplezni, kinyilvánítani.
 odkud-a? k. sz. honnan?
 odkup, f. h. kiváltás.
 odkupiti, ig. kiváltani,
 odmah, ig. rögtön.
 odmarati, ig. pihentetni.
 odmarati se, ig. pihenni.
 odobriti, ig. jóváhagyni.
 odpečatiti, ig. feltörni a pecsétet.
 odpiriti, ig. elfűni.
 odpisati, ig. visszaírni.
 odplivati, ig. elúszni.
 odporučiti, ig. visszaizenni.
 odpratiti, ig. elkisélni.
 odpraviti, ig. visszautasítani.
 odpustiti, ig. elbocsátani.
 odstupiti, ig. elpártolni.
 odunuti, ig. elfűni.
 odvaditi, ig. kiszedni.
 odvažan, na, o, mel. elhatározott.

- odvijati, ig. elkergetni.
 odvući, ig. elhurczolni.
 ogledalo, f. s. tükör.
 ogledati se, ig. tükörbe néz-
 delni.
 ognjen, a, o, mel. heves, tüzes.
 ognjevit, ao, tüzes, heves.
 ogrijati, ig. megmelegíteni.
 okameniti se, ig. megkövülni.
 okaniti se, ig. abba hagyni.
 okervaviti, ig. megvérezni.
 oklevati, ig. késedelmeskedni.
 oko, f. s. szem.
 okolo, elj. körül.
 okov, f. h. láncz.
 okrom, elj. kívül.
 okvir, f. h. keret.
 oltar, f. h. oltár.
 oluja, f, n. zivatar, szélvész.
 omraziti, ig. megutálni.
 on, a, o, nvm. ő.
 onaj, ona, on, o, nvm. amaz.
 onakav, kva, kvo, nvm. ilyen.
 onaki, ka, o, nvm. olyan.
 onako, igh. emigy, ekkép.
 onda, igh. akkor.
 onemiti, ig. elnémulni.
 onomad, dne, igh. minap.
 opadati, ig. hulldogálni.
 opasti, ig. hullani, lelegelni.
 opet, köt. ismét, újra.
 oplesti, ig. körülfonni.
 opleviti, ig. kigyomlálni,
 opomena, f. n. emlékeztetés.
 opomenuti, ig. emlékeztetni.
 oprasiti se, ig. megfiadzani.
 opraviti, ig. felkészíteni, fel-
 szerelni.
- orah, f. h. dió.
 oranje, f. n. szántás.
 orati, ig. szántani.
 oriti se, ig. visszhangzani.
 orlov, f. h. sas.
 oružati, ig. fegyverkezni.
 oružje, f. s. fegyver.
 osamdeset, szn. nyolczvan.
 osamdeseti, a, o, mel. nyolcz-
 vanadik.
 osamnaest, szn. tizennyolcz.
 osamnaesti, a, o, mel. tizen-
 nyolczadik.
 osedlati, ig. nyergelni.
 osladiti, ig. megédesíteni.
 oslěpiti, ig. megvakúlni.
 osnivati, ig. alapítani.
 osnivanje, f. s. alapítás.
 osoba, f. n. személy.
 osobito, igh. különösen.
 osuditi, ig. elítélni.
 osvanuti, ig. megviradni.
 osveta, f. n. boszú.
 osvetiti, ig. felszentelni.
 osvetiti se, ig. megboszúlni
 magát.
 oštar, tra, o, mel. éles.
 oštetiti, ig. károsítani.
 oštrina, f. n. élesség.
 oštriti, ig. élesíteni.
 oštrouman, na, o, mel. éles-
 eszü.
 otac, f. h. atya.
 oteti, ig. elragadni.
 otezati, ig. nyújtani.
 otimati, ig. ragadni.
 otopiti, ig. olvasztani.
 otopiti se, ig. elolvadni.

otrov, f. h. mérég.
 otrovit, a, o, mel. mérges.
 ovaj, va, o, nvm. ez.
 ovakav, kva, o, } mel. ilyen.
 ovaki, a, o, }
 ovamo, igh. ide, emide.
 ovčar, f. h. juhász.
 ozebsti, ig. megfázni.
 o zeleniti, ig. megzöldíteni.
 ožaliti, ig. megsajnálni.
 oživěti, }
 oživiti } ig. feléledni.

P.

pa, köt. hanem, és, azután.
 pabirčiti ig. böngészni.
 pacov, f. h. patkány.
 padati, ig. esni, hullani.
 pak, köt. és, ismét, végre.
 pakao, f. h. pokol.
 paklen, a, o, mel. pokolbeli.
 pakost, f. n. irigység.
 pakostan, stna, o, mel. irigy.
 paliti, ig. égetni.
 pamet, f. n. ész.
 pametan, tna, no, mel. okos
 eszes.
 pametno, igh. okosan.
 pamtiti, ig. megemlékezni.
 papir, f. h. papiros.
 para, f. n. lehellet, gőz.
 parati, ig. fejteni.
 parče, f. h. darabka,
 parobrod, f. h. gőzhajó.
 pás, f. h. öv
 pàs, eb, f. h. kutya.
 pàsti (padem) ig. esni, leesni.

pâsti (pasem) ig. legelni.
 pastir, f. h. pásztor.
 pastirski, a o, mel. pásztori.
 pasulj, f. h. bab.
 paša, f. n. legelő
 patiti, ig. szenvedni, túrni.
 patka, f. n. kacska.
 patnja, f. n. szenvedés.
 patos, f. h. padlozat.
 pauk f. h. pok.
 paun, f. h. páva (him.)
 paunica f. n. páva (nő.)
 pazariti ig. vásárolni, cse-
 rélni.
 paziti, ig. vigyázni.
 pčela, f. n. méh.
 pečat, f. h. pecsét.
 pečatiti, ig. pecsételni
 peći, ig. sütni.
 pećina, f. n. barlang.
 pedeset, szn. ötven.
 pedeseti, a, o, szn. ötvenedik.
 pëga, f. n. folt, szeplő.
 pëgav, a, o, mel. foltos, szep-
 lős.
 pehar, f. h. pohar, ibrik.
 pekar f. h. pék.
 pelen, f. h. üröm.
 pelivoj, f. h. kert.
 pëna, f. n. hab.
 pendžer f. h. ablak.
 penjati se, ig. mászni.
 pepeo, (pela) f. h. hamu.
 perje, f. s. toll.
 perni, na, o, mel. tollal ellátott.
 pero, f. s. toll.
 pësma, f. n. dal.
 pësница, f. n. ököl.

- pėsnik, f. h. dálnok, költő.
 pėsac, f. h. gyalogos.
 pėsice igh. gyalog.
 pet, szn. öt.
 petao, f. h. kakas.
 petdeset, ötven, l. pedeset.
 peti, a, e, mel. ötödik.
 petnaest, szn. tizenöt.
 petnaesti, a, o, mel. tizen-
 ötödik.
 pèrljati, ig. szennyesíteni.
 pèrljav, a, o, mel. szennyes.
 pèrst, f. h. ujj.
 pèrsten, f. h. gyűrű.
 pervenac, f. h. elsőszülött.
 pervenstvo, f. s. elsőség.
 pervi, va, o, mel. első.
 pervo, igh. először.
 pèržiti, ig. perzselni.
 pijan, a, o, mel. részeg, ittas.
 pile, f. s. csibe.
 piriti, ig. fúni.
 pisar, f. h. irnök.
 pisarnica, f. n. iroda.
 pisati, ig. irni.
 pismo, f. s. irás, levél.
 pištolj, f. h. pisztoly.
 pitanje, f. s. kérdés.
 pitati, ig. kérdezni.
 piti, ig. inni.
 pitje, f. s. ital.
 pitom, a, o, mel. szelid.
 plah, a, o, mel. sebes, heves.
 plahovit, a, o, ugyanaz.
 plakati, ig. sírni.
 plam, l. plamen, f. h.
 plamen, f. h. láng.
 plamenit, a, o, mel. lángoló.
- planina, f. n. hegység.
 plašiti, ig. ijeszteni.
 plašljiv, a, o, mel. félénk.
 platiti, ig. megfizetni.
 platno, f. s. vászon.
 plav, a, o, mel. kék, szölke.
 plavetan, tna, no, ugyanaz.
 plaviti, ig. kékülni.
 plemenit, a, o, mel. nemes.
 plemenito, ig. nemesen.
 plemenitost, f. n. nemesség.
 plèn, f. h. zsákmány.
 plènit, ig. zsákmányolni.
 plèsan, f. h. penész.
 plèsniv, a, o, penészes.
 plesti, ig. fonni.
 plèviti, ig. gyomlálni.
 plod, f. h. termék.
 plodan, dna, o, mel. termé-
 keny.
 ploditi, ig. teremni.
 plodno, igh. termékenyen.
 plodnost, f. n. termékenység.
 ploviti, ig. úszni.
 plug, f. h. eke.
 po, elj. ért, on-ön, ból-ból.
 pobacati, ig. eldobálni.
 pobèći, ig. elszaladni.
 pobèda, f. n. győzelem.
 pobèditi, ig. meggyőzni, le-
 verni.
 pobèsniti, ig. megveszni.
 poblèditi, ig. elsápadni.
 pobuditi, ig. felbátorítani.
 pocèrniti, ig. megbarnulni.
 počekati, ig. várakozni.
 počem, köt. miután.
 početak, f. h. kezdet.

- početi, ig. elkezdeni.
 počiniti, ig. elrendezni, véghezvinni.
 počinuti, ig. meghalni, kipi-henni.
 počupati, ig. összetépni.
 pod, }
 poda, } elj. alatt, alá.
 podavati, ig. eladogatni.
 podaviti, ig. megfojtani.
 podbaciti, ig. alávetni.
 podbuniti, ig. fellázítani.
 podělití, ig. elosztani.
 poděljivati se, ig. osztokodni.
 poderati, ig. összeszakasztani, összetépni.
 podgorje, f. s. hegyláb.
 podići, (dignem) } ig. fel-
 podignuti, (nem) } emelni.
 podjarmiti, ig. leigázni.
 podkopati, ig. aláásni.
 potkov, podkovicá, f. h. n. patkó.
 podmukao, la, lo, mel. titkos.
 podmuklo, igh. titokban.
 podne, f. s. (hajtogathatlan) dél.
 podněti, ig. előhozni, elszívelni, eltűrni.
 podnožje, f. s. zámoly.
 podoban, bna, no, mel. hasonló.
 podobnost, f. n. hasonlóság.
 podpaliti, ig. alágyújtani.
 podpisati, ig. aláírni.
 podpomagati, ig. segíteni.
 podpora, f. n. véd, támasz.
 podpun, a, o, mel. teljes.
 podpuno, igh. teljesen.
 podrězati, ig. alámetszeni.
 podrum, f. h. pince.
 podsměvati se, (komu) ig. kinevetni vkit.
 podug, a, o, mel. hosszas.
 poduzeće, f. s. vállalat.
 poduzeti, ig. vállalni, erőrekapni.
 podvoriti, ig. ápolni, szolgálni.
 podvući, ig. aláhúzni.
 pofala, f. n. dicséret, l. pohvala.
 pogadjati, ig. tanácsolni, találni, eltalálni.
 pogasiti, ig. eloltani.
 pogaziti, ig. elgázolni, összetaposni.
 poginuti, ig. elveszni, elvérenzeni.
 poglavar, f. h. fejedelem.
 poglavito, igh. fejenként.
 pogled, f. h. tekintet, pillantás.
 poglêdati, ig. megtekinteni.
 pogodba, f. n. alku.
 pogoditi, ig. eltalálni.
 pogoditi se, ig. megalkudni.
 pogorěti, ig. elégni.
 pograbití, ig. elragadni.
 pogreb, f. h. temetés, halotti kíséret.
 pogebsti, ig. eltemetni.
 progreška, f. n. hiba.
 pogubiti, ig. kivégezni,

- pohititi, } ig. sietni.
 pohitěti, }
 pojas, f. h. öv.
 pojati, ig. énekelni.
 pojaviti se, ig. megjelenni.
 pojěsti, ig. megenni.
 pokajanje ; f. s. megbánás.
 pokajati se, ig. megbánni.
 pokidati, ig. összetépní.
 pokisnuti, ig. megázni.
 poklon, f. h. ajándék.
 pokloniti, ig. ajándékozni.
 pokoriti, ig. megalázni.
 pokraj, elj. mellett.
 pokratiti, ig. megrövidíteni.
 pokriti, ig. befedni, betakarni.
 pokrivač f. h. takaró.
 pokrov, f. h. szemfedél.
 pokúpiti, ig. összeszedni.
 pokúpiti, — povati, ig. ösz-
 szevásárolni.
 palahko, polako, igh. lassan.
 polaziti, ig. utra indulni.
 polet, f. h. röpülés.
 polětěti, ig. szálldogálni.
 polěvati, ig. öntözni.
 polje f. s. mező.
 poljski, a, o, mel. mezei.
 poljubac, f. h. csók.
 poljubiti, ig. mogcsókolni.
 polomiti, ig. összetörni.
 polunoć, f. h. éjféli.
 pomagati, ig. segíteni.
 pomalo, igh. lassanként.
 pomen, pomenak, f. h. emlék.
 poměrcina, f. n. setétség.
 pomiriti, ig. kibékíteni.
 pomiriti se, ig. megbékülni.
- pomisliti, ig. el — rágondolni.
 pomoć, f. h. segítség.
 ponos, f. h. büszkeség.
 ponosito, igh. büszkén.
 ponoviti, ig. megújítani.
 ponuditi, ig. megkínálni.
 poorati, ig. felszántani.
 pop, f. h. lelkész.
 popadati, ig. lehullani.
 popaliti, ig. összeégetni, fel-
 gyújtani.
 popeti se, ig. felmenni.
 popiti, ig. kiinni.
 poplašiti, ig. megijeszteni.
 porast, f. h. növény, nemzedék.
 pored, elj. mellett.
 porobiti, ig. kirabolni.
 porodica, f. n. család.
 posaditi, ig. ültetni.
 posaditi se, ig. leülni.
 posao, f. n. dolog, munka.
 posěći, ig. levágni.
 posědati, ig. sorba ülni.
 posět, posěta, f. h. n. láto-
 gatás.
 posětiti, ig. látogatni.
 poskidati, ig. levenni.
 poslanik, f. h. követ.
 poslati, ig. elküldeni.
 poslě, köt. azután.
 poslovati, dolgozni.
 poslovica, példabeszéd.
 poslušán, šna, no, mel. enge-
 delmes.
 poslušati, ig. meghallgatni,
 engedelmeskedni.
 poslužán, žna, o, mel. szol-
 gálatkész.

- poslužiti, ig. szolgálni.
 posrěd, elj. között, középen.
 postelja, f. n. ágy.
 postupati, ig. bálni vkivel.
 pošetati, ig. kísétálni.
 pošta, f. n. posta.
 poštar, f. h. postás.
 pošteděti, ig. megkimélni.
 pošten, a, o, mel. becsületes
 poštenje, f. s. tisztelet, be-
 csület.
 pošto, köt. miután.
 potamniti, ig. elhomályo-
 sodni.
 potěratı, ig. üzöbe venni.
 potle, köt. l. poslé,
 potok, f. h. patak.
 potop, f. h. vizözön.
 potopiti, ig. sülyeszteni.
 potopiti se, ig. elsülyedni.
 potreba, f. n. haszon.
 potreban, bna, bno, mel.
 hasznos.
 potresti, ig. megrázni.
 potrošiti, ig. elkölteni.
 potvoriti, ig. ráfogni.
 pouzdan, a, o, mel. meghitt.
 pouzdati, ig. megbizni, meg-
 hagyni.
 pověriti, ig. rábizni.
 povisok, a, o, mel. fél magas.
 povoljan, na, o, mel. kedv sze-
 rintı.
 povratak, f. h. visszajövet.
 potvariti se, ig. visszajönni.
 poziv, f. h. felhivás.
 poznat, a, o, mel. ismerös.
 poznati, ig. meg—, ismerni.
- poželěti, ig. megkivánni.
 požutěti, ig. megsárgulni.
 prag, f. h. küszöb.
 prah, f. h. por.
 pralja, f. n. mosónö.
 prase, f. s. malacz.
 prašan, na, o, mel. poros.
 prašiti, ig. porolni.
 prati, ig. mosni,
 pratiti, ig. kísérni.
 pratnja, f. n. kíséret.
 prav, a, o, mel. igaz, őszinte.
 pravda, f. n. igazság.
 pravdati se, ig. igazolni ma-
 gát.
 praviti, ig. csinálni.
 pravo, f. s. jog.
 pravopis, f. h. helyesírás.
 praznik, f. h. ünnepe.
 prebacivati, ig. szemétre vetni.
 prebiti, ig. eltörni.
 preći, ig. átmenni.
 pred, — a, elj. előtt, elé.
 predati, ig. átadni.
 preděl, f. h. táj.
 predgovor, f. h. előbeszéd.
 predobiti, ig. megnyerni vkit.
 pregled, f. h. átnézet.
 pregledati, ig. átnézni.
 prekěrstiti (prokěrstiti) ig.
 átkeresztelni.
 prekěrstiti se, ig. keresztet
 vetni.
 překo, elj. túl.
 prelaziti, ig. átmenni.
 premaletje, f. s. tavasz.
 premda, köt. habár.
 preminuti, ig. meghalni.

- prenesti, prenositi, ig. át-
 vinni.
 prepelica, f. n. fűrj.
 prepisati, ig. átírni.
 preplivati (ploviti) ig. átúszni.
 preporučiti, ig. ajánlani.
 preporuka, f. n. ajánlat.
 prepravan, vna, o, mel. kész.
 prepraviti, ig. elkészíteni.
 presaditi, ig. átültetni.
 přesan, sna, o, mel. nyers.
 prespavati, ig. átalunni.
 presti, ig. fonni.
 přestolje, f. s. trón.
 presuda, f. n. ítélet.
 presuditi, ig. megítélni.
 pretěrpiti, ig. átszenvedni.
 přětiti, ig. fenyegedőzni.
 prevara, f. n. csalás.
 prevariti, ig. megcsalni.
 prevesti, ig. átvinni (kompon)
 átfordítani.
 previděti, ig. elnézni.
 prevod, f. h. fordítás.
 prevoditi, ig. fordítani.
 prezebsti, ig. átfázni.
 pria, köt. előbb.
 pribaviti, ig. megszerezni.
 přiběci, ig. átszökni,
 přiča, f. n. mese.
 přičati, ig. mesélni.
 přičuti, ig. rosszúl hallani.
 přičuvati, ig. át — megör-
 zeni.
 pridati, ig. átadni.
 pridobiti, ig. megnyerni vkit.
 prie, köt. l. pria.
 prigaziti, ig. átgázolni.
- prije, köt. l. pria.
 přijatan, na, o, mel. kellemes.
 přijatelj, f. h. barát.
 přijatalski, a, o, mel. barát-
 ságos.
 prije, igh. l. pria.
 prikovati, ig. odaszegezni.
 prilěpiti, ig. odaragasztani.
 priličiti, ig. hasonlítani vala-
 kihez.
 priměr, f. h. példa.
 primiti, ig. átvenni.
 primorati, ig. kényszeríteni.
 priraditi, ig. átdolgozni.
 priseliti se, ig. letelepedni,
 elköltözködni.
 pritegnuti, ig. magához von-
 ni, őrizni.
 pritisnuti, ig. odanyomni.
 priznati, ig. elismerni.
 procěditi, ig. átszűrni.
 prodati, ig. eladni.
 prodavati, ig. árulni.
 produžiti, ig. folytatni, meg-
 hoszbitani.
 proglasiti, ig. elhiresztelni.
 progledati, ig. kinyitni a
 szemeket.
 prognati, ig. elűzni.
 prokisnuti, ig. átázni.
 proklet, a, o, mel. átkozott.
 proklěti, ig. el — megátkozni.
 prolětni, a, o, (ětnji, njae)
 mel. tavaszi.
 proliti, ig. kiönteni.
 promaha, f. n. légvonal.
 proměnití, ig. felváltani (se)
 megváltozni.

propast, f. n. örvény.
 propasti, ig. átesni, elveszni.
 propisati, ig. előírni.
 propuštati, ig. átengedni.
 proricati, ig. jövendőlni.
 prorok, f. h. jós.
 prosipati, ig. szórni.
 prositi, ig. koldulni.
 prosjak, f. h. koldús.
 prost, a, o, mel. egyszerű,
 közönséges.
 prosto, igh. közönségesen,
 nyíltan.
 protiv, — a, elj. ellen.
 protivan, na, o, mel. ellenséges.
 protiviti se, ig. vitatkozni,
 ellenségeskedni.
 prud, f. h. zátony.
 prut, f. n. vessző.
 pružiti, ig. nyújtani, átadni.
 psovati, ig. szidni.
 pucanje, f. s. lödőzés.
 pucati, ig. löni, lövöldözni.
 puknuti, ig. megrepedni.
 pun, a, o, mel. telt, teljes.
 puniti, ig. tölteni.
 pust, a, o, mel. elhagyott,
 puszta, kopár.
 pustiti, ig. elengedni.
 pustošiti, ig. pusztítani.
 puška, f. n. puska, fegyver.
 pút, f. h. út.
 puto, f. s. békó.
 puž, f. h. csiga.

R.

račun, f. h. számadás.
 računati, ig. számolni.

rad, a, o, mel. szives.
 radi, elj. végett, ért.
 raditi, ig. dolgozni.
 rado, igh. szivesen.
 radosan, na, o, mel. l. radostan.
 radosno, mel. l. radostno.
 radost, f. n. öröm.
 radostan, na, o, mel. örvendő.
 radosno, igh. örömmel.
 raj, f. h. paradicsom.
 raka, f. n. sír.
 rame, f. s. váll.
 ran, a, o, mel. korai, reggeli.
 ràna, f. n. seb.
 ràna, f. n. eledel, istáp.
 ràniti, ig. etetni, istápolni.
 ràniti, ig. megsebesíteni.
 ranjen, a, o, mel. megsebbzett.
 rano, igh. korán.
 rastèti, rastiti, rasti, ig. nőni.
 rat, f. h. háború.
 ratoborac, f. h. harcos,
 ravan, na, o, mel. egyenes, sik.
 ravnica, f. n. sikság.
 razaslati, ig. szétküldeni.
 razastrèti, ig. kiteríteni.
 razasuti, ig. szétszórni.
 razaznati, ig. megkülönböz-
 tetni, megtudni.
 razbeći se, ig. szétfutni.
 razbiti, ig. eltörni.
 razboj, f. h. szövőszék, csa-
 tahely.
 razbojnik, f. h. rabló.
 razbolètise, ig. megbetegedni.
 razbuditi, ig. felkölteni.
 razcvatiti se, razcvètati se,
 ig. kivirágozni.

- razčupati, ig. széttépni.
 razděliti, ig. elosztani.
 razdrěšiti, ig. feloldani, meg-
 fejteni.
 razglasiti, ig. elhiresztelni.
 razglédati, ig. szétnézni.
 razgoniti, ig. el — kiűzni.
 razgovětan, na, o, mel. tiszta,
 beszédes.
 razgovarati, ig. beszélni.
 razgovor, beszéd.
 razgrabiti, ig. szétkapkodni.
 razgranati se, ig. szétágazni.
 razhladiti se, ig. meghűteni.
 razilaziti se, ig. szétmenni.
 razkalašan, na, o, mel. paj-
 kos, csintalan.
 razlaziti se, ig. l. razilaziti se.
 razletěti se, ig. összetörni.
 različan, na, o, — čit, a, o, kü-
 lönböző.
 razlika, f. n. különbség.
 razlikovati, ig. különböz-
 tetni.
 razliti, ig. szétönteni.
 razměriti, ig. szétmérni.
 razmėriti, ig. szétmorzsolni.
 razmiriti, ig. kiegyenlítni,
 megbékíteni.
 razmisliti, ig. tervet változ-
 tatni.
 razněti, ig. széthurczolni.
 razparati, ig. felfejteni, fel-
 vágni.
 razpiriti, ig. szétfúni.
 razpisati, ig. szétírni.
 razpoloviti, ig. ketté osztani,
 szétvágni.
- razprodati, ig. eladni.
 razpustiti, — uštati, — ig.
 eleresztteni.
 razrěšiti, ig. megfejteni.
 razsaditi, ig. szétültetni.
 razsijati, ig. szétvetni.
 razsěrditi se, ig. meghara-
 gudni.
 razširiti, ig. kitárni.
 razum, f. h. ész, értelem.
 razuman, na, o, mel. értelmes.
 razuměti, ig. érteni.
 razumno, igh. értelmesen.
 razvalina, f. n. rom.
 razvaliti, ig. szétrombolni.
 razvedriti se, ig. kiderülni.
 razvijati, ig. szétkergetni.
 razžaliti se, ig. elszomor-
 kodni.
 reč, f. n. szó.
 reči, ig. szólni, mondani.
 red, f. h. rend.
 ředak, dka, o, mel. ritka, gyér.
 ředko, igh. gyéren.
 redom, igh. sorban.
 řeka, f. n. folyam.
 rešeto, f. s. rosta.
 riba, f. n. hal.
 ribar, f. h. halász.
 ribariti, ig. halászatot üzni.
 rob, f. h. rab.
 robiti, ig. rabolni.
 robovati, ig. rab lenni.
 rod, f. h. nem, faj, rokon.
 rođa, f. n. gólya.
 rodan, na, o, mel. termékeny.
 rodbina, f. n. rokonság.
 roditelj, f. h. szülő.

- roditi, ig. teremni, szülni.
 rodjen, a, o, mel. született.
 rogoz, f. h. szarv.
 rogat, a, o, mel. szarvval
 ellátott.
 rogoz, a, f. n. káka.
 roj, f. h. raj.
 roniti, ig. önteni, dönteni,
 sirni.
 rosa, f. n. harmat.
 rosan, sna, o, mel. harmatos.
 rositi, ig. harmatozni.
 rubje, f. s. ruha.
 ručak, f. h. reggeli.
 ručiti, ig. kezet nyujtani.
 ruděti, ig. pirosodni, pirulni,
 rugati se, ig. csúfolódzni.
 rujan, jna, o, mel. vörös, piros.
 ruka, f. n. kéz.
 rukopis, f. n. kézirat.
 rumen, f. h. pir.
 rumeniti l. ruděti, ig.
 rus, a, o, mel. (csak a nép-
 dalokban) szegszinü.
 rušiti, ig. dönteni.
 ruzmarin, f. h. rozmarin.
 ruža, f. n. rózsa.
 ružan, na, o, mel. rút.
 ružičan, čna, o, mel. rózsa-
 szinü.
 ružičast, a, o, mel. rózsás.
 ružiti, ig. rútolni.
 ružno, rútol, igh. gyalá-
 zatosan.
- S.
- s, sa, elj. val, vel,ról,
 ról.
- sabijati, ig. összegyűjteni,
 tömni.
 sablja, f. n. kard.
 sabor, f. h. gyűlés, egyházi
 zsinat.
 sabrati, l. sabirati, ig.
 sačuvati, ig. megőrzni.
 saći, ig. lelépni, leszállni.
 sád, f. h. ültetés.
 sad, sada, köt. most.
 sadanji, nja, e, mel. mostani.
 sadašnji, nja, e, mel. ugyanaz.
 saděržaj, f. h. tartalom.
 saděržavati, ig. tartalmazni.
 sáditi, ig. ültetni.
 sagibati, ig. hajlítani, (se)
 hajlongni.
 sagnuti, ig. meghajtani.
 sahranjivati, (sahriniti) ig.
 temetni.
 sakat, a, o, mel. csonka.
 sakriti, } ig. elrejtteni.
 sakrivati, }
 sakriviti, ig. vétkezni.
 sakupiti, l. skupiti, ig.
 saliti, ig. kiönteni, betölteni.
 salo, f. s. hāj,
 salomiti, ig. eltörni.
 sam, a, o, nvm. magam, ma-
 gad, maga.
 samcat, a, o, } nvm. l. sam.
 samcit, a, o, }
 samertni, na, o, mel. halandó.
 saměrtnik, f. h. halott.
 semiriti, ig. megnyugtatni,
 kiegyenlítani.

- samo, csak, samo da, köt. csak ha.
- samoća, f. n. magánosság.
- samoglasan, na, o, mel. magánhangzó.
- samosilan, siona, o, mel. zsarnoki, önkényes.
- samostalan, na, o, ml. önállásu.
- samostalnost, f. n. önállás.
- samovolja, f. n. önkény.
- samovoljan, ljna, o, mel. önkényes.
- san, } f. h. álm.
- sanak, }
- sanan, a, o, mel. álmos.
- sanjaria, f. n. képzelgés.
- sanjati, ig. álmodni.
- sanjkati se, ig. szánkázni.
- saone, }
- saonica, } f. n. szán, csak töb.
- saoni, }
- sapeti, (pnem) ig. megkötni, békóba verni,
- sapun, f. h. szappan.
- sapuniti, ig. szappanozni.
- sasěci, ig. levágni.
- saslušati, ig. meghallgatni.
- sastajati se, ig. összegyűlekezni.
- sastanak, f, h. összejövétel.
- sastunuti se, ig. l. sastajati se
- sastarati se, ig. gondolkodni vmiről.
- sastati se, l. ig. sastanuti se.
- sastaviti, ig. összekapcsolni.
- sasušiti se, ig. összeszáradni.
- sasuti, ig. be-, kiönteni.
- sasvim, igh. egészen, teljesen.
- sašiti, ig. összevarrni.
- sat, sahat, f. h. óra.
- satěradi, } ig. összehajtani,
- satěrivati, } beüzni.
- satěrti, ig. összetörni, megsemmíteni.
- sav, sva, sve, mel. egész.
- savěst, f. n. öntudat, lelkiismeret.
- savětovati, ig. tanácsolni.
- savezati, ig. összekötni.
- savijati, ig. összetekerni, összehajtogatni.
- saviše, igh. bőven, fölötte.
- saviti, ig. hajlítani, tekerni.
- savladatai, ig. meggyőzni.
- sazdanje, f. s. teremtés.
- sazdatelj, f. h. teremtő.
- sazdati, ig. teremteni, alkotni.
- sazidati, ig. felépíteni.
- sazivati, ig. összehívni.
- saznati, ig. megtudni, megtudakolni.
- sazrěti, ig. megérni.
- sazvati, ig. összehíni, csődíteni.
- sažaliti, ig. megsajnálni.
- sbacati, ig. ledobálni.
- sbaciti, ig. ledobni.
- sběci se, ig. összemenni.
- sběgnuti se, ig. ugyanaz.
- sbiti se, ig. történni.
- sbog. elj. ért, miatt.
- sbor, f. h. gyűlde, gyűlekezet.
- sboriti, ig. beszélni, szóokolni.
- sebičan, na, o, mel. önző.
- sěci, ig. vágni, metszeni.

sěd, a, o, mel. ősz.
 sedam, szn. hét.
 sedamdeset, szn. hetven.
 sedamdeseti, a, o, mel. het-
 venedik.
 sedamnaesti, a, o, mel. tizen-
 hetedik.
 sědanje, f, s. ülés.
 sědati, ig. le- leülni.
 sěditi, ig. ülni.
 sěditi, ig. öszülni.
 sedlar, f. h. nyereggyártó,
 sedlast, a, o, mel. nyerges.
 sedlati, ig. nyergelni.
 sedlo, f. s. nyereg.
 sedmorostruk, a, o, mel. hét-
 rétü.
 sedmi, a, o, mel. hetedik.
 sědnica, f. n. ülés.
 sědoglav, a, o, mel. őszfejü.
 seja, f. n. nővér.
 sejati, l. sijati.
 sěkira, f. n. balta.
 seliti, ig. megnépesíteni, vándorolni.
 seljak, } f. h. falusi ember.
 seljanin, }
 sělo, f. s. falu.
 selski, a, o, l. seoski, a, o.
 sěme, f. s. mag.
 sěn, } f. h. n. árny, árnyék.
 sěnka, }
 sěno, f. s. széna.
 seoski, ka, o, mel. falusi.
 sěsti, ig. leülni.
 sestra, f. n. nővér, hug.
 sestrin, a, o, mel. nővére.
 sěta, f. n. ábránd.

sětan, tna, o, mel. ábrándos.
 sětiti se, } ig. vissza, meg-
 sětjati se, } emlékezni.
 sěvati, ig. villámlani.
 sěverni, a, o, mel. éjszaki.
 sěrce, f. s. szív.
 sěrdačan, čna, o, mel. szivélyes.
 sěrdašce, f. s. l. sěrce.
 serdit, a, o, mel. haragos.
 sěrditi se, ig. haragudni.
 sěrna, f. n. őz.
 sgaditi se, ig. megundorodni.
 sgadjati, (djam), ig. czélozni.
 sgasiti, ig. kioltani.
 sginuti, ig. elveszni, kimulni.
 sgnječiti, ig. összenyomni.
 sgoda, f. n. alkalom, véletlen.
 sgodan, dna, o, mel. alkalmas.
 sgoditi, ig. eltalálni.
 sgodnost, f. n. jó alkalom.
 sgotoviti, ig. elkészíteni.
 sgrada, f. n. kerítés, sövény.
 sgraditi, ig. bekeríteni.
 sgrěšiti, ig. vétkezni.
 sgrijati, ig. megmelegíteni.
 sguliti, ig. lenyúzni, lefejtani.
 sguriti se, ig. összegörnyedni.
 shodan, dna, o, mel. cél-
 irányos.
 sići, ig. lemenni, leszállni.
 siguran, na, o, mel. biztos.
 sigurnost, f. n. biztosság.
 sijati, ig. vetni.
 sila, f. n. erő, hatalom.
 silan, lna, no, mel. erős ha-
 talmas.
 silaziti, ig. l. sići.
 siliti, ig. kényszeríteni.

- sin, f. h. fiú.
 sinoć, igh. mult estve.
 sinoćni, a, o, mel. estéli.
 sinuti, ig. sugárzani.
 sipati, ig. kiönteni, önteni.
 sipiti, ig. permetezni.
 sir, f. h. sajt.
 sirće, f. s. eczet.
 siromah, f. h. szegény.
 siromašan, šna, o, mel. szegényes.
 sirota, f. n. árva (nő).
 sirotan, f. h. árva (férfi).
 sirotinja, f. n. szegénység.
 sirov, a, o, mel. durva, nyers.
 sisati, ig. szopni.
 sit, a, o, mel. jóllakott.
 sito, f. s. szita.
 siv, a, o, mel. szürke.
 sjajan, na, o, mel. fényes.
 sjajnost, f. h. fényesség.
 sjati, ig. fényleni.
 skakati, ig. ugrálni.
 skakavac, f. h. tücsök.
 skamija, f. n. pad.
 skapati, ig. kimulni, megdögleni.
 skènaviti, ig. megcsonkitani.
 skidati, } ig. levenni.
 skinuti, }
 skliznuti se, ig. elcsúszni.
 skloniti, ig. elrejtteni, félretenni.
 skočiti, ig. ugorni.
 skok, f. h. ugrás, szökés.
 skoro, igh. nem sokára, rögtön.
 skot, f. h. állat.
 skovati, ig. összekovácsolni.
- skriti, } elrejtteni, eldugni.
 skrivati, }
 skriviti, ig. vétkezni, hibázni.
 skroz, elj. át.
 skup, a, o, mel. drága.
 skupiti, ig. összeszedni, gyűjteni.
 slama, f. n. szalma.
 slan, a, o, mel. sós.
 slanina, f. n. szalona.
 slati, ig. küldeni.
 slava, f. n. hir, dicsőség.
 slavan, na, o, mel. dicső.
 slaviti, ig. dicsőíteni, ünnepelni.
 slavoljubiv, a, o, mel. dicsvagyó.
 slavoljublje, f. s. dicsvágyás.
 slèditi, ig. következni.
 slép, a, o, mel. vak.
 slètati, } lerepülni, szállni.
 sletèti, }
 slika, f. n. kép, arczkép.
 sliti, ig. önteni.
 sloboda, f. n. szabadság, bátorság.
 slobodan, dna, o, mel. bátor, szabad.
 sloboditi, ig. felszabadítani.
 slobodno, igh. szabadon.
 sloga, f. n. egyetértés.
 slovo, f. s. betű, szó, beszéd.
 složan, na, o, mel. egyakarató, összetartó.
 složiti, ig. összerakni, tenni.
 složno, igh. egyetértve.
 složnost, f. n. egyetértés.
 slučaj, f. h. végzet, történet.

- slučajno, igh. történetesen.
 slučiti se, ig. történni.
 sluga, f. h. szolga.
 slušanje, f. s. hallgatás,
 figyelés.
 slušati, ig. hallgatni, figyelni.
 slutiti, ig. sejteni, jelenteni,
 gondolni.
 služba, f. n. szolgálat, hivatal.
 služiti, ig. szolgálni.
 služkinja, f. n. szolgáló.
 smaliti, ig. kisebbíteni.
 směh, f. h. nevetés.
 smějanje, f. s. ugyanaz.
 smějati se, ig. nevetni.
 smělan, smiona, o, mel. bátor.
 smělost, f. h. bátorság.
 směran, rna, o, mel. szerény.
 směрно, ig. szerényen.
 směrnost, f. n. szerénység.
 směšan, šna, o, mel. furcsa,
 különös.
 směšati, ig. összekeverni.
 směšiti se, ig. mosolyogni.
 smětati, ig. háborgatni, utban
 állani.
 směrt, f. n. halál.
 směrtan, tna, mel. halálos.
 smijanje, f. s. l. smějanje.
 smijati se, ig. l. smějati se.
 smisliti, ig. ráadni magát,
 elhatározni.
 smokva, f. n. füge.
 smola, f. n. szurok.
 smotati, ig. legombolyítani.
 smrad, f. h. bűz.
 smraditi, ig. bűdösíteni.
 suaga, f. n. erő, hatalom.
- snažan, žna, o, mel. erős,
 hatalmas.
 sněg, f. h. hó.
 snositi, ig. tűrni, szenvedni.
 soba, f. n. szoba.
 sokak, f. h. utcza.
 sokol, f. h. sólyom.
 som, f. h. harcsa.
 sova, f. n. éjjeli bagoly.
 spaliti, ig. összeperzselni, meg-
 égetni.
 spavati, ig. aludni.
 spaziti, ig. megpillantani.
 spēvati, ig. megénekelni.
 spomenak, f. h. emlék.
 spomenuti, ig. említeni.
 spomenuti se, } emlékezni.
 spominjati se, }
 sporo, igh. lassan.
 spram, }
 sprama, } elj. iránt.
 sprava, f. n. készlet.
 spravan, vna, o, mel. elké-
 szített.
 spraviti, ig. elkészíteni.
 spremiti, ig. elrejtteni, elké-
 szíteni.
 spretan, tna, o, mel. ügyes.
 sram, f. h. szégyen.
 sraman, mna, o, mel. szégyen-
 teljes
 sramiti se, ig. szégyelni magát.
 sramota, f. n. szégyen.
 sramotiti, ig. szégyeníteni
 vkit.
 sramotno, igh. szégyentel-
 jesen.
 srebriti, ig. ezüstözni

- srebro, f. s. ezüst.
 sreća, f. n. szerencse, boldogság
 srěda, f. n. szerda, közép.
 srědina, f. n. közép, bél.
 srědstvo, f. s. eszköz.
 srětan, tna, o, mel. szerencsés.
 stablo, f. s. szár, fa.
 stado, f. s. nyáj.
 stajati, ig. állni.
 staklen, na, o, mel. üvegbőli.
 staklo, f. s. üveg.
 stanje, f. s. állás, lakás.
 stanovit, a, o, mel. állandó.
 star, a, o, mel. ősz, öreg.
 starac, f. h. agg.
 starodrevan, vna, o, mel. ódon.
 starost, f. n. öregség.
 stas, f. h. termet, növés.
 stati, ig. állni, megállni.
 staza, f. n. gyalogút.
 stegnuti, ig. összeszorítani.
 stěna, f. n. szikla
 stenjati, ig. nyögni,
 stěrcati, ig. leszaladni, lefutni.
 stěrm, ma, o, mel. meredek.
 stěrpěti se, ig. tőrni, megnyugodni.
 stići, ig. utolérni.
 stid, f. h. szégyen.
 stidan, dna, o, mel. szégyenlős.
 stidětise, ig. szégyelni magát.
 stidljiv, a, o, mel. l. stidan, dna, o.
 stignuti, ig. utolérni.
 stih, f. h. vers.
 stoka, f. n. nyáj, csorda.
 stol, f. h. asztal.
 stopa, f. n. lábnyom.
 stopiti, ig. olvasztani.
 stostruk, a, o, mel. százrétű.
 stoti, a, o, mel. századik.
 strah, f, h. félelem.
 strahota, f. n. rettenetesség.
 strahoviti, a, o, mel. rémes.
 stran, a, o, mel. idegen.
 strana, f. n. oldal, rész, lap.
 strast, f. n. szenvedély.
 strašan, šna, no, mel. rémes.
 strašilo, f. s. rém, kísértet.
 strašiti, ig. ijesztteni.
 strašljiv, a, o, mel. félénk, nyúl szívű.
 strašljivac, f. h. félénk ember.
 strašljivost, f. n. félénkség.
 straža, f. n. őrállás.
 stražar, f. n. őrálló, őr.
 stražiti, ig. őrizni, őrt állani.
 strěla, f. n. nyíl.
 strěljati, ig. nyilazni.
 strělovit, a, o, mel. nyílgyors.
 strog, a, o, mel. szigorú.
 strogost, f. n. szigorúság.
 struganje, f. s. vakarás.
 strugati, ig. vakarni,
 struk, f. h. terma, nyél.
 struna, f. n. szőr.
 studen, a, o, mel. hideg.
 stupanje, f. s. előlépés.
 stupati, ig. előre menni, lépni.
 stvar, f. n. dolog.
 stvaranje, f. s. teremtés, alkotás.
 stvarati, ig. teremteni.
 stvor, f. h. teremtés, állat.
 subota, f. n. szombat.

- sudbina, f. n. végzet.
 sudija, f. h. bíró.
 suditi, ig. itélni.
 sudnica, f. n. törvényház.
 suh, a, o, mel. száraz,
 suhoća, f. n. szárazság.
 suknja, f. n. szoknya.
 sukobiti, ig. utban találni,
 összejönni.
 sulud, a, o, mel. félbolond.
 sumnja, f. n. sejtelen.
 sumnjati, ig. sejtteni.
 sumnjati se, ig. kétkedni.
 sunašce, } f. s. nap (az égen).
 sunce, }
 sunčan, a, o, mel. napi.
 sunčati se, ig. melegedni (a
 napon), sütkérezni.
 suproč, }
 suprot, } elj. ellen.
 suproti, }
 suprotiv, }
 suprotivan, vna, o, mel. ellenes.
 suprotiviti se, ig. ellenkezni,
 ellenállni.
 sur, a, o, mel. halvány, szürke.
 survati se, ig. összerogyni.
 suséd, f. h. szomszéd.
 susédan, dna, o, mel. határos.
 susrèsti, ig. l. sukobiti.
 susrèt, f. h. találkozás.
 sustati, ig. elfáradni.
 suša, f. n. szárazság.
 sušan, na, o, mel. száraz
 sušiti, ig. szárítani.
 suton, f. h. alkonyat.
 suv, a, o, mel. száraz.
 suvaja, f. n. (száraz) malom.
- suviše, igh. felette sok.
 suza, f. n. köny, könyű.
 suzan, zna, o, mel. könyes.
 suziti, ig. könyezni.
 sužanj, f. h. rab.
 svačiji, a, e, mel. mindenkié.
 svadba, f. n. menyegző, la-
 kadalom.
 svagda, igh. mindig.
 svagdanji, a, e, mel. minden-
 napi.
 svagdašnji, a, e, mel. folytonos,
 öröktartó.
 svak, a, o, mel. mindenki.
 svakako, igh. mindenképen.
 svakakov, a, o, mel. minden-
 féle.
 svaki, a, o, l. svak, a, o.
 svakojak, a, o, mel. l. svaka-
 kov, a, o.
 svakojako, igh. l. svakako.
 svakud, } igh. mindenhová.
 svakuda, }
 svaliti, ig. ledönteni
 svanjivati, ig. hajnalodni.
 svanuti, ig. megvirradni.
 svanutje, f. s. virradat.
 svečan, a, o, mel. ünnepélyes,
 ünnepi.
 svečanost, f. n. ünnepélyesség.
 svěća, f. n. gyertya.
 svědočanstvo, } f. s. n. bizo-
 svědočba, } nyitvány.
 svědok, f. h. tanu.
 svemogući, a, e, mel. minden-
 ható.
 svesěrdan, na, o, mel. szivélyes.
 svesěrdno, igh. szívesen.

svěst, f. n. öntudat.
 svesti, ig. levezetni, lecsukni.
 svěštenik, f. h. lelkész.
 svet, a, o, mel. szent.
 svět, f. h. világ, mindenség.
 svetac, f. h. szent, ünnep.
 světao, la, o, mel. fényes.
 světinja, f. n. szentség.
 svetiti, igt szentelni, ünne-
 pelni.
 svetkovati, ig. ugyanaz.
 světlost, f. n. fényesség.
 sveza, f. n. kötés, össze-
 függés.
 svezati, ig. megkötni.
 svěrh, }
 svěruhu, } elj. túl, felett, on, ön.
 svěrnuti, ig. befordulni.
 svěřšen, a, o, mel. elkészített.
 svěřsetak, f. h. vég, elvégzés.
 svěřšiti, ig. elvégezni.
 svila, f. n. selyem.
 svilen, a, o, mel. selymes,
 selyemböli.
 svilokos, a, o, mel. selyem-
 haju.
 svinja, f. n. disznó, sertés.
 svinjče, f. s. ugyanaz.
 svirac, f. h. dudás, zenész.
 svirala, f. n. furulya.
 svirati, ig. dudálni, zenélni.
 svod, f. h. boltozat.
 svoj, a, e, mel. enyém, tied,
 övé.
 svojiti, ig. eltulajdonítani,
 magáénak akarni.
 svota, f. n. illetmény, összeg.
 svući, ig. levetni, levetközni.

svud, }
 svuda, }
 svudar, }
 svudi, } igh. mindenütt.
 svudj, }
 svudje, }

Š.

šafraň, f. h. sáfrány.
 šajka, f. n. sajka.
 šajkaš, f. h. sajkás.
 šaka, f. n. marok, tenyér.
 šala, f. n. tréfa.
 šaliti se, ig. tréfálni.
 šaljiv, a, o, mel. tréfás.
 šanac, f. h. sáncz, árok.
 šapnuti, ig. súgni.
 šaran, f. h. ponty.
 šarati, ig. czifrázni.
 šaren, na, o, mel. czifra, tarka.
 šareniti se, ig. tarkulni.
 šaroper, a, o, mel. tarkatollú.
 šarov, f. h. komondor.
 šarovit, a, o, mel. l. šaren.
 šator, f. h. sátor.
 šav, f. h. varrás.
 šeboj, f. h. viola.
 šećer, f. h. czukor.
 šećeriti, ig. czukrozni.
 šećerni, na, o, mel. czukros.
 šesdeset, szn. hatvan.
 šesdeseti, ta, o, mel. hat-
 vanadik.
 šesnaest, szn. tizenhat.
 šesnaesti, a, o, mel. tizen-
 hatodik.
 šest, szn. hat.

šesti, ta, o, mel. hatodik.
 šestoper, f. h. hatágu buzogány.
 šestoperan, rna, no, mel. hatollú.
 šesir, f. h. kalap.
 šeta, šetnja, f. n. séta.
 šetanje, f. s. sétálás.
 šetati se, ig. sétálni.
 ševa, f. n. pacsirta.
 šibati, ig. korbácsolni.
 šikariti, ig. súrolni.
 širok, a, o, mel. széles.
 širom, igh. tárva, nyitva.
 šišati, ig. nyirni.
 šiti, ig. varrni.
 škoda, f. n. kár.
 škodan, dna, no, mel. káros, kártékony.
 škoditi, ig. ártani.
 skodljiv, a, o, mel. ártalmas.
 škola, f. n. iskola, tanoda
 šljiva, f. n. szilva.
 šljivik, f. h. szilvás, szilvákert.
 šor, f. h. utca, sor.
 špot, f. h. csúfolás.
 špotati se, ig. csúfolódní.
 štaka, f. n. mankó.
 štala, f. n. istálló.
 štampa, f. n. nyomda.
 štampar, f. h. nyomdász.
 štamparija, f. n. könyvnyomda.
 štampati, ig. nyomtatni.
 štap, f. h. bot, pálcza.
 štedan, dna, no, mel. takarékos.

šteděti, ig. kimélni, takarítani.
 štedionica, f. n. takarékpénztár.
 šteta, f. n. kár.
 štetiti, ig. károsítani.
 štetovati, ig. károsodni.
 štípati, ig. csípni.
 štit, f. h. paizs.
 štogod, } nvm. mi, valami.
 štogodj, }
 šuba, f. n. suba.
 šuga, f. n. rüh.
 šugav, a, o, mel. rühes.
 šugaviti, ig. rühesedni.
 šum, f. h. zaj, zajgás.
 šuma, f. n. erdő.
 šuman, mna, no, mel. erdei.
 šumnat, a, o, mel. lombozatos.
 šunjati se, ig. ide oda járni.
 šutiti, ig. hallgatni
 švraka, f. n. szarka.

T.

ta, köt. hisz, hiszen.
 taban, f. h. talp, lábtalp.
 tabor, f. h. tábor.
 taboriti, ig. táborozni.
 tad, } köt. akkor.
 tada, }
 tadanji, nja, e, } mel. akkori.
 tadašnji, nja, e, }
 taj, ta, to, nvm. ez, emez.
 tajan, tajna, tajno, mel. titkos.
 tajati, ig. titkolni.
 tajna, l. tajnost.
 tajiti, ig. ugyanaz.
 tajni, a, o, l. tajnan.

tajnik, f. h. titkár.
 tajno, igh. titokban.
 tajnost, f. n. titok.
 tajom, l. tajno.
 takav, kva, o, } mel. ilyen.
 taki, ka, o, }
 taki, igh. rögtön, mindjárt.
 takmen, na, o, mel. hasonló,
 páros.
 tako, igh. így, eképen.
 takodjer, köt. hasonlólag.
 takov, va, o, mel. takav.
 talas, f. h. hab, hullám.
 talasati se, ig. hullámszani.
 taljige, f. n. csak több. tar-
 goncza.
 tama, f. n. setétség.
 táman, mna, o, mel. setét.
 támán, igh. alig, aligha, majd.
 tambura, f. n. tambura.
 tamburanje, f. s. tamburálás.
 tamburati, ig. tamburán ját-
 szani.
 tamjan, f. h. tömjén.
 tamněti, ig. setétülni, homá-
 lyosodni.
 tamnica, f. n. börtön.
 tamničar, f. h. börtönőr.
 tamniti, ig. l. tamněti.
 tamno, igh. homályosan.
 tamnost, f. n. homály, se-
 téség.
 tamo, igh. ott, amott.
 tanak, nka, o, } mel. vékony,
 tanan, a, o, } finom.
 tane, f. s. golyó, teke.
 tanko, igh. vékonyan.
 tankost, f. n. finomság.

taraba, f. n. deszka kerítés.
 tarana, f. n. tarhonya,
 tavan, f. h. padlás.
 tavan, vna, o, l. taman.
 tavnica, l. tamnica.
 tečaj, f, h. folyás, szökés.
 tečan, čna, o, mel. folyton
 folyó.
 leći, ig. folyni.
 tegliti, ig. kinyújtani.
 tegliti se, ig. nyújtózkodni.
 tegota, f. n. nehézség, súlyos.
 tegotan, tna, o, mel. súlyos,
 fontos.
 tek, }
 tekar, }
 teke, } köt. alig, alig, hogy.
 tekem, }
 tele, f. s. borjú.
 tělesan, sna, o, mel. testes.
 tělesno, igh. testesen.
 teliti se, ig. megborjazni.
 tělo, f. s, test.
 teranje, f. s. üzés, kergetés.
 těrati, ig. üzni.
 teret, f. h. terh.
 teretan, tna, o, mel. terhes.
 těsan, sna, o, mel. szűk.
 těsno, igh. szűken.
 těšiti, ig. vigasztalni.
 težački, a, o, mel. póri.
 težak, f. h. pór.
 težak, žka, o, mel. súlyos,
 nehéz.
 težiti, ig. vágyni.
 težnja, f. n. vágy.
 těrbuh, f. h. has.
 těrčati, ig. szaladni.

- tèrg, f. h. kereskedés, vásárhely.
 tèrgovac, f. h. kereskedő.
 tèrgovati, ig. kereskedni.
 tèrn, f. h. tövis.
 tèrpati, ig. tömni, rakni.
 tèrpèti, }
 tèrpiti, } ig. türni, szenvedni.
 tèrpljiv, va, o, mel. türő, szenvedő.
 tèrti, ig. törölni, elveszteni.
 tèrzanje, f. s. ránczígálás.
 tèrziati, ig. ránczígálni.
 ti, nvm. te.
 tica, f. n. madár.
 tih, a, o, mel. csendes.
 tiho, igh. csendesen.
 tisuća, szn. ezer.
 tisući, a, e, mel. ezredik.
 tišina, f. n. csend.
 tišiti, ig. csendesíteni.
 tkanje, f. s. szövés.
 tkati, ig. szöni.
 tkogod, }
 tkogodër, } mel. egy valaki.
 tkogodj, }
 tobož, }
 tobože, } igh. ugyan.
 točak, f. h. kerék.
 točan, na, o, mel. pontos.
 točenje, f. s. mérés.
 točiti, ig. mérni.
 točnost, f. n. pontosság.
 tolik, a, o, mel. ily nagy.
 toliko, mel. ily nagy, ennyi.
 tolmač, f. h. tolmács.
 topiti, ig. olvasztani.
 toplina, f. n. melegség, forróság.
 toplo, igh. melegen.
 topola, f. n. nyárfa.
 torba, f. n. tarisznya.
 tovar, f. h. terh.
 tovarenje, f. s. rakodás.
 tovariti, ig. rakodni.
 tralje, f. n. csak több. rongy.
 tranjav, a, o, mel. rongyos.
 trava, f. n. fű.
 travan, vna, o, mel. füves.
 traženje, f. s. keresés.
 tražiti, ig. keresni.
 trèbati, ig. szükségelni.
 trebiti, ig. pusztítani, gyomlálni.
 treći, a, o, mel. harmadik.
 trećina, f. n. harmad.
 trepet, f. h. reszketés, remegés.
 trepetati, ig. reszketni.
 treptati, ig. hunyorgatni, pislogni.
 treptèti, l. trepetati.
 trešnja, f. n. cseresznye.
 tri, szn. három.
 trideset, szn. harmincz.
 trideseti, a, o, mel. harminczadik.
 triest, l. trideset.
 trinaest, szn. tizenhárom.
 trinaesti, a, o, mel. tizenharmadik.
 tista, szn. háromszáz.
 tistoti, ta, o, mel. háromszázadik.
 trobojan, jna, o, mel. háromszinü.

trojaki, f. h. csak töb. pünkösdi.	tumačiti, ig. tolmácsolni.
trojice, f. n. csak töb. ugyanaz.	tumarati, } ig. kóborolni.
trojka, f. n. három akós hordó.	tumariti, }
trolistan, tna, o, mel. három levelü.	tupoglav, a, o, mel. nehézfejü, tompaeszü.
trolëtan, tna, o, mel. három éves.	tupost, f. n. tompaeszüség.
tronog, a, o, mel. három lábu.	tužan, žna, o, mel. bánatos, szegény.
trostruk, a, o, mel. háromrétü.	tužba, f. n. panasz.
trošak, f. h. költség.	tužitelj, f. h. vádló.
trošan, šna, o, mel. költséges.	tužiti, ig. vádolni.
trošenje, f. s. pazarlás.	tužno, igh. bánatosan.
trošiti, ig. költeni.	tvar, f. n. teremtés, lény.
trovati, ig. mérgezni.	trërd, a, o, mel. kemény.
truba, f. n. kürt, tárogató, harsona.	tvërditi, ig. erősíteni.
trud, f. h. fáradság.	tvërdo, igh. keményen, erősen.
trudan, dna, o, mel. fáradságos.	tvoj, a, e, nvm. tied.
truditi, ig. fárasztani.	tvorac, f. h. teremtő.
truditi, se, ig. fáradni.	tvoriti, ig. tenni, teremteni.
trul, a, o, mel. rothadt.	
trulost, f. n. rothadás.	
truniti, } ig. rothadni.	
trunuti, }	
tu, igh. itt.	
tucati, l. tući.	
tuča, f. n. jégeső.	
tući, ig. verni.	
tud, } ig. erre, emerre.	
tuda, }	
tudar, }	
tudj, dja, dje, mel. idegen.	
tudjiti se, ig. idegenkedni.	
tuga, f. n. bánat.	
tugovati, ig. bánkódni.	
tulipan, f. h. tulipán.	
tumačenje, f. s. tolmácsolás.	
	U.
	u, elj. ban, ben, ba, be.
	ubav, a, o, mel. szép.
	ubëci, } ig. elszaladni.
	ubëgnuti, }
	ubijanje, f. s. ölés, gyilkolás.
	ubijati, ig. ölni, gyilkolni.
	ubiti, ig. ugyanaz.
	ubog, a, o, mel. szegény.
	ubojan, jna, o, mel. gyilkos, hadi.
	ubosti, ig. megszúrni.
	ubrisati, ig. letörölni.
	ucërvatisë, ig. megférgesedni.
	ucvasti, } ig. felvirágozni.
	ucvatiti, }
	ucviliti, ig. megszomorítani.

- učen, ena, o, mel. tanult, müvelt.
 učenik, f. h. tanuló.
 učenje, f. t. tanulás.
 učiniti, ig. tenni, végbevinni.
 učitelj, f. h. tanító.
 učiti, ig. tanulni.
 učtiv, a, e, mel. müvelt.
 ući, ig. bemenni.
 učutěti, }
 učutiti, } ig. elhallgatni.
 udadba, f. n. férjhezmenetel.
 udaja, f. n. ugyanaz.
 udarati, ig. verni, ütni.
 udariti, ig. megütni.
 udati, ig. férjhez adni.
 udati se, ig. férjhez menni.
 udovac, f. h. özvegy, nőtlen.
 udovica, f. n. özvegy (nő).
 udovoljiti, ig. kielégíteni.
 udobiti, ig. bemorzsolni.
 udvoran, rna, o, mel. udvarias, szolgálatkész.
 udvoravanje, f. s. udvarlás, hizelgés.
 udvoravati se, ig. hizelegni.
 ufanje, f. s. remény.
 ufati se, ig. reményleni.
 ufatiti, ig. megfogni.
 ugadjati, ig. kedvére járni.
 ugasit, a, o, mel. setét, barna.
 ugasiti, ig. eloltani.
 ugaziti, ig. begázolni.
 ugljen, f. h. szén.
 ugnati, ig. beüzni, bekergetni.
 ugnjezditi se, ig. megfészkelni magát.
 ugodan, dna, o, mel. kellemes.
- ugoditi, l. ugadjati.
 ugodnost, f. n. kedvesség, szolgálatkészség.
 ugostiti, ig. megvendégelni.
 ugrabiti, ig. elragadni.
 ugrebsti, ig. megkarmolni.
 ugrizti, ig. megharapni.
 ugušiti, ig. megfojtani.
 uh! ind. ó! eh!
 uhat, a, o, mel. füles.
 uho, f. s. fül.
 uhod, f. h. bemenet, bejárás.
 uhoda, f. h. kém.
 uhoditi, ig. bejárni, bemenni.
 uhvatiti, ig. megfogni.
 ukidati, }
 ukinuti, } ig. megrövidíteni,
 ukloniti, } félbeszakítani.
 uklonjati, } ig. félretenni,
 } kitérni.
 ukopati, ig. beásni.
 ukoriti, ig. szidalmazni, gyalázní, megszólni.
 ukovati, ig. bekovácsolni.
 ukras, f. h. dísz, ék.
 ukrasiti, ig. ékíteni, diszíteni.
 ukrasti, ig. ellopni.
 ukresati, ig. tüzet ütni.
 ukučanin, f. n. zsellér.
 ukuhati, ig. befözni.
 ukus, f. h. izlés.
 ukusan, sna, o, mel. izlésteli.
 ulagivati se, ig. hizelegni.
 ular, f. h. gyeplő.
 ulaziti, ig. bejárni.
 ulěpšavati, ig. szépíteni.
 ulětati, }
 uletěti, } ig. beszállongani.
 ulica, f. n. utca.

- uljudan, dna, o, mel. udvarias.
 uljubiti se, ig. megkedvelni.
 uljodnost, f. n. udvariasság.
 ulomak, f. h. töredék.
 uloviti, ig. elejteni (vadat).
 um, f. h. ész, értelem.
 umah, igh. rögtön.
 uman, mna, o, mel. értelmes,
 okos.
 umekšati, ig. megpuhítani.
 umërenost, f. n. mértékletesség.
 umëriti, ig. kimérni.
 umëšiti, ig. gyúrni.
 umëti, ig. tudni.
 umëtnik, f. h. művész.
 umërtviti se, ig. holtnak tétetni magát.
 umiliti se, ig. behizelgeni magát.
 umiljat, a, o, mel. kedves.
 umiriti, ig. kibékíteni, megnyugtani.
 umiti, ig. mosdani.
 umivati, ig. ugyanaz.
 umivanje, f. s. mosdás.
 umočiti, ig. bemártani.
 umoliti, ig. kérni, kikérni.
 umoran, rna, o, mel. fáradt.
 umoriti, ig. kifárasztani, elölni.
 umotriti, ig. megpillantani.
 umrëti, ig. meghalni.
 uneti, ig. bevinni.
 unići, ig. bemenni.
 uništiti, ig. megsemmíteni.
 upalitî, ig. meggyújtani.
 upasti, ig. beesni.
- upisati, ig. fel, beírni.
 upitati, ig. megkérdezni.
 upitomiti, ig. szelidíteni.
 uplašiti, ig. megijeszteni.
 uplesti, ig. befogni.
 upliv, f. h. befolyás.
 upotrëbiti, ig. felhasználni.
 upoznati, ig. megismerni.
 upoznati se, ig. megismerkedni.
 uprašiti, ig. beporolni.
 uprava, f. n. igazgatás, kormány.
 uputiti, ig. utbaigazítani.
 uredan, dna, o, mel. rendes.
 uredba, f. n. rendelet.
 urediti, ig. elrendezni.
 uroditi, ig. teremni.
 usaditi, ig. beültetni.
 uskërs, f. h. h. husvét.
 uskërsnuti, ig. feltámadni.
 uslëd, elj. ért, miatt, következtében.
 usna, f. n. ajak.
 uspomena, f. n. emlék.
 uspored, } igh. egymásmellé.
 usporedo, }
 usrëd, elj. között.
 usta, f. s. csak töb. száj.
 ustati, ig. felkelni.
 ustrëlitî, ig. nyilazni, megsebesíteni.
 usud, f. h. sors, végzet.
 usuditi se, ig. bátorkodni.
 usuti, ig. beönteni.
 uš, f. n. tetű.
 ušiti, ig. bevarrni.
 uštëdeti, ig. megkimélni.

- ušterb, f. h. hátrány, kár.
 utamaniti, ig. tönkre tenni.
 utèha, f. n. vigasz.
 utèrati, ig. beüzni.
 uto, köt. eközben, ekkor, mig.
 utonuti, ig. elsülyedni, be-
 fulladni.
 utopiti, ig. elmeríteni.
 utvéditi, ig. megerősíteni.
 uvèk, ig. mindig.
 uvenuti, ig. elhervadni.
 uvesti, ig. bevezetni.
 uvezati, ig. bekötni.
 uvo, l. uho.
 uvoda, l. uhoda.
 uvrèditi, ig. megsérteni.
 uz, } elj. ra, re, mellett, fel,
 uza, } hosszában.
 uzak, zka, o, mel. szük.
 uzbrati, ig. szedni, leszedni.
 uzdah, f. h. sóhaj.
 uzdahnuti, ig. sohajtani.
 uzduž, elj. hosszában.
 uzeti, ig. elvenni.
 uzica, f. n. madzag.
 uzidati, ig. beépíteni.
 uzimati, ig. venni, elfogadni,
 vásárolni.
 uzklik, f. h. fekiáltás.
 uzmicati, ig. hátrálni.
 uzmoći, l. moći, hatni, hetni.
 uzor, f. h. eszmény-, példány-
 kép.
 uzorati, ig. felszántani.
 uzporediti, ig. hasonlítani,
 egymás mellé tenni.
 uzrast, f. h. termet, növés.
 uzrok, f. h. ok.

uzrokovati, ig. okozni.
 uzvis, igh. felfelé.
 užas, f. h. l. strah.
 užina, f. n. ebéd.
 užinati, ig. ebédelni.
 uživanje, f. s. élvezés.
 uživati, ig. élvezni.

V.

vab, f. h. csalogatás.
 vabiti, ig. csalogatni.
 vaditi, ig. kivenni.
 vajkati, se, ig. bánkodni,
 szomorkodni.
 valjan, a, o, mel. ép, derék.
 valjati, ig. hengergetni.
 valovit, a, o, mel. hullámos.
 van, elj. kívül.
 vapno, f. s. mész, tapasz.
 varati, ig. csalni,
 varnica, f. n. szikra.
 varoš, f. n. város.
 vaskèrs, f. h. husvét.
 vatra, f. n. tűz.
 vatren, a, o, mel. tüzes.
 vazdan, igh. egész nap.
 važan, žna, o, mel. fontos.
 večan, čna, o, mel. örökös.
 veče, f. s. est.
 večeras, — ke, igh. este.
 večernji, a, e, mel. estéli.
 već, } köt. már.
 veće, }
 vedar, dra, ro, mel. derült.
 vedriti se, ig. derülni.
 vèk, f. h. kor, öröklét.
 velik, a, o, mel. nagy.

venac, f. h. koszorú.
 věnčati, } ig. koszorúzni,
 věnčavati, } esketni.
 venuti, ig. hervadni.
 veo, (vela), f. h. fátyol, lepel.
 veoma, igh. nagyon.
 věra, f. n. hit.
 věran, rna, o, mel. hű.
 veriga, f. n. láncz.
 věrno, igh. hűn, hiven.
 věrnost, f. n. hűség.
 věrovati, ig. hinni.
 veseo, ela, o; mel. vig.
 veslo, f. s. evedző.
 věst, f. n. tudósítás, hir.
 věšati, ig. akasztani, füg-
 geszteni.
 věšt, a, o, mel. ügyes.
 věštica, f. h. boszorkány.
 věstina, f. n. ügyesség.
 věšto, igh. ügyesen.
 vetar, f. h. szél.
 vetren, ena, no, mel. szeles.
 vetrić, f. h. fuvallat, esti
 szél.
 vezati, ig. összefűzni, —
 kötni.
 vezír, f. h. vezér.
 vězti, ig. himezni.
 věrh, f. h. tető, csúcs, orom.
 věrhu, elj. felett, át, hoz-hez.
 věrli, a, o, mel. ügyes, derék,
 erényes.
 věrlina, f. n. erény.
 věrt, f. h. kert.
 věrtar, f. h. kertész.
 vid, f. h. látás.
 viděti, ig. látni.

vijanje, f. s. kergetés.
 vijati, ig. kergetni.
 vika, f. n. lárma, zaj.
 vikati, ig. lármazni, zajon-
 gani.
 vila f. n. tündér.
 vilinski, a, o, mel. tündéries.
 vino, f. s. bor.
 vinograd, f. h. szőlő.
 visok, a, o, mel. magas.
 višnja, f. n. meggy.
 vit, a, o, mel. nyulánk.
 vlada, f. n. hatalom, kormány.
 vladati, ig. kormányozni.
 vladatelj, f. h. kormányzó.
 vlas, f. n. hajszal.
 vlaštan, žna, no, mel. nedves.
 vó, f. h. ökör.
 voće, f. s. gyümölcs.
 voda, f. n. viz.
 voden a, o, mel. vizes.
 vodenica, f. n. vizi malom.
 vodeničar, f. h. molnár.
 voditi, ig. vezetni.
 vojník, f. h. katona, hadfi.
 vojvoda, f. h. vajda.
 vojvodina, f. n. vajdaság.
 volja, f. n. kedv. akarat.
 voljan, na, o, mel. szabad.
 vosak, f. h. viasz.
 voštanica, f. n. viaszgyertya.
 vozati se, ig. kocsikázni.
 vozitî, ig. szekéren — hajón
 vinni.
 vrabac, f. h. veréb.
 vrag, f. h. ördög.
 vrana, f. n. varju.
 vrat, f. h. nyak.

vrata, f. s. csak töb. ajtó.
 vratar, f. h. ajtóőr.
 vratiti, ig. visszaadni.
 vrebati, ig. lesni.
 vredjati, ig. sértegetni.
 vrědno, igh. érdemes.
 vrěme, f. s. idő.
 vreo, la, lo, mel. forró, meleg.
 vruč, a, o, mel. meleg.
 vuk, f. h. farkas.
 vuna, f. n. gyapjú.

Z.

za, elj. ért, miatt, végett,
 után, mig.
 zabadava, igh. hasztalan,
 hiába.
 zabava, f. n. foglalkodás,
 mulatás.
 zabiti, ig. beverni.
 zablenući se, ig. odabámulni.
 zaboraviti, ig. elfelejteni.
 zabrana, f. n. tilalom.
 zabraniti, ig. tiltani, eltiltani
 zabraviti, ig. becsukni, be-
 zárni (ajtót).
 zabrinuti se, ig. elgondol-
 kodni.
 zaći, ig. lenyugodni, körül-
 járni, eltévedni.
 zad, } elj. megett.
 zada, }
 zaděti, ig. odatúzni.
 zaděrhñati, ig. megreszkedni.
 zadimiti, ig. befüstölteni.
 zadobiti, ig. megnyerni.
 zadosta, igh. elegendőleg,
 bőven.

zadovoljan, ljna, o, mel. meg-
 elégedett.
 zodovoljiti (koga) ig. kielé-
 gíteni.
 zadovoljiti se, ig. megalé-
 gedni.
 zadovoljnost, } f. n. s. meg-
 zadovoljstvo, } elégedés.
 zadržemati, ig. elszunyadni.
 zagěrliti, ig. megölelni.
 zagěrměti, } ig. mennydör-
 zagěrmļjeti, } geni kezdeni.
 zaglibiti se, ig. odaragadni.
 zagorje, f. s. hegység megetti
 tartomány.
 zagrada, f. n. kerítés.
 zagradići, ig. bekeríteni.
 zagriziti, ig. beharapni.
 zagušiti, ig. megfojtani.
 zagušļjiv, a, o, mel. fojtott.
 zahvala, f. h. köszönet.
 zahvaliti, ig. megköszönni.
 zaigrati, ig. játszani, — tán-
 czolni kezdeni.
 zakasñiti, ig. elkésni.
 zaklati, ig. megölni.
 zakleti, ig. megeskünni.
 zaklon, f. h. menhely.
 zakon, f. h. törvény, erkölcs,
 szokás.
 zakonit, a, o, mel. törvényes.
 zakovati, ig. beszegezni.
 zal, zla, zlo. (zao,) mel. rossz,
 mérges.
 zalediti, ig. fagyasztani.
 zalediti se, ig. megfagyni.
 zaliv, f. h. öböl.

- zaliti, ig. megöntení, — öntözni.
 zaludno, } igh. hiába, haszta-
 zaludu. } lanúl.
 zamislići, ig. gondolni, elgondolni.
 zamislići se, ig. gondolatokba mélyedni.
 zanat, f. h. mesterség.
 zanatlija, f. h. mesterember.
 zanimati se, ig. mulatni, foglalatoskodni.
 zao, zla, zlo, l. zal.
 zaorati, ig. szántani.
 zaoriti se, ig. visszhangzani.
 zapad, f. h. nyugat.
 zapadnji, a, e, mel. nyugati.
 zapaliti, ig. meggyújtani.
 zapara, f. n. hőség.
 zapečatiti, ig. bepecsételni.
 zapeti, ig. meg — fenakadni.
 zapis, f. h. okmány, talizmán.
 zapisati, ig. felírni, feljegyezni.
 zapitati, ig. megkérdezni.
 zaplakati, ig. sirni kezdeni.
 zaplašiti, ig. megijesztetni.
 zapovéd, f. n. parancs.
 zapovédanje, f. s. parancsolás.
 zapovédati, } ig. megparancsolni.
 zapovéditi, }
 zar? k. sz. tán nem? tehát?
 zarana, igh. korán.
 zarasti, ig. benőni.
 zaruděti, ig. elpirulni.
 zasěci, ig. bevágni.
 zasěda, f. n. leshely.
- zasluga, f. n. kereset, érdem.
 zaslužiti, ig. keresni, érdemelni.
 zastava, f. n. lobogó.
 zašiti, ig. bevarrni.
 zaštita, f. n. védelem, oltalom.
 zaštiti, ig. védeni, oltalmazni.
 zašto? k. sz. miért?
 zatajati, ig. eltitkolni, eltágnadni.
 zato, igh. azért.
 zatrubiti, ig. felhasanni.
 zatvarati, ig. becsukni, — bezárni.
 zatvor, f. h. tömlőcz, börtön.
 zatvoriti, ig. bebörtönözni.
 zaustaviti, ig. megállítani.
 zauzeti, ig. elfoglalni.
 zavada, f. n. egyenetlenség, vita.
 zavarati, ig. csalogatni.
 zavěs, } f. h. n. függöny.
 zavěsa, }
 zavět, f. h. szövetség (a szentírásban).
 zavičaj, f. h. szülőföld, lakhely.
 zavidan, dna, o, mel. irigy.
 zaviděti, ig. irigyelni.
 zavisan, sna, o, mel. függő.
 zavisěti-siti, ig. függni vkitől.
 zavist, f. n. irigység.
 zavod, f. h. intézet, alapítvány.
 zazveketati, ig. meg-megcsördülni.
 zažmuriti, ig. szemet hunyni, hunyogatni.

- zdrav, a, o, mel. egészséges, ép.
 zdravje, f. s. egészség.
 zdravo, igh. egészségesen.
 zebsti, ig. fázni.
 zec, f. h. nyúl.
 zelen, a, o, mel. zöld.
 zeleniti se, ig. zöldelni.
 zelenkast, a, o, mel. zöldszinü.
 zemlja, f. n. föld, földgolyó.
 zemljak, f. h. földi.
 zënica, f. n. szembogár.
 zërno, f. s. szem.
 zëv, f. h. ásítózás.
 zëvati, ig. ásítani.
 zgotoviti, ig. elkészíteni.
 zid, f. h. fal.
 zidar, f. h. köműves.
 zima, f. n. tél, hidegség.
 zimi, igh. télnek idejében.
 zimni, na, no, mel. téli.
 zimovati, ig. telelni.
 zimski, a, o, mel. l. zimni.
 zimus, igh. ezen a telen.
 zlatan, tna, o, mel. aranyos.
 zlatiti, ig. aranyozni.
 zlatjen, a, o, mel. aranyozott.
 zlato, f. s. arany.
 zlatokos, a, o, mel. arany-
 haju.
 zlo, f. s. baj, nyomor,
 zloba, f. n. káröröm.
 zlotvor, f. h. ellenség.
 zmaj, f. h. sárkány.
 zmija, f. n. kigyó.
 značaj, f. h. jelentés.
 znamenit, a, o, mel. jeles, hires.
 znatan, tna, o, mel. ismeretes,
 jelentő.
- znati, ig. tudni.
 znoj, f. h. verejték, izzadság.
 zob, f. n. zab.
 zolja, f. n. darázs.
 zora, f. n. hajnal.
 zrak, f. h. fény, sugár, levegő.
 zrëo, la, o, mel. érett.
 zrëti, ig. megérni.
 zub, f. h. fog.
 zulum, f. h. erőszak.
 zvati, ig. hívni, nevezni.
 zveka, { f. n. h. csengés.
 zveket, }
 zvëzda, f. n. csillag.
 zvëzdar, f. h. csillagász.
 zvižd, f. h. fütyülés.
 zviždati, ig. fütyülni.
 zvonar, f. h. harangozó.
 zvonce, f. n. csengetyű.
 zvoniti, ig. harangozni.
 zvonjenje, f. s. harangozás.
 zvono, f. s. harang.
 zvuk, f. h. csengés, hangzás.
- Ž.
- žaba, f. n. béka.
 žaliti, ig. sajnálni.
 žalosan, sna, o, mel. bánatos,
 szomorú.
 žalost, f. n. szomorúság,
 nyomor.
 žalostan, tna, o, mel. l. žalosan.
 žalostiti; ig. szomorítani.
 žalostiv, a, o, mel. kegyes.
 žar, f. h. izzó, forróság.
 žbun, f. h. berek, bokor.
 ždral, f. h. daru.

ždrèbac f. h. }	csikó.	žitán, tna, o, mel. búzagaz-
žrèbe, f. s. }		dag (év).
žeći, ig. égetni.		žito, f. s. búza.
žedan, dna, o, mel. szomjas.		živ, a, o, mel. eleven, gyors, hó.
žedněti, ig. szomjazni.		živa, f. n. higany.
želèti, ig. kivánni, vágyni.		živiti, ig. élni.
želja, f. n. vágy.		živo, igh. gyorsan.
željan, ljna, o, mel. vágyódó.		život, f. h. élet.
željno, igh. kíváncsian.		žubor, f. h. csergedezés.
žena, f. n. asszony.		žuboriti, ig. csergedezni.
žerava, }	f. n. parázs.	žuč, f. n. epe.
žeravica, }		žuděti, }
žeti(žanjem) ig. aratni.		žuditi, } ig. vágyni, óhajtani.
žetva, f. n. aratás.		župan, f. h. ispán.
žig, f. h. jel, bélyeg.		župania, f. n. ispánság.
žila, f. n. ér, gyökér.		žuriti se, ig. sietni.
žilast, a, o, }	mel. eres, gyö-	žut, a, o, mel. sárga.
žilav, a, o }		keres.

S z ó t á r.

(magyar-illir).

A.

a, az, ovaj, ova, ovo, nvm.

abba, u to, igh.

abbahagyni, prekinuti, ig.

ablak, prozor, f. h.

abrak, obrok, f. h.

ábránd, sěta, f. n.

ábrándos, sětan, tna, o, mel.

ábrázat, obraz, lice, f. h. s.

abroncs, obruč, f. h.

aczel, čelik, f. h.

adás, davanje, f. s.

addig, dotlem, dotle, igh.

ág, grana f. n.

ágas, granat, a, o, mel.

ágy, postelja, f. n.

agyonlőni, } ubiti, ig.

agyonütöni, }

ágyú, top, f. h.

ahol! eno, gle! ind.

ajak, usne, csak töb. f. n.

ajándék, poklon, dar, f. h.

ajándékozni, poklanjati, pokloniti, ig.

ajánlani, preporučati, ig.

ajánlás, preporučenje, f. s.

ajtó, vrata, f. s.

akadály, prepona, f. n.

akár-akár, ili-ili, köt.

akasztani, věšati, ig.

akasztófa, věšala, f. s. csak
töb.

akkor, onda, igh.

akó, akov, f. h.

alá, pod, elj.

aláásni, podkopati, ig.

aláesni, podpasti, ig.

aláírás, podpis, f. h.

aláírni, podpisati, ig.

alávetni, podbaciti, ig.

alacsony, nisak, niska, o, mel.

alatt, pod, elj.

áldani, blagosloviti, ig.

áldás, blagoslov, f. h.

áldozat, žertva, f. n.

alig, jedva, taman, igh.

alkalom, prilika, sгода, f. n.

állandó, postojan, jna, o, mel.

állani, stajati, ig.

alma, jabuka, f. n.

álmodni, sanjati, ig.

álmos, sanan, a, o, mel.

álom, san, sanak, f. h.

angyal, andjeo, f. h.
 annyi, toliko, igh.
 anya, mati, majka, f. n.
 ápolás, něga, f. n.
 ápolni, něgovati, ig.
 apró, sitan, tna, o, mel.
 arany, zlato, f. s.
 aranyos, zlatan, tna, o, mel.
 árbocz, jadrilo, katarka, f. s. n.
 arcz, lice, oblik, f. s. h.
 arczkép, lik, salik, f. h.
 árnyék, sen, senka, f. h. n.
 árú, árúczikk, roba, f. n.
 árva (him.) sirotan, f. h.
 árva (nő.) sirotica, f. n.
 árva (sem.) siročce, f. s.
 árva, sirotan, tna, o, mel.
 ásni, kopati, ig.
 asszony, žena, f. n.
 asztal, stol, f. h.
 asztalos, stolar, f. h.
 átkozni, kleti, ig.
 átkozott, proklet, a, o, mel.
 átok, kletva, f. n.
 átölelni, zagèrliti, ig.
 átrepülni, priletèti, ig.
 átszúrni, probosti (bodem) ig.
 áttekinteni, providèti, preg-
 ledati.
 atya, otac, babo, f. h.
 azonban, medjutim, igh.
 azonnal, odma, takim, igh.
 azután, poslé, köt.

B.

ba, be, u, elj.
 bab, pasulj, f. h.

báb, lutka, beba, f. n.
 babér, lavor, f. h.
 baglya, plast, f. n.
 baj, nevolja, f. n.
 balha, buva, f. n.
 balta, sèkira, f. n.
 bámulni, zablenuiti se, ig.
 bánat, tuga, f. n.
 bánatos, tužan, žna. o, mel.
 bántani, vredjati, dirati.
 barát, brat, prijatelj, kalud-
 jer, f. h.
 bársony, kadifa, f. n.
 bátor, slobodan, dna, o, mel.
 be, l. ba.
 beadni, dati, predati, ig.
 bebizonyitni, posvèdočiti, ig.
 becsalni, uvarati, umamiti, ig.
 becsület, čast, poštenje, f.
 n. s.
 becsülni, poštovati, ig.
 bedugni, zapušiti, ig.
 beesni, upasti, ig.
 befagyni, zalediti se, ig.
 befejezni, svèršiti, ig.
 befizetni, platiti, ig.
 befözni, ukuhati, ig.
 begyógyítani, zalèčiti, ig.
 behajtani, utèrati, ig.
 behordani, uneti, ig.
 behúzni, uvući, ig.
 beinni, upiti, ig.
 beirni, upisati, ig.
 bejönni, unići.
 béke, mir, f. h.
 békes, miran, rna, o, mel.
 békesen, mirno, igh.
 bekeverni, pomèšati, ig.

- békiteni, pomirivati, izmiriti, ig.
 békó, puto, okov, f. s. h.
 bekötni, uvezati, svezati, ig.
 belátni, uviděti,
 beléfojtani, ugušiti, zagušiti, ig.
 belekapni, započeti, ig.
 bemetszeni, zasěci, ig.
 bemocskolni, upěrljati, ig.
 ben, u, elj.
 benyelni, ugutati, ig.
 bepecsételni, zapečatiti,
 bér, nadnica, zasluga, f. n.
 beretva, brijač, brijaća britva, f. h. n.
 besetédni, smračiti se, ig.
 besetétiteni, pomračiti, ig.
 beszaladni, utěrcati, ig.
 beszéd, govor, razgovor, f. h.
 beszélni, govoriti, razgovarati se, ig.
 betakarni, pokriti, ig.
 beteg, bolestan, tna, no, mel.
 betegség, bolest, f. n.
 betegeskedni, bolovati, ig.
 betű, pismo, f. s.
 bezárni, zabraviti, zaključati, zatvoriti, ig.
 bevádolni, obtužiti, ig.
 biblia, světo pismo, f. s.
 bimbó, pupolj, pupoljak, f. h.
 birálat, presuda, f. n.
 birálni, presuditi, ig.
 birkózni, hěrvati se, ig.
 birni, imati, moći, ig.
 birsalma, gunja, dunja, f. n.
 birtok, imanje, f. s.
 bizni, nadati se, ufati se.
 bocskor, opanci, csak töb. f. h.
 bogár, bubá, f. n.
 bokor, bukor, f. h.
 boldog, srěčan, čna, o, mel.
 boldogság, srěča, f. n.
 boldogítani, ig. usrěčiti, ig.
 bolond, lud, a, o, mel.
 bolondítani, zaludjivati, ig.
 bolondozni, luditi se, ig.
 bolthajtás, svod, f. h.
 bor. vino, f. s.
 borjú, tele, f. s.
 borzadni, naježiti se, strašiti se, ig.
 borzalom, jeza, strah, f. n. h.
 boszorkány, věstica, f. n.
 boszú, osvěta, f. n.
 boszúlni, osvětiti, ig.
 bot, palica, batina, f. n.
 bö, alvatan, tna, o, prostran, a, o, mel.
 bölcső, kolěvka, šica, f. n.
 börtön, tavnica, f. n.
 böség, izobilje, izobiljnost, f. s. n.
 böven, izobilno, igh.
 bú, tuga, f. n.
 búgni, gugutati, ig.
 búgás, gugutanje, f. s.
 búza, žito, f. s.
 buzgó, prilježan, žna, o, mel.
 buzgótság, prilježnozt, f. n.
 bűn, grěh, f. h.
 bűnös, grěšan, šna, o, mel.

C.

csábitani, mamiti, varati, ig.
 csak, samo, köt.
 csak hogy, samo kad, köt.
 csakugyan, zaista, igh.
 csalán, kopriva, f. n.
 csalárd, lukav, a, o, mel.
 csalás, prévara, f. n.
 csalatkozni, prevariti se, ig.
 csalni, varati, ig.
 csapás, udar, udarac, f. h.
 császár, car, f. h.
 császári, carski, a, o, mel.
 császárné, carica, f. n.
 császárság, carsvo, f. s.
 csat, kopča, f. n.
 csata, boj, f. h.
 csatahely, bojište, f. s.
 csatázni, bojak biti, ig.
 csatolni, kopčati, ig.
 cseléd, sluga, (sluškinja) f. h. n.
 cselekedni, raditi, poslovati,
 dělati, ig.
 csendesíteni, tešiti, smimira-
 vati, ig.
 csepegni, kapljati, ig.
 csepp, kaplja, kap, f. n.
 cserélés, menjanje, f. s.
 cserélni, menjati, ig.
 csecs, sisa, dojka, f. n.
 csiga, puž, f. h.
 csiklandani, golicati, ig.
 csikó, ždrebe, f. s.
 csillag, zvězda, f. n.
 csillámlani, světliti se, ig.
 csinos, ubav, a, o, krasan, na,
 o, mel.

csintalan, nemiran, na, o, ne-
 stašan, na, o, mel.
 csipni, štípati, ig.
 csókolni, ljubiti, ig.
 csókolódní, ljubiti se, ig.
 csónak, čun, f. h.
 csont, kost, f. n.
 csoport, gomila, f. n.
 csorda, čorda, f. n.
 csorogni, curiti, ig.
 csörögni, zvečati, ig.
 csütörtök, četvrtak, f. h.
 csuda, čudo, f. s.
 csudálkozni, čuditi se, ig.
 csufolás, rujanje, f. s.
 csufolni, rugati (koga) ig.
 csúnya, gadan, na, no, mel.
 csupán, samo, igh.
 csúszni, puziti, ig.
 csüggedni, očajati, ig.
 czél, cil, cěl, f. h. n.
 czélozni, nišaniti, ig.
 czérna, konac, f. h.
 czethal, kit, f. h.
 czifra, šaren, a, o, mel.
 czím, naslov, f. h.
 czivakodni, inatiti se, ig.
 czölöp, kolac, f. h.
 czukor, šećer, f. h.

D.

dagadni otečí, ig.
 dajka, dadilja, f. n.
 dal, pėsma, f. n.
 dalolni, pėvati, ig.
 darab, komad, f. h.
 darabolni, komadati, ig.

de, al, ali, köt.
 dél, podne, f. s.
 denevér, ljiljak, f. h.
 dér, mraz, f. h.
 derék, jak, snažan, žna, o.
 derůlni, razvėdriti se, ig.
 diadal, pobėda, f. n.
 dio, orah, f. h.
 disznó, svinja, f. n.
 dicsekedni, faliti se, ig.
 dicsėret, pohvala, f. n.
 dicsėrni, faliti koga, ig.
 dob, doboš, bubanj, f. h.
 dohány, duvan, tutun. f. h.
 dolog, posao, f. s.
 dolgozni poslovati, raditi, ig.
 domb, brežuljak, breg. f. h.
 dorgálni, karati, ig.
 dög, cėrkotina.
 dögölni, cėrkavati, ig.
 drága, drag, a, o, mel.
 drágakő, dragi kamen. f. h.
 drágán, skupo, ig.
 duda, gajde, f. n. csak több.
 dudálni, svirati u gajde, ig.
 dudás, gajdaš, f. h.
 duga, zapušak, f. h.
 dúlni, pustošiti, bėsniti, ig.
 Duna, Dunaj, Dunavo, f. h. s.
 dunha, dunja, gunja, f. n.
 durva, sirov, a, o, mel.
 dühös, bėsan, na, o, mel.
 düteni, svaljivati, ig.

E.

E, ez, ovaj, ova, ovo, nvm.
 eb, pseto, f. s.

ebéd, užina, f. n.
 ebėdelni, užinati, ig.
 éber, pažljiv, a, o, mel.
 ébredezni, probudjivati se, ig.
 ébredni, probudėti se, ig.
 eddig, dovde, igh.
 edény, sud, f. h.
 édes, slatka, a, o, (sladak)
 mel.
 édesen, slatko, igh.
 édesíteni, osladjivati, ig.
 ég, nebo, f. s.
 égdörgés, gėrmljavina, f. n.
 egér, miš, f. h.
 egészség, zdravlje. f. s.
 egészsėges, zdrav, a, o, mel.
 egészsėgtelen, nezdrav, a, o,
 mel.
 egész, ceo, la, lo, mel.
 égni, goret, ig.
 egy, jedan, na, o, mel.
 egybe, zajedno, igh.
 egyetlen, jedini, a, o, mel.
 egyezni, pogadjati se, ig.
 egyház, cėrkva. f. n.
 egyházi gyűlés, cėrkveni
 sabor, f. h.
 egysem, ni jedan, dna, o, mel.
 egyszer, jedared, szmn.
 együgyű, bezazlen, a, o, mel.
 éh, glad, f. n.
 éhes, gladan, na, o, mel.
 éhezés, gladovanje, f. s.
 éj, noć, f. n.
 éjelenként, noćom, igh.
 éjszak, sėver, f. h.
 ejteni, izpustiti, ig.
 éjszaka, noć, f. n.

- eke, plug, f. h.
 ekkor, sad, sada, sade, igh.
 ekkori, sadanji, a, e, mel.
 él, sčenicica, f. n.
 eladás, prodaja, f. n.
 elállani, otstupíti, ig.
 elállítai, zaustaviti, ig.
 elaludni, zaspai, ig.
 elbeszélai, pričati, pripově-
 dati, ig.
 elbucsúzai, oprostiti se, ig.
 eledel, jestivo, f. s.
 elefánt, elefant, f. h.
 elegen, dosta, igh.
 eleget tenni, za dosta učini-
 ti, ig.
 elégai, izgorěti, ig.
 eleibe hágai, pred njega
 stati, ig.
 élelem, l. eledel.
 énekelai, odpěvati, ig.
 élénk, frižak, živ, a, o, mel.
 elereszteni, (vkit) ot pustiti
 koga, ig.
 éles, ostar, ra, o, mel.
 élesítai, oštriti, ig.
 élet, zivot, f. h.
 elfaragni, odrězati, ig.
 elfáradai, umoriti se, ig.
 elfogyni, uvenuti, ig.
 elfutai, poběći, ig.
 elhajtai, oterati, ig.
 elhalasztai, odložiti, ig.
 elhinni, věrovati, ig.
 elhinteni, rasuti, ig.
 elhívai, dozvati, dovikati ig.
 elhullai, opadati, ig.
 elinditai, krenuti, ig.
 elkölteni, potrošiti, ig.
 elküldenai, poslati, ig.
 ellen, suprot, elj.
 ellen, dušman, neprijatelj, f. h.
 ellenmondai, suprot reći, ig.
 ellentállai, suprot stati, ig.
 ellopai, ukrasti, ig.
 ellovagolai, odjahati, ig.
 elmaradai, ostati, izostati, ig.
 elme, um, pamet, razum, f. h. n.
 elmélkedai, misliti se, ig.
 elmenni, otići, ig.
 elmerülai, utonuti, ig.
 elmosolyodai, osmehnuti se, ig.
 elnézai, odgledati, ig.
 élai, živěti, ig.
 elnyelni, progutati, ig.
 eloltai, pogasiti, ig.
 elosztai, podeliti, ig.
 előjónai, doći (na mejdan), ig.
 előljárai, napred ići, ig.
 előpénz, kapara, f. n.
 előszó, predgovor, f. h.
 először, pèrviput, igh.
 elpirulai, pocèrveniti, ig.
 elrémülai, uplašiti se, ig.
 elrepedai, puknuti, ig.
 elrontai, pokvariti, ig.
 elrothadai, iztrunuti, ig.
 elseperai, očistiti, ig.
 első, pèrvi, a, o, mel.
 elsüketülai, ogluhnuti, ig.
 elszakadai, pokidati se, ig.
 elszaladai, poběći, ig.
 elszállai, odletiti, ig.
 elszáradai, osušiti se, ig.
 elszüretelni, obrati, ig.
 eltitkolai, zatajati, ig.

- eltörni, razbiti, ig.
 elcsalni, odmamiti, odvarati, ig.
 elcsudálkozni, začuditi se, ig.
 eltürni, snositi, ig.
 elúszni, odplivati, ig.
 elválás, rastanak. f. h.
 elválni, rastati se, ig.
 elvenni, uzeti, ig.
 elveszni, izgubiti se, ig.
 elvirágozni, procvétati, ig.
 ember, čovek, f. h.
 emlék, spomen, pomenak, f. h.
 én, ja, nvm.
 ének, pesma, f. n.
 ép, zdrav, a, o, mel.
 epe, žuč, f. n.
 eper, dud, f. h.
 építeni, zidati, ig.
 ér, žila, f. n.
 érdem, zasluga, f. n.
 erdő, šuma, f. n.
 erény. věrlina, f. n.
 eres, žilav, a, o, mel.
 érett, zreo, la, lo, mel.
 érezés, čustvo, osećanje, f. s.
 erő, snaga, sila, f. n.
 erősíteni, potvèrdjivati, ut-
 vèrdjivati, ig.
 erőszak, nasilje, f. s.
 erőszakosan, silom, igh.
 erre, ovud, tudan, igh.
 ért, za, elj.
 érteni, razumeti, ig.
 esdeni, moliti, ig.
 esernyő, kišobran, f. h.
 esni, padati, ig.
 eső, kiša, f. n.
 esős, kišovit, a, o, mel.
- este, večé, f. s.
 estéli, večernji, a, e, mel.
 ész, pamet, f. n.
 esztendő, godina, f. n.
 étel, jelo, f. s.
 eczet, sirće, f. s.
 év l. esztendő.
 evezés, veslanje, f. s.
 evező, veslo, f. s.
 ez, ovaj, ova, ovo, nvm.
 ezer. hiljada, szn.
 ezüst, srebro, f. s.
 ezzel, tim, otim, igh.
- F.
- fa, dèrvo, f. s.
 fagylalt, sladoled, f. h.
 fagygyú, loj, f. h.
 fagyasztani, lediti, ig.
 fagygyugyertya, lojana sve-
 ća, f. h.
 fagyni, lediti se, ig.
 fájdalom, bol, teret, f. h.
 fájni, boliti, ig.
 fáklya, buktinja, f. n.
 fal, zid, duvar, f. h.
 falat, zalogaj, f. h.
 falni, jesti, ig.
 fáradni, sustati, umoriti se, ig.
 fáradt, trudan, na, o, umoran,
 na, o, mel.
 faragni, deljati, ig.
 fark, rep, f. h.
 farkas, kurjak, vuk, f. h.
 farsang, poklade, f. n. csak töb.
 facsarni, cèditi, ig.
 fátyol, veo, f. h.

- fazék, lonac, f. h.
 fazekas, lončar, f. h.
 fázni, zebsti, ig.
 fészek, gnjězdo, f. s.
 fehér, beo, la, lo, mel.
 fehéríteni, běliti, ig.
 fejedelem, poglavar, f. h.
 fejni, muziti (muzti) ig.
 fék, uzda, f. n.
 fékezni, zauzdati, ig.
 feküdni, ležati, ig.
 fekvés, ležaj, f. h.
 feladni, zadati, predati, ig.
 felásni, odkopati, ig.
 feldagadni, oteći, ig.
 felejteni, zaboraviti, ig.
 feleség, žena, ljuba, f. n.
 felett, nad, elj.
 felezni, poloviti, ig.
 felfegyverkezni, oružati se, ig.
 felfeszíteni, razapeti, ig.
 felfúni, naduvati, ig.
 felgyújtani, zapaliti, ig.
 félhold, poluměsec, f. h.
 felhő, oblak, f. h.
 felkelni, ustati, ig.
 felkeresni, potražiti, ig.
 felmenni, otići (gore) ig.
 felmérni, izměriti, ig.
 felnevelni, odraniti, ig.
 felnőni, narasti, ig.
 felolvasni, pročitati, ig.
 felső, gornji, a, e, mel.
 felszántani, uzorati, ig.
 felvirradni, svanuti, ig.
 felzavarni, uzmutiti, ig.
 fenék, dno, f. s.
 fenekelni, nasěsti, ig.
- fény, sjaj, f. h.
 fényes, sjajan, na, o, mel.
 fényleni, sjati se, ig.
 fenyegetődni, pretiti se, ig.
 féreg, cěrv, f. h.
 fergeteg, vijor, f. h.
 férj, muž, f. h.
 festeni, bojiti.
 fésülni, češljati, ig.
 fi, sin, f. h.
 fiatakor, mladost, f. n.
 füge, smokva, f. n.
 figyelni, paziti, ig.
 fog, zub, f. h.
 fogadni, obećati, zakleti
 se, ig.
 fogadás, obećanje, f. s.
 fogó, kljeste, f. n. csak töb.
 fogoly, rob, f. h.
 folyam, rěka, f. n.
 folyóvíz, tekuća voda, f. n.
 fonál, predja, f. n.
 fonás, pletenje, f. s.
 forgács, iverje, f. s.
 forgatni, okretati, ig.
 forogni, okretati, ig.
 forrás, izvor, f. h.
 fő, glava, f. n.
 főfájás, glavobolja, f. n.
 főváros, glavna varoš, f. n.
 föld, zemlja, f. n.
 földi, zemaaljskî, a, o, mel.
 fürdeni, kupati se, ig.
 fürösztelni, kupati, ig.
 fősvény, tvěrdica, f. h. és n.
 fújni, duvati, puvati, ig.
 futni. bežati, ig.
 fuvalat, laor, f. h.

fuvolya, frula, f. n.
 fű, trava, f. n.
 függöny, zavěsa, f. n.
 fülbevaló, oboci, f. h. csak
 töb.
 fülemile, slavuj, f. h.
 füst, dim, f. h.
 füstölgeni, dimiti se, ig.
 füstös, dimljiv, a, o, mel.
 fütteni, ložitî, ig.
 fütés, loženje, f. s.
 füttyülés, zviždanje, f. s.
 füttyülni, zviždati, ig.
 füz, vrba, vrbino dërvo, f. n. s.

G.

gabona, rana, plod, f. n. h.
 gabona kereskedés, ranska
 tergovina, f. n.
 galamb, golub, golubica,
 f. h. n.
 galambszinü, golubast, a, o,
 mel.
 galy, grana, f. n.
 gálya, galiya, f. n.
 ganaj, galeba, f. n.
 gatya, gatje, f. n. csak töb.
 gazember, hula, f. h. és n.
 gazdag, bogat, a, o, mel.
 gazdagítani, bogatiti, ig.
 gazdagság, bogatstvo, f. s.
 gazdasszony, gazdarica, f. n.
 gázolni, gaziti, broditi, ig.
 gége, gérljan, f. h.
 gereblye, grablje, f. n. csak
 töb.
 gerenda, balvan, f. h.

gerezd, grozd, f. h.
 gerjelem, uzhicenje, f. s.
 gerlicze, gèrlica, f. n.
 giliszta, glista, f. n.
 gólya, roda, f. n.
 golyó, tane, f. s.
 gomba, pećurka, f. n.
 gombostű, čioda, pčioda, f. n.
 gond, briga, f. n.
 gondatlan, bezbrižan, žna,
 žno, mel.
 gondolat, misao, f. n.
 gondolkozni, misliti se, ig.
 gondolni, mislitî, ig.
 gondolni vmivel, misliti o
 čemu, ig.
 gondos, brižljiv, a, o, mel.
 gondoskodni, brinuti se, ig.
 gonosz, bezbožan, žna, o, mel.
 goromba, grub, a, o, mel.
 gödör, jama, f. n.
 gömbölyü, okrugao, la, lo,
 mel.
 görbe, gérbav, a, o, mel.
 gőzfürdő, parno kupatilo,
 (kupka,) f. s. n.
 gözhajó, parobrod, f. h.
 gözkocsi, željeznica, f. n.
 gúlya, stado, f. s.
 gunár, gusak, f. h.
 gúnyolódni, rugati se ko-
 mu, ig.
 gyakorlat, upražnjivanje,
 f. s.
 gyalázás, klevetanje, f. s.
 gyalázni, klevetati, kuditi
 (koga,) ig.
 gyalog, pěšice, igh.

- gyanakodás, sumnja, f. n. gyúrní, mèsiti, ig.
 gyanakodni, sumnjati se, ig. gyűjteni, kupiti, ig.
 gyapjú, vuna, f. n. gyűlés, sabor, f. h.
 gyarapodni, rasti, uveličavati gyűlni, kupiti se, ig.
 se, mložiti se, ig. gyűlölni, merziti (nakoga,) ig.
 gyász, cèrnina, žalost, f. n. gyümölcs, plod, f. h.
 gyászbán jární, žaliti za gyűrű, pèrsten, f. h.
 kim, ig. gyűszű, napèrstak, f. h.
- H.
- gyászos, žalostan, na, no, mel.
 gyáva, plašljiv, a, o, mel.
 gyenge, slab, a, o, nejak, a, o, mel.
 gyengéd, něžan, na, o, mel.
 gyengédség, něžnost, f. n.
 gyengeség, slabost, f. n.
 gyep, trava, f. n.
 gyér, redak, dka, o, mel.
 gyermek, děte, f. s.
 gyermekdajka, dadilja, f. n.
 gyertya, svěća, f. n.
 gyertyatartó, čirak, s. h.
 gyilkolni, ubijati, ig.
 gyilkos, ubica, f. h. n.
 gyilok, mač, f. h.
 gyógyítani, lěčiti, ig.
 gyógyszer, lěk, f. h.
 gyógyszerertár, lěkarnica, f. n.
 gyomlálni, pleviti, ig.
 gyónás, izpovest, f. n.
 gyónni, izpovedati se, ig.
 gyors, živ, a, o, hitar, ra, o, mel.
 gyökér, koren, f. h.
 gyöngy, biser, f. h.
 gyönyör, divota, f. n.
 gyönyörködni, uveseljavati se, ig.
 gyözni, poběditi, ig.
 gyujtani, paliti, ig.
- ha, ako, köt.
 ha! ha! ind.
 hab, pěna, talas, val, f. n. h.
 háborgatni uznemirivati, ig.
 háborgatás, uznemirivanjef. s.
 háborítani, uznemirivati ig.
 háború, rat, f. h.
 háborúskodni, ratovati, ig.
 habos, valovit, a, o, mel.
 habzani, pěniti se, talasati se ig.
 had, vojska, f. n.
 hadvezér, vojskovodja, f. h.
 hadd, neka, köt.
 hadisereg, l. had.
 hagyma, lukac, f. h.
 hagyni, ostaviti, ig.
 háj, salo, f. s.
 haj, kosa, f. n.
 hajfűrt, vlas, f. n.
 hajadon, moma, děvojka, cura, f. n.
 hajdan, odavna, igh.
 hajlani, savijati se, ig.
 hajnal, zora, f. n.
 hajnalcsillag, danica, f. n.
 hajó, ladja, f. n.

- hajózni, voziti se, putovati
 na ladji, ig.
 hajós, ladjar, brodar, f. h.
 hajtani, terati ig.
 hal, riba, f. n.
 hála, fala, f. n.
 haladni, napredovati, ig.
 halál, smért, f. n.
 halálra ítélni, osuditi na
 smért, ig.
 halálverejték, samértni znoj,
 f. h.
 halálhozó ital, smertonosno
 piće, f. s.
 halálos, samertan, na, o, mel.
 halálosan, samértno, igh.
 halandó, samrtan, na, no, mel.
 halandóság, samértnost, f. n.
 halász, ribar, f. h.
 halászni, loviti (ribe,) ig.
 halasztani, odlagati, ig.
 halacska, ribica, f. n.
 hallgatás, úténje, f. s.
 hallgatva, útéći, ig.
 hallgatóság, prisluškivanje,
 f. s.
 hatás, utisak, f. h.
 halni, umřeti, ig.
 halott, samértnik, f. h.
 háló, alov, f. h.
 hám, uzde, f. n. csak töb.
 hamar, odma, taki, igh.
 hamisan, nepravedno, krivo,
 igh.
 hamis eskü, nepravedna za-
 kletva, f. n.
 hamis tanú, nepravedan svě-
 dok, f. h.
- hamvevő, usékač, štípaljka,
 f. h. n.
 hanem, ali, köt.
 hangya, mrav, f. n.
 hangzani, ječati, oriti se, ig.
 hány? koliko? k. n.
 hányadik? koji? a, e.
 hányan? koliko njih? k. sz.
 hanyatlani, padati, sědati, ig.
 harag, jed, f. h.
 haragos, jedlživ, a, o, mel.
 haragos lenni, sěrditi se, ig.
 haragudni vkire, sěrditi se
 na koga, ig.
 harang, zvono, f. s.
 harangozni, zvoniti, ig.
 harangozó, zvonar, f. h.
 harangszív, klatno, f. s.
 harapni, gristi, (grizem,) ig.
 harapófogó, kljěšte, (töb) f. n.
 hárfa, arfa, f. n.
 harmadik, tréći, a, e, mel.
 harmat, rosa, f. n.
 harmatos, rosan, na, no, mel.
 harmatozik, pada rosa, ig.
 három, tri, szmn.
 háromság, trojstvo, f. s.
 harcz, boj, f. h.
 has, těrbu, f. h.
 hasadni, parati, čěpati se, ig.
 hasas, těrbušat, a, o, mel.
 hasítani, čěpati, ig.
 hasonlás, čěpanje, nesloga,
 f. s. n.
 használni, upotrebiti, koris-
 titi, ig.
 haszon, korist, f. n.
 hasznos, koristan, tna, no, mel.

- haszontalanul, uzalud, igh.
 hát, ledja, (több.) f. s.
 hát, daklem, elem, köt.
 hatalmas, močan, silan, sna-
 žan, na, no, mel.
 hatalom, sila, moć, vlada,
 f. n. h. n.
 határ, atar, f. h.
 határtalanul, bezkrajno, igh.
 hatodik, šesti, a, o, mel.
 hátra lopódzni, dokrasti se u
 natrag, ig.
 hát, ledja, f. s. csak töb.
 hátirat, nadpis, f. h.
 hátramenni, natrag iti, ig.
 hátranézni, u natrag gle-
 dati, ig.
 hátravetni, nadbiti koga, ig.
 hátrálni, (natragse) povući, ig.
 hattyú, labud, f. h.
 ház, kuća, f. n.
 haza, kući, igh.
 haza, domovina, f. n.
 házi, kućevan, vna, o, mel.
 hazudni, lagati, ig.
 hegedű, egede csak töb. f. n.
 hegy, breg, f. h.
 hegyes, bregovit, a, o, mel.
 hegyecske, brežuljak, f. h.
 hēj, (gyümölcsnél) ljuska,
 kora, f. n.
 hely, město, f. s.
 henyélni, ležkati, ništa ne
 raditi, bez poslen biti, ig.
 herélni, štroití, ig.
 hervadni, venuti, ig.
 heves, nagao, la, lo, mel.
 hevesen, naglo, igh.
- heveskedni, nagliti, ig.
 hét, sedam, szn.
 hétszer, sedam putah, igh.
 hét, nedelja (danah) f. n.
 hétköznap, radin dan, f. h.
 hév, vrućina, omara, zapara,
 f. n.
 hiány, mana, f. n.
 hibázni, faliti, ig.
 hid, ćuprija, most, f. n. h.
 hideg, hladan, na, o, mel.
 hideglelés, groznica, f. n.
 hír, glas, slava, f. h. n.
 hírül adni, izvēstīti koga, ig.
 hiresülni, proslavljati se, ig.
 hírmondó, glasnik, f. h.
 hirtelen, naglo, igh.
 hiszen, ta, köt.
 hiú, sujetan, na, no, mel.
 hiuság, sujeta, f. n.
 hizelkedni, laskati, ig.
 hó, sněg, f. h.
 hogy, da, köt.
 hogy? kako? k. sz.
 hold, mesęc, f. h.
 holló, gavran, f. h.
 homály, mrak, f. h.
 homályosodni, pomračivati
 se, ig.
 homlok, čelo, f. s.
 homok, pesak, f. h.
 homokos, peskovit, a, o, mel.
 honnan? od kud? k. sz.
 hordó, bure, sud, f. s. h.
 hordozni, nositi, ig.
 horgony, lenger, f. h.
 hozni, doněti, ig.
 hozzáfogni, započeti, ig.

hozzátenni, dometîti, ig.
 hölgy, žena, f. n.
 hős, junak, f. h.
 hug, sestra, f. n.
 hullám, val, talas, f. h.
 hullámos, valovit, a, o, mel.
 hullámzani, talasati se, ig.
 hús, meso, f. s.
 husvét, uskèrs, f. h.
 husz, dvadeset, szn.
 huszszor, dvadesetputah, igh.
 húzni, vući, ig.
 hű, věran, rna, rno, mel.
 hűség, vjèrnost, f. n.
 hütelen, nevèran, rna, rno, mel.
 hütlenség, nevjèrnost, f. n.
 hüvelyk, palac, f. h.
 hüvös, hladan, dna, no, mel.
 hüvösitni, hladiti, ig.

I.

ibolya, ljubičica, f. n.
 idáig, dovdě, igh.
 ide, amo, ovamo, igh.
 idegen föld, strana zemlja, f. n.
 idei, ovogodišnji a, e, mel.
 idején, rano, zarana, igh.
 idézni, prizvati, ig.
 idő, vréme, f. s.
 idővel, (s) vrémnom, igh.
 idveziteni, blagosloviti, ig.
 ifju, momak, momče, f. h. s.
 iga, ig, jaram, f. h.
 igaz, prav, a, o, mel.
 igazán, pravo, ig.
 igazlelkü, pravedan, dna, no,
 mel.
 igazlelkűség, pravednost, f. n.

igazságtalan, nepravedan,
 dna, dno, mel.
 igazságtalanság, napraved-
 nost, f. n.
 igazságtalanul, nepravedno,
 igh.
 igen, vèrlo, veoma, igh.
 igen, igen, tako, tako, jest, köt.
 ígèret, obećanje, f. s.
 ígèrgitni, obećavati, ig.
 ígèrni, obećati, ig.
 ijedni, uplašiti se, ig.
 ijeszteni, plašitî koga, ig.
 illat, miris, f. h.
 illatos, mirisav, a, o, mel.
 illatozni, mirisati, miritî, ig.
 ilyen, ovaki, a, o, mel.
 ilyen módon, ovako, igh.
 ilyenkor, u to doba, u to
 vréme, igh.
 im, ime, evo, ind.
 ima, molitva, f. n.
 imádkozni, moliti se (Bogu),
 ig.
 imádni, obožavati, ig.
 imént, malo prija, predje, köt.
 imide, ovamo, köt.
 indulni, krenuti se, ig.
 ing, košulja, f. n.
 ingani, dèrmati se, ig.
 ingás, dèrmanje, ninjanje, f. s.
 ingatni, zadèrmati, uzdèr-
 mati, ig.
 ingyen, zabadava, igh.
 innen, odavdë, otolen, odatle,
 köt.
 igazság, pravda, f. n.
 igazságos, l. igazlelkü.

- innep, svētac, praznik, f. h.
 innepelni, praznovati, ig.
 innepélyes, svečan, a, o, mel.
 inneplés, praznovanje, f. s.
 inni, piti, ig.
 inség, nužda, sirotinja, f. n.
 inségben lenni, (nuždu) tēr-
 piti, ig.
 iparkodni, paštriti se, ig.
 irás, pisanje, f. s.
 irkálás, piskaranje, f. s.
 irkálni, piskarati, ig.
 irnok, pisar, f. h.
 irtózni, strepiti, strašiti se, ig.
 istálló, konjušnica, f. h.
 isten, Bog, f. h.
 isten hozzád! zbogom! ind.
 istenfélő, bogobojazan, zna,
 zno, mel.
 istenháza, cèrkva, f. n.
 istenitni, obožavati, ig.
 istentelen, bezbožan, žna,
 zno, mel.
 istentelen, bezbožnik, f. h.
 istentelenség, bezbožnost,
 f. n.
 iszonyú, strahovit, a, o, mel.
 ítélet, sud, presuda, f. h. n.
 ítéletet hozni, osuditi ko-
 ga, ig.
 ítélet napja, sud, (božij), f. h.
 itten, tu, tudě, tudekar, igh.
 itthon, kod kuće, igh.
 iv, luk, svod, f. h.
 izenet, odporuka, f. n.
 izenni, odporučiti, ig.
 izlelni, okusiti, ig.
 izlés, ukus, f. h.
- izzadni, znojiti se, ig.
 izzadt, znojav, a, o, mel.
 izzó, usijan, a, o, mel.
- J.
- jaj! jaj! jao! jaoj! ind.
 jajgatás, lelekanje, f. s.
 jajgatni, lelekati, ig.
 járnikelni, hodati, ig.
 járdogálni, tamo amo ho-
 datati, ig.
 jászol, jasle, f. n. csak töb.
 játék, sigra, f. n.
 játékszin, pozorište, f. s.
 játszadozni, sigrati se, ig.
 játszani, ugyanaz.
 játszás, sigranje, f. s.
 jég, led, f. h.
 jégeső, tuča, f. n.
 jegy, biljega, f. n.
 jegyes, bilježen, a, o, mel.
 jel, znak, f. h.
 jelenleg, sada, köt.
 jobb, bolji, a, e, mel.
 jobbára, bolje, ponajviše, igh.
 jobbkéz, desna ruka, f. n.
 jobbra, na desno, igh.
 jó kedv, dobra volja, f. n.
 jókor, u dobri čas, igh.
 jól, dobro, igh.
 jóllakni, najesti se, nasititi
 se, ig.
 jóllehet, ma, makar, köt.
 jós, prorok, f. h.
 jósolni, proricati, ig.
 jóslat, proricanje, f. s.
 jöni, dolaziti, ig.

jövendölni, l. jósolni.
 jövődölő, l. jós.
 jövődömondás, l. jóslat.
 juh, ovan (ovna) f. h.
 juhász, ovčar, f. h.
 juhászcutya, ovčarsko pseto,
 f. s.
 júj, juj! ind.
 jutalmazni, darivati, na gra-
 diti, ig.
 jutalom, dar, poklon, f. h.

K.

kába, lud, a, o, mel.
 káka, rogoza, f. n.
 kakas, petao, pivac, f. h.
 kakuk, kukavica, f. n.
 kalán, žlica, ožica, f. n.
 kalap, šešir, f. h.
 kalapálni, kovati, ig.
 kalapács, čekić, f. h.
 kalász, klas, f. h.
 kalitka, škrljetka, kavez, f. h.
 kalmár, tèrgovac, f. h.
 kan, mužak, f. h.
 kandúr, mačak, f. h.
 kanta, ćupa, testija, f. n.
 kantár, kantar, uzda, f. h. n.
 kancza, kobila, f. n.
 kapa, motika, f. n.
 kapálni, kopati, ig.
 kaparni, grebati, ig.
 kapdosni, fatati, ig.
 kapni, dobiti, ig.
 kappan, kopun, f. h.
 kapu, kapija, f. n.
 karesú, tanan, a, o; visok, a,
 o, mel.

karika, karika, f. n.
 károsítani, ošteti, ig.
 károsodni, štetovati, ig.
 karácson, božić, f. h.
 kard, sablja, djorda, f. n.
 kard markolat, balčak, f. h.
 karima, obod, f. h.
 karó, kolac, f. h.
 káromkodni, psovati se, ig.
 káronlani, gèrditi, ig.
 kárpit, zavěsa, f. n.
 kártya, karta, f. n.
 kártyázni, kartati se, ig.
 karczolni, l. kaparni.
 kasza, kosa, f. n.
 kaszálni, kositi, ig.
 katona, vojnik, f. h.
 katonává lenni, vojnikom
 postati, ig.
 kaczagás, smej, f. h.
 kaczagni, grootom se sme-
 jati, ig.
 kavarni, mutiti, ig.
 kává, kafa, f. n.
 kedd, utorak, f. h.
 kedv, volja, f. n.
 kedves, drag, a, o, mel.
 kedvesség, dragost, f. n.
 kedvetlenség, sumornost, f. n.
 kefe, četka, f. n.
 kegy, milost, f. n.
 kegyelem, ugyanaz.
 kegyelmes, milostan, sna,
 sno, mel.
 kegyetlen, nemilostiv, a, o,
 mel.
 kehely, putir, pear, f. h.
 kéj, divota, f. n.

- kék, plav, a, o; plavetan,
t a, tno, mel.
- kel emes, prijatan, tna, tno,
mel.
- kellemetesség, prijatnost, f. n.
- kelleni, trebati, ig.
- kelni, ustati, ig.
- kém, uvoda, f. h. n.
- kemencze, peć, f. n.
- kémény, dimnják, f. h.
- kemény, tvérd, a, o, mel.
- keményedni, stvèrdnutise, ig.
- keményítő, škrob, f. h.
- kender, kudjela, f. n. [f. s.
- kendermag, kudjelino seme,
- kendő, mahrama, f. n.
- kenés, mazanje, f. s.
- kengyel, uzendjija, bakrač-
lija, f. n.
- kenni, mazati, ig.
- kényszeríteni, primoravati, ig.
- kényszerítés, primoravanje,
f. s.
- kény, samovolja, f. n.
- kenyér, kruh, lebac, f. h.
- kép, slika, f. n.
- képzelní, ubražavati, ig.
- kérdeni, pitati, ig.
- kérdés, pitanje, f. s.
- kérdezősködni, razpitivati, ig.
- kéreg, kora, f. n.
- kerék, točak, f. h.
- kerek, okrugao, la, lo, mel.
- kérelem, molba, f. n.
- kérelemlevél, molbenica, f. n.
- kereskedni, tèrgovati, ig.
- kereskedő, tèrgovac, f. h.
- keresni, tražiti, ig.
- kereszt, križ, kèrst, f. h.
- keresztelni, kèrstiti, ig.
- keresztény, kèrstjanin, f. h.
- keresztet vetni, prekèrstiti
se, ig.
- keresztatya, kum, f. h.
- keresztelés, kršćenje, f. s.
- keresztelni, krstiti, (koga,) ig.
- keresztül, preko, elj.
- keresztutca, raskrštje, f. s.
- kergetés, vijanje, f. s.
- kergetni, vijati, ig.
- kérni, moliti, ig.
- kert, vèrt, bašta, pelivoj, f. n. h.
- kerti, baščen, a, o, mel.
- kerület, okolina, okolica, f. n.
- kerülni, obilaziti, ig.
- kés, nož, f. h.
- keserű, gorak, ka, ko, mel.
- keservesen, gorko, igh.
- késni, izostati, nedojti na
vrème, ig.
- kétleni, sumnjati, ig.
- kétszaz, dve stotine, szmn.
- kétszer, dvaputah, igh.
- kétség, očajanje, f. s.
- kétségbeesni, očajati, ig.
- kétséggedni, l. kétleni, ig.
- kecske, koza, f. n.
- kétéhasítani, razcepiti, (na
dvoje,) ig.
- kettészegni, presěci, ig.
- kettő, dva, szmn.
- kevény, ponosit, a, o, gord,
a, o, mel.
- kevénykedni, gorditi se, ig.
- keveredni (vmibe) uměšati
se, ig.

- keverés, mēšanje, f. s.
 keverni, mēšati, ig.
 kevés, malo, igh.
 kéz, ruks, f. n.
 kezelni, rukovoditi, ig.
 kezeskedni, jamčiti, ig.
 kézírás, rukopis, f. h.
 kezdeni, početi, ig.
 kezdet, početak, ig.
 kezes, talac, (t. taoci,) f. h.
 kezes lenni, dobar stajati, ig.
 ki? tko? k. nvm.
 kiadni, izdati, ig.
 kiadó, izdavatelj, f. h.
 kiáltani, vikati, derati se, ig.
 kiáltás, vikanje, f. s.
 kialunni, pogasiti se, ig.
 kiapadni, isušiti se, ig.
 kiáradni, izliti, ig.
 kiásni, izkopati, ig.
 kibocsátani, izpustiti, ig.
 kibúni, izvući se, ig.
 kidolgozni, izraditi, ig.
 kiégetni, izpalati, ig.
 kiemelni, uzdići, ig.
 kies, ubav, a, o, krasan, sna,
 sno, mel.
 kiesni, izpasti, ig.
 kietlen, pust, a, o, mel.
 kifizetni, izplatiti, ig.
 kifolyani, izcuriti, ig.
 kifözni, izkuhati, ig.
 kifúni, izpiriti, ig.
 kifúni magát, izduvati se, ig.
 kifúrnai, probušiti, ig.
 kifutni, iztèrčati, ig.
 kifütyülai, izžviždai, ig.
 kifüstölai, izdimiti, ig.
- kigúnyolnai, izrugati, ig.
 kigyó, zmija, guja, f. n.
 kigyógyítai, izlèčiti, ig.
 kigyomlálnai, iztrèbiti, ig.
 kihagyni, izostaviti, ig.
 kihajtani, izterati, ig.
 kihajtani (fü) izniknuti, ig.
 kihallgatnai, izslušati, ig.
 kihányai, izbaciti, ig.
 kihívai, iz-zvati, ig.
 kihoznai, izneti, ig.
 künni, izpiti, ig.
 künni, izpisati, ig.
 kijönni, iziti, ig.
 kikapálnai, l. kiásnai.
 kikaparnai, izgrebati, ig.
 kikelnai, l. kihajtani.
 kikeresnai, iztražiti, ig.
 kiki, svaki, a, o, mel.
 kiköltözni, izseliti se, ig.
 kikötö, pristan, f. h.
 kiküldenai, izposlati, ig.
 kilehellnai, izdisati, ig.
 kilencz, devet, szmn.
 kilenczedik, deveti, a, o, mel.
 kilincs, brava, kvaka, f. n.
 kilöni, izpuknuti, ig.
 kimérnai, izmeriti, ig.
 kimondanai, izreći, izkaza-
 ti, ig.
 kimosnai, izprati, ig.
 kimulnai, umrèti, ig.
 kín, muka, f. n.
 kínálnai, nuditi koga, ig.
 kinevetnai, izsmejati, ig.
 kinézni, napolje gledati, iz-
 gledati, ig.
 küállanai, na polju stojati, ig.

- kínozni, mučiti, ig.
 kinóni, izrasti, ig.
 kincs, blago, f. s.
 kincstár, blagajnica, f. n.
 kinyitni, otvoriti, ig.
 kiragadni, iztèrgnuti, odu-
 zeti, ig.
 kirakni, izložiti, ig.
 király, kralj, f. h.
 királyné, kraljica, f. n.
 királyság, kraljevstvo, f. s.
 királyi módon, kraljevski, igh.
 kirepülni, izletiti, ig.
 kirothadni, iztrunuti, ig.
 kisasszony, gospódjica, f. n.
 kised, čedo, f. s.
 kísérni, pratiti, ig.
 kísétálni, izšetati, ig.
 kísértet, avet, f. h.
 kisújj, mali pèrt, f. h.
 kiszabadúlni, osloboditise, ig.
 kiszakadni, izderati se, ig.
 kiszaladni, iztèrcati, ig.
 kiszállani, izletiti, ig.
 kiszívni, izpiti, ig.
 kiszopni, izsisati, ig.
 kiszúrni, izbosti, ig.
 kiszurkálni, izbockati, ig.
 kitalálni, pronáci, iznáci, ig.
 kitanúlni, izučiti, ig.
 kitárni, ráširiti, ig.
 kicsalni, izvarati, ig.
 kicsiny, mali, la, lo, mel.
 kicsinyhitű, malovjeran, rna,
 rno, mel.
 kitudni, poznati, ig.
 kivágni, izsěci, ig.
 kívánat, želja, f. n.
- kívánatos, željan, na, no, mel.
 kíváncsi, ljubožitán, tna,
 tno, mel.
 kíváncsi lenni, ljubopitan,
 (tna, tno) biti, ig.
 kíváncsiság, ljubopitnost, f. n.
 kivarni, izšiti, ig.
 kivetni, izbaciti, ig.
 kivilágosítani, osvětлити, ig.
 kivonni, oduzeti, oduzimati, ig.
 kívül, osim, okrom, elj.
 kóborolni, tumarati, skitati
 se, ig.
 koldulni, prositi, ig.
 koldús, prosijak, f. h.
 kolomp, klepetara, f. n.
 koma, kum, f. h.
 komaasszony, kuma, kumi-
 ca, f. n.
 komolyan, ozbiljno, igh.
 konyha, kujna, f. n.
 kopasz, ćelav, a, o, mel.
 koplja, koplje, f. s.
 kopó, lovačko pseto, f. s.
 kopogni, kucati, ig.
 koporsó, sanduk, f. h.
 korán, rano, igh.
 korbács, kandžija, f. n.
 kormos, garav, a, o, mel.
 korom, gar, ugalj, f. n. h.
 korona, kruna, f. n.
 koronázás, krunisanje, f. s.
 korpa, mekinja, f. n.
 korsó, krčag, f. h.
 korcsma, mejana, kèrčma,
 f. n.
 korcsmáros, kèrčmar, me-
 jandžija, f. h.

- kos, ovan, f. h.
 kosár, korpa, f. n.
 koszorú, v ěnac, f. h.
 koszorúzni, věnčati, ig.
 koesi, kola, f. s. csak töb.
 koesis, kočijas, f. h.
 kova, kremen, f. h.
 kovartély, konak, f. h.
 kovasz, kvas, f. h.
 kovácsolni, kovati, ig.
 kő, kamen, kam, f. h.
 köhögni, kašljati, ig.
 költő, pěsnik, f. h.
 kölesönadni, dati u zajam,
 pozajmiti, ig.
 kölesönvenni, uzajmiti, ig.
 köműves, zidar, f. h.
 köny, suza, f. n.
 könyes, suzan, zna, zno, mel.
 könyezni, suziti, ig.
 könnyen, lako, olako, ig.
 könyök, lakat, f. h.
 könyörögni, moliti, (za mi-
 lost) ig.
 könyv, knjiga, f. n.
 köpni, pljuvati, ig.
 köpenyeg, japundže. f. s.
 köröm, nokat, f. h.
 köröskörül, okolo, — oko-
 lo, igh.
 körte, kruška, f. n.
 körül, oko, elj.
 körülásni, obkopati, ig.
 körülépiteni, okolo zidati, ig.
 körülfogni, obuzeti, ig.
 körülfutni, obtěrcati, ig.
 körüljárni, obiti, obíci, ig.
 köszirt, stěna, f. n.
- köszönés, fala, f. n.
 köszönni, zafaliti, ig.
 kötél, uže, f. s.
 kötni, svezati, ig.
 közel, blizo, na blizu, igh.
 közép, srednji, a, e, mel.
 köznép, prosti ljudi, f. h.
 között, med, medj, elj.
 közül, iz, iza, elj.
 köves, stenovit, a, o, mel.
 kukorékolni, kukurčkati, ig.
 kukoricza, kukuruz, f. h.
 kulcs, ključ, f. h.
 kút, bunar, f. h.
 kutya, pseto, ker, kerče,
 f. s. h. s.
 küldözni, slati, poslati, ig.
 külömb, drukčiji, a, e, mel.
 külömben, inače, igh.
 kürt, rog, f. h.
 kürtöltni, izvikati, zatrublje-
 ti, ig.
 küszöb, prag, f. h.
- L.
- láb, noga. f. n.
 lábnyom, stopa, f. n.
 lábtalp. taban, f. h.
 lábos, šerpenja, f. n.
 láda, sanduk, f. h.
 lágy, mehkan, a, o, mel.
 lágyítani, mekšati, ig.
 lágyulni, omeknati, ig.
 lajtorja, ljestve, merdiven,
 f. n. csak töb. f. h.
 lakni, stojati, živeti, (u va-
 roši,) ig.

- lakadalom, svatovi, f. h. csak, töb.
 lakolni, stradati, ig.
 lakoma, čast, veselje, f. n. s.
 lakós, zitelj, f. h.
 lám, gle! ind.
 lámpás, žížak, f. h.
 láng, plam, plamen, f. h.
 lángolni, buktiti, ig.
 láncz, okov, lanac, verige, f. h. n. csak töb.
 lánczra verni, okovati, ig.
 lap, list, f. h.
 lapály, poljana, f. n.
 lapát, lopata, f. n.
 lapda, lopta, f. n.
 lárma, vika, džagor, f. n. h.
 lármazni, vikati, ig.
 lassan, lagano, igh.
 lassú, lagan, a, o, mel.
 látás, vid, f. h.
 látni, viděti, ig.
 látogatás, posěta, f. n.
 látogatni, posětiti, pohoditi, ig.
 látszani, viděti se, ig.
 láz, groznica, vrućica, f. n.
 lázadás, buna, ustanak, f. n. h.
 lázadni, uzbuniti se, ig.
 le, dole, igh.
 leány, děvojka, moma, f. n.
 leányka, děvojčica, f. n.
 lepadni, opadati, ig.
 learatni, požnjeti, ig.
 leáldozni, sestiti, sedati, ig.
 leásni, zakopati, podkopati, ig.
 leborulni, kleknuti, ig.
 ledörgölni, stěrti, ig.
 ledülni, srušiti se, ig.
- ledüteni, srušiti, ig.
 leégni, izgorěti, ig.
 leesni, pasti (na zemlju,) ig.
 lefeküdni, leći, ig.
 lefizetni, platiti, ig.
 lefolyni, curiti, ig.
 lefonni, splesti, ig.
 lefordulni, izvratiti se, ig.
 lég, l. levegő.
 legázolni, zgaziti, ig.
 legelés, pasenje, f. s.
 legelni, pasti, popasti, ig.
 legelő, paša, f. n.
 legelőször, pèrviput, igh.
 legelső, najpèrvi, a, o, mel.
 legény, momak, momče, f. h. s.
 legénykedni, momčiti se, ig.
 legénység, momčad, f. s.
 leginkább, ponajviše, igh.
 legombolyítani, odmotati, ig.
 legott, odma, igh.
 legörbíteni, zgrbaviti, ig.
 leguggolni, ščućuriti se, ig.
 legutolsó, poslednji, a, e, mel.
 legutolszor, poslednjiput, igh.
 légy, muha, muva, f. n.
 legyalázni, osramotiti, ig.
 legyezni, mahati (mašem,) ig.
 legyező, lepeza, f. n.
 lehelleni, disati, ig.
 lehellet, dihanje, f. s.
 lehúzni, svući, ig.
 leirni, spisati, ig.
 lélek, duh, duša, f. h. n.
 lelkiem, dušo, dušice, ind.
 lélekgyötrelem, gríza, f. n.
 lélekezni, l. lehelleni.
 lélekezés, l. lehellet.

- lelkész, pop, popa, svećenik, f. h.
 lelketlen, bezdušan, šna, šno, mel.
 lelki, duhovan, na, no, mel.
 lengedezni, píriti, vejati, ig.
 lenni, biti, ig.
 lencse, sočivo, f. s.
 lenyírni, ošišati, ig.
 lépni, koračati, ig.
 lerágni, zgristi, ig.
 lerázni, stresti, ig.
 lerontani, pokvariti, ig.
 lesés, vrebanye, f. s.
 lesni, vrebati, ig.
 leszakítani, odkinuti, očupati, ig.
 leszégezni, zakovati, ig.
 lét, bitje, f. s.
 letartóztatni, zadèržati (koga,) ig.
 letenni, metiti (dole,) ig.
 letörölni, zbrisati, ig.
 lecsendesedni, smiriti se, ig.
 leugrani, skočiti, ig.
 leülni, sèsti, ig.
 levágni, sasèci, ig.
 levegő, l. lég.
 levél, pismo, f. s.
 levélboriték, noša, f. n.
 levélhordó, pismonoša, f. h.
 leveles, lisnat, a, o, mel.
 leves, čorba, f. n.
 lilium, ljiljan, f. h.
 liszt, brašno, f. s.
 lisztes, brašnav, a, o, mel.
 ló, konj, hat, f. h.
 lobogni, plamtiti, ig.
- lófark, konjski rep, f. h.
 lombos, granat, a, o, mel.
 lopás, kradja, f. n.
 lopni, krasti, ukrasti, ig.
 lócza, klupa, klupica, f. n.
 lovaglás, jahanje, f. s.
 lovagolni, jahati, ig.
 lovas, konjanik, f. h.
 löni, pucati, ig.
 löpor, barut, prah, f. h.
 lúd, guska, f. n.
 lúdtojás, guščije jaje, f. s.
 lúdtoll, guščije perje, f. s.
 lugas, gaj, f. h.
 lusta, lenj, a, o, mel.
 lyuk, jama, f. n.
- M.
- ma, danas, ig.
 madár, tica, f. n.
 madárdal, tičije pèvanje, f. s.
 madárka, tičica, f. n.
 mag, sème, f. s.
 maga, on, ona, ono, (sam, sama, samo,) nvm.
 magának tulajdonítani, prisvojiti, ig.
 magára vállalni, poduzeti, ig.
 magános élet, usamljen život, samoća, f. n.
 magánoskodni, samovati, ig.
 magánosság, samovanje, f. s.
 magas, visok, a, o, mel.
 magasan, visoko, igh.
 magasság, vis, visina, f. h. n.
 magyar, madjar, f. h.

- mai, današnji, a, e, mel.
 máj, džigerica, f. n.
 majmolni, majmunisati, ig.
 majom, majmun, f. h.
 mák, mak, f. h.
 malacz prase, f. s.
 malom, vodenica, (száraz
 malom, suvaja,) f. n.
 mankó, štaka, f. n.
 már, već, igh.
 maradni, ostati, ig.
 marha, marva, f. n.
 marhahús, govedjina, f. n.
 marok, šaka, f. n.
 mártani, umakati, umočiti, ig.
 márvány, mramor, f. h.
 más, (tko) drugi, a, o, nvm.
 máshol, na drugom mestu, igh.
 máshonnan, sdruge strane,
 igh.
 másodszor, drugi put, igh.
 mászni, penjati se, ig.
 mátká, jaranica, draga, f. n.
 macska, mačka, f. n.
 mécs, l. lámpa, f. n.
 meddig? dokle? k. sz.
 medve, medved, f. k.
 még, još, jošte, köt.
 még egyszer, još jedared, igh.
 még sem, još ne, tag. köt.
 meg, i, köt.
 megadni, dati.
 megabroncsozni, naobručati,
 ti, ig.
 megajándékozni, darivati, ig.
 megalapítás, osnivanje, f. s.
 megalapítani, osnovati, ig.
 megáldani, blagosloviti, ig.
- megáldozni, pričestiti se, ig.
 megázni, pokisnuti, ig.
 megbánni, požaliti, ig.
 megbántani vkit, uvréditi
 koga, ig.
 megbántás, uvreda, f. n.
 megbélyegezni, žigisati, ig.
 megbetegedni, razbolétise, ig.
 megbizonyítani, posvėdočiti,
 ti, ig.
 megbolondulni, poluditi, ig.
 megbocsátani, oprostiti, ig.
 megbocsátás, oprostjenje, f. s.
 megbővíteni, umnožiti, ig.
 megbüntetni, kazniti koga, ig.
 megdicsérni, pofaliti, ig.
 megdögleni, cėrknuti, ig.
 megé, za, elj.
 megégni, izgoreti, ig.
 megéhezni, ogladnuti, ig.
 megéledni, oživěti, ig.
 megeleğedés, zadovoljnost,
 f. n.
 megeleğedni, zadovoljan bi-
 ti, ig.
 megélesíteni, naoštriti, ig.
 megelevenedni, l. megéledni.
 megemlékezni, sěćati se, ig.
 megemlíteni, sěćati (koga), ig.
 megengedni, dopustiti, ig.
 megengesztelni, pomiriti (ko-
 ga,) ig.
 megengesztelődni, pomiriti
 se, ig.
 megenni, izjesti, pojesti, ig.
 megényhűlni, omekšati, ot-
 pustiti, ig.
 megėrni, doživěti, ig.

- megeskünni, zakleti se, ig.
 megett, za, elj.
 megfázni, ozebsi, ig.
 megfeddeni, ukoravati, ukoriti, ig.
 megfelelni, odgyoriti, ig.
 megfojtani, ugušiti, ig.
 megfürödni, okupati, se, ig.
 meggazdagítani, obogatiti (koga,) ig.
 meggazdagodni, obogatiti se, ig.
 meggondolni, promisliti se, ig.
 meggörbedni, zguriti se, ig.
 meggyógyulni, izlèciti se, ig.
 meggyőzni, pobèditi ig.
 meggyőződni, uvèriti se, ubediti se, ig.
 meghalni, umrèti, ig.
 megharagítani, razsèrditi (koga,) ig.
 megharagudni, razsèrditi se, ig.
 meghatalmazni, opunomočiti, ig.
 meghímezni, izvezti, ig.
 megigézni, občiniti, ig.
 megijedni, uplašiti se, ig.
 megint, opet, köt.
 megjavítani, poboljšati, ig.
 megjavulni, poboljšati se, ig.
 megkérni, zamoliti, ig.
 megkinálni, ponuditi, ig.
 megkivánni, zaželjeti, ig.
 megkönnyebbiteni, olakšati, ig.
 megkötni, svezati, ig.
 meglátogatás, pošeta, f. n.
- meglátogatni, pošetiti (po-karati,) ig.
 meglehetős, priličan, na, no, mel.
 meglehetősen, prilično, igh.
 megmaradni, l. maradni, ig.
 megmarni, ujesti, ugristi, ig.
 megmelegíteni, pogrejati, ig.
 megmenekedni, oprostiti, osloboditi se, ig.
 megmenteni, osloboditi, ig.
 megmérni, izmèriti, ig.
 megmeszelni, okrečiti, oçatlovati, ig.
 megmondani, reći, kazati, ig.
 megmosdani, umiti se, ig.
 megmosni, oprati, ig.
 megmozdítani, krenuti, ig.
 megmutatni, pokazati, ig.
 megmutogatni, pokazivati, ig.
 megnedvesíteni, pokvasiti, ig.
 megnémulni, onemiti, ig.
 megnőni, narasti, ig.
 megnyerni, zadobiti, ig.
 megnyergelni, osedlati, osel-dati, ig.
 megnyilazni, ustreljati, ig.
 megnyugodni, umiriti se, ig.
 megnyúzni, oderati, ig.
 megosztozni, podeliti se, ig.
 megölelni, zagèrliti, ig.
 megölni, ubiti, ig.
 megöntözni, politi, ig.
 megöregedni, ostareti, ig.
 megörizni, saçuvati, ig.
 megörlelni, samlèti, ig.
 megörülni, poluditi, ig.
 megöszülni, osediti, ig.

- megperzselni, opržiti, ig.
 megpillantani, umotriti, ig.
 megrágni, sažvakati, ig.
 megrázni, potresti, ig.
 megrekedni, promuknuti, ig.
 megrendelés, naručbina, f. n.
 megrendelni, naručiti, ig.
 megrepedni, puknuti, ig.
 megreszelni, utèrti, ig.
 megsarkantyúzni, mamuzati,
 ige.
 megsemmíteni, uništiti, ig.
 megsérteni, uvrèditi, ig.
 megsértés, uvreda, f. n.
 megsikamlani, okliznuti se, ig.
 megsiketülni, ogluhnuti, ig.
 megsímogatni, gladiti, ig.
 megsiratás, oplakivanje, f. s.
 megsiratni, oplakati, oplaki-
 vati, ig.
 megsózni, osoliti, ig.
 megsülni, izpečí, ig.
 megszagolni, omirisati (ri-
 šem) ig.
 megszaladni, poběci, ig.
 megszegényedni, osiromahšiti
 se, ig.
 megszegényíteni, osiromahšiti
 (koga), ig.
 megszégyeníteni, postiděti, ig.
 megszeliđíteni, pitomiti, ig.
 megszeliđülni, pitomiti se, ig.
 megszentelni, posvětiti, ig.
 megszeretni, zavoleti, (im), ig.
 megszerezni, pribaviti, (im) ig.
 megszidni, izpsovati, ig.
 megszokni, naučiti se, navik-
 nuti se, ig.
- megszolgálni, odužiti, ig.
 megszóllalni, prosloviti, ig.
 megszólítani, prosloviti, zapi-
 tati (koga), ig.
 megszületni, roditi se, ig.
 megszűrni, procediti, ig.
 megtagadni, zatajati, zata-
 jiti, ig.
 megtámadni, udariti, (na ko-
 ga), ig.
 megtámasztani, poduprěti, ig.
 megtanítani, naučiti (koga) ig.
 megtanulni, naučiti, ig.
 megtartani, zaděržati, ig.
 megtetszeni, dopasti se, ig.
 megtiltani, zapretiti, zabra-
 niti, ig.
 megtisztítani, očistiti, oljuš-
 titi, ig.
 megtölteni, napuniti, ig.
 megtudni, doznati, ig.
 megugatni, lajati (na koga) ig.
 megújítani, ponoviti, ig.
 megúnni, oměrnzuti, ig.
 megütni, udariti, ig.
 megvágni, rasěci, ig.
 megvallani, priznati, ig.
 megváltani, izkupiti, ig.
 megverni, iztući, ig.
 megveszni, pobesniti, ig.
 megvigasztalni, tešiti, ig.
 mekkora, koliki, a, o, mel.
 meleg, vruć, a, e, mel.
 melegen, toplo, vrelo, igh.
 melegíteni, grejati, ig.
 mellé, pored, elj.
 mellett, pored, elj.
 mely, koji, a, e, nvm.

- melyik, ugyanaz,
 méltó, dostojan, na, no, mel.
 mély, dubok, a, o, mel.
 mennykő, grom, f. h.
 menni, iti, ig.
 mennyi? koliko? k. sz.
 ment, slobodan, dna, dno, mel.
 menyasszony, nevesta, neva,
 f. n.
 menyecske, mlada, f. n.
 mérég, otrov, f. h.
 merész, slobodan, na, no, mel.
 merni, smeti, ig.
 mérték, kantár, merilo, f. h. s.
 mese, pripovetka, f. n.
 mester, majstor, f. h.
 mesterség, majstorija, f. n.
 mész, kreč, f. h.
 mészáros, mesar, kasapin, f. h.
 mészárszék, mesarnica, ka-
 sapnica, f. n.
 méz, med, f. h.
 mézes, medeni, a, o, mel.
 mező, polje, poljana, f. s. n.
 mi? što? šta? k. nvm.
 miért, zašto? k. sz.
 míg, dokle? k. sz.
 mikor, kada? köt.
 minap, onomadne, igh.
 mindég, uvěk, ign.
 mindenfelé, svud, svudan, igh.
 mindenféle, svakaki, a, o, mel.
 mindenkor, uvěk, igh.
 mindennap, svaki dan, igh.
 mint. kano, kao, köt.
 mióta, otkad, köt.
 mód, način, f. h.
 moh, muha, f. n.
- moly, moljac, f. h.
 mosni, prati, ig.
 mosóné, pralja, f. n.
 mocsár, šerit, f. h.
 mulandó, samèrtan, na, no, mel.
 mulatni, veseliti se, ig.
 munka, posao, f. h.
 mutatni, pokazati, ig.
 művész, veštak, f. h.
- N.
- nád, térska, f. n.
 nádfedél, krov (od térske) f. n.
 nadrág, čakšire, f. n. csak töb.
 nagy, veliki, a, o, mel.
 nagyfejű, glavat, a, o, mel.
 nagyhét, velika neděla, f. n.
 nagyítani, uveličati, ig.
 nagyobbítani, ugyanaz.
 nagyon, vèrlo, igh.
 nagyon sok, vèrlo mlogo, igh.
 nagypéntek, veliki pětak, f. h.
 nagyszívűség, dobrodušnost,
 f. n.
 nagyszombat, velika subota,
 f. n.
 nagycsötörtök, veliki čet-
 vertak, f. h.
 nál, nél, kod, (kog njega,
 nála) elj.
 nap, sunce, dan, f. s. h.
 nappal, danjom, danju, igh.
 napfény, sunčevi zraci, f. h.
 csak töb.
 napkelet, istok, f. h.
 napnyugat, zapad, f. h.
 naponkint, svaki dan, igh.

- napszám, nadnica, f. n.
 napsugár, l. napfény.
 naptár, koledar, f. h.
 naszád, čun, šajka, f. h. n.
 ne, ne, köt.
 nedvesíteni, vlažiti, ig.
 nedvesség, vlaga, f. n.
 nefelejts, plavi pomenak, f. h.
 négy, četiri, szn.
 negyedik, četvrti, a, o, mel.
 negyedszer, četvrti put, igh.
 négylábú, četveronožan, žna,
 žno, mel.
 négyszáz, četiri stotine, szn.
 négyszer, četiri putah, igh.
 negyven, četirdeset, szn.
 negyvenedik, četirdeseti, a,
 o, mel.
 néha, kadkad, ig.
 nehéz, težak, ka, o, mel.
 nehezen, težko, igh.
 nehezíteni, teresiti, ig.
 nehézség, teret, f. h.
 neheztelni, sèrditi se, ig.
 nél, nál, kod, (kod njega,
 nála) elj.
 nélkül, bez, elj.
 nem, nije, köt.
 nem, rod, (muški, ženski), f. h.
 néma, nem, a, o, mel.
 nem akarni, ne hotiti, ig.
 nem bizni, ne ufati se, ig.
 nemde? je li? köt.
 némely, némelyik, djěkoji, a,
 e, mel.
 némelykor, djekojiput, igh.
 nemes, plemenít, a, o, mel.
 nemesen, plemenito, igh.
- nemes érzés, plemenito ose-
 ćanje, f. s.
 nemeslelkűség, plemenitost,
 f. n.
 nem kétleni, ne sumnjati, ig.
 nem tetszeni, ne dopadati
 se, ig.
 nem csak, ne samo, köt.
 nem tudni, ne znati, ig.
 nenzeni, radjati, ig.
 nemzet, narod, f. h.
 nemzeti, narodan, na, no, mel.
 nemzetiség, narodnost, f. n.
 nemző, roditelj, f. h.
 néne, sestra, f. n.
 nép, narod, f. h.
 név, ime, f. s.
 névszerént, na ime, igh.
 nevelni, odrauiti, ig.
 nevetni, smejati se, ig.
 nevetség, smej, f. h.
 nevezés, naimenovanje, f. s.
 névnap, imendan, f. h.
 nézni, gledati, ig.
 ni! gle! ind.
 ni, ni! gle, gle! ind.
 nincs, neima, köt.
 no, ded! deder! ind.
 noha, ma, makar, köt.
 nő, žena, f. n.
 nőnem, ženski rod. (pol) f. h.
 nőni, rasti, ig.
 nyáj, stado, f. s.
 nyájas, sla dak, ka, o, umiljat,
 a, o, mel.
 nyak, vrat, f. h.
 nyál, žvala, pljuvotina, f. n.
 nyalni, lizati, ig.

- nyár, leto, f. s.
nyaralni, lětovati, ig.
nyáron, leti, igh.
nyavalya, velika bolest, f. n.
nyél, dèrželje, f. s.
nyelni, gutati, ig.
nyelv, jezik, f. h.
nyelves, ježičan, na, no, mel.
nyereg, sedlo, seldo, f. s.
nyerés, dobivanje, dobitak,
f. s. h.
nyerni, dobiti, ig.
nyers, presan, na, no, mel.
nyíl, strela, f. n.
nyilazni, streljati, ig.
nyitni, otvarati, otvoriti, ig.
nyolcz, osam, szn.
nyolczadik, osmi, a, o, mel.
nyolczadszor, osmi put, igh.
nyolczesztendős, osmogodi-
šanj, nja, njo.
nyolczszáz, osam stotina, szn.
nyomni, stiskivati, ig.
nyomor, nevolja, beda, f. n.
nyomtatni, (könyvet) štam-
pati, pečatati, ig.
nyugalom, mír, f. h.
nyughatatlan, nemíran, rna,
no, mel.
nyughatatlankodni, nemíran
(a, o,) biti, ig.
nyugodni, počivati, leći, ig.
nyujtani, pružiti, duljiti, ig.
nyúl, zec, f. h.
nyúzás, deranje, f. s.
nyúzni, oderati, ig.
- ó! o, jao! ind.
ócsárolni, kuditi (koga) ig.
oda, tamo, köt.
odaadni, pridati, ig.
odafutni, dotèrčati, ig.
odahagyni, ostaviti, ig.
odahaza, kod kuće, igh.
odakünn, na polju, igh.
odakülden; poslati, ig.
odaugrani, doskočiti, ig.
óhajtani, željèti, ig.
óhajtás, želja, f. n.
ok, uzrok, f. h.
okos, pametan, na, no, mel.
okosan, pamotno, igh.
okoskodás, mudrovanje, f. s.
okoskodni, mudrovati, ig.
okozni, kriviti, ig.
ól, svinjac, f. h.
olaj, zejtin, f. h.
oldal, strana, f. n.
olló, nožice, f. n. csak töb.
olyan, onakav, kva, vo, nvm.
olykor, kadm, igh.
oltalmazni, braniti, ig.
oltalom, obrana, f. n.
oltani, gasiti, ig.
oltár, oltar, f. h.
oltás, gašenje, f. s.
olcsó, jeftin, a, o, mel.
olvadni, topiti se, ig.
olvasás, čitanje, brojanje, f. s.
olvasni, čitati, štiti, ig.
orr, nos, f. h.
óra, sat, ure, f. h. n. csak több.
órás, sajdžija, f. h.

- ordítani, urlikati, ig.
 órgazda, jatak, f. h.
 óriás, div, f. h.
 oroslány, lav, f. h.
 orsó, vréteno, f. s.
 ország, kraljevstvo, dèržava,
 f. s. n.
 orvos, lékař, f. h.
 oskola, učilište, škola, f. s. n.
 ostoba, lud, a, o, sulud, a, o,
 mel.
 ostor, bič, kandžija, f. h. n.
 ostrom, obsada, f. n.
 ostromolni, obsěsti, ig.
 ott, tamo, hat.
 óvni, braniti, čuvati, ig.
 ő, on, ona, ono, nvm.
 öböl, zaliv, f. h.
 ököl, pěsnica, f. n.
 ökör, vó, (vola,) f. h.
 öl, hfat, f. h.
 öldösni, ubijati, klati, ig.
 ölelés, gèrlenje, f. s.
 ölelni, gèrliti, ig.
 ölni, klati.
 öltözet, oprava, ruvo, f. n. s.
 öngyilkos, samoubica, f. h.
 önteni, sipati, ig.
 öntözni, levati, zalevati, ig.
 őr, stráža, čuvar, f. n. h.
 öregatya, dőd, dēda, f. h.
 öregbedni, uveličavati se, ig.
 őrizni, čuvati, ig.
 örök, věčit, a, o, mel.
 örökélet, věčni život, f. h.
 örök idő, věk, f. h.
 örökölni, naslěditi, ig.
 örökös, naslědnik, f. h.
 öröm, radost, f. n.
 örömmel, radosno, igh.
 örülni, radovati se, ig.
 örvény, bezdan, bezdno, f. h. s.
 ősz, jesen, f. h.
 ősz, sěd, a, o, mel.
 ősszel, jesenas (naske,) igh.
 őszinte, iskren, a, o, mel.
 ősztön, nagon, f. h.
 ősztönözni, nagonjavati, ig.
 ősszebeszélni, dogovoriti
 se, ig.
 összegyűlni, skupiti se, ig.
 összegyűteni, skupiti, ig.
 összeégni, izgorěti, ig.
 összekötni, svezati, ig.
 összenőni, srasti, zarasti, ig.
 összerogyni, survati se, ig.
 összetörni, razbiti, ig.
 összezavarni, smutiti, ig.
 öt, pet, szmn.
 ötezer, pethiljadah, szmn.
 ötödik, peti, a, o, mel.
 ötödször, petiput, igh.
 ötször, pet putah, igh.
 ötven, petdeset, pedeset,
 szmn.
 ötvenedik, petdeseti, a, o, mel.
 öv, pas, pojas, f. h.
 övedzeni, opasati, ig.
 öz, sěrna, f. n.
 özvegy, udova, udovica, f. n.

P.

- pad, klupa, skamija, f. n.
 padlás, tavan, f. h.
 padló, patos, f. h.

- pajkos, raskalašan, šna, šno, mel.
 pajtás, drug, f. h.
 paizs, štít, f. h.
 palaczk, boca, f. n.
 pálinka, rakija, f. n.
 pallós, paloš, sablja, f. h. n.
 pálcza, palica, f. n.
 pálma, jela, f. n.
 panasz, tužba, f. n.
 panaszkodni, tužiti se, ig.
 pánczél, pancir (ira,) f. h.
 pap, svěštenik, pop, f. h.
 papi, popov, a, o, mel.
 papirend, popovski čin, f. h.
 papiros, hartija, papir, f. n. h.
 paplan, jorgan, f. h.
 paprika, paprika, f. n.
 papucs, papuče, f. n. csak
 töb.
 paradicsom, raj, f. h.
 párologni, pušiti se, ig.
 parancs, zapověd, f. n.
 parancsolni, zapovědati, ig.
 paraszt, težak, f. h.
 parázs, žeravica, f. n.
 paripa, parip, f. h.
 párna, dunja, gunja, f. h.
 pártfogolni, braniti, ig.
 pártolni, odpasti, ig.
 pártütés, ustanak, f. h.
 pártütő, odpadnik, bundžija,
 f. h.
 pásztor, pastir, f. h.
 pásztori, pastirski, ska, o,
 mel.
 patak, potok, f. h.
 patkány, pacov, f. h.
- patkó, potkovica, f. n.
 pacsirta, ševa, f. n.
 pattanni, odpuknuti, ig.
 pattogni, pucati, ig.
 páva, paun, f. h.
 páva, paunica, f. n.
 pázsit, trava, f. n.
 pázsitos, travan, vna, no, mel.
 pedig, ma, ali, köt.
 pehely, mašak, paperje, f. h. s.
 pék, pekar, f. h.
 példa, primer, f. h.
 példabeszéd, poslovica, f. n.
 példánykép, uzor, f. h.
 penész, plesanj, f. h.
 penészedni, plesniviti se, ig.
 penészes, plesniv, a, o, mel.
 péntek, petak, f. h.
 pénz, novac, blago, f. h. s.
 pénztár, blagajnica, f. n.
 percz, minut, f. h.
 pecsenye, pečenje, f. s.
 pecsét, pečat, f. h.
 pecsételni, pečatiti, ig.
 pihegés, dihanje, f. s.
 pihegni, dihati, ig.
 pillanta ni, trenuti, pogle-
 dati, ig.
 pillantás, pogled, f. h.
 pille, lepir, leptir, f. h.
 pincze, podrum, f. h.
 pirongatni, ukoriti, psova-
 ti, ig.
 piros, rujan, jna, jno, mel.
 pirulni, zaruděti, pocěveni-
 ti, ig.
 pislogni, žmirati, ig.
 pisztoly, pištolj, f. h.

piszkolni, pèrljati, ig.
 piszkos, pèrljav, a, o, mel.
 pohár, časa, pehar, f. n. h.
 pók, pauk, f. h.
 pókháló, paučina, f. n.
 pokol, pakao, (kla) f. h.
 pokolbeli, paklen, a, o, mel.
 polcz, polica, f. n.
 pór, l. paraszt.
 por, prah, f. h.
 poros, prašan, šna, šno, mel.
 porozni, prašiti, ig.
 posta, pošta, f. n.
 postamester, poštar, f. h.
 posvány, šerit, bara, f. h. n.
 posztó, čoha, čoja, f. n.
 pótolni, nadoknadi, ig.
 préda, grabež, f. h.
 prédálni, poharčiti, trositi, ig.
 puha, mekan, a, o, mel.
 puhán, mekano, igh.
 puska, puška, f. n.
 puskapor, barut, f. h.
 puszta, pust, a, o, mel.
 pusztítani, pustošiti, ig.
 pünkösd, duhovi, f. h. csak
 töb.

R.

ra, re, na, elj.
 rab, rob, f. h.
 rabbá tenni, zarobiti, ig.
 rabláncz, okov, verige, f. h.
 n. csak töb.
 rabló, lopov, f. h.
 rabolni, krasti, ig.
 ráemlékezni, sećati se, ig.

ráesküdni, zakleti se, ig.
 ráesni, napasti, napadati, ig.
 rágalmazni, klevetati, ig.
 rágalom, klevet, — a, f. h. n.
 ragasztani, lèpiti, ig.
 rágni, gristi, ig.
 rágombolyítani, namotati, ig.
 ragyogás, sjaj, f. h.
 ragyogni, sjati, blistati, ig.
 ragyogó, sjajan, jna, jno, mel.
 ráhágni, stati, (na što,) ig.
 ráírni, napisati, ig.
 rák, rak, f. h.
 rakni, tovariti, ig.
 rakodni, tovariti se, ig.
 rángatni, tèrzati, ig.
 rántani, tèrzati, ig.
 rátámasztani, poduprèti, nas-
 loniti, ig.
 rátekerni, l. rágombolyítani.
 rátenni, metnuti, ig.
 ravasz, lukav, a, o, mel.
 ravaszság, lukavstvo, f. s.
 rázni, tresti, ig.
 re, na, elj.
 reábámulni, zablenuiti se, ig.
 reábírni, naterati, nagovori-
 ti, ig.
 reábizni, osloniti (na koga,) ig.
 reáemlékezni, l. ráemlékezni.
 reákenni, namazati, ig.
 reánézni, pogledati (na
 kog,) ig.
 reászokni, naučiti, — navi-
 knuti se, ig.
 reáugatni, lajati (na koga,) ig.
 réf, rif, f. h.
 regg, jutro, f. s.

- rég, davno, igh.
 rege, pripovětká, přiča, f. n.
 regélni, pripovědati, přiča-
 ti, igh.
 régen, l. rég.
 reggel, l. regg.
 reggel, jutros, jutroske, igh.
 reggeli, jutarnji, nja, njo, mel.
 reggeli, ručak, f. h.
 reggelizni, ručati, igh.
 régi, davnašnji, nja, nje, mel.
 régiség, davnina, f. n.
 rejteni, skriti, sakriti, igh.
 rém, strašilo, f. s.
 remete, pustinjik, f. h.
 rémiteni, strašiti, plašiti, igh.
 réműlni, uplašiti se, igh.
 rend, red, čin, f. h.
 rendetlen, neuredan, dna,
 dno, mel.
 rendetlenség, neurednost, f. n.
 rendes, uredan, dna, dno, mel.
 rendesen, uredno, igh.
 rendetlenül, neuredno, igh.
 rendkívül, izvanredno, igh.
 rendkívüli, izvanredan, dna,
 dno, mel.
 repedni, puknuti, igh.
 rész, čest, čestřica, f. n.
 reszketni, děřhtati, igh.
 rét, livada, f. n.
 rettenetes, strašan, šna, šno,
 strahovit, a, o, mel.
 retteni, l. réműlni.
 rév, kompa, f. n.
 ritka, redak, dka, dko, mel.
 ritkán, retko, igh.
 ritkaság, retkost, f. n.
 rogyini, survati se, igh.
 rohadni, trunuti, igh.
 rohanás, jurišanje, f. s.
 rohanni, jurišati, iti, igh.
 róka, lisica, f. n.
 rokka, preslica, f. n.
 rokon, rod, f. h.
 rokonság, rodbina, f. n.
 rongy, tralje, f. n. csak töb.
 roppant, golem, a, o, gerdan,
 dna, dno, mel.
 rózsa, ruža, f. n.
 rózsabimbó, pupoljak, f. h.
 rózsabokor, bukor, f. h.
 rózsakert, djulistan, f. h.
 rózsás, ružičast, a, o, mel.
 rozsda, řdja, f. n.
 rozsdásodni, zaěrdjati, igh.
 rövid, kratak, tka, tko, mel.
 rövidíteni, pokratiti, igh.
 rúd, ruda, f. n.
 ruha, ruvo, odělo, f. s.
 ruházni, oděvati, igh.
 rút, gadan, dna, dno, mel.

S.

- sáfrány, safran, f. h.
 sajka, čun, šajka, f. h. n.
 sajnálni, žaliti, igh.
 sajnos, žalostan, tna, no mel.
 sajnosan, žalosno, igh.
 sajt, šajt, f. h.
 sajtó, štampa, f. n.
 sáncz, šanac, obkop, f. h.
 sánczolni, obkopati, igh.
 sánta, šantav, a, o, mel.
 sanyargatni, mučiti, igh.

- sapka, kapa, f. n.
 sáppadt, bled, a, o, mel.
 sár, blato, f. s.
 sárga, žut, a, o, mel.
 sárgulni, žutěti, ig.
 sark, peta, f. n.
 sarkantyú, mamuza, legin-
 kábbesak töb. mamuze, f. h.
 sarkantyúzni, mamuzati, ig.
 sárkány, zmaj, f. h.
 sáros, blatnav, a, o, mel.
 sározni, blatnaviti, ig.
 saš, orao, orlov, f. h.
 sátor, šator, f. h.
 savanyítani, kiseliti, ig.
 se, ni, köt.
 se-se, ni, ni, köt.
 seb, rana, f. n.
 sebes, hitar, tra, tro, mel.
 sebes, ranjen, a, o, mel.
 sebesen, hitro, živo, igh.
 sebesíteni, raniti, ig.
 segíteni, pomoći, pomagati, ig.
 segítés, pomoć, f. n.
 sehol, nigdě, igh.
 sehova, nikuda, igh.
 sejteni, sumjati, slutiti, ig.
 sejtés, slutnja, f. n.
 selyem, svila, f. n.
 selyemhaju, svilokos, a, o,
 mel.
 selymes, svilen, a, o, mel.
 sem, ni, ne, köt.
 semmi, ništa, köt.
 semmiféle, nikakav, kva,
 kvo, mel.
 semmiképen, ni na koji na-
 čin, igh.
- semmirekellő, hula, f. h. n.
 semmisíteni, uništiti, ig.
 senki, niko, ig.
 seperni, pomesti (metem) ig.
 seprő, metla, f. n.
 serleg, pehar, f. h.
 sereg, vojska, svojta, f. n.
 seregesen, ruljom, igh.
 sereglenni, skupljati se, ig.
 sérelem, uvreda, f. n.
 serény, prilježan, žna, žno,
 mel.
 serényen, prilježno, igh.
 serkenni, prenuti se, ig.
 sérteni, uvrěditi, ig.
 séta, šeta, f. n.
 sétálás, šetanje, f. s.
 sétálni, šetati, se, ig.
 sétálni indulni, pošetati, ig.
 setét, mračan, čna, čno, mel.
 setétedni, smračiti se, ig.
 setétség, mrak, f. h.
 sietni, hitati, ig.
 sietség, hitnja, f. n.
 siker, uspeh, f. h.
 sikerülni, ispasti (za ru-
 kom) ig.
 siket, gluv, a, o, mel.
 siketülni, ogluhnuti, ig.
 sikoltani, ciknuti, ig.
 sikoltás, cika, f. n.
 sikság, ravnina, poljana, f. n.
 simítani, gladiti, ig.
 sinlődés, patnja, f. n.
 sinlődni, patiti se, ig.
 sír, grob, raka, f. h. n.
 síremlék, spomenik, f. h.
 siralmas, plačan, čna, čno, mel.

- siralmasan, plačno, igh.
 siránkozás, plakanje, f. s.
 siránkozni, oplakivati, ig.
 sirás, plač, f. h.
 siratni, plakati (za kim), ig.
 sírni, plakati, ig.
 sivölteni, ujati, žviždati, ig.
 só, so, f. n.
 sohaj, uzdah, f. h.
 sótartó, slanik, f. h.
 soha, nikad, igh.
 sohajtani, uzdahnuti, ig.
 sohajtság, uzdah, f. s.
 sohajtozni, uzdisati, ig.
 sohasem, l. soha.
 sok, mlogo, igh.
 soká, }
 sokáig, } dugo, zadugo, igh.
 sokféle, mlogovèrstan, rstna,
 rstno, mel.
 sokféleség, raznovèrstnost,
 f. n.
 sokrabecsülni, částvovati,
 poštovati, ig.
 sokszor, mlogo putah, igh.
 sokszorozni, umnožiti, ig.
 sólyom, sokol, f. h.
 sor, red, šor, f. h.
 scrs, sudba, sudjenje, f. n. s.
 sorvadás, venenje, f. s.
 sorvadni, venuti, ig.
 sós, slan, a, o, mel.
 sovány, mèršav, a, o, mel.
 sovárogni, čezni, ig.
 sovárgás, čezenje, f. s.
 sörény, griva, f. n.
 söt, šta više, köt.
 sövény, prošje, f. s.
- sugár, tanan, a, o, mel.
 sugár, zrak, f. h.
 sugározni, peći, sjati, ig.
 sugárteli, zračan, čna, čno,
 mel.
 súgni, prišanuti, ig.
 surolni, ribati, ig.
 suttogás, šaputanje, šaptan-
 je, f. s.
 suttogni, šaptati, ig.
 süket, gluv, a, o, gluh, a, o, mel.
 süketíteni, ogluhnuti, ig.
 süketülni, ogluviti, ig.
 sütni, peći, ig.
 sütő, pekar, f. h.
 süvölteni, l. sivülteni.
 süvöltés, ujanje, f. s.
 szabad, slobodan, dna, dno,
 mel.
 szabadítani, osloboditi, ig.
 szabadítás, oslobodjivanje,
 f. s.
 szadadkozni, izgovaratise, ig.
 szabadon, slobodno, igh.
 szabadság, sloboda, f. n.
 szablya, sablja, djorda, f. n.
 szabni, krojiti, ig.
 szabó, krojač, f. h.
 szag, miris, f. h.
 szaggadni, kidati, derati, ig.
 szagolni, mirisati, ig.
 szagos, mirisav, a, o, mel.
 száj, usta, f. s. csak töb.
 szakadás, cepanje, f. s.
 szakadatlan, večit, a, o, mel.
 szakadatlanul, bez prestan-
 ka, igh.
 szakadni, kidati se, ig.

- szakáll, brada, f. n.
 szakállas, bradat, a, o, mel.
 szakasztani, čupati, uzabra-
 ti, ig.
 szál, struk, f. h.
 szaladás, tèrčanje, f. s.
 szaladni, tèrčati, ig.
 szalag, traka, f. n.
 szállani, letéti, odsesti, ig.
 szállás, konak, f. h.
 szalma, slama, f. n.
 szám, broj, f. h.
 számadás, račun, f. h.
 számár, magarac, f. h.
 számlálhatlan, bezbrojan,
 jna, jno, mel.
 számlálni, brojati, brojiti, ig.
 számolni, računati, ig.
 számtalan, l. számlálhatlan.
 szán, saone, snonice, csak
 töb.
 szánkázni, sanjkati se, ig.
 szándék, naměra, f. n.
 szándékozni, naměravati, ig.
 szántani, orati, ig.
 szántás, oranje, f. s.
 szántó föld, oraća zemlja,
 f. n.
 szántóvas, plug, f. h.
 szaporítani, umnožiti, ig.
 szappan, sapun, f. h.
 száradás, suša, f. n.
 száradni, sušiti se, ig.
 száraz, suv, a, o, mel.
 szárazság, suša, f. n.
 szárazon, na suvu, igh.
 szárny, krilo, f. s.
 szarv, rog, f. h.
- szarvas, jelen, f. h.
 szarvas, rogat, a, o, mel.
 száz, sto, szmn.
 századik, stoti, a, o, mel.
 századszor, stotiput, igh.
 százszor, sto putah, igh.
 szedni, kupiti, ig.
 szeg, klinac, f. h.
 szegény, siromah, sirota, to,
 mel.
 szegényíteni, siromašiti, ig.
 szegezés, prikivanje, f. s.
 szegezni, prikovati, ig.
 szegfü, karanfil, gárofan, f. h.
 szeglet, kut, f. h.
 szegni, seći, rezati, ig.
 szégyen, sramota, f. n.
 szégyeníteni, sramotiti, ig.
 szégyenleni, stiditi se, (od
 čega,) ig.
 szégyenlős, stidljiv, a, o, mel.
 szék, stolica, f. n.
 szekér, kola, f. n. csak töb.
 szél, vetar, f. h.
 szeles, vetrenjast, a, o, mel.
 széles, širok, a, o, mel.
 szélesíteni, razširivati, ig.
 szelid, pitom, a, o, mel.
 szelidíteni, upitomiti, ig.
 szelidítés, pitomljenje, f. s.
 szelidség, blagost, f. n.
 szélvész, vijor, f. h.
 szem, oko, f. s.
 szembetünni, upasti (u
 oči) ig.
 személy, osoba, f. n.
 személyesen, samolično, igh.
 szemérem, stid, zazor, f. h.

- szemérmes, stidljiv, a, o, mel.
szemlélni, pregledati, ig.
szemtelen, bezobrazan, zna,
zno, mel.
szemtelenül, bezobrazno, igh.
szén, ugalj, f. h.
széna, sěno, f. s.
szenderegni, drěmati, ig.
szennyes. pérlijav, a, o, mel.
szent, světac, f. h.
szent, svet, a, o, mel.
szentelni, posvetiti, ig.
szentírás, sveto pismo, f. s.
szenvedés, patnja, f. n.
szenvedni, patiti, ig.
szép, ubav, a, o, mel.
szépen, lěpo, igh.
szépíteni, ulěpsati, ig.
szeplő, pega, f. n.
szeplős, pegav, a, o, mel.
szépség, lěpota, f. n.
szerda, srěda, f. n.
szerelem, ljubav, f. n.
szerelmes, ljubavan, vna,
vno, mel.
szerint, po, elj.
szerencse, sreća, f. n.
szerencsés, srećan, ćna, ćno,
mel.
szerencsésen, srećno, igh.
szerencsétlen, nesrětnik, f. h.
szerencsétlen, nesrětan, tna,
tno, mel.
szerencsétlenség, nesreća, f. n.
szerény, smeran, rna rno,
mel.
szerénység, smernost, f. n.
szerep, uloga, f. n.
- szerepelni, ulogu igrati, ig.
szeretni, voliti, ljubiti, ig.
szerezni, pribaviti, ig.
szerzetes, kaludjer, f. h.
szeszély, ćud, f. n.
szeszélyes, ćudljiv, a, o, mel.
szidás, psovka, f. n.
szidni, psovati, ig.
sziget, ada, f. n.
szij, kajas, kaiš f. h.
szikla, stěna, f. n.
sziklás, stěnovit, a, o, mel.
szikra, varnica, f. n.
szilva, šljiva, f. n.
szin, boja, f. n.
szinész, glumac, f. h.
szinezni, bojitî, ig.
szintoly, } isti, a, o, taki,
szintolyan, } ka, ko, mel.
szirt. l. szikla.
szirtes. l. sziklás.
szita, sito, f. s.
szitálni, sijati (kroz sito) ig.
sziv, sěrce, f. s.
szivárvány, duga, f. n.
szives, sěrdaćan, ćna, ćno,
mel.
szivesen, rado, sěrdaćno, igh.
szivni, uvući, ig.
szó, rěc, rěćica, f. n.
szoba, odaja, izba, f. n.
szokás, adet, hadet, obi-
čaj, f. h.
szokásba venni, ubičajiti, ig.
szoknya, suknja, f. n.
szoktatni, naučiti (koga
ćemu). ig.
szolga, sluga, f. h.

- szolgálat, usluga, f. n.
szolgálni, služiti,
szolgáló, sluškinja, f. n.
szóllani, progovoriti, pro-
besěditi, ig.
szomj, žedj f. n.
szomjas, žedan, dna, dno,
mel.
szomjazni, žednuti, ig.
szomorítani, ožalostiti, ig.
szomorúság, žalost, f. n.
szomoruan, tužno, žalosno,
igh.
szomszéd, komšija, susěd f. h.
szoptatni, dojití, ig.
szorgalmas, prilježan, žna,
žno, mel.
szorgalom, prilježnost, f. n.
szoritani, primoravati, steg-
nuti, ig.
szórni, razsipati, ig.
szoros, těsan, sna, sno, mel.
szőke, plav, a, o, mel.
szőkevény, bęgunac, f. h.
szökni, pobeći, ig.
szőlő, vinograd, f. h.
szőlő, groždje, f. s.
szőlőfürt, grozd, f. h.
szemöldök, oběrve f. n. csak
töb.
szőni, vesti (vezem.) ig.
szörnyű, strašan, šna, šno,
mel.
szövetnek, žižak, (žka.) f. h.
szúnyog, komar, komarac, f. h.
szűrni, bosti, ig.
szurkálni, bockati, ig.
szűk, těsan, sna, sno, mel.
- születés, rodjenje, f. s.
születés-nap, rodjen-dan, f. h.
születni, roditi se, ig.
szülni, roditi, ig.
szünni, prestati, ig.
szüret, berba, f. n.
szüretelni, brati, (vinograd)
ig.
szűrni, čěditi, ig.
szűr, kabanica, f. n.
szűrszabó, abadžija, kabani-
čar, f. h.
- T.
- tábla, tabla, f. n.
tábor, tabor, f. h.
tág, prostran, a, o, mel.
tagadni, zatajati, ig.
táj, } predjel, f. h.
tájék, }
takarni, pokriti, ig.
tál, zdila, f. n.
találkozni, susřeti se, ig.
talán, valjda, bojse, igh.
talp, taban, f. h.
támadás, uskěrs, f. h.
támadni, uskěrsnuti, ig.
támasztani, podíci, podu-
prěti, ig.
támogatni, podupirati, ig.
tanács, sabor, zbor, f. h.
tanácsadás savět, f. h.
tanácskozni, savětovati se, ig.
tanácsolni, savětovati, ig.
tanár, učitelj, f. h.
tanítani, učiti, ig.
tanítgatni, poučavati, ig.

- tanító, l. tanár.
 tanoda, učilište, f. s.
 tántogorogni, pošèrcati, ig.
 táncz, igra, f. n.
 tánczolás, igranje, f. s.
 tánczolni, igrati, ig.
 táncsos, (him.) igrač f. h.
 tánczos (nő) igračica, f. n.
 tanu, svedok, f. h.
 tanulás, učenje, f. s.
 tanulni, učiti, ig.
 tanuló, djak, učenik, f. h.
 tanuskodni, svedočiti, pot-
 vèrdjavati, ig.
 tapasz, vapno, f. s.
 tapasztalás, izkustvo, f. s.
 tapasztalni, izkusiti, ig.
 tapasztani, lepiti, ig.
 tapasztás, lepljenje, f. s.
 tapintani, pipati, opipati, ig.
 táplálni, nęgovati, ig.
 tápláló, nęgovatelj, f. h.
 tapló, trud, f. h.
 taposni zgaziti, ig.
 taps, pljeska, f. n.
 tapsolás, pleskanje, f. s.
 tapsolni, pljeskati, ig.
 taraj, kresta f. n.
 tarajos, krestav, a, o, mel.
 társalkodni, družiti se, ig.
 társaság, družina, društvo,
 f. n. s.
 tarsolya, korice, f. n. csak töb.
 tartalmazni, saderžavati, ig.
 tartalom, sadèržaj, f. h.
 tartani, dèržati, ig.
 tartás, dèržanje, f. s.
 tartomány, dèržava, f. n.
- tartozás, dug, dogovanje,
 f. h. s.
 tartozni, dugovati, ig.
 tartoztatás, zadèržavanje,
 f. s.
 tartóztatni, zadèržavati, ig.
 tárva, širom, igh.
 taszigálni, gurati, ig.
 taszítás, guranje, f. s.
 tavalý, lane, lani, igh.
 tavalýi, lanski, ka, ko, mel.
 tavasz, premaletje, proletje,
 f. s.
 tavaszkor, mladost, f. n.
 tavaszkor, o proletju, igh.
 tavaszi, proletan, tna¹, tno,
 mel.
 tavaszszal, proljetjom, igh.
 távol, deleko, igh.
 távoli, dalek, a, o, mel.
 távolítani, udaljiti, ig.
 távolról, iz daleka, igh.
 távozni, udaljiti se, ig.
 te, ti, nvm.
 tébolygani, bluditi, ig.
 tegnap, juče, jučer, igh.
 tegnapi, ječeranji, nja, nje,
 jučerašnji, nja, nje, mel.
 tegnap előtt, prejuče, prek-
 ljuče, igh.
 tehát, elem, daklem, dakle,
 köt.
 tehén, krava, f. n.
 teher, teret, f. h.
 tehetlen, nemoćan, čna cno,
 mel.
 tehetni, moći, ig.
 tehetség, moć, dar, f. n. h.

- tej, mleko, f. s.
 tejes, mlečan, čna, čno, mel.
 tejfel skorup, f. h.
 teke, lopta, f. n.
 tekerés, motanje, f. s.
 tekerni, motati ig.
 tekinteni, poglediti, ig.
 tekintet, pogled, f. h.
 teknő, korito, f. s.
 tékozolni, poharčiti, ig.
 tél, zima, f. n.
 telelés, zimovánje, f. s.
 telelni, zimovati, ig.
 télen, zimi, igh.
 téli, zimski, ka, ko, mel.
 teljes, pun, a, o, podpun, a,
 o. mel.
 teljesen, podpuno, igh.
 teljesíteni, podpuniti, ig.
 telni, dospeti, podpunjavati
 se, ig.
 temetés, pogreb, f. k.
 temetni, saranjivati, ig.
 temető, grobljè, f. s.
 templom, cèrkva, f. n.
 templomi, cèrkvén, a, o, mel.
 tenger, more, f. s.
 tengerész, mornar, f. k.
 tengerhab, val, talas, (mor-
 ski, a, o,) f. h.
 tengeri, morski, ka, ko, mel.
 tengeri hal, morska riba, f. n.
 tenni, raditi, poslovatî ig.
 ténta, mastilo, tinta, f. s. n.
 téntetartó, divit, f. h.
 tenyér, dlan, f. h.
 tenyészni, roditi, ig.
 tépdelni, kidati, čupati, ig.
- tépni, ugyanaz, ig.
 tér, tèrg, f. h.
 térd, kolèno, f. s.
 térdelni, klečati, ig.
 térdre hullni, kleknuti, ig.
 terem, dvorana, f. n.
 teremni, roditi, ig.
 teremteni, stvoriti, ig.
 teremtés, stvorenje, f. s.
 teremtó, stvoritelj, Bog, f. h.
 terh, teret, f. h.
 terhelni, terešiti, ig.
 terhes, terešan, šna, šno,
 težak, žka, žko, mel.
 téríteni, popraviti, na put
 navesti, ig.
 termék, plod, f. h.
 termékeny, plodan, dna, dno,
 mel.
 termékenyen, plodno, igh.
 termékenység, plodnost, f. n.
 természet, priroda, f. n.
 természet, (emberi) narav,
 f. n.
 természetes, naravni, vna,
 vno, prirodan, dna, dno,
 mel.
 természetesen, naravno, igh.
 természeti, naravski, ka, ko,
 mel.
 termet, uzrast, stas, f. h.
 termetes, stasit, a, o, mel.
 test, tělo, f. s.
 testes, tělesan, sna, sno, mel.
 testi, ugyanaz, mel.
 testvér, brat, f. h.
 testvér, (nő) sestra, f. n.
 testvéri, bratski, ka, ko, mel.

- testvériesen, bratski, igh.
 tetszeni, dopasti se, dopadati se, ig
 tetszés, dopadanje, f. s.
 tett činjenica, rad, f. n. h.
 tetű, uš, vaš f. h. n.
 tetves, ušljiv, a, o, mel.
 tetvesedni, ušljiviti, ig.
 tévedni, zbuniti se, ig.
 tévedés, zabuna f. h.
 tévelygeni bluditi, ig.
 tévelgő, bludnik, f. h.
 tilalmas, zaprećen, a, o, mel.
 tilalmazni, zapretiti, ig.
 tilalom, zapreka, f. n.
 tilos, l. tilalmas.
 tiszta, čist, a, o, mel.
 tisztán, čisto, igh.
 tisztátalan, nečist, a, o, mel.
 tisztátalanítani, upèrljati, ig.
 tisztátalanul, nečisto, igh.
 tisztélet, čast, poštenje, f. n. s.
 tisztítani, čistiti, ig.
 titkolni, zatajati, pokriti, ig.
 titkolás, l. titok.
 titkon, tajno, igh.
 titkos. taján, jna, jno, mel.
 titkosan, l. titkon, igh.
 titok, tajna, f. n.
 tiz, deset, szmn.
 tizenegy, jedanaest, szmn.
 tizenegyedik, jedanaesti, sta, sto, mel.
 tizenegyszer, jedanaest pu-
 tah, ig.
 tizenharmadik, trinaesti, sta, sto, mel.
 tizenhárom, trinaest, szmn.
- tizenhat, šestnaest, szmn.
 tizenhatodik, šestnaesti, sta, sto, mel.
 tizenhatször, šestnaest pu-
 tah, igh.
 tizenkettő, dvanaest, szmn.
 tizenkettődik, dvanaesti, sta, sto, mel.
 tizenkilencz, devednaest, szmn.
 tizenkilenczedik, devednaes-
 ti, sta, sto, mel.
 tizennégy, četernaest, szmn.
 tizennegyedik, četernaesti, sta, sto, mel.
 tizennyolcz, osamnaest, szmn.
 tizennyolczadik, osamnaesti, sta, sto, mel.
 tizenöt, petnaest, szmn.
 tizenötödik, petnaesti, sta, sto, mel.
 tó, jezero, f. s.
 tojás, jaje, f. s.
 tojásalakú, duguljast, a, o, mel.
 tojni, sneti, (snesem,) ig.
 tól, od, elj.
 tolakodni, turati se, ig.
 tolakodás, turanje, guranje, f. s.
 toldani, dometnuti, ig.
 toll, pero, f. s.
 tollas, pernat, a, o, mel.
 tollasan, pernató, igh.
 tollasodni, opernaviti, ig.
 tolmács, tumač, f. h.
 tolmácsolni, tumačiti, ig.
 tolni, turati, ig.
 tolvaj, lopov, kradljivac, f. h.

tompa, tup, a, o, mel.
 tompaeszü, glup, a, o, mel,
 torok, gèrlo, mel.
 torony, toranj, kula, f. h. n.
 többnyire, ponajviše, igh.
 tök, bundeva, f. n.
 tökéletes, savèršen, a, o, mel.
 tökéletesen, savèrшено, igh.
 tökéletesség, savèršenost, f. n.
 tökéletesíteni, savèršavati, ig.
 töl, l. tól. elj.
 tölgy, rast, f. h.
 tölteni, puniti, ig.
 töltés, drum, f. h.
 tölsér, lèvak, f. h.
 tömlöcz, tavnica, f. n.
 tömlöczör, tavnícar, f. h.
 tömni, kljukati, ig.
 tör, mač, f. h.
 tördelni, prebijati, ig.
 törleni, sbrisati, ig.
 törni, prebiti, ig.
 törödni, briniti se, mariti,
 (za kim,) ig.
 török, turčin, f. h.
 történet, pověstnica, f. n.
 történet, slučaj, f. h.
 történetesen, slučajno, igh.
 törvény, zakon, f. h.
 törvényes, zakonit, a, o, mel.
 törvényesen, zakonito, igh.
 törvénytelenység, nezakonitost, f. n.
 törzs, koren, f. h.
 tövis, térn,
 tréfa, šala, f. n.
 tréfálódzni, šaliti se, ig.
 tréfás, šaljiv, a, o, mel.

tudás, znanje, f. s.
 tudni, znati, ig.
 tudomány, nauka, f. n.
 tudományos, naučan, čna,
 čno, mel.
 tudósítani, izvestiti (koga) ig.
 túl, preko, elj.
 tulajdon, svojina, f. n.
 tulajdonság, svojstvo, f. s.
 túrni, riti, ig.
 túró, sir, sirac, f. h.
 tusa, hèrvanje, svadjanje, f. s.
 tusakodni, svadjati se, ig.
 tű, igla, f. n.
 tükör, oglevalo f. s.
 tündér, vila, f. n.
 tündéries, vilinski, ka, ko, mel.
 tűnni, nestati, (koga, čega) ig.
 túrni, snositi, ig.
 tűz, vatra, f. n.
 tüzelés, loženje, žarenje, f. s.
 tüzelni, žariti, ložiti, ig.
 tüzes, vatren, a, o, mel.
 tüzesen, vatreno, igh.
 tűzkő, kremen, f. h.
 tyúk, kvočka, f. n.

U, Ū.

udvar, avlija, f. n.
 udvarlás, udvoravanje, f. s.
 udvarolni, udvoravati se, ig.
 ugatás, lajanje, f. s.
 ugatni, lajati, ig.
 ugorka, krastavac, f. h.
 ugrálás, skakanje, f. s.
 ugrálni, skakati, ig.
 ugrani, skočiti, ig.

- ügy, tako, k. sz.
 ugyan? je li? k. sz.
 ugyanaz, isti, a, o, mel.
 ugyanonnan, otuda, köt.
 ugyanott, tamo, köt.
 ugye? je li? k. sz.
 ugymint, na ime, köt.
 új, nov, a, o, mel.
 újesztendő, nova godina, f. n.
 újhold, nov mēsec, f. n.
 újítani, ponavljati, ig.
 újolag, na novo, opet, igh.
 újság, novost, f. n.
 ujulni, ponoviti se, ig.
 ujj, pèrst, f. h.
 undok, grozan, zna, zno, mel.
 undorodni, sgnusiti se, ig.
 unni, omerznuti, ig.
 úr, gospodar, f. h.
 uralkodni, gospodariti, vladati, ig.
 uraság, spahija, f. h.
 úri, pospodarski, a, o, mel.
 úszás, plivanje, f. s.
 uszítani, pujdati, ig.
 uszkálni, } plivati, ploviti, ig.
 uszni, }
 uszó, plivač,
 út, put, f. h.
 útálat, gad, f. h.
 útálni, mērziti, ig.
 útmutató, kažiput, f. h.
 után, poslé, elj.
 utánafutni, potèrčati, (za kim,)
 utánahajtani, potèrati, (za kim,) ig.
 utána hozni, donèti, ig.
 utána járnai, l. menni, ig.
- utána kiáltani, vikati, ig.
 utána következni, slèditi, ig.
 utána küldeni, poslati, ig.
 utána menni, iti, ig.
 utána nőni, rasti, ig.
 utána önteni, doliti, ig.
 utána rohanni, jurisiti, (za kim,) ig.
 utána sietni, hitati, (za kim,)
 utána szaladni l. futni.
 utána tenni, domečati, ig.
 utána ugatni, lajati, ig.
 utána ugrani, doskočiti, ig.
 utána utazni, odputovati, ig.
 utána úszni, doplivati, ig.
 utána vinni, nositi, ig.
 utas, putnik, f. h.
 utazás, putovanje, f. s.
 utazni, putovati, ig.
 utcza, ulica, f. n.
 úti, putni, a, o, mel.
 utolérni, stignuti, ig.
 utoljára, posljedni put, igh.
 utolsó, posljedni, a, o, mel.
 utolszor, l. utoljára.
 utról kitérni, svèrnuti, ig.
 üdv, blaženstvo, sreća, f. s. n.
 ügy, posao, rad, f. h.
 ügyes, věšt, a, o, mel.
 üldözni, vijati, goniti, ig.
 ülés, sedenje, f. s.
 ülni, sediti, ig.
 ültetni, saditi, ig.
 üng, košulja, f. n.
 ünnep, l. innep.
 ünnepélyes, l. innepélyes.
 üres, prazan, zna, zno, mel.
 üresíteni, izprazniti, ig.

üríteni, izpraznjivati, ig.
 ürmös, bermet, f. h.
 öröm, pelen, f. h.
 üst, kotao, f. h.
 üstök, kika, f. n.
 üstökös, repata zvezda, f. n.
 ütközet, boj, f. h.
 ütközethely, bojište, f. s.
 ütközni, biti, (boj,) ig.
 ütni, lupati, biti, ig.
 üveg, caklo, staklo, f. s.
 üzés, vijanje, f. s.
 üzni, vijati, ig.

V.

vad, divji, a, e, mel.
 vadítani, divjati, ig.
 vadász, lovac, f. h.
 vadászeb, lovačko psêto, f. s.
 vadászat, lov, f. h.
 vadász, lovački, a, o, mel.
 vadászni, loviti, ig.
 vádolás, obtuživanje, f. s.
 vádolni, obtužiti, ig.
 vadulni, divjati, ig.
 vagdalkozni, mačevati, ig.
 vágni, sěci, ig.
 vagy, ili, köt.
 vágy, želja, f. n.
 vágyakodni, težiti, ig.
 vágy, željeti, ig.
 vagy, dobro, imanje, f. s.
 vajha! oda! ne bil! ind.
 vak, órav, a, o, mel.
 vakarni, česati, ig.
 vakítani, oslěpiti, ig.
 vakmerő, slobodan, dna,
 dno, mel.
 vakság, slěparija, f. n.

valaha, jednom, igh.
 valahányszor, koliko putah,
 igh.
 valahogy, makako, ig.
 valahol, degdë, ma gdë, köt.
 valahonnan, ma odkud, köt.
 valahova, ma kud, — a, köt.
 valaki, něki, a, o, nvm.
 valameddig, dondë, igh.
 valamelyik, ma kojî, a, e, mel.
 valamennyi, ma koliko, nvm.
 valami, što, nvm.
 valamig, dok, köt.
 valamikor, u ono vrëme, igh.
 valamint, kao, köt.
 válasz, odgovor, f. h.
 válaszolni, odgovoriti, ig.
 választani, izbirati, izabrati,
 ig.
 választás, izbiranje f. s.
 választmány, izbor, f. h.
 váll, rame, f. s.
 vállalat, poduzeće,
 vállalni, poduzeti, ig.
 vallani, izpovëdati, priznati, ig.
 vallás, zakon, f. h.
 vallástalan, bezzakonit, a, o,
 mel.
 vallatni, izpitati, ig.
 valjon? jel? k. sz.
 válni, rastati se, raztanuti
 se, ig.
 való, istina, f. n.
 valóban, zaista, igh.
 válogatni, izbirati, ig.
 váltani, izmëniti, promeniti, ig.
 váltás, izmena, promena, f. n.
 változni, promenuti se, ig.

- változtatni, promenjivati, ig.
 vándor, putnik, f. h.
 vándorlás, putovanje, f. s.
 vándorolni, putovati, ig.
 vánkos, jastuk, dušek, f. h.
 vár, grad, f. h.
 várakozni, čekati, očekivati,
 ige.
 várás, čekanje, f. s.
 varázsolni, občiniti, ig.
 varjú, vrana, f. n.
 várni, čekati, ig.
 város, varoš, f. n.
 varrni, šiti, ig.
 vas, gvozdje, f. s.
 vasárnap, nedelja, f. n.
 vasas, gvozden, a, o, mel.
 vastag, debeo, la, lo, mel.
 vászon, platno, f. s.
 vacsora, večera, f. n.
 véd, obrana, zaštita, f. n.
 védeni, obraniti, zaštititi, ig.
 vég, kraj, f. h.
 végezni, svèřiti, ig.
 véghez vinni, izposlovati, ig.
 végig, do kraja, igh.
 végtelen, bezkrajni, jna, jno,
 mel.
 végtelenség, bezkrajnost, f. n.
 végtére, na posleđak, igh.
 vegyíteni, mēřati, ig.
 végzet, sudbina, sudba, f. n.
 vékony, tanak, nka, nko, mel.
 vékonyítani, tanjiti, ig.
 vélekedés, miřljenje, f. s.
 vélekedni, misliti se, ig.
 vélni, misliti, ig.
 velő, mozak, f. h.
- vén, star, a, o, mel.
 vendég, gost, f. h.
 vendégelni, ugostiti, ig.
 vénhedni, ostarèti, ig.
 venni, kupovati, ig.
 vénség, starost, f. n.
 vér, kèrv, f. n.
 vérboszú, osveta, f. n.
 veréb, vrabac, f. h.
 verekedni, tući se, ig.
 véres, kèrvav, a, o, mel.
 veres, cèrven, a, o, mel.
 veresedni, pocèrveniti, ig.
 véresíteni, okèrvaviti, ig.
 veríték, znoj, f. h.
 verni, tući, ig.
 vers, stih, f. h.
 verselni, pèvati, ig.
 verseny, naticanje, f. s.
 versenyezni, naticati se, ig.
 versenytárs, suparnik, f. h.
 vérsni, dubiti, ig.
 veszekedni, svadjati se, ig.
 veszély, opasnost, f. n.
 veszni, izgubiti se, ig.
 vesztegetni, podmititi, ig.
 veszteni, izgubiti, ig.
 véték, greh, f. h.
 vetés, usev, f. h.
 vetni, sejati, ig.
 vevő, kupac, f. h.
 vezér, vojskovodja, vezir, f. h.
 vezérelni, predvoditi, ig.
 vezetni, voditi, ig.
 vezető, vodja, f. h.
 viadal, boj, f. h.
 vidámítani, ra zveseliti (ko-
 ga,) ig.

- vidék, predel, f. h.
 víg, veseo, la, o, mel.
 vigyázat, pažljivost, f. n.
 vigyázni, paziti, ig.
 vigyázva, pažljivo, igh.
 vihar, vijor, bura, f. h. n.
 viharzani, vijoriti se, ig.
 világ, svět, f. h.
 világi, světski, ka, o, mel.
 világos, jasan, na, o, světal,
 la, lo, mel.
 világosítani, osvětliti, ig.
 villa, vilice, f. n. csak tob.
 villám, munja, f. n.
 villámlani, sěvati, ig.
 vinni, nositi, ig.
 viola, sěbolj, viojla, f. h. n.
 viradni, svanuti, ig.
 virág, cvěće, f. s.
 virágos, cvětan, na, o, mel.
 virágozni, cvětati, cvati, ig.
 virulni, zeleniti se, ig.
 viselni, nositi, ig.
 viselet, nošivo, f. s.
 vissza, natrag, nazad, köt.
 visszaadni, nazaddati, ig.
 visszaesni, nazad pasti, ig.
 visszahíni, natrag zvati, ig.
 visszafutni, nazad těrčati, ig.
 visszahúzni, nazad vući, ig.
 visszajönni, nazad doći, ig.
 visszaküldeni, nazad poslati,
 ig.
 visszalépni, odstupiti, ig.
 visszamenni, nazadovati, ig.
 visszaugrani, odskočiti, ig.
 visszautasítani, odbiti, ig.
 vívni, bojak biti, ig.
 víz, voda, f. n.
 vizes, vodan, na, o, mel.
 vízözön, potop, f. h.
 vonni, odvlačiti, ig.
 völgy, dola, f. n.
 vörös, cěrven, a, o, ruján, a,
 o, mel.
- Z.
- zab, zob, f. n.
 zabla, uzda, kajas, f. n.
 zablázni, zauzdati, ig.
 zaj, džagor, vika, f. n.
 zajogni, vikati, derati se, ig.
 zápor, bujna kiša, f. n.
 zavarni, mutiti, ig.
 zavaros, mutan, na, no, mel.
 zendülés, buna, ustanak, f. n. h.
 zendülni, ustati, buniti se, ig.
 zivatar, bura, oluja, f. n.
 zivataros, buran, na, no, mel.
 zokogni, jecati, ig.
 zongora, glasovir, f. h.
 zöld, zelen, a, o, mel.
 zöld ág, grana, f. n.
 zöldelni, zeleniti se, ig.
 zörgés, lupa, f. n.
 zörgetni, lupati, ig.
 zúgni, ujati, ig.
 zúzni, razdruskati, ig.
 zsákmányolni, grabiti, pus-
 tošiti, ig.
 zámoly, podnozje, f. s.
 zsinat, sabor, f. h.
 zsír, mast, f. n.
 zsíros, mastan, na, no, mel.

Tartalom.

	Lap.
A betűkről és kimondásaikról	1
A főnévről	4
Ragozások	5
Első névragozás	6
Második névragozás	14
Harmadik névragozás	16
A melléknévről	19
Melléznevek ragozása	21
A melléznevek fokoztatása	24
Számnevek	25
A névmásról	31
Az ígéről	39
Az igék ragozásairól	42
Észrevételek az igeragozás minden módjai s idői felett	52
Az idők és módok használatáról	69
Közép — visszahozó s személytelen igékről	72
A szenvedő igékről	73
A rendhagyó és hiányos igékről	74
Az igenévről	—
A ragozhatlan beszédrészekről	75
Az előljáróról	79
A kötszóról	84
Mondattan	87
a) A főnévről	—
b) Melléznevekről	90
c) Számnevek	91
d) Névmások	92
e) Igék	93
Fordítások	98
Mesék	114
Nemzeti dalok	123
Szótár (illir-magyar)	138
Szótár (magyar-illir)	184

Sajtóhibák.

<i>lap</i>	<i>sor</i>	<i>e helyett</i>	<i>olvasd</i>
1.	12. felülről	vijeme	vrijeme,
10.	13. „	kralyi	kralji
19.	11. „	tulajdonnevekről	tulajdonnevektől.
22.	8. alulról	mint	mind
22.	10. „	mint	mind
25.	1. felülről	gorj	gorji
30.	11. alulról	képeztetnek	képeztetnek,
33.	16. „	képeztetnek	képeztetnek
40.	9. felülről	oh	ah
51.	10. alulról	hajítandó	hajlítandó.
54.	19. „	idő	idői
69.	1. felülről	végzető	végzett
72.	8. „	igevék	igenevek
73.	1. „	egy	egy
73.	1. alulról	vět	Svět
76.	8. felülről	tulajdonságát	tulajdonságot
78.	14. alulról	moše	može
81.	4. felülről	piaca	piace
81.	11. alulról	plavine	planine
94.	6. felülről	vonzák	vonzza
99.	16. „	kag	kad
112.	10. „	sèrbiji	Sèrbiji
114.	4. „	jeda	jede
115.	13. alulról	godine	godini
131.	11. „	ostvori	otvori